

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

LA BIBLIOTECA DE LA BIBLIOTECA

T. Salx

1 pesseta

1900

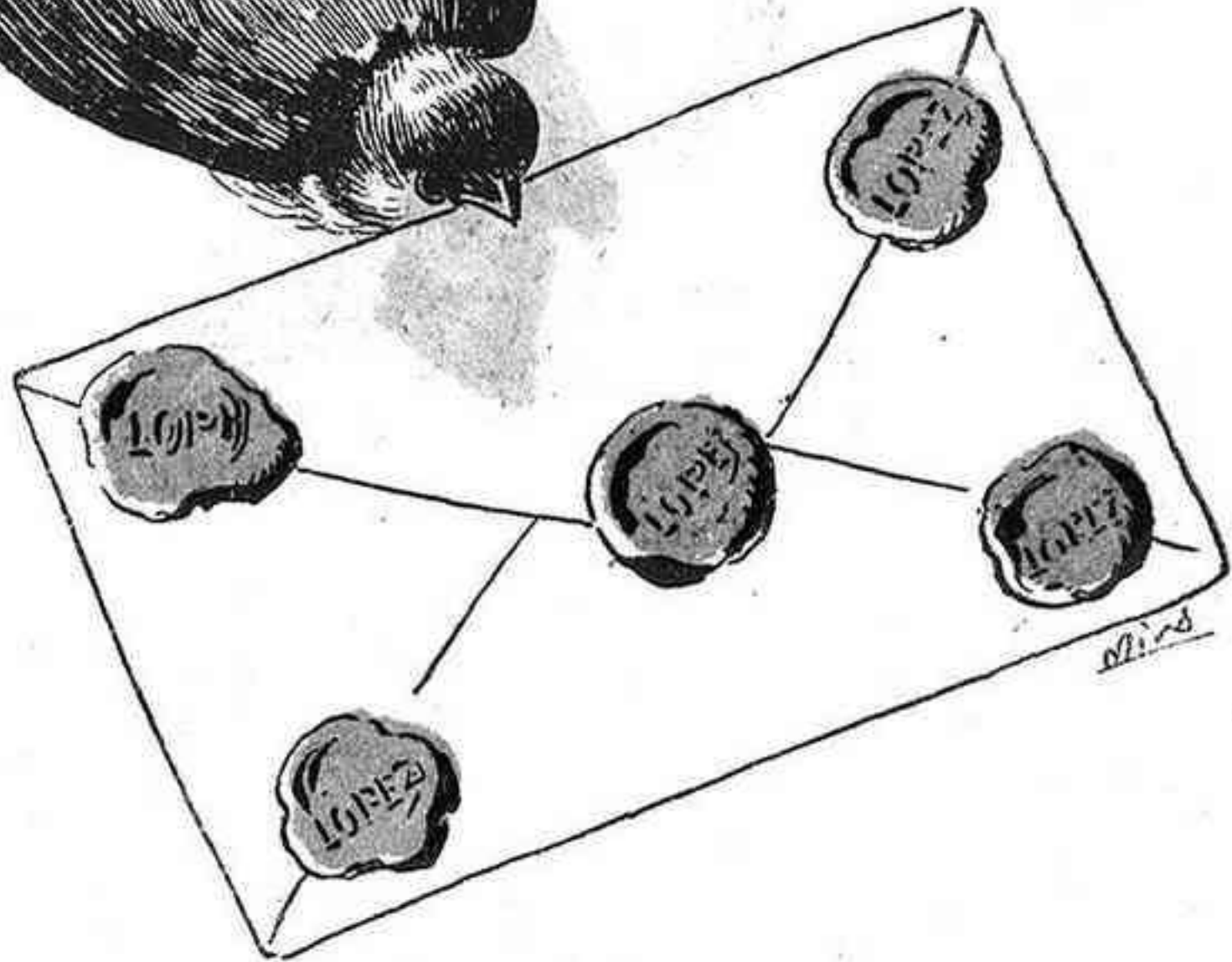
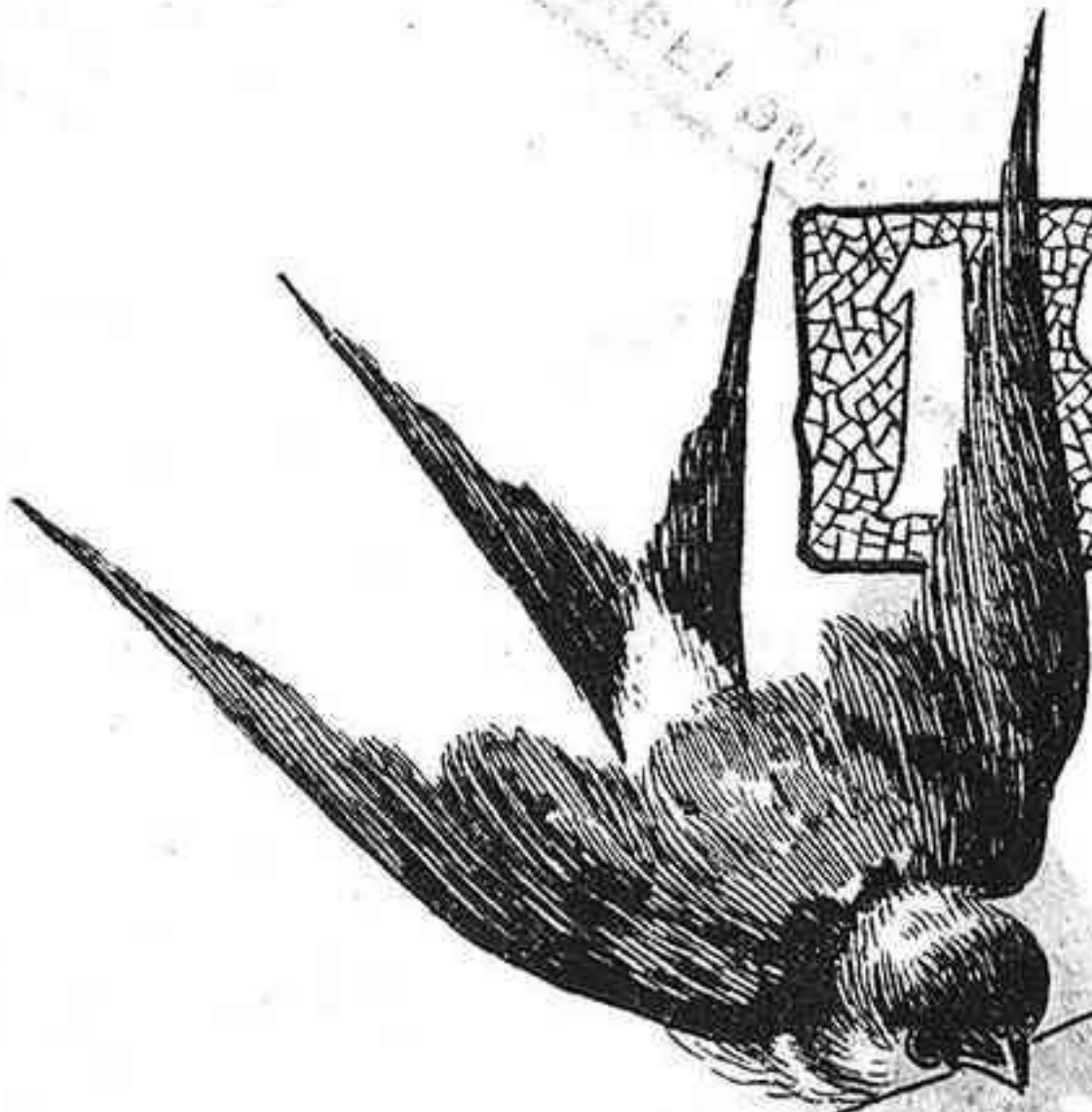
ALMANACH

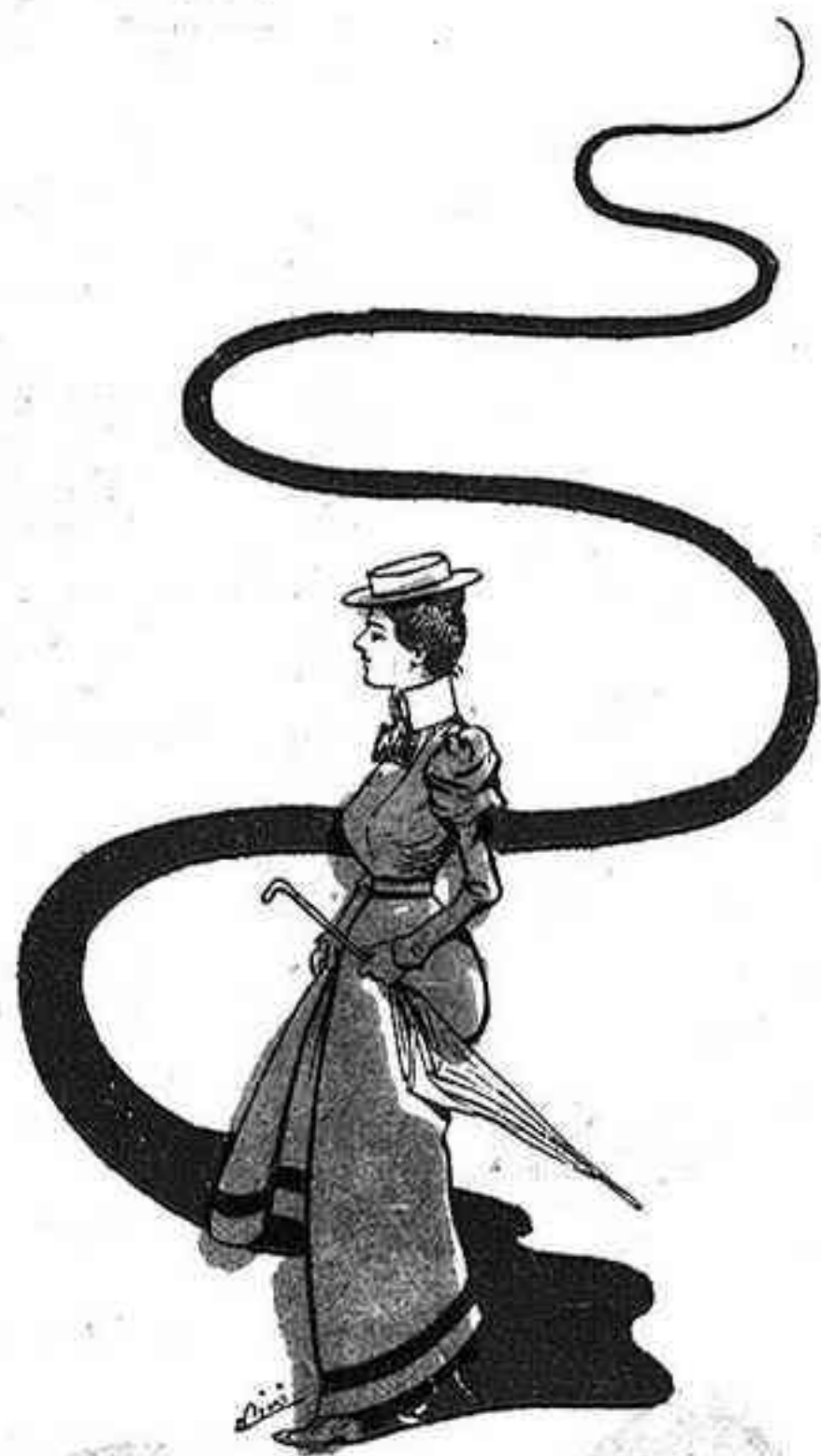
ALMANACH DE LA

ESQUELLA DE LA **T**ORRATXA

PERA

1900

RESERVADA AL
DIPLOMA N.º 11.148

ALMANACA

DE LA
ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA
1900

Junyent

XII. De sa publicació

ANTONI LOPEZ

LLIBRERIA ESPANYOLA - Editor -
RAMBLA DEL MITJ. 20. BARCELONA

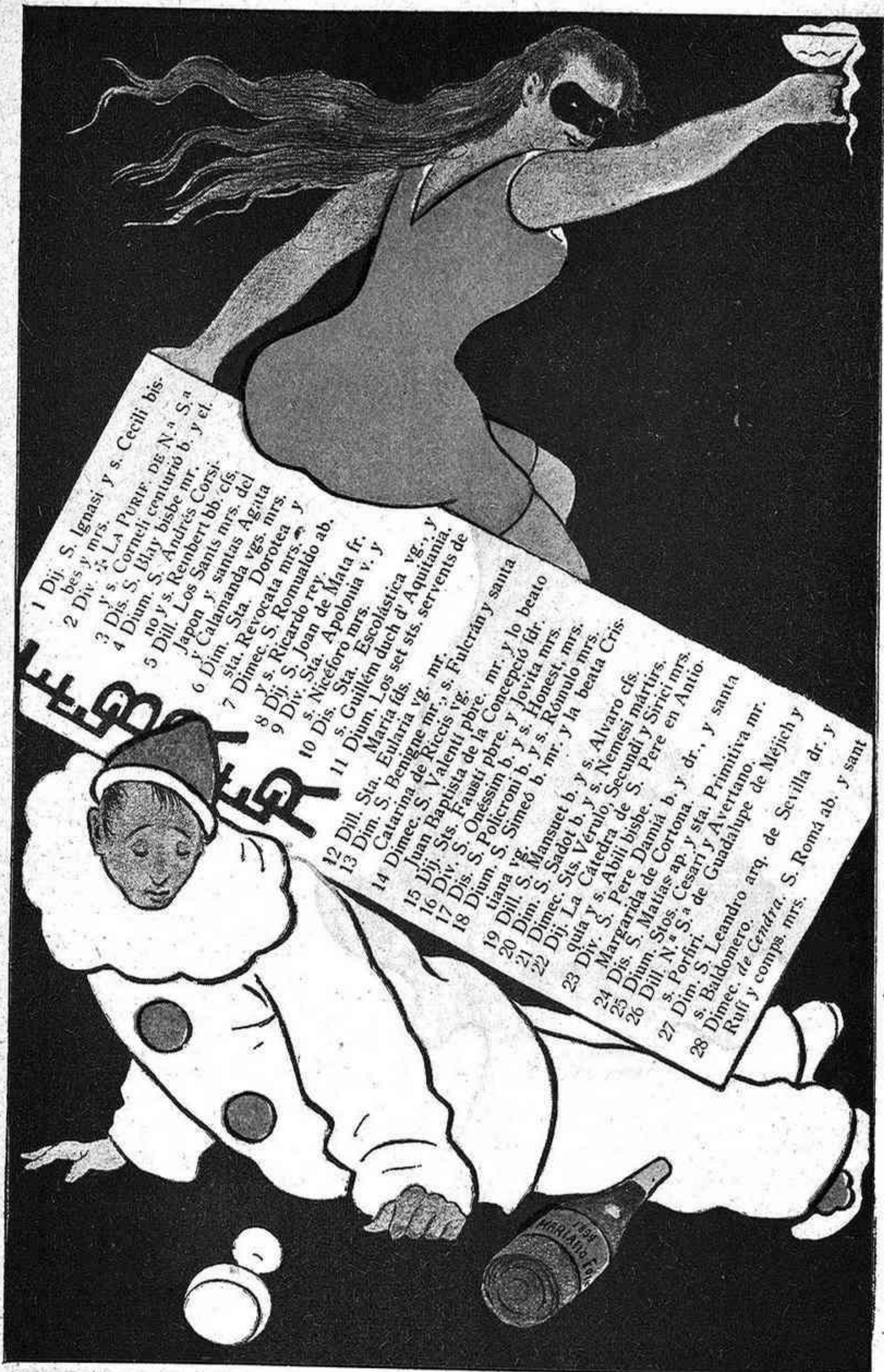
Barcelona: A. López Robert, impressor, carrer del Conde del Asalto, núm. 63.

JANER

- 1 Dill. ✠ LA CIRCUMCISIÓ DE N. S. JESUCRIST.
- 2 Dim. S. Macari abat y s. Espiridió b. y cf.
- 3 Dimec. S. Daniel mr. y sta. Genoveva vg.
- 4 Dij. S. Tito b. y cf. y santa Dafrosa mr.
- 5 Div. S. Telesforo p. mr. y sta. Emiliana vg.
- 6 Dis. ✠ LA EPIFANÍA Ó LA ADOR. DELS TRES SANTS REYS, GASPÀR, BALTSAR Y MELCIOR.
- 7 Dium. S. Ramón de Penyafort cf. y s. Juliá mr.
- 8 Dill. S. Teófilo diaca.
- 9 Dim. S. Juliá mr. y sa esposa sta. Basilisa vg.
- 10 Dimec. S. Nicanor d. m.
- 11 Dij. S. Higini p. y mr. y sant Salvi mr.
- 12 Div. S. Arcadi, s. Aelredó ó Alfredo abat del Cister.
- 13 Dis. S. Gumersindo cf.
- 14 Dium. S. Hilari b. y dr. y sta. Macrina.
- 15 Dill. S. Pau pr. hermitá y s. Mauro ab.
- 16 Dim. S. Fulgenci b. y dr. y s. Marcelo p.
- 17 Dimec. S. Anton ab. y sta. Rosalina.
- 18 Dij. La Cát. de s. Pere en Roma y santa Prisca vg. y mr.
- 19 Div. S. Canut rey y s. Mario y c. mrs.
- 20 Dis. S. Fabiá p. y s. Sebastiá mrs.
- 21 Dium. S. Fructuós b. mr. y sta. Ignés v.
- 22 Dill. S. Vicens esp. y s. Anastasi mrs.
- 23 Dim. S. Ildefonso arquebisbe de Toledo y santa Emerenciana vg. y mr.
- 24 Dimec. S. Timoteo b. y s. Tirso, mrs.
- 25 Dij. La Conv. de s. Pau ap. y s. Proget b.
- 26 Div. S. Policarpo b. m. y sta. Paula vda.
- 27 Dis. S. Joan Crisóstomo b. y dr.
- 28 Dium. S. Juliá de Cuenca y s. Cirilo bb.
- 29 Dill. S. Francisco de Sales dr. y s. Valeri b. y cfs.
- 30 Dim. Stas. Martina v. m. y Aldegundis.
- 31 Dimec. S. Pere Nolasco conf. y fund.

MARCEL·LÓ 1913

- FE**
- 1 Dij. S. Ignasi y s. Cecili bisbes y mrs.
 - 2 Div. 2^a LA PURIF. DE N.^a S.^a
 - 3 y s. Corneli centurió b. y ef.
 - 4 Dis. S. Blay bisbe mr. y ef.
 - 5 Dium. S. Andrés mr. y ef.
 - 6 Dill. Los Sants bb. Corsi y Calamanda vgs. mrs.
 - 7 Dim. Sta. Dorotea y s. Revocata mrs. mrs.
 - 8 y s. Ricardo mrs. mrs.
 - 9 Dij. S. Joan de Mata fr. y s. Nicéforo ab.
 - 10 Div. Sta. Apolonia v. y s. Guillem mrs.
 - 11 Dium. Los set sts. servents de Maria vgs. mr.
 - 12 Dill. Sta. Eularia vg. mr. y lo beato Juan Baptista de Riccis v. y s. Fulcrán y santa Catarina de Riccis vg.
 - 13 Dim. S. Valenti vg. mr. y lo beato Sts. Faustí pbre. y Jovita mrs.
 - 14 Dis. S. Onéssim b. y s. Honest mrs.
 - 15 Dium. S. Simeó b. mr. y la beata Cris tiana vg.
 - 16 Dill. S. Mansuet b. y s. Alvaro cfs.
 - 17 Dim. S. Sadot b. y s. Nemesi mártirs.
 - 18 Dimec. Sts. Vérolo, Secundi y Sirici mrs.
 - 19 Dij. La Catedral de S. Pere en Antioquia y s. Pere Damiá b. y dr., y santa Margarida de Cortona.
 - 20 Div. S. Matías ap. y sta. Primitiva mr.
 - 21 Dill. N.^a S.^a de Guadalupe de Méjich y s. Porfiri.
 - 22 Dim. S. Leandro arq. de Sevilla y s. Baldomero.
 - 23 Dimec. de Cendra. S. Romá ab. y sant Ruff y comps. mrs.

MARCS

- 1 Dij. S. Rossendo b. y sta. Eudoxia mr.
- 2 Div. S. Simplicí p. y ct. y s. Absalon mr.
- 3 Dis. Sts. Hemeteri, Celedoni y Medi mrs.
- 4 Dium. *I de Quar.* S. Casimir r. y sant Lluci p. y mr.
- 5 Dill. Lo bto. Nicolau Factor y sta. Faina vg.
- 6 Dim. S. Olaguer arq., bisbe de Barcelona.
- 7 Dimec. S. Tomás d' Aquino dr. y santa Perpétua.
- 8 Dij. S. Joan de Deu fdr. y sta. Erenia m.
- 9 Div. S. Paciá bisbe de Barcelona y santa Francisca vda. romana.
- 10 Dis. S. Melitó y 39 comps. mrs.
- 11 Dium. *II de Quar.* S. Constantí cf. y s. Ramiro mr.
- 12 Dill. S. Gregori lo Magno p.
- 13 Dim. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
- 14 Dimec. Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
- 15 Dij. Sta. Madrona v. mr. y s. Longinos mr.
- 16 Div. S. Heribert b. y sta. Juliana mr.
- 17 Dis. S. Patrici b. y s. Joseph de Arimatea, cfs.
- 18 Dium. *III de Quar.* S. Gabriel y lo beato Salvador de Horta.
- 19 Dill. ✠ S. JOSEPH espós de Ntra. Sra., patró de la Iglesia católica.
- 20 Dim. S. Aniceto b.
- 21 Dimec. S. Benet ab y fr.
- 22 Dij. Sta. Catarina de Génova vda.
- 23 Div. Lo b. Joseph Oriol cf. y s. Victoriá.
- 24 Dis. S. Timolao mr. y s. Agapito b. mr.
- 25 Dium. *IV de Quar.* ✠ LA ANUNC. DE NOSTRA SENYORA y s. Dimas bon lladre.
- 26 Dill. S. Brauli b. y sta. Máxima mr.
- 27 Dim. Sta. Lidia ab son espós y fills, mrs.
- 28 Dimec. S. Sixto III p. y cf.
- 29 Dij. S. Eustasi ab. y s. Bertoldo, cfs.
- 30 Div. S. Joan Climach ab.
- 31 Dis. Sta. Balbina vg. y mr.

ABRIL

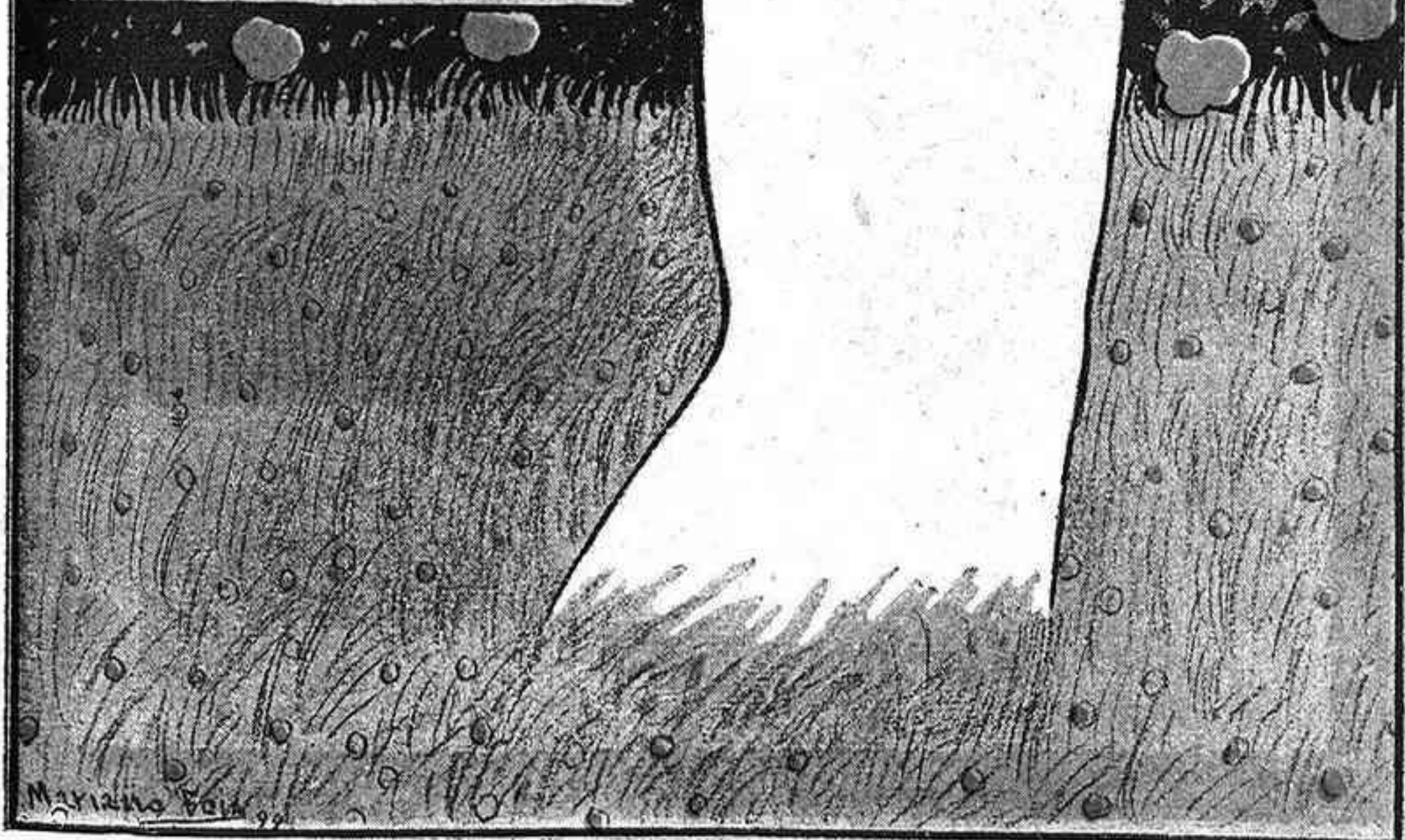
- 1 Dium *de Passió*. Sta. Teodora mr. y s. Venanci b. m.
- 2 Dill. S. Francisco de Paula (dr.
- 3 Dim. S. Benet de Palermo cf.
- 4 Dimec. S. Isidoro arq. de Sevilla
- 5 Dij. S. Vicens Ferrer cf.
- 6 Div. S. Celesti p. y s. Celso b.
- 7 Dis. S. Epifani b. mr.
- 8 Dium. *de Rams*. S. Edesi mr. y s. Albert lo Magno cf.
- 9 Dill. Sta. Maria Cleofé y santa Casilda vg.
- 10 Dim. S. Ezequiel profeta.
- 11 Dimec. S. Lleó lo Magno papa y dr.
- 12 Dij. *Sant*. S. Juli p. y s. Víctor mr.
- 13 Div. *Sant*. S. Hermegildo rey y s. Justino mrs.
- 14 Dis. *Sant*. S. Pere Gonzalez vulgo Telm y sta. Domnina vg. y mr.
- 15 Dium. PASQUA DE RESURRECCIÓ. Santas Basilisa y Anastasia mrs.
- 16 Dill. S. Toribi b. y cf. y sta. Engracia v. y companyys mrs.
- 17 Dim. La bta. Mariana de Jesús vg.
- 18 Dimec. S. Eleuteri b. y sa mare santa Antia mr.
- 19 Dij. S. Lleó IX p. y cf., s. Hermógens y sant Vicens, mrs.
- 20 Div. Sta. Ignés de Monte-Pulciano vg.
- 21 Dis. S. Anselm b. y dr.
- 22 Dium. *de Quasimodo*. Stos. Sotero y Cayo papas y mrs.
- 23 Dill. S. Jordi mr., patró del principat de Catalunya.
- 24 Dim. S. Fidel mr. y santas Bona y Do-da vgs.
- 25 Dimec. S. March evangelista y santa Franca vg.
- 26 Dij. S. Cleto y s. Marcell pp. mrs.
- 27 Div. S. Pere Armengol mr. mercenari.
- 28 Dis. S. Pau de la Creu (dr., s. Prudenci bisbe y s. san Vidal mr.
- 29 Dium. II *després de l'asqua*. S. Pere de Verona mr. y s. Robert abat.
- 30 Dill. Sta. Catarina de Sena vg., s. Pelagri cf. y sta. Sofia vg. y mr.

Mariano Fox 99

MARÇ

- 1 Dim. S. Felip y s. Jaume aps.
- 2 Dimec. S. Atanasi b. y dr. y sta. Zoé mr.
- 3 Dij. La Inv. de la Santa Creu.
- 4 Div. Sta. Mónica viuda.
- 5 Dis. La Conversió de s. Agustí y s. Pío V papa.
- 6 Dium. III *després de Pasqua*. S. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.
- 7 Dill. N.^a S.^a de la Divina Gracia y sant Estanislao b.
- 8 Dim. La Aparició de s. Miguel arcàngel.
- 9 Dimec. S. Gregori Nazianceni b. y dr.
- 10 Dij. S. Antoni arquebisbe de Florencia.
- 11 Div. Sts. Pons, Eudalt y Evelí mrs., y s. Anastasi mr., patró de Badalona.
- 12 Dis. S. Domingo de la Calzada cf.
- 13 Dium. IV *després de Pasqua*. S. Pere Regalat cf. y s. Mus pbr. mr
- 14 Dill. S. Bonifaci y sta. Corona, mrs.
- 15 Dim. S. Isidro Llauredó cf., patró de Madrit y del Institut Agrícola Català.
- 16 Dimec. S. Joan Nepomuceno mr. y sent Ubald bisbe.
- 17 Dij. S. Pascual Baylon cf.
- 18 Div. S. Félix de Cantalici cf.
- 19 Dis. S. Pere Celesti p. y s. Ivo advocat.
- 20 Dium. V *després de Pasqua*. S. Bernar-di de Sena cf. y s. Baldiri mr.
- 21 Dill. S. Secundi mr. y santa Aglaé.
- 22 Dim. Stas. Rita de Cassia vda., Quite-teria y Julia vgs. mrs.
- 23 Dimec. La Aparició de s. Jaume apóst.
- 24 Dij. ✠ LA ASCENSIÓ DEL SENYOR, santas Afra, Susana, Marciana y Paladia, mrs.
- 25 Div. S. Gregori VII papa y santa Mag-dalena de Pazzis.
- 26 Dis. S. Felipe Neri (dr. y s. Eleuteri p.
- 27 Dium. VI *després de Pasqua*. Lo vene-rable Beda pbr.
- 28 Dill. S. Just bisbe y s. Just cf.
- 29 Dim. Sta. Teodosia mr.
- 30 Dimec. S. Fernando rey d' Espanya.
- 31 Dij. N.^a S.^a Reyna de tots los Sants y Mare del Amor hermós y sta. Petronila.

Mariano Val

YNU

- 1 Div. Sts. Enecon ab. y Fortunat cfs.
- 2 Dis. S. Marcell, Pere, Erasme y Blandina, mrs.
- 3 Dium. PASQUA PENTECOSTE'S. S. Isaac monjo y sta. Clotilde.
- 4 Dill. S. Francisco Caracciolo f.
- 5 Dim. S. Sanxo y santas Valeria y Marcia mrs.
- 6 Dimec. S. Norbert bisbe cf., y stas. Candia y Paulina.
- 7 Dij. S. Sabina mr. y sta. Genivera vg. mr.
- 8 Div. S. Salustia cf. y sta. Caliope mr.
- 9 Dis. Sts. Prim y Felicia mrs.
- 10 Dium. Sta. Margarida reyna de Escocia.
- 11 Dill. S. Bernabe apostol.
- 12 Dim. S. Joan de Sahagun cf. y s. Onofre anacoreta y cf.
- 13 Dimec. Sant Antoni de Padua cf. y sta. Aquilina vg.
- 14 Dij. S. SS. CORPUS CHRISTI, y s. Basili lo Magno b. y dr.
- 15 Div. Stos. Vito y Modest mrs.
- 16 Dis. Sts. Francisco de Regis cf. Quirse y Julita mrs.
- 17 Dium. Sts. Manel, Sabel e Ismael mrs.
- 18 Dill. Sts. March y Marcella mrs.
- 19 Dim. Santa Juliana de Falconeris vg. y santas Gervasi y Protasi, mrs.
- 20 Dimec. S. Silveri papa mr.
- 21 Dij. S. Lluís Gonzaga cf. y s. Palladi b.
- 22 Div. S. Paulino b. y cf. y sta. Consorcia.
- 23 Dis. Sta. Agripina vg. y mr.
- 24 Dium. La Nativitat de S. Joan Baptista y s. Firmin mr.
- 25 Dill. S. Guillem ab. y sta. Febroma y.
- 26 Dim. Sts. Joan y Pau germ. mrs. y sant Pelayo mr.
- 27 Dimec. Sts. Zoylo mr. y Ladislao rey de Hungria.
- 28 Dij. S. Lleó II papa y cf.
- 29 Div. S. PERE y S. PAU ap.
- 30 Dis. La Commemoració de san Pau, ap.

Marino Fox 99

JULIOL

- 1 Dium. S. Galó bisbe y santa Leonor reyna.
- 2 Dill. La Visitació de Ntra. Sra. y sts. Procés y Martiniá mrs.
- 3 Dim. S. Trifó y comp. mrs. y sta. Mustiola vg. y mr.
- 4 Dimec. S. Laureano b., y beato Gaspar de Bono.
- 5 Dij. S. Miquel dels Sants cf. y y sta. Zoé mr.
- 6 Div. S. Isaías prof. y s. Tranquilí, mr.
- 7 Dis. Sts. Fermí y Odó bb.
- 8 Dium. Sta. Isabel vda., reyna de Portugal.
- 9 Dill. S. Zenon y comps. mrs., y sta. Anatolia vg. y mr.
- 10 Dim. S. Cristófol mr., los set germans mártirs y sta. Amalia.
- 11 Dimec. S. Pio I papa mr.
- 12 Dij. S. Joan Gualbert ab. y s. Félix m.
- 13 Div. S. Analet papa y mr.
- 14 Dis. S. Bonaventura card., bisbe y dr.
- 15 Dium. S. Enrich emp. y s. Camilo de Lelis fr.
- 16 Dill. Ntra. Sra. del Carme y lo Triunfo de la Santa Creu.
- 17 Dim. S. Aleix cf. y sta. Marcelina vg.
- 18 Dimec. S. Frederich y sta. Sinforsosa.
- 19 Dij. S. Vicens de Paul fdr.
- 20 Div. S. Elías prof, s. Geroni Emilia fdr. y stas. Margarida y Librada mrs.
- 21 Dis. Sta. Práxedes vg. y s. Daniel prof.
- 22 Dium. Sta. María Magdalena penit.
- 23 Dill. S. Libori b. y cf., y s. Apolinar b.
- 24 Dim. Sta. Cristina vg. y mr.
- 25 Dimec. ✠ S. JAUME APÓSTOL, PATRÓ D' ESPANYA, y sant Cugat mr.
- 26 Dij. Sta. Ana mare de Ntra. Sra.
- 27 Div. S. Pantaleó mr. y stas. Juliana y Semproniana, vgs., pat. de Mataró.
- 28 Dis. Sts. Nasari, Celso y Víctor mrs.
- 29 Dium. Stas. Marta vg. y Beatris vg. m.
- 30 Dill. Sants Abdon y Senen mrs. (vulgo san Non y san Nen).
- 31 Dim. S. Ignasi de Loyola, fdr.

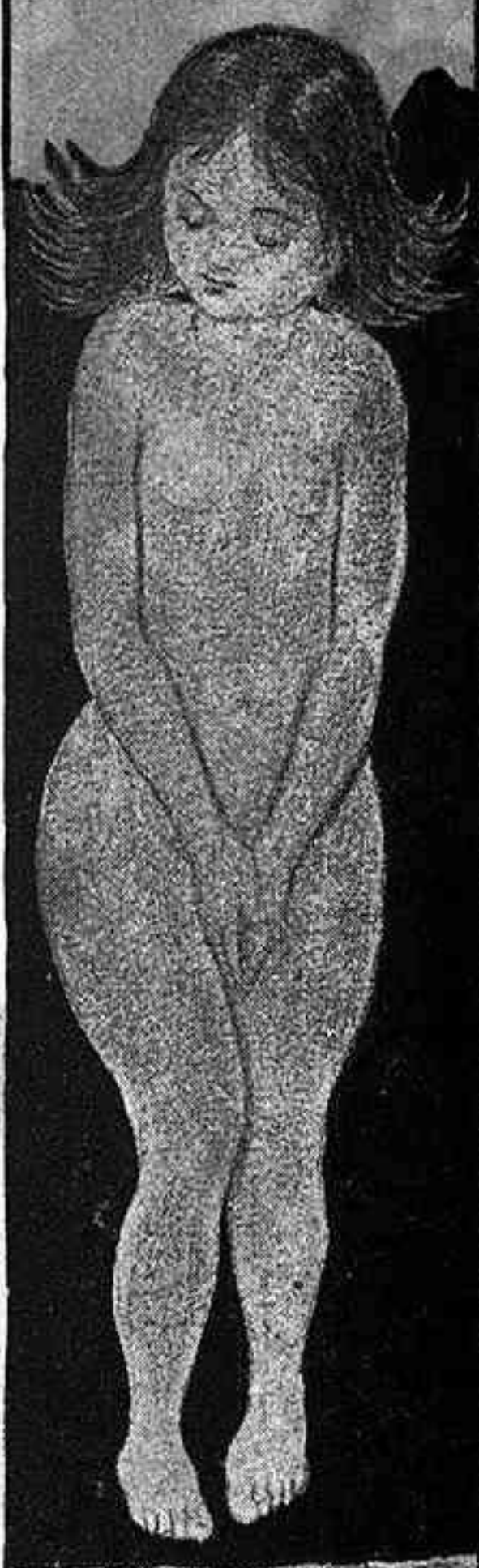

ATENE
LA BIBLIOTECA
CELONI

Marcia Fox 99

ASSOCI

- 1 Dimec. S. Pere ad-vincula, y s. Feliu de Girona.
- 2 Dij. Ntra. Sra. dels Angels y s. Alfonso de Ligorí b. y fdr.
- 3 Div. La Invenció del cos de sant Esteve y sta. Lydia.
- 4 Dis. S. Domingo de Gusman.
- 5 Dium. N.^a S.^a de las Neus.
- 6 Dill. Sts. Just y Pastor germ.
- 7 Dim. S. Gayetá fdr. y s. Albert de Sicilia cfs.
- 8 Dimec. S. Ciriach y comps. mrs. y s. Miró b.
- 9 Dij. S. Romá soldat y s. Rústich mrs.
- 10 Div. S. Llorens mr.
- 11 Dis. S. Tiburci mr. y sta. Filomena vg.
- 12 Dium. Sta. Clara viuda y fund.
- 13 Dill. Sts. Hipólit y Casiá mrs.
- 14 Dim. S. Eusebi mr. y sta. Limbania vg.
- 15 Dimec. ✠ LA ASSUMPCIÓ DE NOSTRA SRA. y s. Tarcissi mr.
- 16 Dij. Sts. Roch y Jacinto cfs.
- 17 Div. S. Lliberat ab. y s. Mamet mrs.
- 18 Dis. S. Agapito mr. y sta. Elena viuda y emperadora.
- 19 Dium. S. Joaquim, pare de Ntra. Sra., s. Magí, m., s. Mariano cf. y s. Lluís b.
- 20 Dill. S. Bernat ab. y dr. y s. Filibert ab.
- 21 Dim. Sta. Joana Francisca Fremiot viuda y fundadora.
- 22 Dimec. Sants Sinforiá, Fabriciá y Zó-tich, mártirs.
- 23 Dij. S. Felip Benici cf.
- 24 Div. S. Bartomeu ap. y sta. Aurea vg.
- 25 Dis. S. Lluís, rey de Fransa y s. Genís d' Arlés.
- 26 Dium. S. Ceferí p. mr. y s. Simplici mr.
- 27 Dill. S. Joseph de Calasanz fundr. y la Transverberació del cor de sta. Teresa de Jesús vg.
- 28 Dim. S. Agustí b. y dr.
- 29 Dimec. La Degollació de S. Joan Baptista y sta. Sabina mr.
- 30 Dij. Sta. Rosa de Lima vg.
- 31 Div. S. Ramon Nonat cf.

Mariano Foix 99

- SEPTIEMBRE**
- 1 Dis. S. Gil ab. y s. Llop b.
 - 2 Dium. Ntra. Sra. de la Consolació de la Corceja.
 - 3 Dill. S. Nonito b. y s. Simón.
 - 4 Dim. S. Casto b. y s. Simón.
 - 5 Dimec. S. Llorens Justiniá b. y sta. Obdulia vg.
 - 6 Dij. S. Onestforo mr., s. Faustina vg. y s. Vicens pbr. mr.
 - 7 Div. S. Augustal b. y sta. Re-tra Sra. y s. Adria mr.
 - 8 Dium. S. Gorgoni mr. y s. Pere Claver cf.
 - 9 Dill. S. Nicolau de Tolentí cf. y sta. Pulqueria.
 - 10 Dim. Sfs. Proto y Jacinto germ. y s. General mr.
 - 11 Dimec. Sfs. Eulogi y Teodul. N.ª S.ª y s. Corneli papa.
 - 12 Dij. S. Pere de Arbués mr.
 - 13 Div. S. Tomás de Vilanova b. y s. Fa-rriol mr.
 - 14 Dimec. S. Genaro y comps. mrs. y san-ta Constança.
 - 15 Dij. S. Eustancia.
 - 16 Div. S. Mateu ap. y ev. y sta. Ifigenia.
 - 17 Dis. S. Maurici y companys mrs.
 - 18 Dium. Sta. Tecla vg. mr. y s. Lino p. bto. Ntra. Sra. de LA MERCÉ y lo del Socós.)
 - 19 Dill. Sta. Maria de Cervelló (vulgo Adolfo mr.)
 - 20 Div. S. Cebriá mr. y sta Justina vg. de Rojas.
 - 21 Dis. S. Wenceslao mr. y lo bto. Simón
 - 22 Dium. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofia.
 - 23 Dill. S. Genaro y comps. mrs. y san-ta Constança.
 - 24 Div. S. Mateu ap. y ev. y sta. Ifigenia.
 - 25 Dis. S. Maurici y companys mrs.
 - 26 Dium. Sta. Tecla vg. mr. y s. Lino p. bto. Ntra. Sra. de LA MERCÉ y lo del Socós.)
 - 27 Dij. S. Cebriá mr. y sta Justina vg. de Rojas.
 - 28 Div. S. Wenceslao mr. y lo bto. Simón
 - 29 Dis. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofia.
 - 30 Dium. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofia.

Mariano Foix 99

- 1 Dill. Lo s. Angel Custo
- 2 y s. Remigi b. Angels de la
- 3 Dim. Los sts. Leodegari b.
- 4 Guarda y s. Candi mr. y s. Grau ab.
- 5 Dimec. S. Francesch d' Assis cf. y fdr
- 6 Dij. S. Froilá b. y s. Plácit mr.
- 7 Div. S. Bruno fdr. y s. Emilio mr.
- 8 Dis. S. March papa y s. Au-
- 9 gust. S. Brígida vda. y Re-
- 10 Dill. Stas. conf.
- 11 parada vg. mr.
- 12 Dim. S. Dionís b. mr. y santa
- 13 Publia abadesa.
- 14 Dimec. S. Francisco de Borja
- 15 y s. Lluís Bertrán cf.
- 16 Dij. S. Ntra. Sra. del Pilar de
- 17 Plácida vg.
- 18 Div. S. Nicasi b. mr. y santa
- 19 Saragossa y s. Serafi cf.
- 20 Dis. S. Eduardo vg.
- 21 Dium. S. Calisto papa mr. y
- 22 sta. Fortunada vg. mr.
- 23 Dill. Sta. Teresa de Jesús.
- 24 Dim. S. Galo ab. y la beata
- 25 Maria de la Encarnació vg.
- 26 Dij. S. Lluç evangelist.
- 27 Div. S. Pere de Alcántara cf.
- 28 Dis. S. Joan Canci cf. y santa
- 29 Dium. Sta. Ursula y comps.
- 30 Irene vg. mr.
- 31 Dill. Sta. María Sabina mr.
- 32 y sta. Pere Pasqual b. mr. y
- 33 Dim. S. Córdula.
- 34 Dimec. S. Crispi y Crispiniá mrs.
- 35 s. Joan Capistrá cf.
- 36 Dij. Sts. Evaristo p. mr. y s. Lluciá mr.
- 37 Dis. S. Simón y s. Judas Tadeo ap.
- 38 Dium. S. Vicens mr. y s. Marcelo mrs.
- 39 Dill. S. Narcís b. mr.
- 40 Dim. S. Claudi y s. Quintí mr.
- 41 Dimec. S. Quintí mr.

- 1 Dij. LA FESTA DE TOTS LOS SANTS y sant Benigne pbré.
- 2 Div. La Conmemoració dels fidels difunts y sta. Eustoquia v.
- 3 Dis. Innumerables mrs. de Saragossa y s. Armengol b. y cf.
- 4 Dium. S. Carlos Borromeo b. y conf. y sta. Modesta vg.
- 5 Dill. S. Zacarias prof. y sta. Isabel, pares de S. Joan Baptista.
- 6 Dim. San Sever b. de Barcelona mr. y s. Lleonart ab.
- 7 Dimec. S. Florenci b. y cf.
- 8 Dij. Los quatre sants germans màrtirs coronats.
- 9 Div. S. Teodoró mr. y la dedicació de la Basílica del Salvador en Roma.
- 10 Dis. S. Andréu Aveli cf.
- 11 Dium. S. Martí bisbe cf. y sant Mena mr.
- 12 Dill. S. Martí p. y mr. y s. Diego de Alcalá cf.
- 13 Dim. S. Estanislau de Koska cf.
- 14 Dimec. S. Serapi mr. y s. Rufo primer bisbe de Tortosa.
- 15 Dij. S. Eugeni b. mr. y s. Leopoldo emp.
- 16 Div. S. Elpidi y companys mrs.
- 17 Dis. S. Gregori Taumaturgo, sts. Iscle y Victori mrs. y sta Gertrudis vg.
- 18 Dium. S. Màxim b. y s. Bàrulas mr.
- 19 Dill. Sta. Isabel reyna d' Hungria vda.
- 20 Dim. S. Félix de Valois cf. y s. Octavi.
- 21 Dimec. La Presentació de Ntra. Sra. en lo Temple.
- 22 Dij. Sta. Cecilia vg. mr.
- 23 Div. S. Climent p. mr. y sta. Lucrecia.
- 24 Dis. S. Joan de la Creu fdr. y sta. Flora.
- 25 Dium. S. Mercuri soldat mr. y sta. Catarina vg. mr.
- 26 Dill. Los Desposoris de Ntra. Sra. y sant Conrat b.
- 27 Dim. Sts. Facundo y Primitiu mrs.
- 28 Dimec. S. Gregori III papa.
- 29 Dij. S. Sadurni b. mr. y s. Filomeno mr.
- 30 Div. S. Andreu apóstol.

NOVENA

Mariano Fois 99

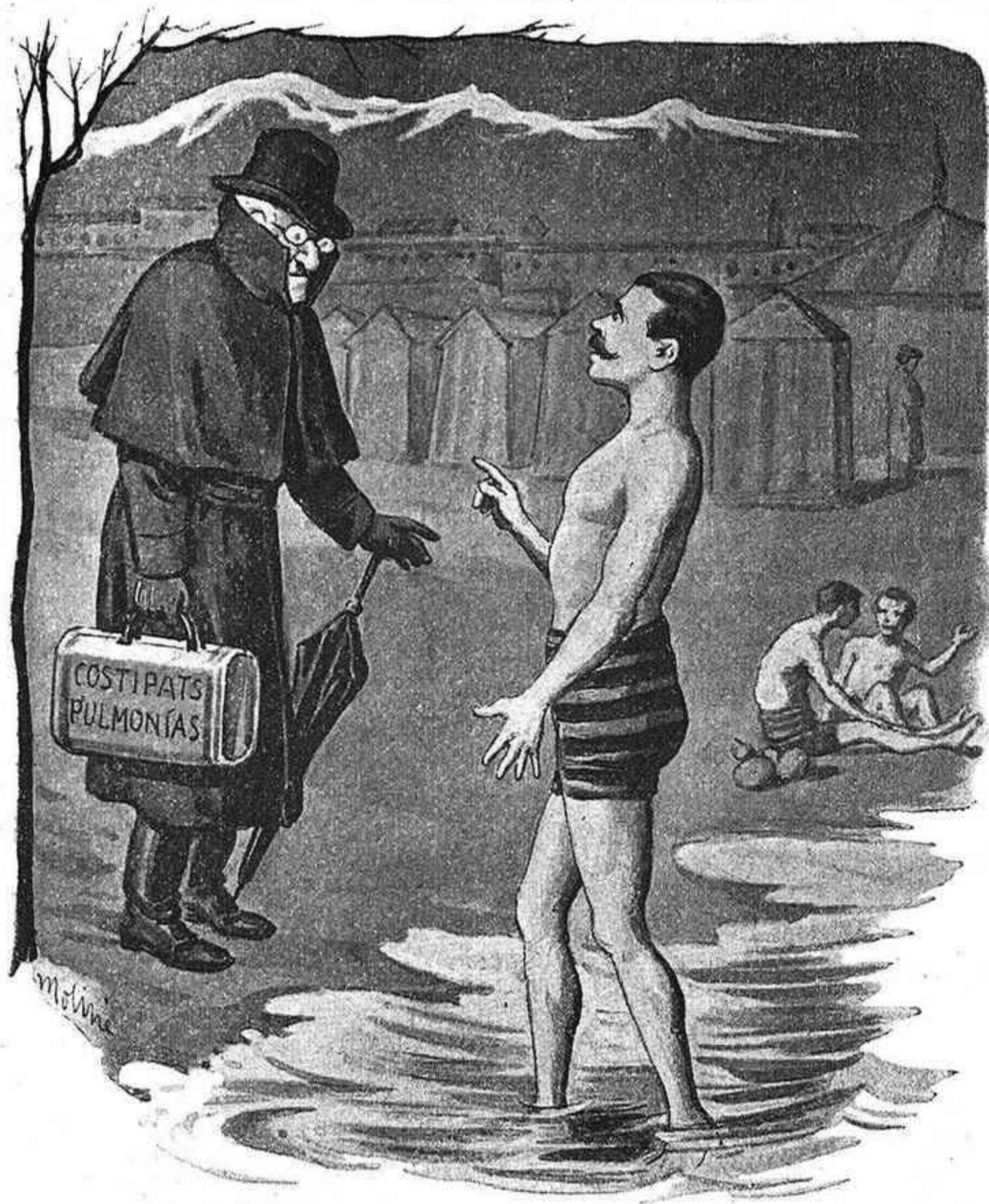
DECEMBER

- 1 Dis. S. Elor b. y sta. Natalja.
- 2 Dium. Stas. Bibiana, Adria y sta. Magina mr.
- 3 Dill. S. Francisco Xavier cf. y bara vg. mr.
- 4 Dim. S. Pere Crisol y sta. Bár.
- 5 Dimec. S. Sabas ab.
- 6 Dij. S. Nicolau de Bari arq.
- 7 Div. S. Ambrós b. y dr.
- 8 Dis. S. LA INMACULADA Cox.
- 9 Dium. Ntra. Sra. de Loreto y sta. Eularia de Mérida vg. mr.
- 10 Dill. S. Dumas papa esp. mr.
- 11 Dim. S. Sinesí lector mr.
- 12 Dimec. S. Lluçia vg. mr.
- 13 Dij. S. Eusebi b. mr.
- 14 Div. S. Nicasí y Pompeyo bb.
- 15 Dis. Sta. Albina vg. mr. y sta. Adelayda emperatriu

BREVE

- 17 Dill. S. Llàtzer b. y cf. y sta. Bibina vg.
- 18 Dim. N.ª S.ª de la Esperansa ó de la O.
- 19 Dimec. S. Nemesi mr. y santa Fausta vg. mr.
- 20 Dij. S. Domingo de Silos ab.
- 21 Div. S. Tomás ap. y s. Severii bisbe y confessor.
- 22 Dis. S. Zenon, Demetri y Fluvia soldats mrs.
- 23 Dium. Sta. Victoria vg. y mr.
- 24 Dill. S. Delfi b.
- 25 Dim. S. LA NATIVITAT DE NOS. rre. Senyor J. C.
- 26 Dimec. S. Esteve.
- 27 Dij. S. Joan ap. y evang.
- 28 Div. S. Los sts. Ignocents mrs.
- 29 Dis. S. Tomás arqueb. de Nos.
- 30 Dium. La Traslació de s. Jaurbery mr.
- 31 Dill. S. Anisia mr. y sta. Silvestre p. y sta. Coloma

Mariano Foix 99

Tan bon punt acaba l' Estiu, vé l' Hivern; tan bon punt l' Hivern termina, l' Estiu se presenta.
—Qué n' heu fet, bon Avi—diu l' Estiu—de la senyora Tardor?
—La pobra tè dolor reumàtich y fá temps que no surt de casa—contesta l' Hivern—¿Y la senyora Primavera ahont para?
—Va fugir ab un socio y no l' he vista may mes.

DESDE LA PORTERÍA

Aném á entrar al 1900, l' últim any del sigle XIX, el que fá XII desde la publicació del ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

En celebració de cumplirse la dotzena hi hem introduhit algunas milloras, que ja haurán observat sens dupte 'ls nostres inteligents lectores, suposant que avants de arribar á la página que ara tenen davant dels ulls, haurán examinat las cubertas, las portadas y 'l santoral.

En las cubertas inaugurém la *tricoloria* aplicada al llibre, sistema no-

PROFECÍAS DEL ANY (per M. Navarrete)

— Aquí van, *caballers y caballeras*, las profecías del any nou.

Pero hi haurà també qui no 'l sentirà, gracias à son probat *ardor* belich.

Lo comensament del any serà molt fret, sobre tot pels pobres que no tinguin caça, ni gabán, ni res.

Per allà al Mars, lo vent obligarà à anar ab peus de plom y plenas de pedras las butxacas.

vissim, que nostre estimat amich, l' intel·ligent grabador, D. Pere Bonet, à forsa d' ensaigs ha portat à l' última perfecció. Com ell es qui ho ha fet y no nosaltres, no vacilém en afirmar que 'ls seus treballs de aquest género per lo pulcres y ben acabats poden sense desventatje afrontar la comparació ab los millors que fins ara s' han efectuat al extranger. Impossible semblará que únicament ab tres colors se pogan combinar tots los tons y matisos de un quadro ó una aquarela. La cromolitografia trobarà un adversari terrible en aqueix nou sistema, que fá donar un pás de gegant al grabat al zinc.

En quant à las portadas y al santoral, no hem vacilat en imposarnos un nou sacrifici, donantlos colorits, de manera que realsin la bellesa y fins l' intenció dels originals.

Ab aixó veurán los milers de lectors que cada any, en pochs dias, ago-

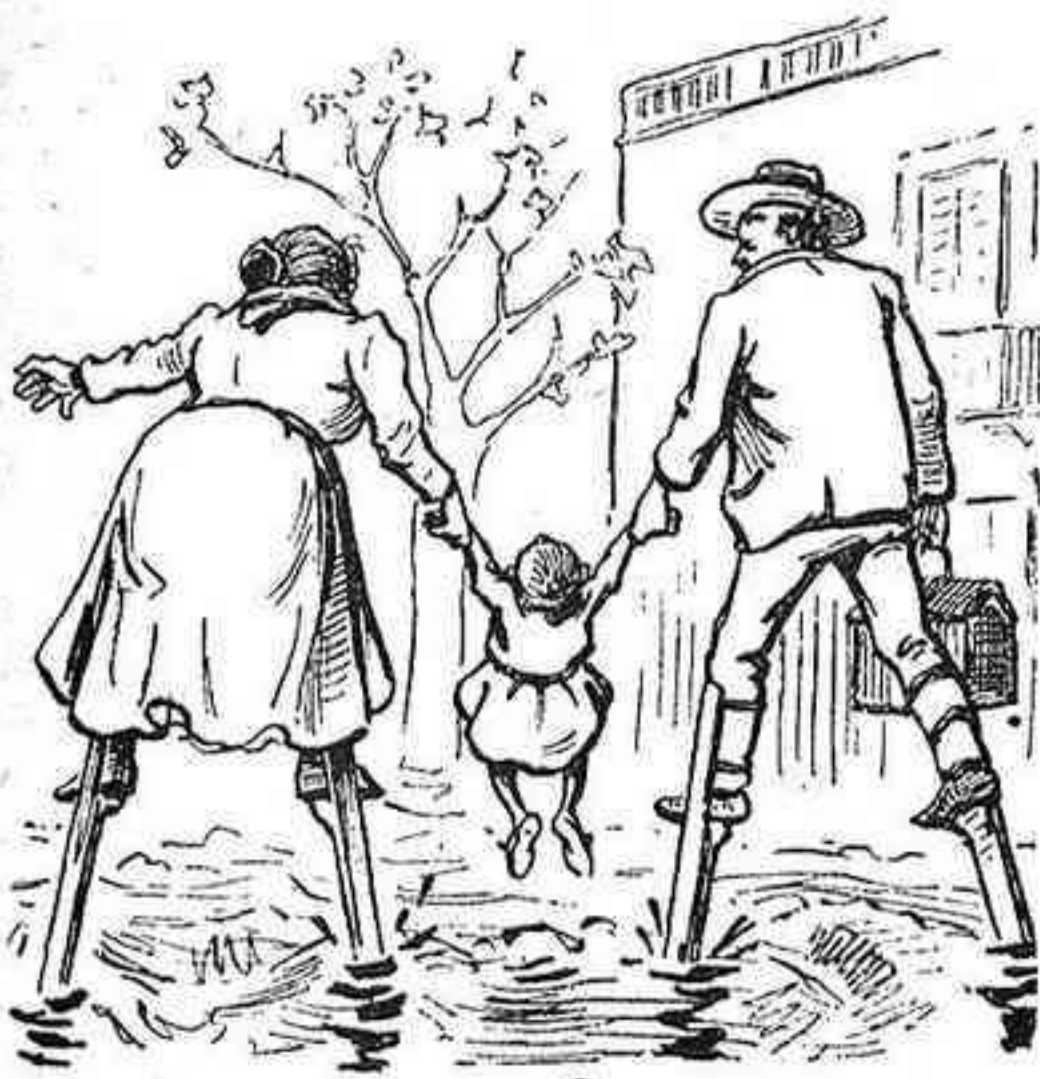
PROFECÍAS DEL ANY (per M. Navarrete).

Las butxacas no servirán pas pera res mes per quant l' or brillará per la seva ausencia.

Algún qu' altre fenomen raro despertarà la curiositat de moltes personas... més o menos interessadas en l' assumpto.

Los vehins del Ensanxe emplearán un sistema molt cómodo pera no embrutarse de fanch y otras porquerias.

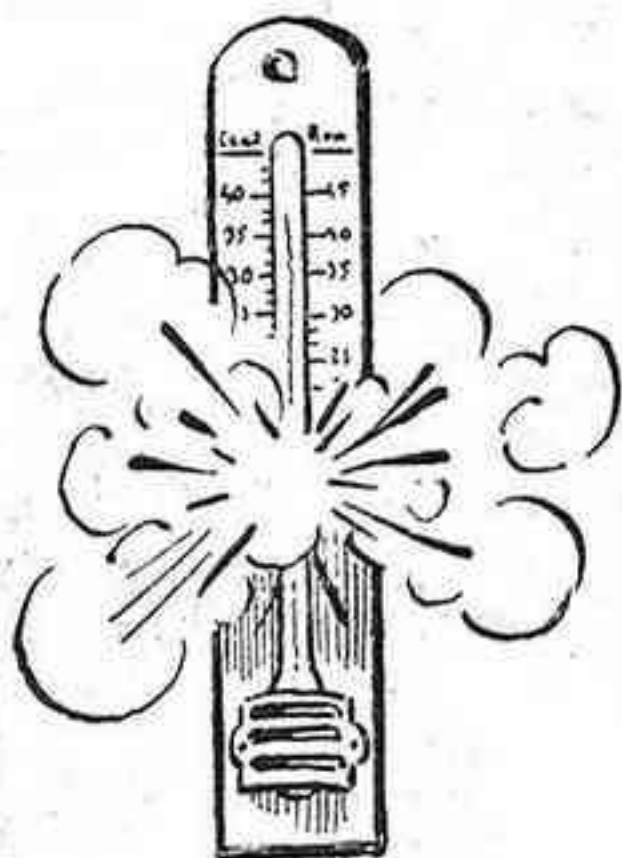
No faltarà qui s' entretenga á fer el papu desde la frontera

tan la nutrida edició del present *Almanach*, que estém sempre dispuestos á correspondre en la mida de las nostras forsas, á la simpática acullida que 's dignan dispensarnos.

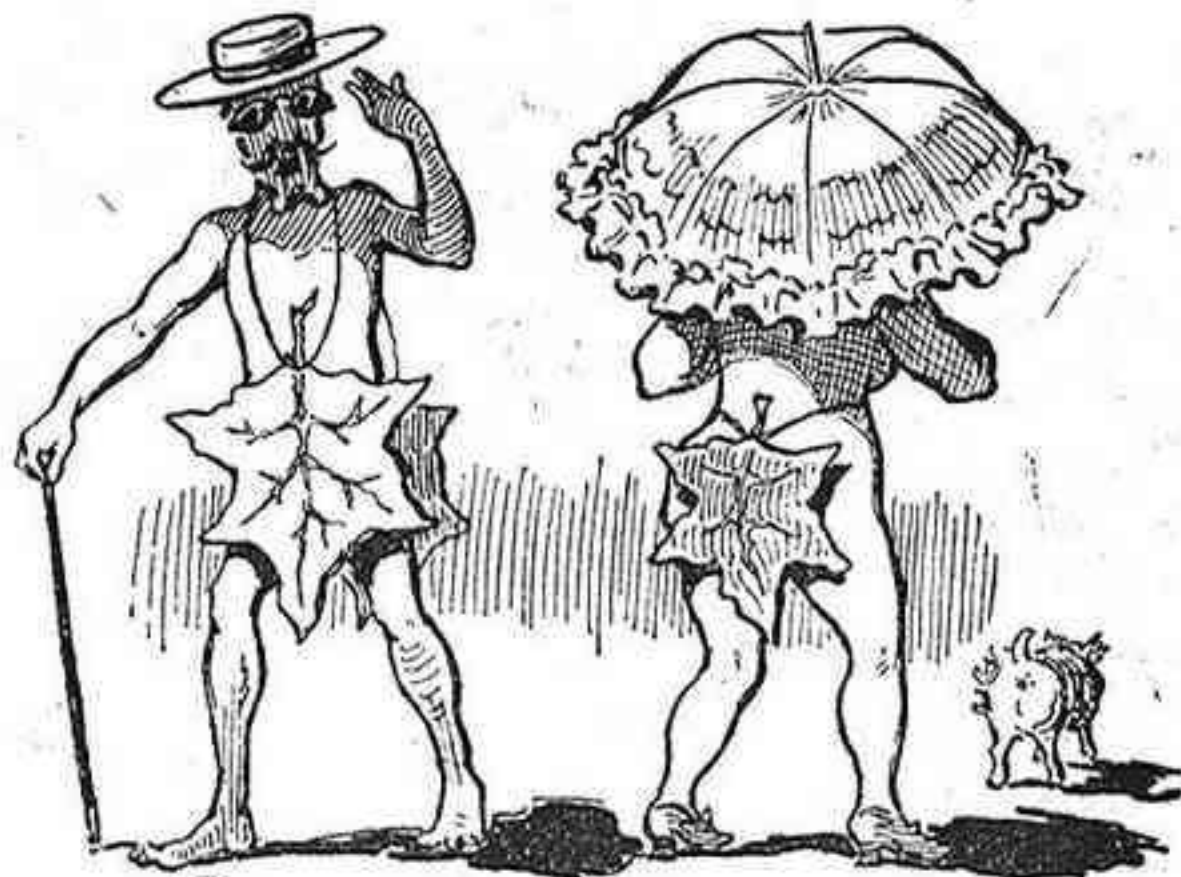
Apart de lo que queda indicat, avuy com en los anys anteriors, els oferim un conjunt variat de impresions literarias y notas artisticas de tots los géneros y formas imaginables, qu' hem anat espigolant, en los camps florits del ingeni catalá.

A tots els que 'ns han ajudat, lo mateix als autors de cap-de-brot, que als mes modestos; igual als vells ja curtits en lo cultiu de la bellesa literaria y artística, que als principiants que se senten ab forsas y ab alé

PROFECÍAS DEL ANY (per M. Navarrete).

Será tan excesiva la color durant lo mes d' agost,

que la gent vestirá com Adam y Eva, fent gran consum de fullas y obligant als pares de familia á usar ulleras fumadas pera no veure certas cosas.

Colón comprenent lo ridícul qu' es seguir senyalant cap-allá, 's quedarà meditant qu' es lo que n' ha de fer del dit.

r. La Lluna, las mes de las nits estará tərbola, per evitar que 'n Villaverde la veji y li demani 'ls cuartos.

pera emularlos, envihém desde aquí 'l testimoni del nostre agraphiment.

Y als lectors de *La Esquella*, en general, y en particular als del present *Almanach*, al veure'ls dispòsts á fullejar sas pàginas, que bé poden ferho ab tota llibertat, desde 'l moment que 's troban á casa seva, 'ls hi dihém desde 'l kiosko de la porteria:

—Detinguinse un instant, senyors.. sols un instant, pera desitjarlos que tant vostés com totas las personas del séu agrado, tinguin un felís any nou.

LA REDACCIÓ.

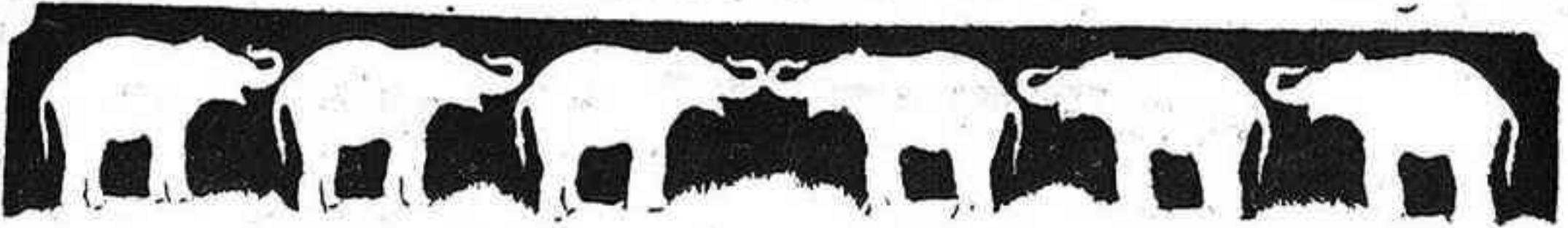
Y per allá á últims de Desembre sortirà aquell home que té tants nassos com dias ni ha al any.

PLANETA DE L' ANY (per M. Moliné)

Goberna l' any mil noucents
la LLUNA, la gran coqueta:

si 'ls homes ja son prou boigs,
figúrinse manant ella!

ELL Y ELLA

DIÁLECH

—Un curt moment, si li plau,
atengui, nena bonica,
que 'l meu plany d' insuls no pica.
Dich: no peca.

—¡Y ara Pau!

—No sab lo que m' encaparra,
quan miro, ab boja fal-lera,
la seva hermosa figura.
Dich: figura.

—¡Quina barra!

—L' amor meu té bona sava,
es pur com del sol la llum:
ab mí no patirá fum.
Dich: fam:

—¡Que li cau la baba!

—No se 'n burli: la ventura
que anhelo, dármela pot.
¡Compadeixis d' un pebrot!
Dich: pobret.

—¡Pobre criatura!

—Pensant ab lo seu pamet
ni un instant tinch de repós.

¡De mon cor sigui 'l confós!

Dich: el confés.

—¡Ca, barret!

—Si 'l meu gran establiment
va per terra, dir podré
que vosté m' ha fet cabré.
Dich: quebrá.

—¡Quin sentiment!

—Y si per dissort arriba
aquest cas, sens compassió
cregui que la Mataró.
Dich: que la matarè.

—¡Tiba!

—No sigui ingrata, María,
no 'n sigui, per caritat,
¡vosté 'l cor me n' ha firat!
Dich: ferit.

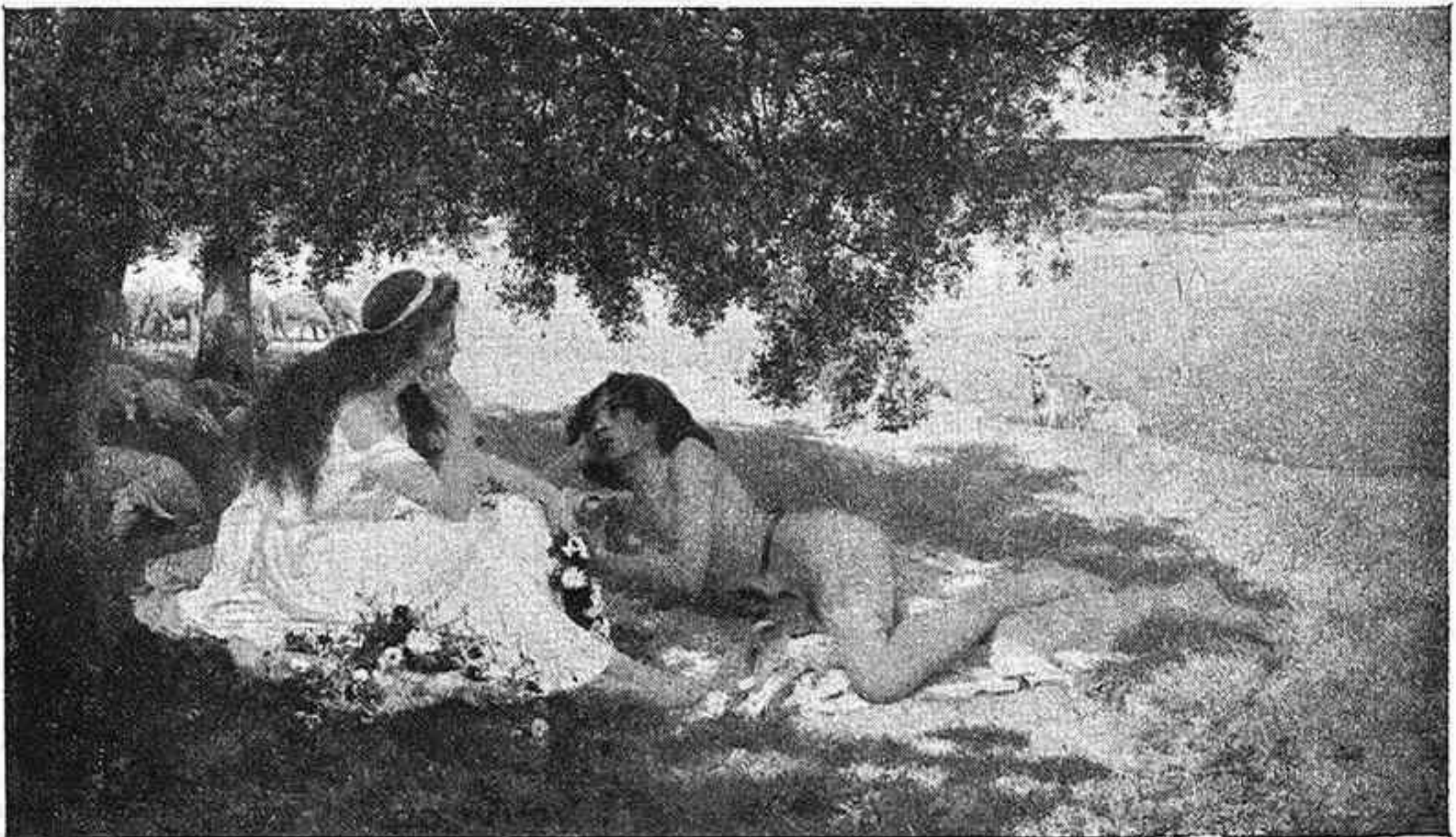
—Cóntiho á sa tía.

—Pera consolar mas penas
lo seu dols amor imploro:
si 'm diu que no, 'm pego un toro.
Dich: un tiro.

—Vaja... *buenas*.

QUIMET BORRELL.

IDIIL CLÁSSICH (per Joan Sala.)

Amor y Natura.

«Morris-Pagès, Societat en Comandita» (per M. Moliné).

PENSAMENTS

Lo llabi de la dona té dos forros, un de mel y un altre de fel.

Lo perfúm sobre la dona, es la beguda que mes emborratxa als homes.

La dona ab los ulls pregunta, ab los ulls demana, ab los ulls desprecia y ab los ulls mata.

IGNASI SOLER.

CAMBI DE DOMICILI

En una porteria:

—¿Que 's troba á casa D. Pau?

—No, senyora, fá cosa de uns vuit días que s' ha mudat.

—¿Sab ahont s' ha anat á estar?

—¡Ah! Si, senyor: al Cementiri nou.

DOCTOR TRANQUIL.

UNA RAHÓ
(per G. Cornet).

Gran explotació agrícola-eléctrica dels principals carrer de Barcelona: sembranthi pals s' hi cullen naps.

L' HOME

El pardal va saltant de branca en branca,
el gat l' está espiant;
el pardal ha baixat, y casi á l' hora
el gat ja l' ha cassat.

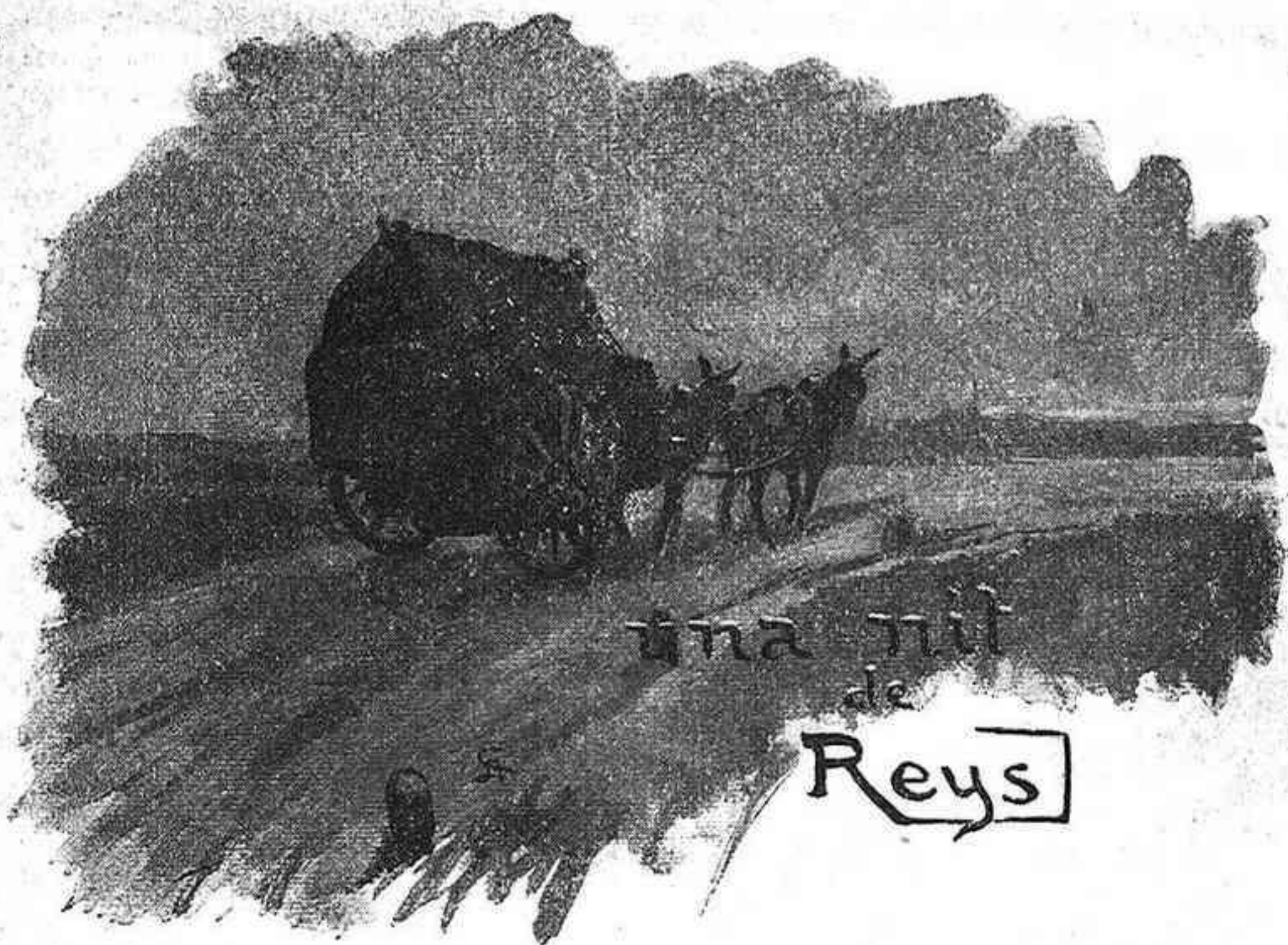
El masover ho ha vist y ha tingut llástima
del infelís pardal;
y amenassant al gat li ha prés la victima
donantla al seu infant...

Y l' infant hi ha jugat molt bella estona
sentint un goig estrany...
¡Després... després el pardalet moría,
torturat, en sas mans!...

ESCOLAR.

—Diuhen que l' electricitat es un fluit que no 's veu... ¡Ayay, be fá llum!

(ILUSTRACIÓ DEL MATEIX AUTOR)

I

Escaygué en una vesprada de las mes fredas d'aquell hivern; ruinejava y corria un ventet tan fi que fins quan se colava pels junts de las oberturas feya posar pell de gallina. Tota la colla dels de casa després de haver sopat, enrotllavam la llar ahont, convertits en llengües de foch y brasas vivas, se consumian un munt de tíons quina escalforeta ens revifava excitant la circulació que 'l fret emperesia.

Ma germaneta (q. a. c. s.) y jó donavam caperronadas d'assi y d'allá vensuts per la sòn, avispantnos soptadament quan el foch ens socarrava la sola del calsat y sentíam la picada en la planta dels peus que á voltas reposavam sobre els mateixos caps d'estella. Se feya tart y la conversa comensava á decaure entre las personas majors ofegada pels badalls encomanadissos y la mare donava ordres á la criada pera que ns portés al llit, quan alegroy remor de picarols deixá ohirse pel carrer y —«Sentiu?» va dirnos á nosaltres que botzinavam com de costum á l'hora que 'ns enviavan á la nona.—«Sentiu els Reys? Apa, apa sigueu bons minyons y á dormir, que ja veureu demá quins regalos!»—Y abdós, el cap-viu y l'orella atenta anavam seguint pasmats la pausada cadencia de las moriscas allunyantse per las tortuositats del carrer.

Jamay haviam tingut la ditxa d'haver sentit l'arribada dels Reys y aquella vetlla, havent sofert emoció tant fonda, no podiam adormirnos una vegada al llit. Nostra fantasia de nen corria desbordada fent comentaris del imaginat convoy al que atribuhiam tota lley de riquesas y esplendors. Tot eran Reys ab mantells d'or y patjes ab trajos brodats conduhint carros preciosos rublerts de dolsos y joguinas, fins que la gola resseca de tant enrahonar y fatigat el cap per la imaginació excesiva, els ulls se 'ns clogueren pera continuar somiant la conversa trencada per la sòn que al fi ens rendia...

II

¿Qui no ha sentit el felis despertar del mati de Reys, els bategaments

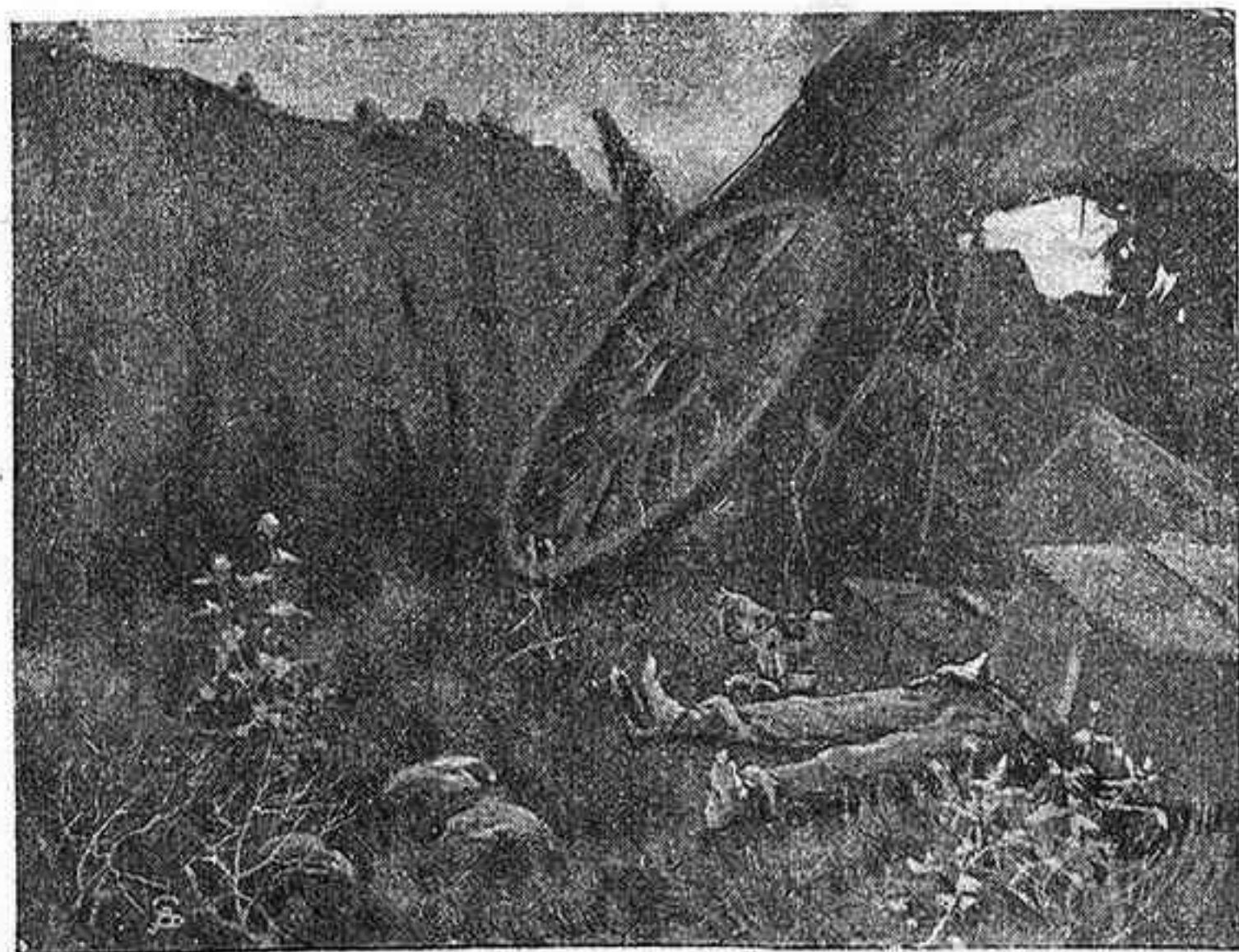
del cor al atansarse á obrir el balcó y el goig infinit de trobar ben plena de joguinas y lleminaduras la panereta que al anar al llit hi deixarem buyda?

Dolsas ilusions fugidas al traspasar l' infancia y may mes vingudas! Tota la quitxalla del poble mitj vestits, perque el temps ens mancava, y desafiant al fret, que tampoch sentiam, feyam cap al carrer exhibint el bé de Deu de joguinas ab que els bons Reys ens havían obsequiat, fent denteta als mes humils, de quins els Reys se recordan apenas, envejant nosaltres als mes rics per la superioritat y magnificencia dels regalos.

Aquell any, quan al llevarnos feyam parada d' objectes á l'acera, una corrúa de gent anava carrer-a-vall parlant de la desgracia ocorreguda á la nit, de la que nosaltres, atrets per la novetat dels juguets, no feyam cás; deyan que allá al eixir de 'l poble un carro s' havia estimbat matant al carreter.

Mes tart, la vinguda de 'l Jutjat del districte, ab tartana, y la *pareja* de civils que l'acompanyava ens cridá mes l'atenció y majorment quan los vejerem de retorn precedint al cadavre que dos homes portavan cobert ab un tapabocas á n' el llit de morts, seguit d' una multitud de vehins que las donas escometían desde portals y finestras demanant detalls, y no quedant satisfeta sa curiositat la major part s' afegian á la comitiva que á bon pas s' encaminava á la Casa del poble d' ahont en tot lo sant día, no 's mogué un grupo compacte de comares comentant el cas, mentres la brivalla atabalava per carrers y plassas ab las notas estridents de las trompetotas de llauna y demás instruments *ultramodernistas* que 'ls Reys acostuman á deixar pels pobles rurals.

Cap al tart, per uns arriers que feyan nit al hostel de la vehina carretera, se lográ identificar el cadavre.

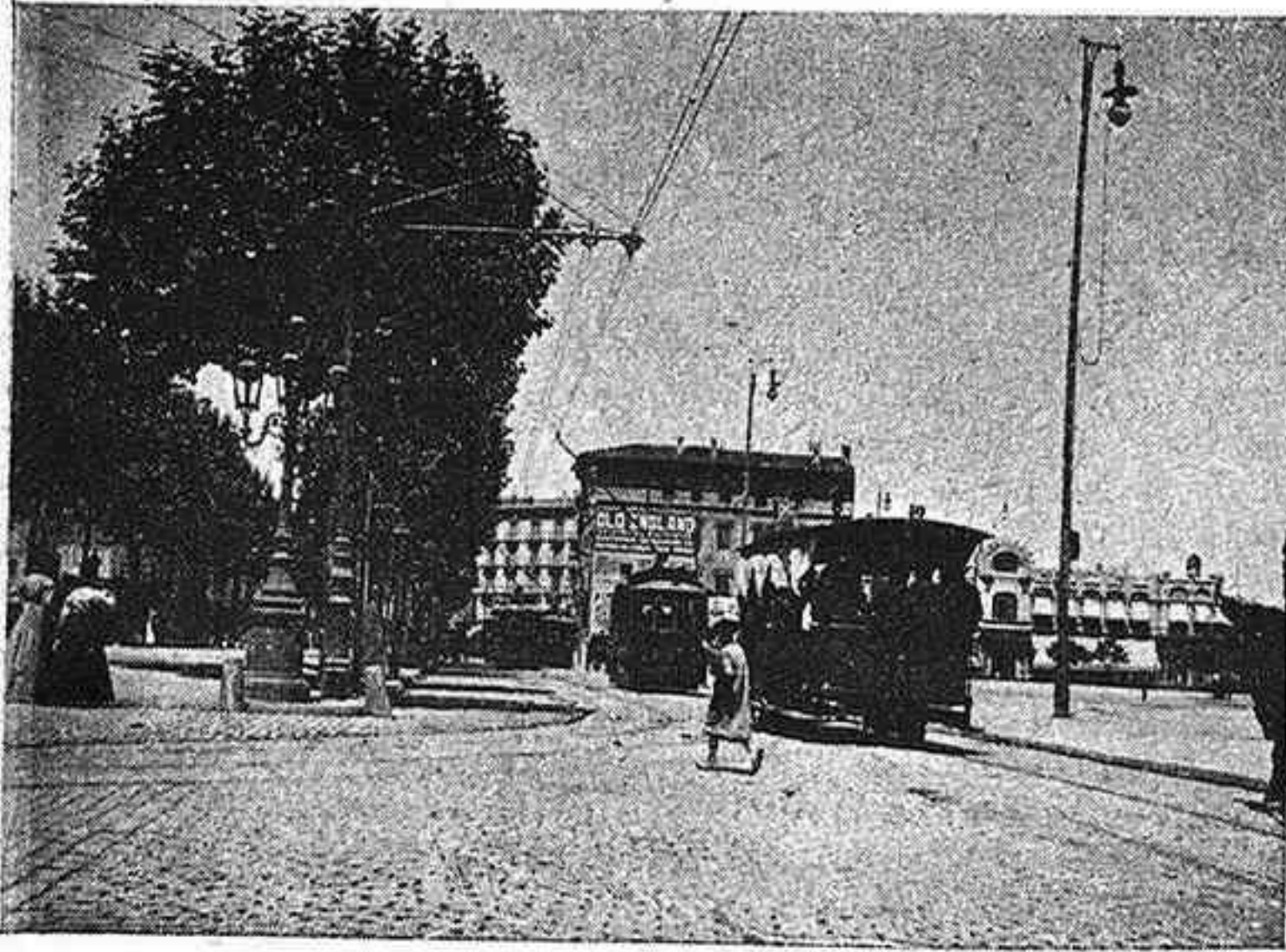

Era un trist carreter carregat de fills, y era del punt que venia marcat á n' el carro.

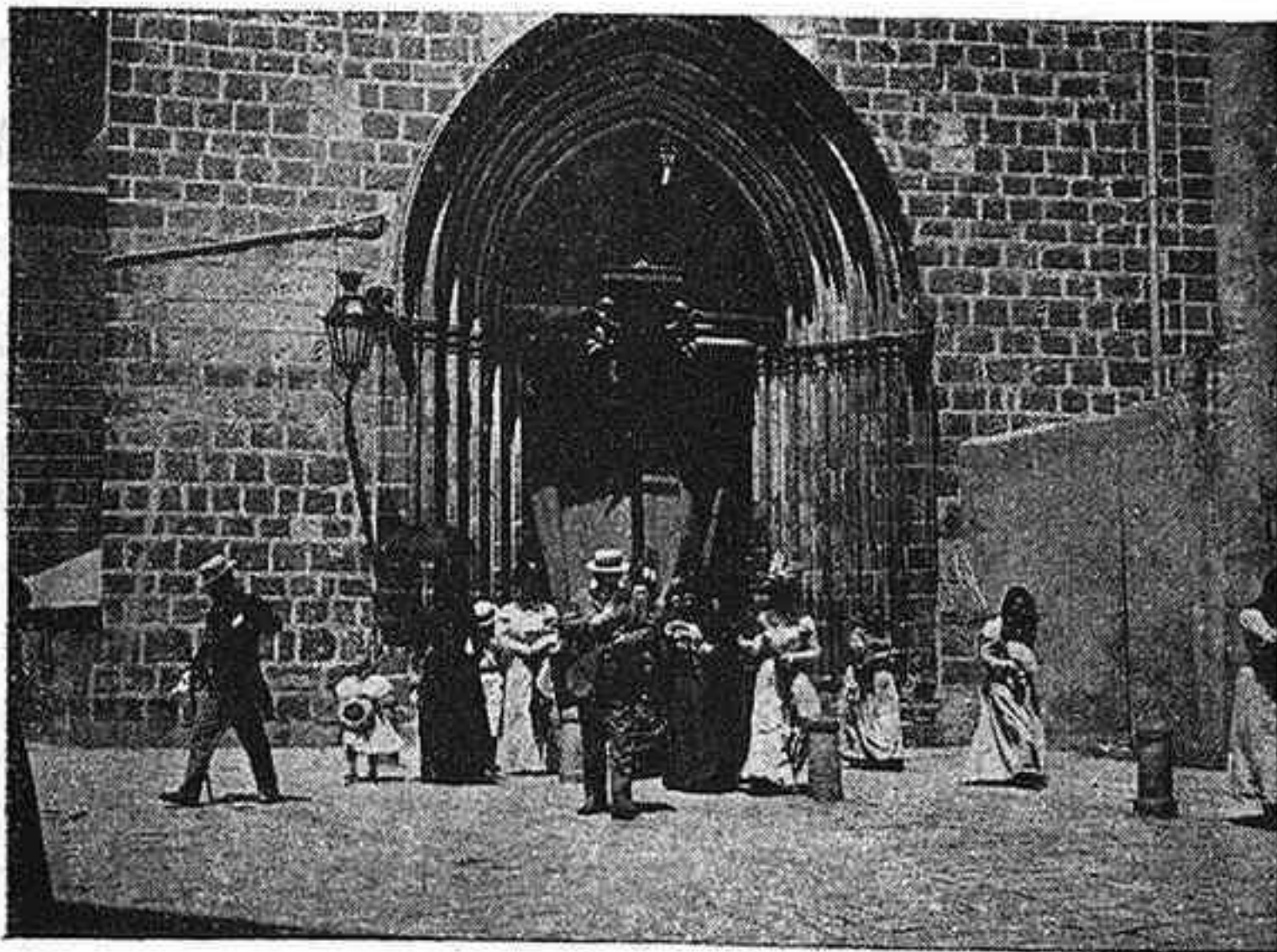
Se deduhí que s'havia adormit, y els matxos, deixant la carretera, havian agafat al etzar aquell camí vehinal y s'estimbaren. Al ferse dia, la gent que anava á missa primera vejeren los animals pastorant tranquilament sota el marge, un munt informe del carro malmés y las camas rígidas d'un home eixint per dessota un pilot de caixas que 'l vehícul portava; ça y enllá quatre joguinas esbarriadas que 'l pobre mort devia haver comprat per alegría dels seus fills.

Y en aquell cap-vespre del dia de Reys en el que ningú sabia parlar d'altre tema que no fós la desgracia que havia emocionat á tot el poble, 'm recordo que la mare contava á la tertulia habitual que 's reunia á casa tots els días de festa.

PERPECTIVAS BARCELONINAS (Fot. de A. Mas).

En la Plassa de Catalunya.

Ai sortir de la missa de Santa Ana.

—«Vès, pobr' home qui li hagués dit que tenia la mort tant á la vora! Ahir vespre quan passava ab lo carro carrer-á-vall movent tanta fressa de picarols, jo deya als meus fills que 'ls Reys passavan!»—Y després, besantnos, continuá:—«Pobres ángels de Deu els que eixa desgracia ha deixat órfens; jamay podran olvidar que 'ls Reys d'enguany no solzament els hi haurán deixat la sabateta buyda, sino que ademés se 'ls hi han endut el pare!»

ANDREU SOLÁ.

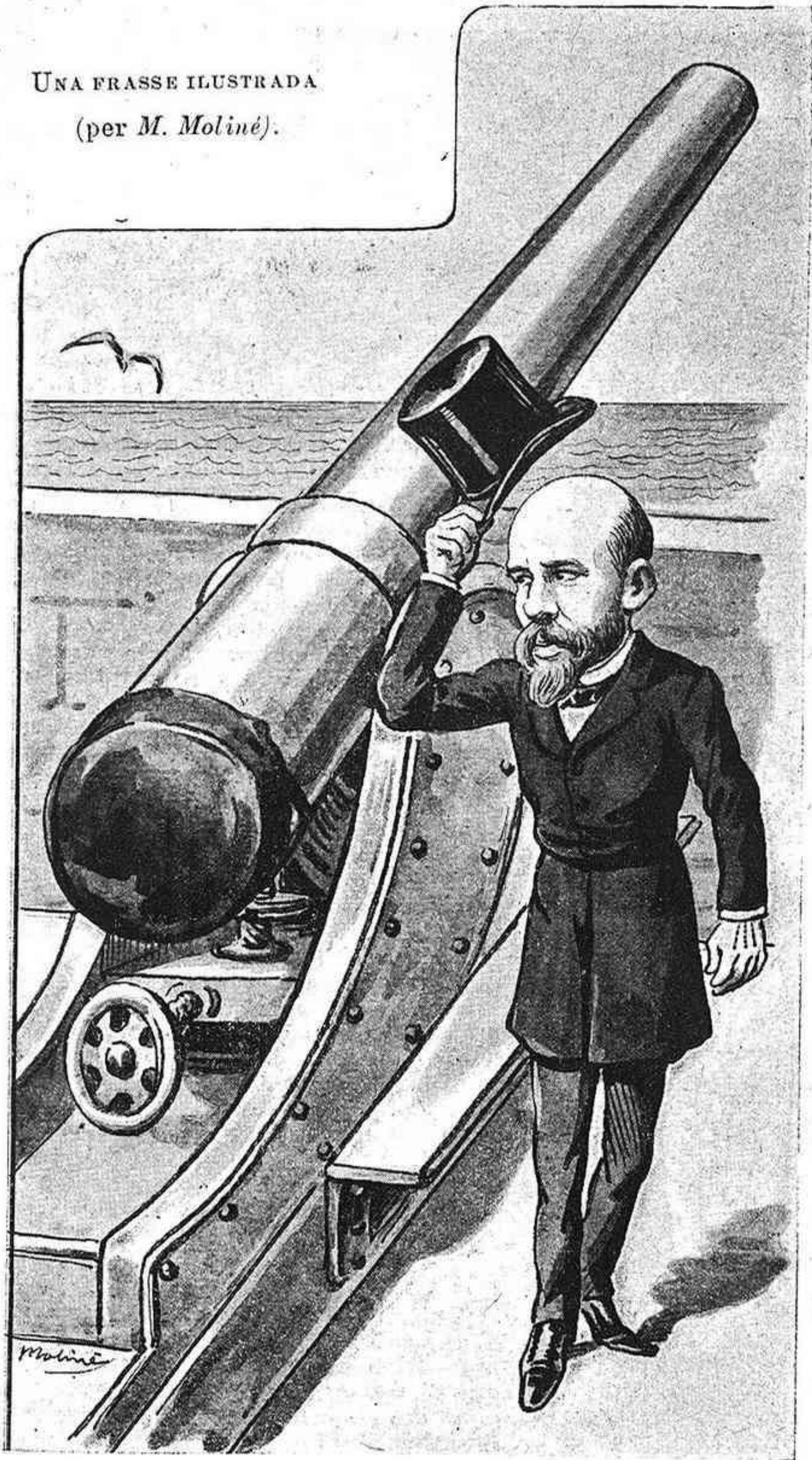
IDEAS

Molt té qu' estimar un testador als seus hereus, pera no odiarlos.

Sol succehir ab l'amor lo que ab la sopa: las primeras culleradas son molt calentas; pero las que van venint després se van refredant.

CONGRE GOS.

UNA FRASSE ILUSTRADA
(per M. Moliné).

«Saludo al cañón» es aixó, Sr. Mencheta.

DE LA TERRA (per Ricart Urgell).

Recort de Vallydrera.

UNA EXPLICACIO

Dos bailets entran al cementiri y l'un d'ells diu al altre, signant al porter:

—¿Qui es aquest senyor?

—El meu papá va dirme qu'era 'lguardiá.

—¿Y qué hi fá aquí á la porta?

—No ho sé: deu vigilar que 'ls morts no s'escapin.

P. G. REDEMBACH.

ESTIUHEJADOR (per R. Miró)

NOVEMBRE (*)

A LA NOTABLE ESCRIPTORA, RITA BENAGES

¡Quin Novembre més trist, dona del cor!
Sento que al fons de l'ànima,
com un corch la tristesa hi va filtrant
matant mas ilusions, mas esperansas.

A no ser ton amor que vida 'm don',
tingas segur, aymada,
qu'aquest Novembre se 'm haguera endut
com se 'n ha endut las fullas de los arbres.

¡Quina pena que 'm fá recordá 'l Juny!
Tú y jo anavam plegats totas las tardes,
y al passar per lo camp, mirant lo blat
ab alegría 'm deyas:—¡Bona anyada!

Véyam una oreneta en tant en tant
passar per sobre 'l camp casi á frech d'ala,
y fent un xiscle al arribá al extrem
per l'espai s'enlayrava...

Ara quan miro 'l camp tot arrasat
fins me cauhen dels ulls algunas llágrimas:
'm sembla que may més ja no 'l veuré
plé de espigas dauradas.

Mon pobre cor malalt ¡y quina por!
¡quina por té al hivern, ma ben aymada!
¡Oh! si 's pogués juntar ab lo cor teu
no li faria pas tanta basarda.

.....
¡Quina anyoransa sento per l'estiu
veyent 'rera 'l portal las fals penjadas,
y 'l niu abandonat pels oronells
en un recó del sostre de ta cambra!...

R. SURINYACH SENTIES.

EPIGRAMÁTICA

¡Qu'imbécil es la gent!—Un tal don Pere,
d'una calva molt calva y cinquanta anys,
home d'una ruquesa extraordinaria,
que té, assegura ab molta serietat,
(com fan els pretenciosos de sabiesa,)
ficsantse ab el seu cap, un cap molt clar.

ALFONS MASERAS.

Un pescador ho deya
y té molta rahò:
«Lo color blanch tan so's
serveix per pescar pops.»

(*) Premiada en lo Certámen de Sans de enguany.

L' AUCELL

Una gabia jo tenia
pintadeta de vermell;
dintre la gavia un aucell
reflava nit y día.

A las duas, á la una,
als matins, á las vespradas,
¡válgam Deu, quínas cantadas
ara al sol ara á la lluna!

La má d' una dona obrí
la gabia quan jo no hi era,
y l' aucell per l' ample esfera
tot d' un vol me va fugí.

Anys han passat, y un riu d' or
aquell goig no 'm tornaria:
¡l' aucell era l' alegría
y la gabia era 'l meu cor!

JOAN TOMÁS Y SALVANY.

ÍNTIMAS

I

Sense saber per qué vareig prendarme
del discutible encant dels teus ulls verts.
Sense saber per qué 'm vas correspondre
y 'ns vam creure felissos algú temps,
fins que un día el despit va separarnos
sense saber per qué.

D' aquest modo hem passat mesos y mesos
fingint un benestar que no existeix.
Estém ben convensuts de que fou somni
aquell amor tan pur y tan inmens...
y 'ns morim: tú de fástich, jo de pena,
sense saber per qué.

II

¡Pobra nena, que 'n vas d' equivocada!
Per qué 'm veus á tothora
tan tendrement sumís, tan nen, tan débil,
y tan fidel en ma passió amorosa,
dius que soch vergonyós, apocat, timit
y qu' aixís no t' agradan á tú els homes.

¡Pobra nena, que 'n vas d' equivocada!
Pregúntaho á las donas
á qui he fingit amor per possehir las;
las que ab els llabis y ab els ulls sols logran
parlá als sentits y prou; ellas, las frívolas
sabrán dirte ahont m' arriba la vergonya.

¡Pobra nena, que 'n vés d' equivocada!
Si tú 'n vols una proba,
quan estiguém solets, desfeste un dia
d' aquest vel de ignoscencia que t' envolta,
y veurás de que 'm val la sanch ardentia
que 'm fá torná, aprop teu, las galtas rojas.

J. BURGAS.

EPÍGRAMA

Diu que 'l xocolate espès
li agrada pendre, la Paula,
y ahir trobantlo aygualit
va replicá á la criada:

—¿Qu' ha afegit mes aygua avuy,
Francisca, á n' el xocolate?

—No senyora—va respondre—

Y aquella tota enfadada
va dir:—No ho negui, que á mi
m' agradan las cosas claras.

ANTÓN DEL SINGLOT.

LO PERQUÉ DE UNA MODA (per R. Miró).

¿Perque serveixen las alas?
Serveixen per pendre 'l vol.
Per 'xó ab alas al sombrero
cert caparrons volan molt.

PASTORAL (per N. Vázquez)

RÁPIDA

EN LO CIRCO
(per Glandario).

«Al só del fluviol
l'herba es mes tendra.»
(Cansó popular).

Anava en un cotxe d'estiu de *La Condal*. Las mulas cansadas ja de 'ls quatre vols qu' havian fet, pujavan fatigosament l' empinada Rambla de Catalunya. El cotxerorenegant y cridant no las podia fer moure del pas: tot era

Hi ha clowns que treballan com uns *negres*.

inútil. El cotxe grinyolant semblava que tenia mandra y 's movia apenas.

FINAL DE TEMPORADA (per M. Moliné.)

L' última conquesta del Senyoret.

METAMÓRFOSIS
(per *Argemí*)

En lo carrer d' Aragó van baixar un y una que semblavan casats de nou. Y 'l conductor, llambregantlos, me diu:

—D' ensá que 'm vá passar un fet ab un parell d' enamorats com aquests, sempre que 'n porto á n' el cotxe 'm poso neguitós.

Figuris que un dia davant de l' estació de Fransa pujan al cotxe un senyor y una senyora, ella joveneta y guapota, ell molt engomat y presumit. Se van asentar al *compartiment* del mitj, cridant l' atenció de tots los altres passatgers ab sas rialladas y sos xius-xius á cau d' orella.

Al plá de Palac'o pujá un senyor ja de mitja edat, s' assentá al banch de darrera, 's girá pera veure 'ls qu' anavan á n' el cotxe y semblá fixarse en la senyora qu' en aquell moment estava quieta y no deya res á n' el *fulano*.

Bueno, comenso á reculli 'ls *sentiments*, y quan li toca 'l torn al senyor qu' acabava de pujar, me diu donantme vint céntims:

—Dos: jo y la senyora que va al mitj.

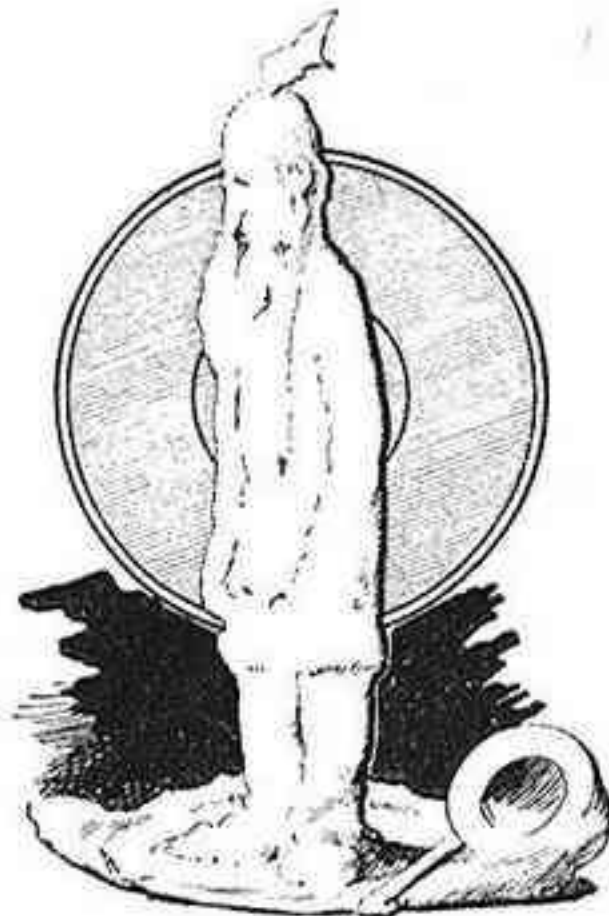
Després de reflexionar un moment vareig pensar:

—Bah! Aquest senyor deu coneixer á la *flavia* d' avans y no deu saber que s' ha casat ó que roda pel mon ara ab aquest *mico*.—Y per evitarli un compromís li vaig dir en veu baixa:

—Miri qu' aquella senyora va ab el seu marit.

—¡Cóm s' enten ab el seu marit!—me respongué ell.

—Vaja, á lo menos

be ho semblava: quan han pujat tot eran apretadetas de mans y miradas carinyosas.

—¡¡Que diheu, home de Deu... si es la méva dona!!

—¡Provensa y San Iscle ya *hi hemus llegadu sañores!* va dir en aquell moment el cotxero.

J. PAGÈS CUBINYÀ.

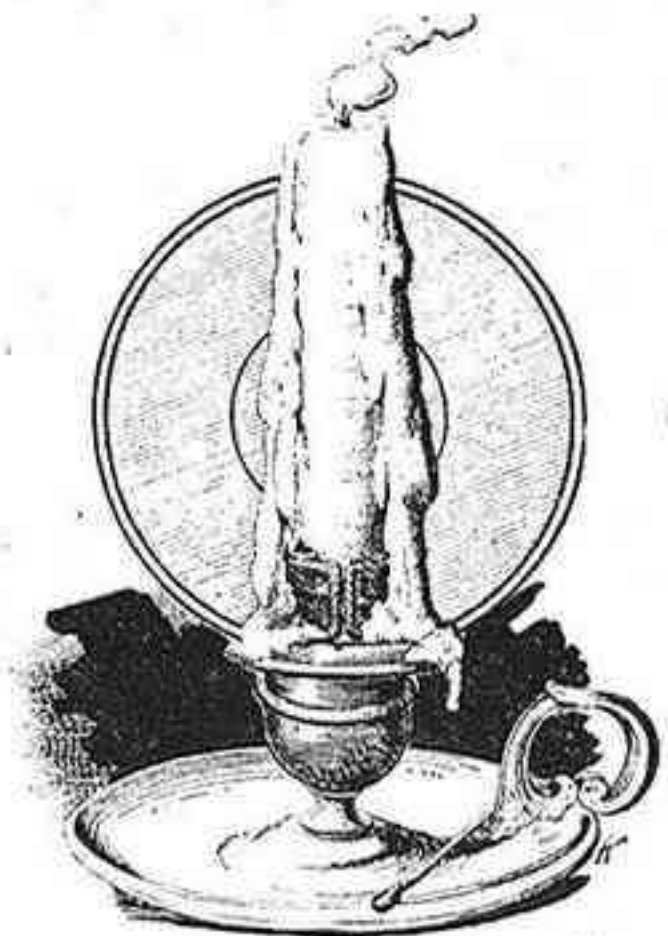
MARINESCA

Del fons del mar los peixos ab delicia
pujavan á besar ton nom ditxós
qu' escrit portava á popa ma barqueta
mentres durá 'l bon temps de nostre amor.

Després t' arribá un oncle de la Habana
que un fals ¡Si pare! 'l convertí en espós,
rompent los juraments de la infantesa
que ab tanta fé guardavan nostres cors!

Y aquells peixets que avants contents venían,
cada volta que veuhen lo teu nom,
al fons del mar ab rábia se capbussan:
sols pujan á llegirlo 'ls cranchs y 'ls pops.

SUCRE CANDI.

UN COP D' ULL À LA PREMPSA DE BARCELONA (per M. Navarrete).

DIARIO DE BARCELONA
Passan anys, llustres y sigles
y ell sempre de igual manera;
sos sueltos, cartas y articles
fan pudó de llumanera.

EL DILUVIO
Ataca lo decent,
ensaïsa lo dolent,
busca herencias à l' hora:
es lo net consegüent
de D.ª Salvadora.

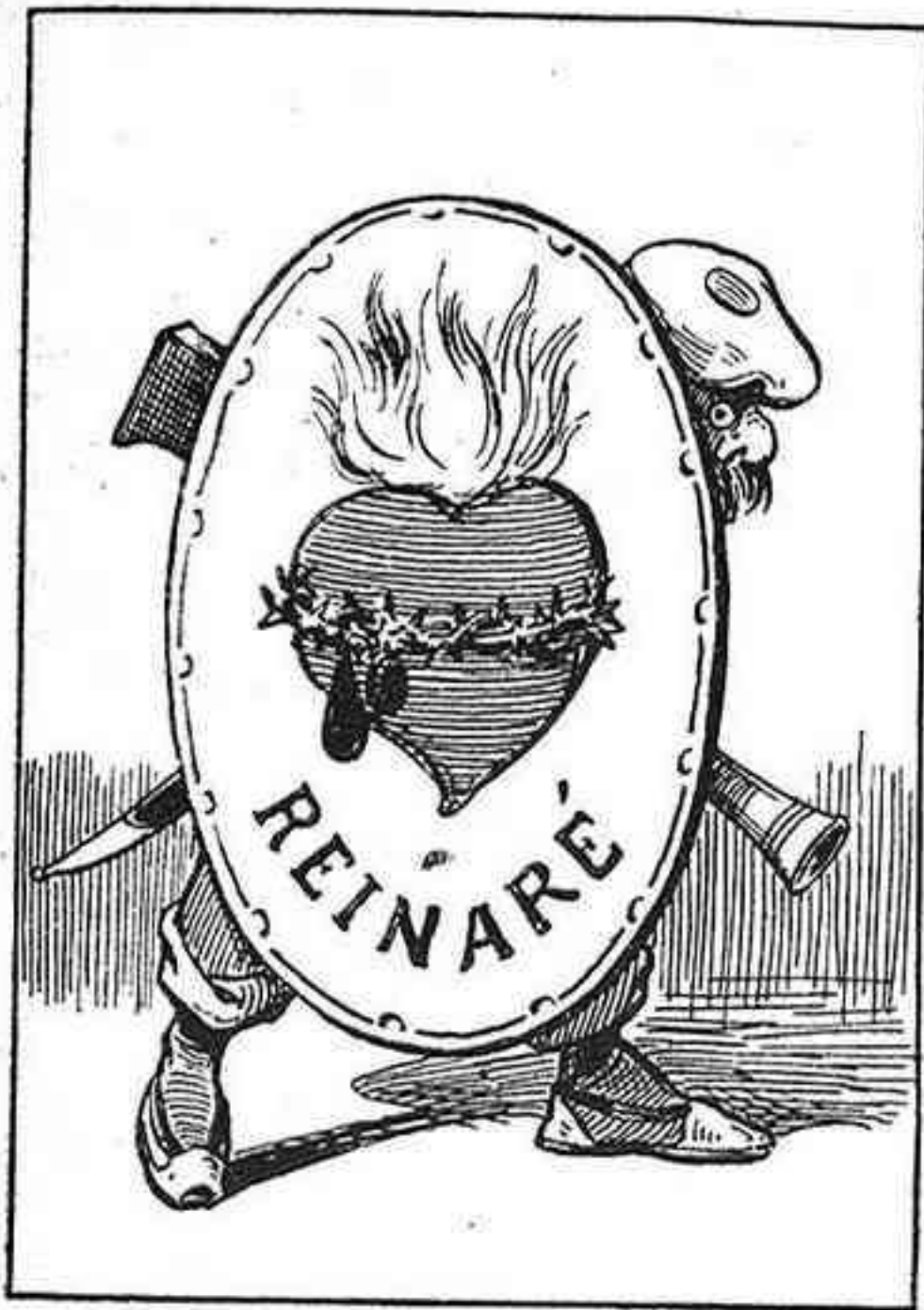

EL NOTICIERO UNIVERSAL
A n' als que pagan y á n' als que manan]
els dona encens.
En quant à ideas, sols ne te una:
«Vingan perretes! Vingan quinsets!»

LA PUBLICIDAD
Canta sempre 'ls goigs mateixos
y de aqui no pot passar:
«Envieunos la República
¡oh gloriós Sant Castelar!»

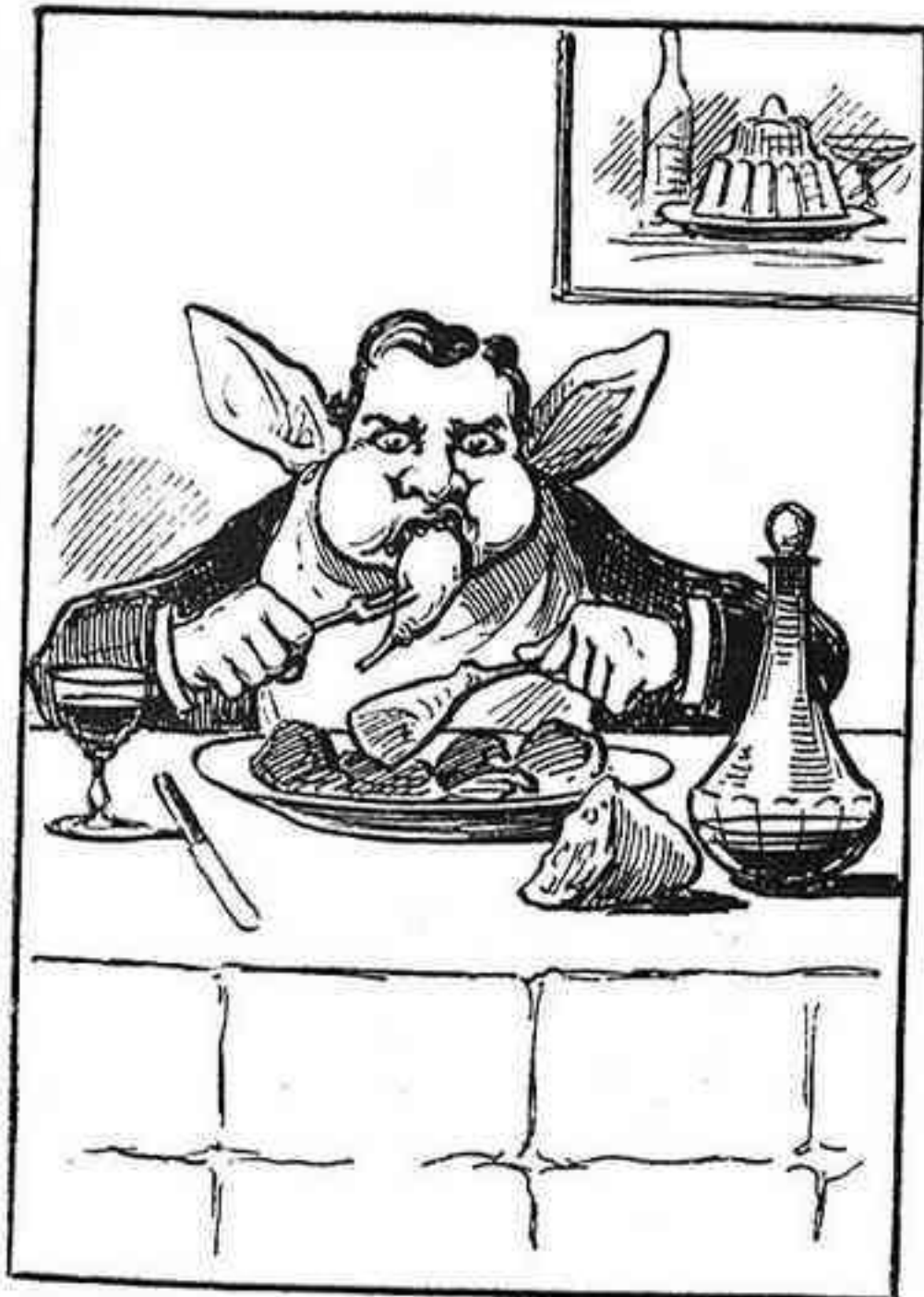
UN COP D'ULL Á LA PREMPA DE BARCELONA (per M. Navarrete).

EL CORREO CATALÁN
«Lo diable tras de la creu»
diu un refrán molt en us.
Y ara mirin lo que 's veu
detrás del Cor de Jesús.

EL DIARIO DEL COMERCIO
Romputs los colonials llassos
los temps son sempre pitjors.
—Noy ¿qué fás plegat de brassos?
—Res: espero ais suscriptors.

LA DINASTIA
Tota ia forsa
tinch à las dents.
Son mos *principis*
molt suculents.

LAS NOTICIAS
Periódich de bona pasta,
que quan guanya tres pessetas,
desseguida se las gasta
en anuncis y pastetas.

UN COP D' ULL Á LA PREMPSA DE BARCELONA (per M. Navarrete).

LA RENAIXENSA

Va semblant la llevar vella
de la Historia catalana.
Llevar massa remollida
l' escamparla es ben inútil
que no grana.

LA VEU DE CATALUNYA

A la salut de 'n Camilo
va aixecar lo porronet.
Ja en Camilo no es ministre
y *La Veu*... beu a galet.

LA CAMPANA DE GRACIA

Lluytadora infatigable
de la causa popular,
esmola la ploma
què be 't servirà.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Sempre guapa y aixerida,
uns cops seria, altrás guassora,
causant zelos y hasta exveja,
es la noya mes garrida—que rumbeja
pels carrers de Barcelona.

UN DIA TRIST

La remor del cotxe que s'aturava y 'l truch á la porta del carrer, ens advertiren que havia arribat l'hora de cumplir á n' en Vicens la promesa que de molt temps li teniam feta de sortir á passejar per las aforas.

Ell, que anava d'un extrem al altre del pis, alt, enflaquit, la barba crescuda y mal cuidada, que sols li deixava al descubert los pòmuls descolorits y 'ls ulls fondos dels que 'n surtia una mirada sense fixesa, vestit ab un pardessus que 'l tapava fins més avall dels genolls y 'l coll alsat, s'aturá al sentir lo truch y dirigintse al seu fill y á mi, que 'ns haviam aixecat de las cadias, va dirnos: «¿Aném?» s'obstant dolorosamente no obstant y fer ja estona que estavam previnguts.

S'encaminá vers á la porta seguit de nosaltres y de la seva senyora, que li estrenyé la ma com si se 'n despedís per sempre, sense qu'ell s'adonés d'aquella trista manifestació, ni del:—¡Que us vagi be! dit per son pare desde dintre la habitació, d'ahont sens dupte no tingué prou coratge d'eixir per acompanyarnos fins á la escala.

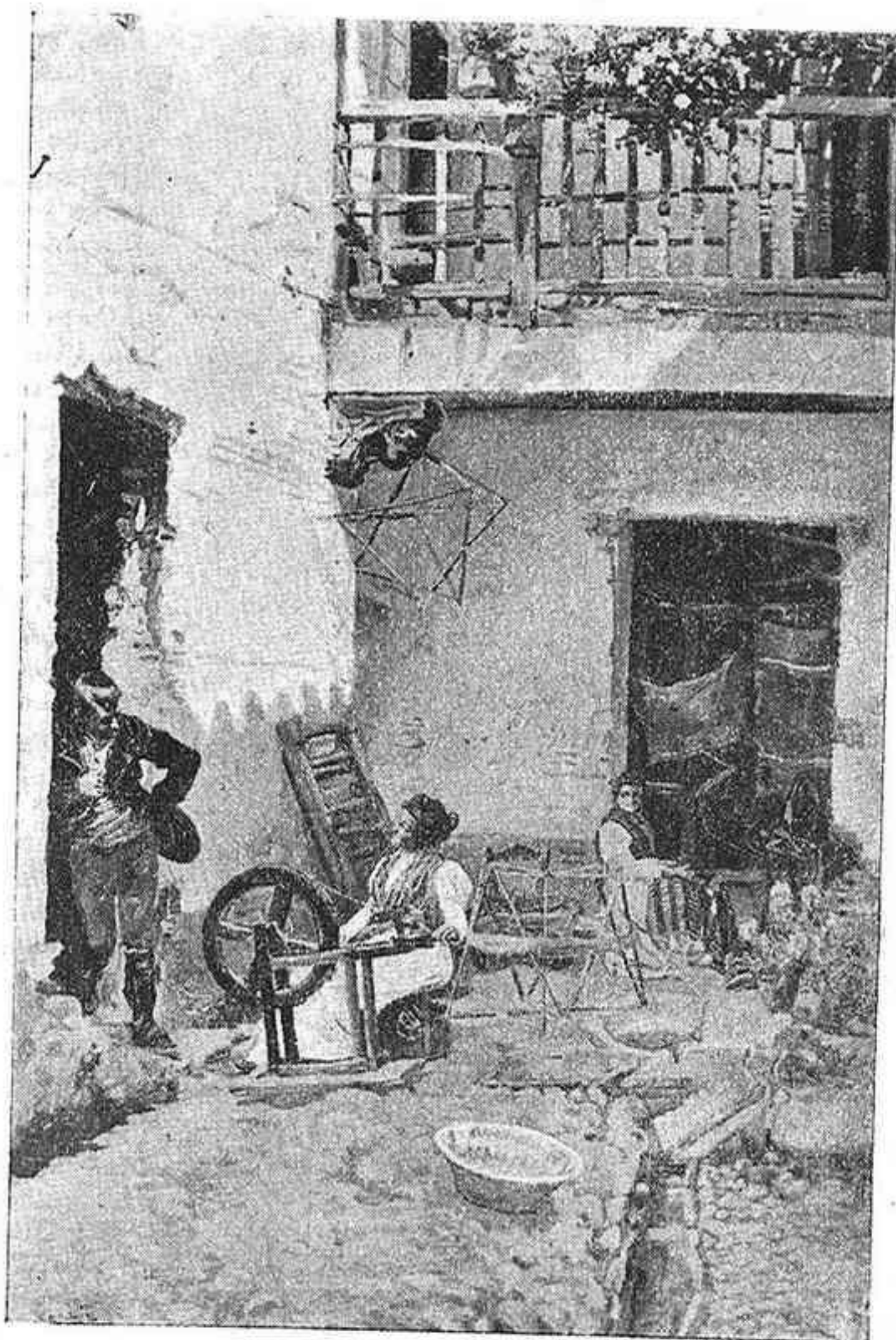
Nosaltres estavam consternats, oprimits, sens esma: tenia aquell acte quelcom de solemne, sols comparable ab lo moment de treure de casa lo cadáver d'un ser estimat.

Per sort lo soroll de la porta al tancar-se y 'l trepitj nostre baixant la escala, privaren á n' en Vicens de sentir los sanglots en que esclatá la seva senyora.

Lo cotxero, ab la impassibilitat de la indiferencia que sent tota persona per los dolors que no li interessan, al vens baixar obri la portella de la berlina, en que hi entrá primer en Vicens y darrera seu nosaltres, tornantla á tancar y sens preguntarnos res, puig ja sabia per endevant ahont devia portarnos, pujá al pescante y arriant al caball, ens posarem en marxa.

Atravessarem los

EN LOS PATIS ANDALUSOS (per R. Lalorre).

—Quitate del sol que te quemas.

TORNANT DE LA FONT (per J. M.ª Marqués).

Si sobre 'l cor te l' apoyas
l' aygua que vens de buscar,
quan tornis á casa téva
calenta l' aygua será.

recreo, construïdas y pintadas aristocràticament, sobresortint sos para-llamps per sobre las espessas arbredas que mitj las amagan y las fàbricas ab sas altas xemaneyas que pregonan l' activitat de la rassa catalana.

Tot contribuïa á alegrar á n' en Vicens, que ho recordava ab delicia per durli memorias dels bons temps de sa joventut, en que moltes vegadas havia contemplat tan simpàtic panorama anant de Molins de Rey, sa vila natal, á Barcelona.

Y sa animació 'ns espahordia...

Al ésser mes amunt de Cornellá, lo cotxe deixá 'l caminal per agafar la carretera que conduheix á Sant Boy, que seguirem fins á passar lo pont de fusta construït sobre 'l Llobregat, aturantnos á poca distancia per no saber lo cotxero si devia tirar per la dreta ó per la esquerra.

—Per la dreta, digué en Vicens y la exactitut de sa observació 'ns deixá aterrats.

carrers per ahont lo cotxero cregué fer mes dressera pera sortir de la ciutat, y al poch rato 'ns trobaren caminant carretera de Sans amunt, emprenent la del Hospitalet al ésser á la Creu Cuberta.

Lo dia era espléndit, brillant, un dels mes bonichs del estiu que comensava; lo sol queya xardorós atemperant la forsa de sos raigs la dolsa y frescal marinada que tot just movia las fullas dels arbres y 'ls blats dels camps que atravessa la carretera. En Vicens, reanimat per la dolcesa del oreig que invadia l' interior del cotxe y que ab fruició aspirava y gojós per la magnificencia de la naturalesa en tot lo seu esplendor, que com á ell nos entrava pels ulls ab sos variats matissos y ab las distintas y bonicas formas de tot género de vegetals, s' embadalia mirant á la dreta la montanya de Sant Pere Màrtir, ab son castell curunat al cim y 'ls alegres poblets de Sant Just Desvern y Esplugas á la falda, ab la extensió de vinyats exte-mentse fins arran del camí de ferro vorejat per los pals y 'ls fils del telégrafo.

Mes ensá alegravan la vista los camps de blat y las hortas de Hospitalet y Cornellá, y per la esquerra 's perdia en l' horisó la inmensa y cultivada planura del Prat atravessada per lo Llobregat fins á desembocar en lo Mediterrani.

D' assí d' allá apareixian las vellas masias ennegridas per lo temps ab son rellotje de sol com centinella de sos traballs agrícolos; las torres de

¿Havia endevinat ahónt anavam? Y si ho havia encertat ¿entreveya l'objecte del viatge?

Seguí 'l cotxero la indicació exposada y als pochs moments ens trobarem enfront de una gran porxada ab portas de ferro que s'obriren sense haverhi trucat y 's tancaren desseguida que las atravessarem.

Lo cotxe s'aturá al mitj d'una gran plassa y al mateix instant que baixarem del vehicul se 'ns acostá á rébrens un empleat del establiment y una *hermana*, acompanyantnos á las oficinas de la Direcció situadas al cap-d'-amunt d'una ampla graderia.

Pochs instants després se presentá 'l metje y acabats los saludos de compliment, digué, dirigintse á n' en Vicens:

—*Vamos*, sembla que 'l passeig li ha probat: te mes bon color y mes animació: ara anirém á baix y podrá esmorzar. ¿No te apetit?

—No molt.

—Pero esmorzará ¿eh?

—Una mica, pero...

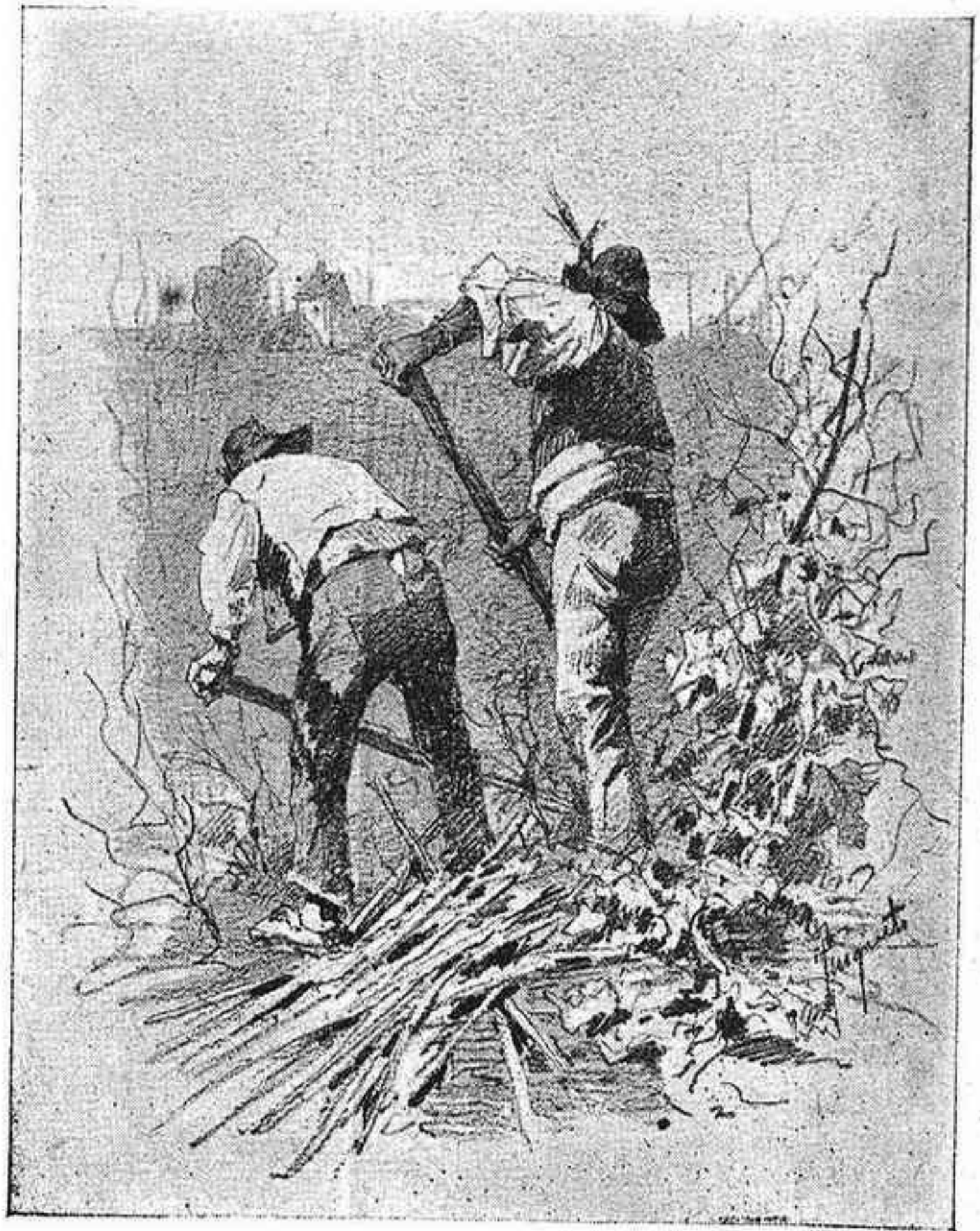
Lo doctor no 'l deixá acabar y tocá 'l timbre presentantse desseguida la *hermana*.

—Prepari una truyta y una costella pe 'l senyor Vicens y pe 'ls seus amichs si desitjan acompanyarlo. Luego ja 'ns veurém.

Compresa la idea del metje, 'ns alsarem y guiats per aquella, baixarem las escalas, atravessarem la plassa entre la espectació y 'l xiu xiu de un grupo de senyoras vestidas ab extravagancia que 'ns miravan ab curiositat, y entrarem en una gran sala ocupada per dos llargas taulas y banchs de fusta, emblanquinada de fresch é inundada de claror qu' entrava per grans finestrals que contribuïan també á que la temperatura fos agradable.

En l' extrem de una de las taulas extengueren unas estovallas y als pochs moments un criat hi colocá un vas, una ampolla de vi y altra de aygua, un plat y una forquilla y mentres invitava la *hermana* á n' en Vicens perque prenguéssent asiento, portaren una truyta y una costella, olivas y un tomátech cru amanit, qu' en altres circunstancias ens hauria fet denteta.

Ab una docilitat que 'ns partia l' ánim s'assegué en Vicens, acompanyat de la *hermana* y l'empleat que 'ns havían rebut y llavors fou

TERRASSERS ITALIANS (Apunte al liapis per R. Tusquets).

UNA PARTIDA D' AJEDRÉZ (per N. Vázquez)

Rumian, pensan, combinan.
—Es un joch que dona l'opi—
¿Y al cap-de-vall, qué s' hi jugan?
Poca cosa, l' amor propi.

costat los dos servents de la casa, de manera que li privessen de veure la nostra sortida, que realisarem caminant sens fer soroll, mirant recelosos, com si fossem nosaltres dos desdixats pensionistas del establiment que tractessem de fugirne.

Y 'n fugirem, sí; 'n fugirem, ab lo cor oprimít, ab los ulls plens de llágrimas, ab la gola seca, desitjosos d' ayre, que no 'n teniam prou ab el que gronxava suaument els arbres, y 'ls blats dels camps y las flors dels jardins.

Y 'n fugirem pujant al cotxe que 'ns esperava á fora, deixant cada cop mes endarrera aquell lloch de desdixas, aquella gran fossa de cossos vius, que obran y parlan inconscientment, unas vegadas dócils, altrás esparverats, que riuhén sense alegria y ploran sense tristesa y arriban á la seva fi sense donarse compte del mon que deixan ni ab la consoladora

quan nosaltres ens disposarem á anárnosén.

—Mentres esmorzas,—vaig dir fingint la major serenitat,—en Joanet y jo arribarém fins al poble á fer una diligencia.

En Vicens, mirantnos d' un modo imposible de descriure exclamá:

—M' enganyas; no tornareu.

—Si, home — vaig replicar: — es qüestió de mitj' hora.

—No 'm deixeu, no 'm deixeu, — deya ell mitj ennuagat per las llágrimas y volent al-sarse.

—No tingui por, senyor Vicens; segui y menji, qu' ls senyors desseguida serán aquí. No tardin ¿eh?

Y comprenent que contra la forsa no hi ha resistencia ó que contra lo disposat no hi ha rebelió que hi valgui, s' assentá obedient, posántseli al

HEROES DEL ROMANCER (per J. Lluís Pellicer).

—¿Y avuy?

—Romansos!

ilusió d' una eternitat en que no pensan.

Y 'n fugirem considerant la ignorancia d' aquesta ciencia tan pobra, que no te per aquells desgraciats altra medicina que unas parets altas impossibles de saltar, una camisa de forsa y un látigo...

¡Pobre Vicens!

SIMÓN ALSINA Y CLÓS.

ENGRUNAS

I

«Cásat ab Don Fulano—li digueren—
es molt rich y ditxosa ab ell serás.»

Y un cap-vespre sa mare y sas amigas
la vestiren de blanch.

Ab lo cor oprimit, l' ánima trista,
las portas de l' iglesia ha traspasat.
Després, á una pregunta que li feren,
lentament baixá 'l cap.

Ja es casada; no estima, ni l' estiman
y 's retors en son llit fret com lo glas.
Ni una caricia sent damunt sos llabis
que calmi s' ansietat.

Troba buyda al matí cada jornada,
morta la llum del sol, lo cel malalt
que de sa cara la grogor fa presa,
que la vida li cau.

Sa mare y sas amigas prou li diuen:
«¡Estimál!» á la mort remey cercant.
¡Estimál! Com si aixó fora tan fácil
com vestirse de blanch.

II

Lo darrer bes que vas dar-me
va deixar mos llabis sechs
y en mon cor una ferida
que no s' ha tancat may més.

Y encare per tot te cerco
y t' anyoro si no 't veig
y mos llabis los teus buscan
y mon cor ton cor pervers.

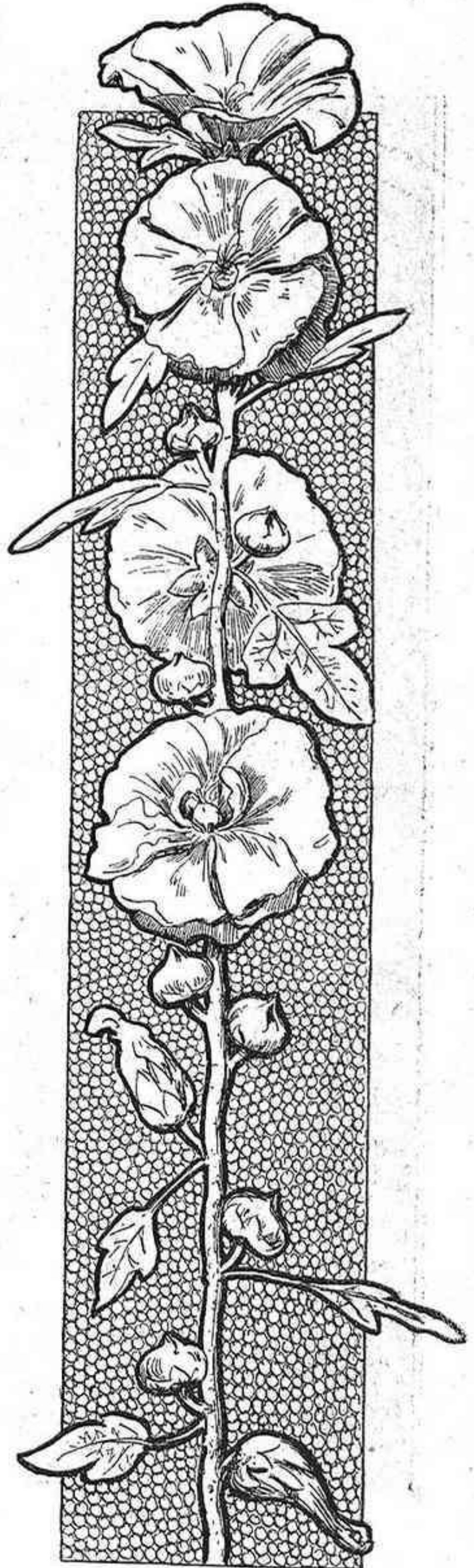
III

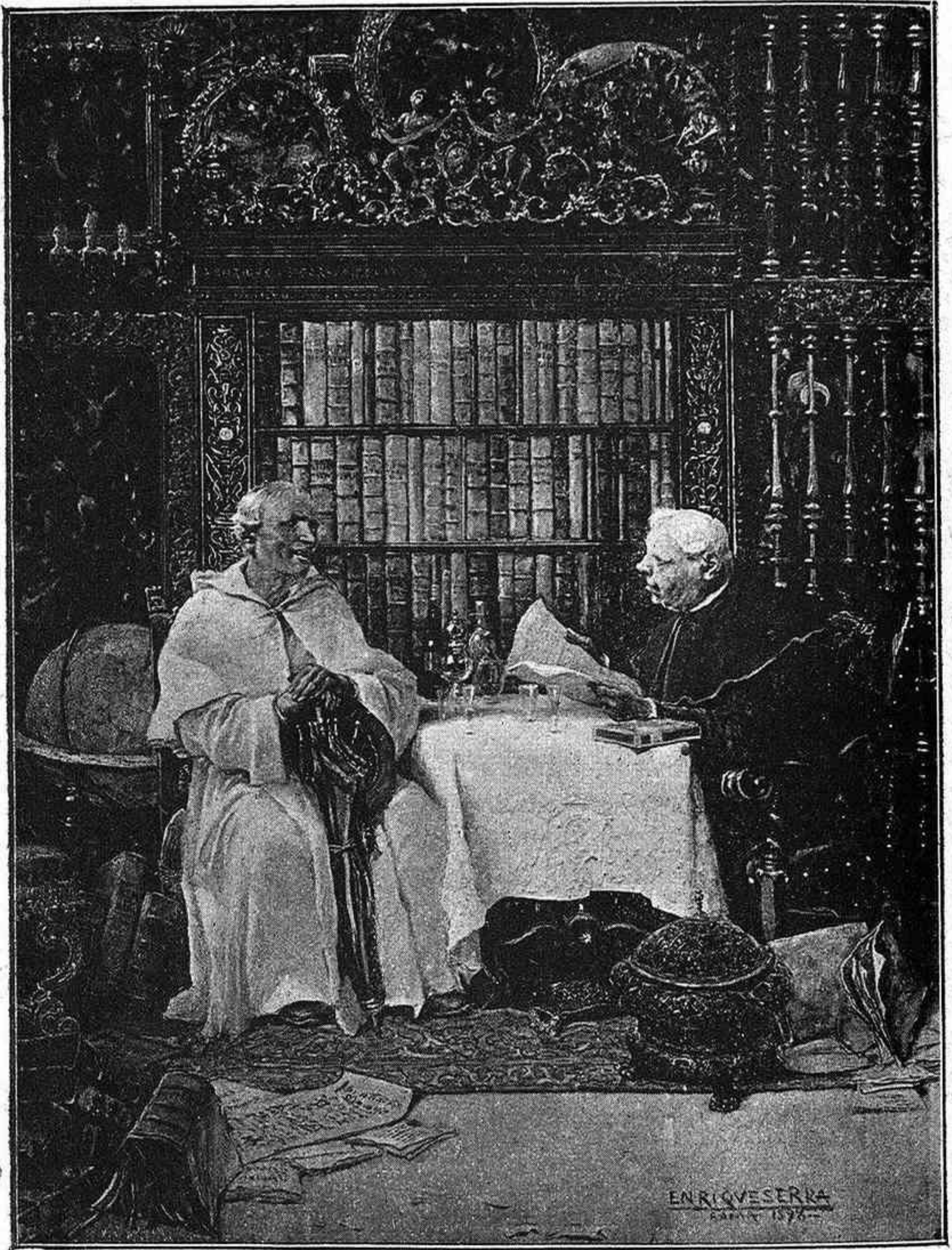
Per lo estret viaró de la breu vida
he caminat portant en la ma 'l cor.
A voltas l' ha ferit crudel espina,
altras, las menos, l' ha embaumat la flor.

Lo cor qu' un día al aire se mostrava
dintre sa caixa avuy s' ha recullit...
¿Qué son totas las flors que l' embaumavan
davant l' espina que me l' ha ferit?

Del temps aquell que passa y nos' olvida
son totas mas cansons fi del recort.
Temps tal volta 'l mellor de nostra vida
que per passarlo ens hi deixem lo cor.

A. JULIÁ Pous.

LA VISITA DEL ABAT. (Quadro al oli d' *Enrich Serra*)

GOIGS EN LLAHOR
DE SANTA REGENERACIÓ

Verge en Espanya

Puig demana la nació
que de lo vell fem bugada,
*sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

Hem perdut ja del Nou Mon
las terras, una per una;
ja no 'ns queda ni una engruna
de l' herencia de Colón.

Uns, per lley d' independencia,
y altres per la lley del frau,
ens han deixat sense un clau
de tan portentosa herencia.

Fóra aquella possessió,
per la que 'ns resta, enredada,
*sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

Tenim molts mes pochs caudals
y es nostra fortuna trista,
mes no s' altera la llista
dels empleats y generals.

Si un mor', ja un altre se 'n fá
per anarlo á sustituhí,
que per res ha de servi;
no més serveix per cobrá.

Aixís, la contribució
cada dia es mes pujada.
*Sigau la nostra advocada
Santa Regeneració.*

Quan se fan els pressupostos
sols se vá en busca d' ingressos,
per qué 'ls gastos é interessos
se paguin ab nous impostos.

Recárrechs d' aquí y d' allá,
y sellos allá y aquí,
y al que no ho pot sosteni
ja l' anirán á embargá.

Aquesta Administració
á Espanya té agarrotada.
*Sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

No va al Congrés ni al Senat
aquell que s' ho mereix més;
sols va al Senat ó al Congrés
aquell qu' está encasillat.

Si al govern li vé á repel,
ja pot ser sabi y virtuós,
que no eixirá victoriós
ni que baixi Deu del cel,

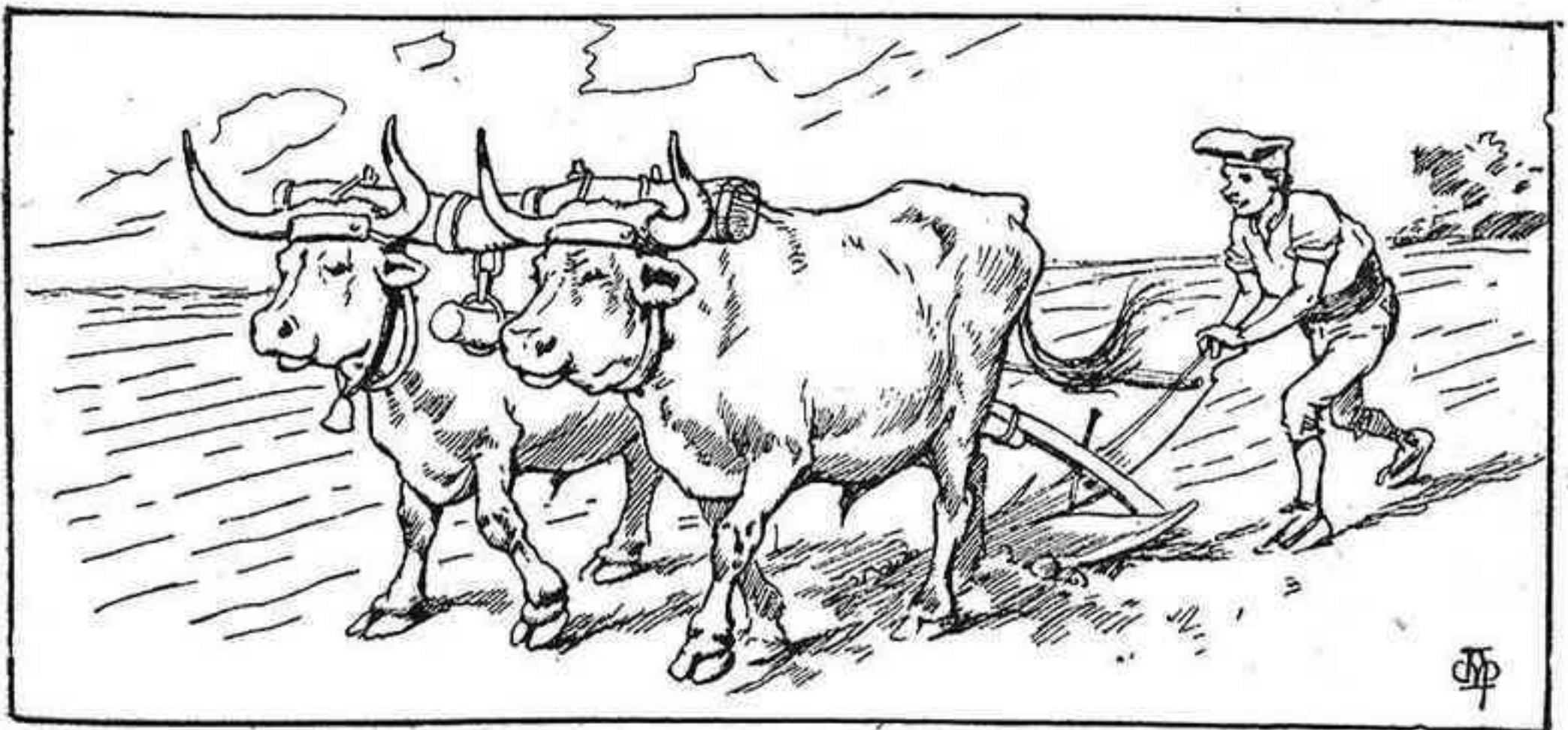
devent mirá la Nació
en las Córts representada:
*sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

Qui vulga ésser concejal,
s' ha de fé amich del cacich;
que si aquest no li es amich,
res de quant fassi li val.

Si 'l cacich vol, sense esfors
tindrà vots á cents y á mils
d' escombriayres, agutzils,
electors ausents y morts.

No essent pura l' elecció,
la gestió may es honrada.

UN HÉRCULES DE CASA (per Apeles Mestres).

Contan del Noy de Vacarissas, que un dia, mentres estava llaurant el seu tros,

*Sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

—
Hi ha jutjes que la consciència
tindrán posada al revés,
que á aquells que 'ls ne dónan mes
dónan rahó en la sentència.

Per faltá á la veritat,
ells ja s' ho arreglan quan fallan,
y lo qu' es probat s' ho callan,
ó ho dónan per no probat.

La justicia, de debó
hem de veure administrada.
*Sigau la nostre advocada,
Santa Regeneració.*

—
En algún procés ruidós
per crims que hem de reprobá,
á molts s' ha fet declará
en el torment asquerós.

Per lo qué 's fa dí ab torments
may poden dí 'ls tribunals
ni quíns son els criminals
ni quíns son els ignoscents.

Per tals fets d' Inquisició,
es Espanya mal mirada.
*Sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

—
Fins causa vergonya 'l dí
que de l' espanyola gent,
passa d' un trenta per cent
la que no sab de llegí.

Per remeys d' aquesta llaga
hi ha Ajuntament *honorable*,

que fa estudi d' una estable,
y que á n' el mestre, ni 'l paga.

Per la falta de instrucció
se troba Espanya atrassada.
*Sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

—
L' Alcalde, 's nombra á Madrid;
allí, han d' aprobá quant fem,
y si no ho espedientém,
no 'ns permeten ni alsá 'l dit.

Allí, 'l qui 's vol doctorá;
allí, si hem de fé un cami;
allí... vaja, tot allí;
aquí, prou fem ab pagá.

Puig la centralisació
té á la regió endogalada,
*sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.*

TORNADA

Puig demana la Nació
que de lo vell fem bugada,
*sigau la nostra advocada
Santa Regeneració.*

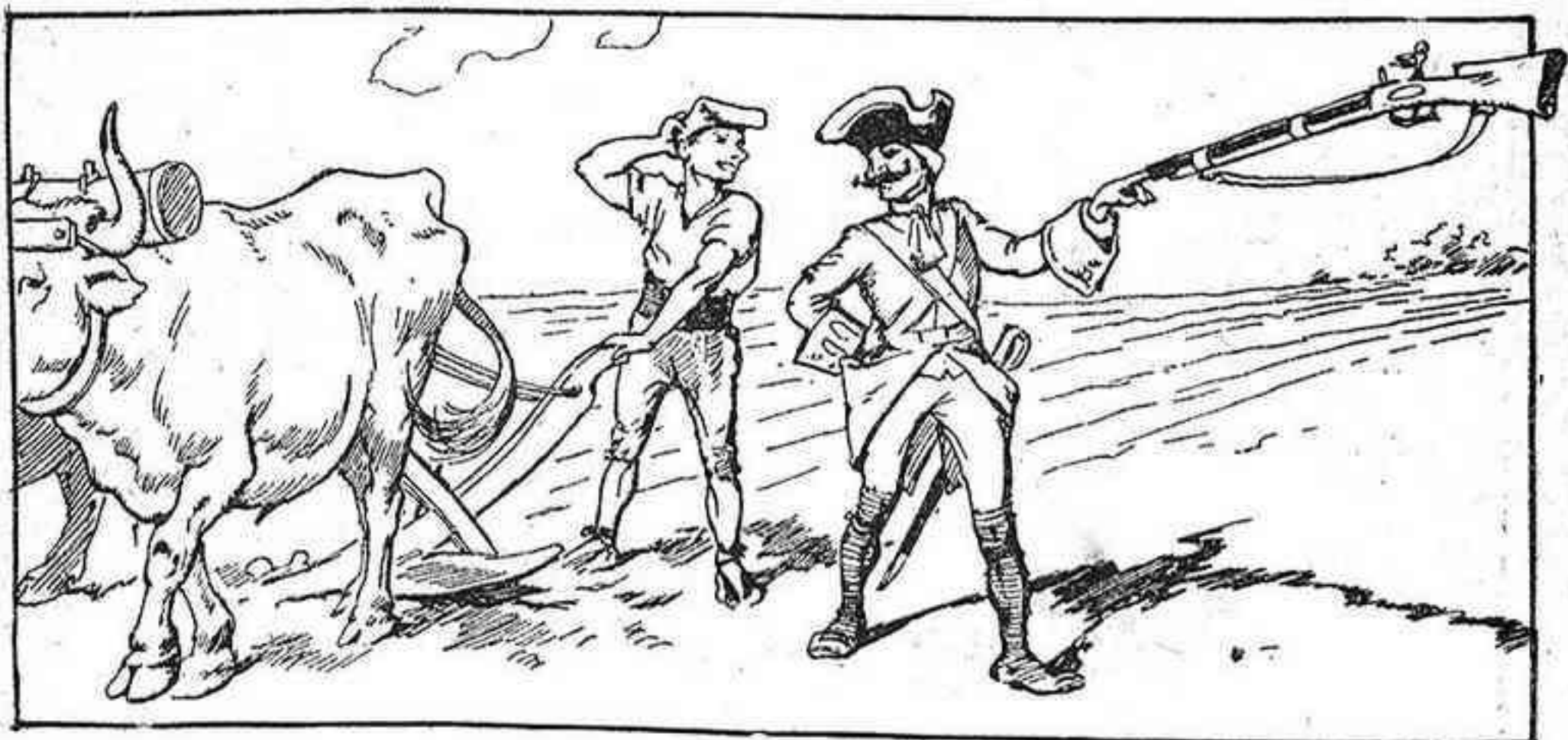
CONRAT ROURE.

ODI Y AMOR

Per fi hi tingut ocasió
de coneixer las dos cosas...
per amor: amor de mare,
y per odi: odi de sogra.

FIDEL DELFÍ.

UN HÉRCULES DE CASA (per Apeles Mestres).

se li presentá un soldat del Rey que va dirli:—«El cami de Barcelona ¿no es aqueix de má esquerra?»

LA MULLER DEL JEPERUT

DE T. BOTRET

Jo soch guerxo, estrafalari;
ma muller es com un sol.
Per ço á casa sol entrarhi
son cosí que hi fa 'l que vol.

El fruyterar, la masia,
l'horta, el camp y el vell moli
no son per mí. ¡Qui ho diria!
Son per ella y son cosí.

Ab pa moreno y verduras
m' haig de fer passar la fam.
Per ells las fruytas maduras,
la carn d' anyell y virám.

La llet, el pa blanch del día
y del celler el bon ví
no son per mí. ¡Qui ho diria!
Son per ella y son cosí.

Com recorts de mon nuviatge
guardo robas, joyas d' or
y un somptuós y rich moblatje,
que valen tot un tresor.

El llit tou, niu de poesía,
plé de puntas á desdí
no es pas per mí. ¡Qui ho diria!
Es per ella y son cosí.

Ell dormía en brassos d' ella
á mitja nit, y al bosquet
m' estava ab la bruixa vella
comprantli un famós secret.

Per dintre el cos fent sa vía
prompte mata aquell verí...

y no es per mí. ¡Qui ho diria!
Es per ella y son cosí.

QUIMET.

EPÍGRAMAS

Després que havia nevat
vuit días, va dí en Mateu
á un masover malcarat:

—Vaja, os deu haver topat,
Toni, «any de neu any de Deu.»—

Y havent perdut la cullita
per la neu, respongué en Toni:
—¿Any de Deu y ell tot m' ho *quita*?
després dirán si un s' irrita...
«Any de neu any del dimoni.»

UNA CARTA

«Amich Jordi: aquells dinés
que ahí 'm vares demanar
jo, noy, no te 'ls vull deixar
per por de no veurels més.

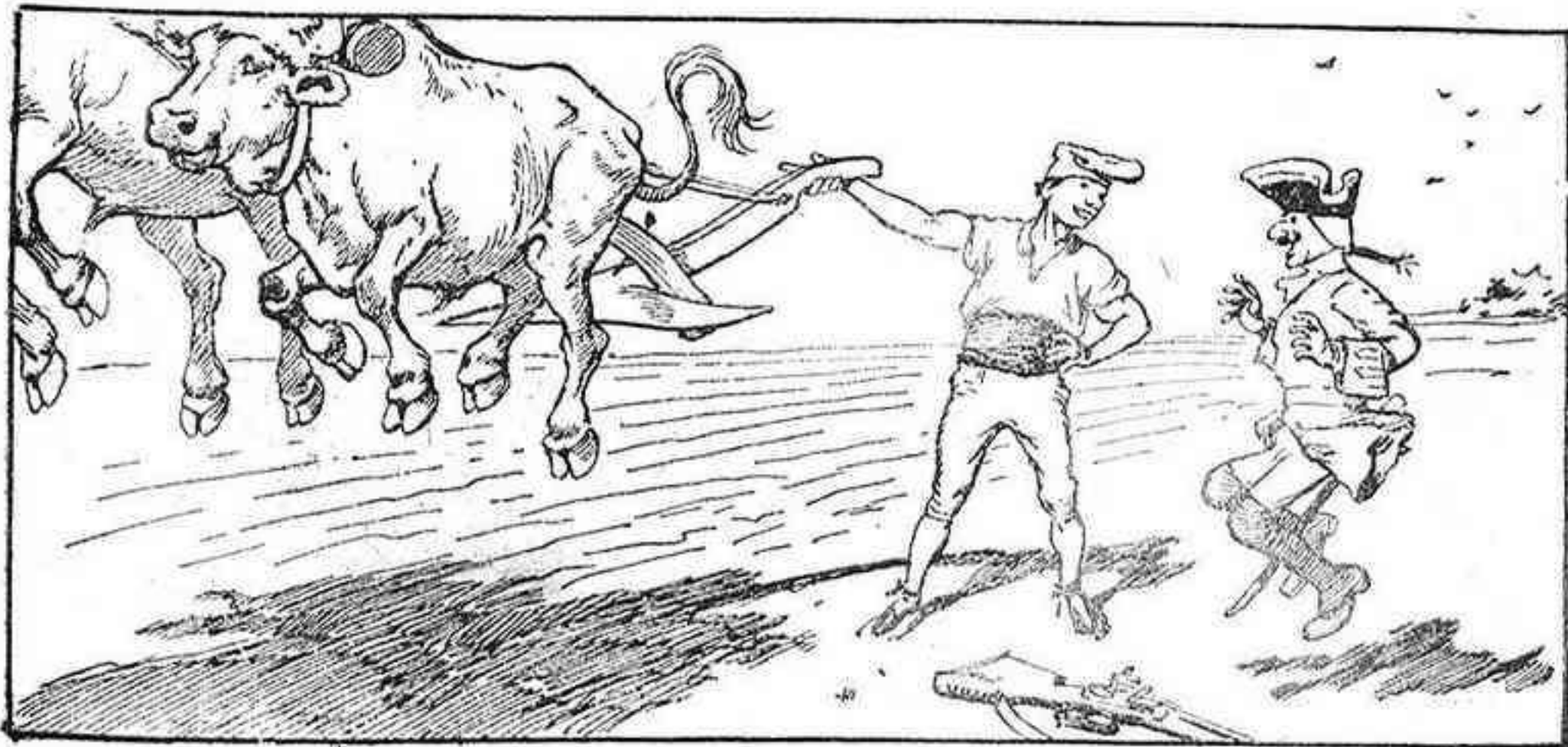
Espresions á ta cunyada
y á la senyoreta Quima.
Lo teu amich que t' estima:
Nemesi Caraforrada.»

—¿Sabs l' Andréu de ca 'n Baltá
—Sí.

—Donchs es molt imprudent.
—¿Y aixó qué t' ha fet, Lluciá?
—Que 'l vaig convidá á diná
y ell va acceptarho al moment.

J. PONT Y ESPASA.

UN HÉRCULES DE CASA (per Apeles Mestres).

—«No;—va respondre 'l Noy de Vacarissas—el camí de Barcelona es aquell de má dreta.»

FLOR DE JARDI (per L. Roig y Ensenyat).

Qualsevol jove, si 'l cas venia,
es la primera que culliria.

UN INGRÉS

—Vinch á la Administració Económica, porque dech á la Hisenda trescentas pessetas per Drets reals y voldria pagarlas.

—¿Te la liquidació feta?

—Si, senyor.

—Donchs esperi fins que vinga l'encarregat d' extendre 'l manament d' ingrés.

—¿Qué tardará gaire?

—No puch dirli.

Esperém una bona estona, potser un' hora, y per fi compareix l' home dels manaments; un xicot petitó, moreno, que pentina *pan y toros* per cada dia; la seva mirada insegura y faltada de expressió indica que ha dormit pocas horas y aixó que ja han tocat las deu del dematí. Los qu' hem dormit mes, desseguida endavinem que aquell subjecte ha passat la

nit entre lo millor de la societat dels barris apartats. Sense enterarse de quinas son sas primeras obligacions, sense donar lo bon dia, sense mirar tan sols á las personas que á peu dret l' esperan al voltant de la taula que representa 'l negociat d' ingrés, l' empleat s' assenta á la seva cadira de brassos y crida al porter de la oficina y demana un café *con leche* y se 'l pren ab tota calma ó ab tota la... apliquin la frase que vostés vulguin, que, per esgarrifosa que sigui, may estará prou adequada á la falta de modos del home del *pan y toros*.

Per fi 'l senyor del café ab llet comensa á treure las ey-nas del ofici, un regle y una ploma, y exten devant seu un petit llibre talonari, ab tanta pena, que qualsevol diria que 's tracta d' una carga de sis arrobas.

—¿A quién le toca?

—A un servidó.

REFLEXIÓ HUMORÍSTICA
(per N. Vazquez).

Mentida sembla que hasta en las soletats dels boscos hi haja qui las duga tan llargas!...

—Venga.

Per fi ab moltes dificultats un se troba ab lo desitjat manament, però s' han de tenir presents tots los requisits, porque sino no hi ha ingrés. Allí ningú 's pren la molestia de dirigir al pacífich contribuyent y si aquest no s' espavila ja pot assegurar-se que no 'n surt ni en deu semanas. Es necessari recullir la firma del Tenedor, un senyor que fá una rúbrica tan llarga y enravessada que sembla un castell de fochs artificials, pero qu' en honor á la veritat, tal vegada es l' únich empleat que no firma *por orden*; del Tenedor al registre de manaments, després lo sello de la oficina y cap á la Rambla falta gent.

Ja som á la Sucursal del Banch d' Espanya; allí 's demana tanta com á la font de Canaletas y s' hi sol formar una qua de vint ó trenta personas que son despatxadas per

AL CAMP (per J. V. Ferrer).

Lo metje nou

CONCENTRACIÓ (perfil femeni per Julieta Sala).

torn rigorós, á menós que 's presenti algún empleat de Loterías que, no sé per quin privilegi, passa sens pendre tanda; aixó es, lo joch ho atropella tot en mitj del dia y á la vista de tothom. Al Banch reben los diners sense donar ni un mal *recibo* provisional fins al cap de un' hora llarga en que pot recullirse 'l definitiu.

Del Banch es necessari passar á Tesorería d' Hisenda á omplir la carta de pago y després á registrarla; de la Tesorería s' ha de tornar á la Administració á recullir la firma del Tesorer ó del que per ell vulgui firmar, que pel cas també ho fá qualsevol; del Tesorer passa 'l pobre contribuyent á la Intervenció. Altra vegada registre, *toma de razón* y dugas ó tres rúbricas; luego á recullir la firma del que vulgui fer d' Interventor, y per fi, á deixar una part del paper que tant costa de requisitar, després de lo qual un se 'n porta; la carta de pago y respira satisfet d' haver passat per aquell calvari que 'n diuhen Administració.

Pero la satisfacció no deu ser entera fins després d' alguns mesos, porque lo que un paga avuy se li reclama en

MANIOBRAS MILITARS (per J. Pellicer Montseny).

Guerrillas.

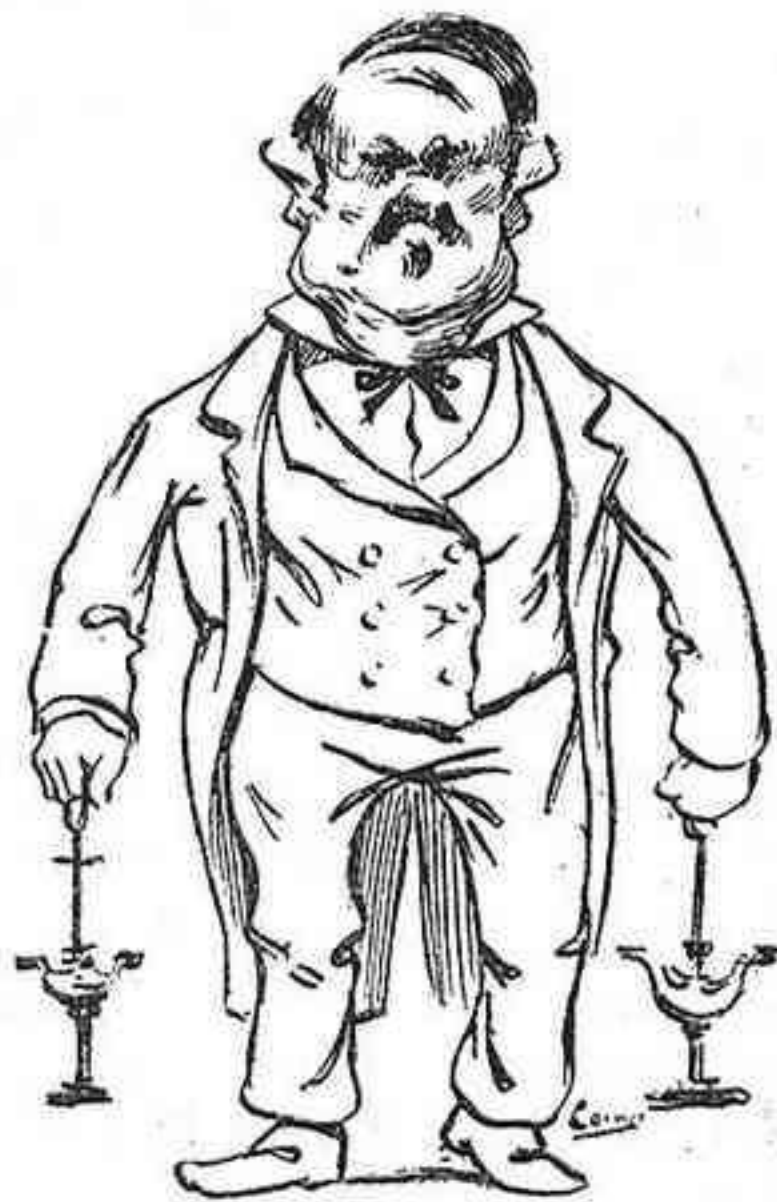
certs cassos al cap de vuit dias per medi del agent executiu y ab embarch de béns. Aixó ja ha ocorregut en mes una ocasió.

De totas maneres lo que mes mareja á las personas que tenen la desgracia de deure alguna cosa á la Hisenda, es lá falta de atenció de la majoria de sos empleats, la poca consideració ab que 's reb al públich que paga, per los mateixos empleats que 'l públich manté, encare qu' ells están convensuts de que qui 'ls manté es lo govern.

Y referent á aquesta classe d'empleats, no vindrá mal una anécdota que dono per certa, perque es de bona procedencia.

En la mateixa Administració devia efectuar un ingrés cert escriptor amich meu, y al toparse ab un empleat tranquil y desatent, veyent que s'havia proposat mortificarlo, va pegarli tal clatellada que l'home poch avesat á aquella classe de *requiebros*, va donar ab lo seu cap contra la *mesa del negociado*. Figúrinse quin escándol s'armaria després; tots los empleats de la oficina s'aixecaren indignats, deixant anar una pila de frasses lletjas, pero cap d'ells s'atrevia á atansarse massa pera recriminar al home de la ma feixuga, fins que aquest mateix, en actitud ja pacífica, se posá á la seva disposició per estar á las conseqüencias de la clatellada. Desde la oficina y entre deu ó dotze empleats va ser portat lo nostre regenerador al despaig del senyor delegat y després d'explicat lo fet ab tots

UN PARTIDARI DE LA HUELGA DEL GAS (per G. Cornet).

—El gas explota; las empresas del gas també explotan. Donchs ¡ma á la llumenera, que aquesta no explota may!

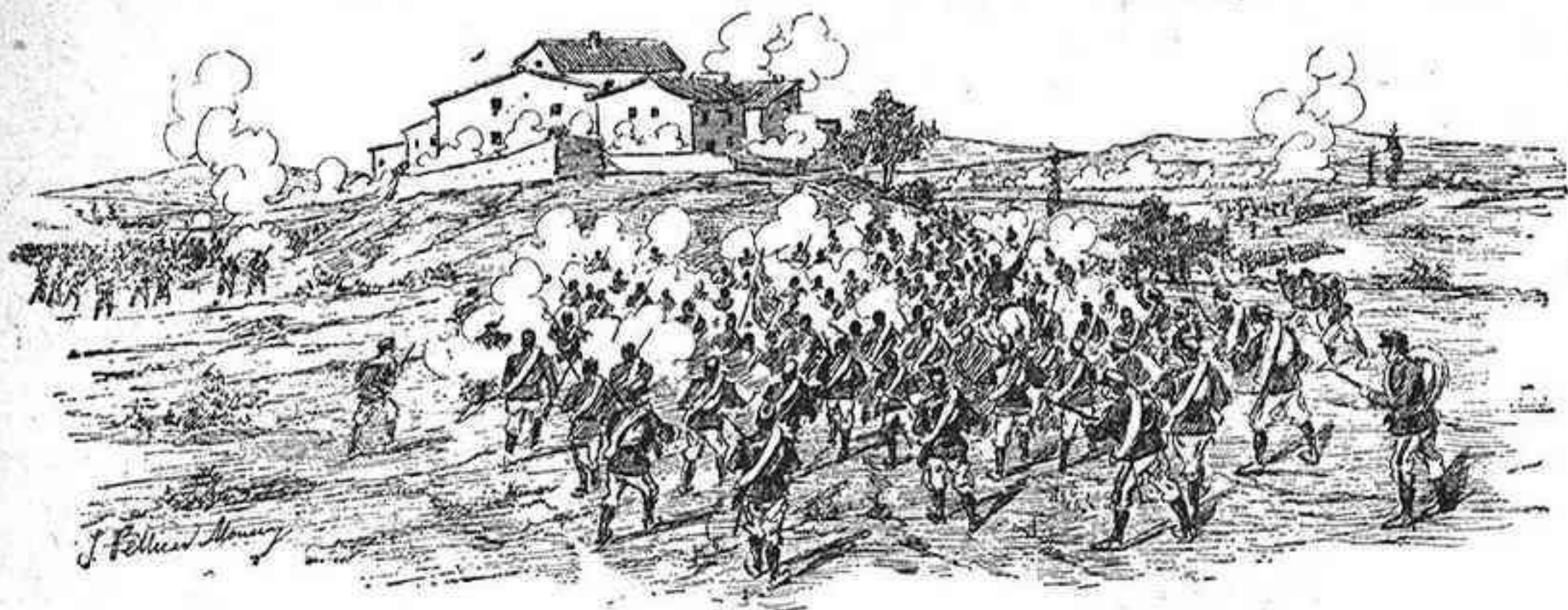
losseus detalls y trobantse ja sols lo delegat y l'escriptor, aquell va exclamar ple d'admiració:

—¡Ditxós vosté que sab ferse la justicia per sa propia ma! L'empleat á qui vosté acaba de corretjir está recomenat per una persona elevada; jo n he tingut moltas queixas y may he pogut lograr la esmena; tal vegada vosté haurá fet un miracle.

Y en efecte, miracle va haverhi, perque aquell empleat avants grosser y desatent, sigué desde llavors un modelo de activitat y may mes rebé á ningú ab mal modo.

Lo ministred'Hi-

MANIOBRAS MILITARS (per J. Pellicer Montseny).

Atach de una posició.

senda podria pendre nota d' aquest sistema regenerador y aplicarlo en cassos semblants.

L' éxit seria segur.

J. GOT Y ANGUERA.

OBSERVACIÓ Á TEMPS

En un teatro d' aficionats s' estava representant un *dramón*.

En una de las escenas mes patéticas, una bona dona que seya en las primeras filas, se posá á plorar desafortadament.

Y al adonarse'n un seu fill que feya de comparsa, exclamá:

—Mare, no 'us afecteu de aquest modo: ¿qué no ho sabéu que tot lo que fem es comedia?

GONNELLA POÉTICH.

CAMI DE L' ENFERMERIA
(per A. Cubells).

PER NADAL

¡Qui anés de nou á Mayana la diada de Nadal, y escoltés la veu galana de Roumanille y Mistral, y tastés de bona gana lo ví cuyt y 'l *Calendal*!

¡Qui pogués anar fent via pels masets de per allí, y de masia en masia arribés á Sant Remí per sentirhi tot lo día las cansons de Sabolí!

¡Qui la guaytés la [taulada, que sembla d' un' altra edat, ab la familia aplegada encenent l' arbre sagrat, mentres tant que la maynada crida ab goig: «Jesús ha nat»!

F. BARTRINA.

—Rediós, que coscorrón.

AGUANTANT EL XÀFECH
(per A. Cubells).

¿Saben perque 'ls polissons quan plou se mullan? Perque l' usar paygua no fa guerrero.

UNA CARAVANA (per J. Benlliure)

NARCÓTICH

I

L' he pres y m' he adormit,
y m' ha semblat que veyà
una illa, un maig florit
ahont lo sol somreya.

La gronxolava un mar
que 'ls ports de naus li omplia;
tenia, per somniar,
un cel de poesia;

y ab flors de rics sarrells
y alens de lliri y rosa,
tot eran cants d' aucells
en l' illa lluminosa.

II

Boy tot ab un plegat,
ab ronchs y orgull de fera
s' hi alsava un poble irat
entorn d' una bandera.

—¡Vull sanch!—la illa va dir—
¡Vull sanch de qui 'n castiga
mas venas á desdir
y á redimirme triga!...—

Y eix clam, qu' aná prenent
del mar fins á la serra,
fou toch de somatent
y crit suprem de guerra.

III

Llavors als ports aquells,
com ans de fruits y robas,
hi anaren los vaixells
boy plens de soldats joves.

Soldats que, al guerrejar
sens odi de cap mena,
del poble y de la llar
deixant la pau serena,

hi queyan més ¡pobrichs!
al clima que 'ls rendia
que al plom dels enemichs
tirant á traydoria.

IV

La guerra s' encruelí.
—Vull sanch; més sanch!—feu l' illa
oínt á un mal vehí
astut com una guilla.

A pactes y atencions
se feu la desentesa,
per l' or y pels canons
del usurer defesa.

Y á redoblats perills
y á lleys de sanch avaras,
allá hi morían fills
y aquí hi ploravan mares.

V

Algú digué llavors
qu' una honra perillava;
se feu l' últim esfors;

la guerra s' arbolava.

Si l' illa era un infern
lo mar arreu tremia...
¡y sempre aquell etern
retró d' artilleria!

—Vull sanch, vull sanch!—lo mar
com l' illa deya encare...
y be se 'n va dragar
de naus y plors de mare!

VI

D' estellas d' un orgull
—potser d' una torpesa—
lo mar n' era curull,
curull com de sanch presa.

Y als rojos fumerals
y als crits de jent resolta,
(encens de uns funerals,
murmuris d' una absolta)

mos fills vejí finar
en l' última batuda...
me vareig despertar,
y l' illa... era perduda.

A. BORI FONTESTÀ.

CANTARELLAS

De las solteras que moren
tenint mes de cinquanta anys
no 'n va cap al Purgatori,
puig ja en vida l' han passat.

¿Dius que un home t' ha dit maca?
No m' extranya gens ni mica,
perque veig que 's va extenent
la moda de dir mentidas.

Una dolsa miradeta
dada per uns ulls bonichs
no pot rébre-la impassible
qui de cor tingui un bossí.

Un soldat y una cambrera
en un pedris assentats,
van adelantá ab un vespre
mes que tú y jo ab tot un any.

J. F. GAVIRES.

ACLARACIÓ

Los que vam acompanyar
á ta sogra al cementiri,
quan d' allí varem tornar
lo pésam te vam donar;
jo, no obstant, amich Baldiri,
si es cert qu' en aquell moment
com los altres vaig cumplí,
ho vaig fé... ho dich francament;
perque l' acompanyament

no pogués dir res de mí.

Per l' amístat que m' unia
ab tú, vaig poder sabé
l' odi que 'l teu cor sentia
per aquella... que al cel sia,
puig dirne mal no está bé.

Per xó si 'l pèsam te dava
per la mort d' aquella dona,
compendrás que t' enganyava,
é interiorment te donava
de tot cor la enhorabona.

JOAN VÍA.

PEDRETAS

Passa ab las donas igual que ab las medicinas: raro es l' home que probantne molts se trobi bè.

* Pera l' home verdaderament resolt, els defalliments son veus de avant.

* Molts rompen ab sos parents ó ab sos amichs, no per agravis rebuts, sino per desferse de testimonis de sos actes perversos.

* A las donas sol pláurelshi més tapar la miseria ab un manto de vellut, que cubrir lo benestar ab unas faldillas d' indiana.

* Lo vestit que dura menos al amor es la carn; lo vestit que dura més á la carn, es l' amor.

* Per regla general, lo marit no ha de temer al home á qui davant d' ell mira la seva dona, sino á n' aquell á qui ella davant d' ell tomba la cara.

* Una de las virtuts més grans del pobre es ser pacient ab els seus.

* Sol dirse: «Cantin papers y mentin barbas», com si no fossen molts els papers que cantan ab veu de falset.

* No hi ha estat que tingui més prossélits qu' aquell del que tothom ne fuig: la pobresa.

* Casament sense prometatje sol ser mala senyal contra la integritat de la nuvia.

* La proba més patent de que voler no es poder, la tenim en que ningú es lo que voldria ser.

* Molt parla á favor del home lo conservar tota la vida certas ignocencias y expansions de la infancia.

* La dona que, quan soltera, fuig de casa dels seus pares ab un enamorat, de casada es capás de fugir de casa del seu marit ab un altre enamorat.

* La paciencia forada una penya; la voluntat l' aixeca y se la trau del davant.

Lo clown y 'l gos (per Argemí).

Saluda al públich, Lili.

* Cada vegada que la ciència ó la indústria tomban una paret pera obrirse un nou pas, queda algú mort sota de la paret.

* La esperança ve á ser com jugar de memoria: sempre 's guanya, pero sens profit.

* El día que tothom sia sabi, costará un diable trovarne un.

* La vehemencia dels duptes está en rahó directa dels desitjos.

* Pel carrer, l'home sol pagarse més de la barretada d'un ximple que del adèu d'un amich.

* La venjansa pot resultar hermosa, quan dos enemichs la xifran en veure qui dels dos serà més gran, més noble y més útil als seus semblants.

* Allí hont comensa la meditació acaba l'alegría.

* La equitat va vestida de llum; la legalitat va coberta de paper.

* L'amor que passa á ser costum es lo verdader amor.

* Lo cor dels homes de lleys es lo códich; lo códich dels homes de cor, la bona voluntat.

* Lo carrer sol ser la sala de rebre de moltas familias ó més ben dit, l'únich altar hont combregan els membres d'ellas.

Lo CLOWN Y EL GOS (per Argemí).

Salúdal millor!... Amunt!

¿Que 'ls sembla un saludo així?

* Sigas lliure pera llegirte y estudiarte tú mateix, no pera que 't fullejin y t' estudihin els altres.

* Al home inconseqüent se li fa tant més estranya la conducta que envers ell guardan els altres, quant més els altres l'atemperan á la guardada per ell.

* Qui ab l'excusa de no poder donar á tots no dona á ningú, no donaria á ningú encare que pogués donar á tots.

* Lo matrimoni que solzament s'alimenta de carn, aviat está tip.

* Si 't recordas de tot, viurás allunyat de tots.

* ¡Pobre el que quan á estudi li fan apendre la *Salve*, ja sab per experiència que aquesta vida es una vall de llágrimas!

* Dins la nostra pell sols hi cabem nosaltres; dins nostre cor hi caben tots els nostres estimats.

* Dels que no arriscan, pochs troban; dels que arriscan, molts perden.

* Lo diner hauria de ser com l'aigua, que no aprofita sino estant ben repartida.

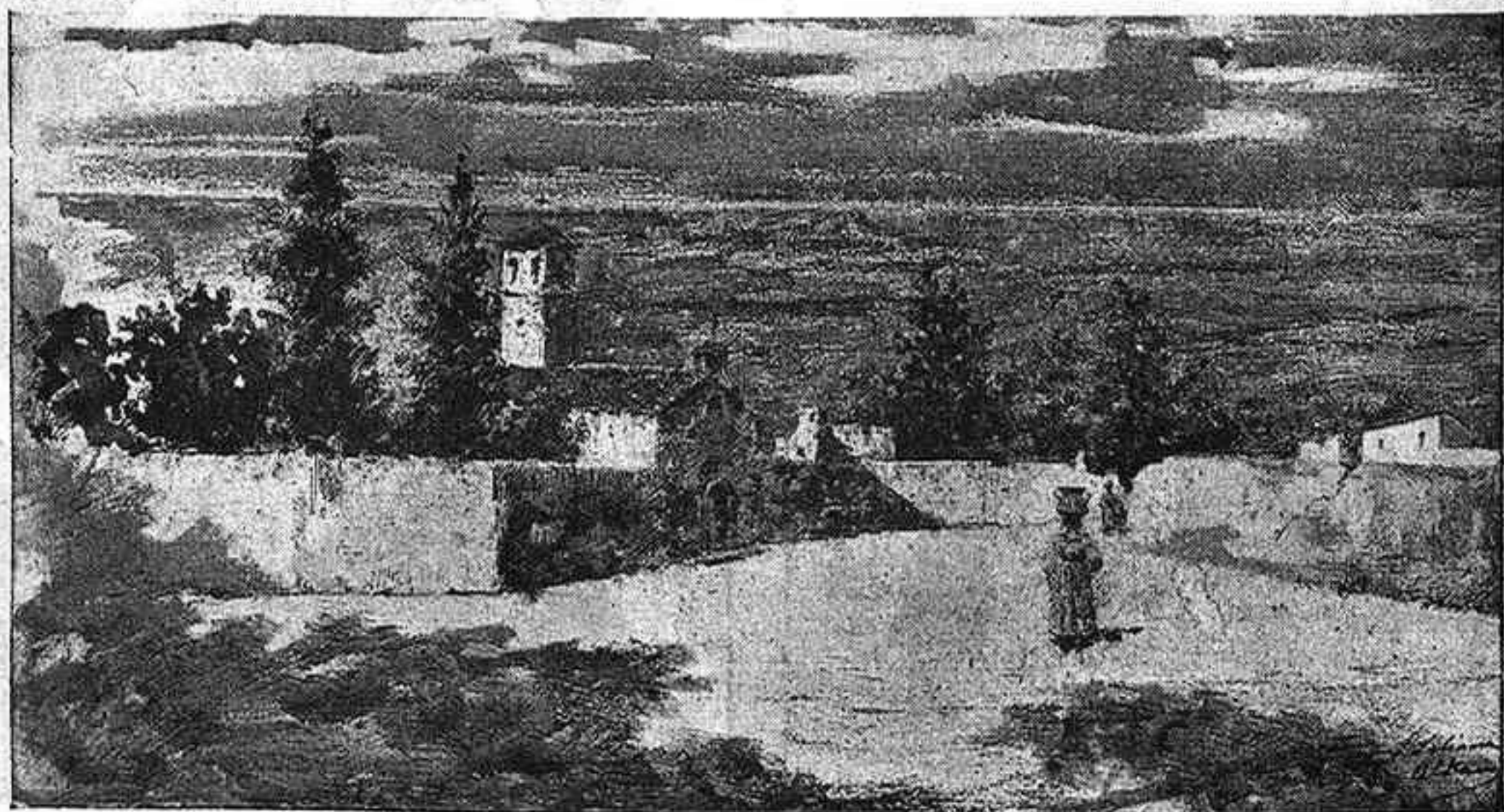
* Brillants lluheixen més de quatre, que son llágrimas ajenas cristallizadas.

* Prepararse ja es una defensa, pero solzament prepararse no es defensarse.

UN CESSANT QUE L' HAN DEIXAT PER MORT (per M. Moliné).

—¡Haverho de deixar tot justament quan comensava á regenerarme!

ENCONTORNS DE ROMA. (Paissatge de J. Juliana).

- * Al home li sol doldre més *haverse deixat enganyar*, qu' enganyar.
- * La venjansa colectiva pren lo nom de justícia, la justícia particular lo nom de venjansa.
- * Fes que 'ls teus amichs t' iluminin, no que t' eclipsin.

TORQUATO TASSO SERRA.

AGONÍA MORAL

Estich trist, ab la tristesa esferehidora del qui [viu enterament divorciat de tothom, incompatible ab tot y estrany á tot; sense afalachs, sense ilusions, sense res que 'm fassa agradable la vida.

Estich trist, y voldria no estarho; m' esforso pera formar en la rialla universal y no puch. L' abatiment del meu esperit es superior á las forsas de la meva voluntat.

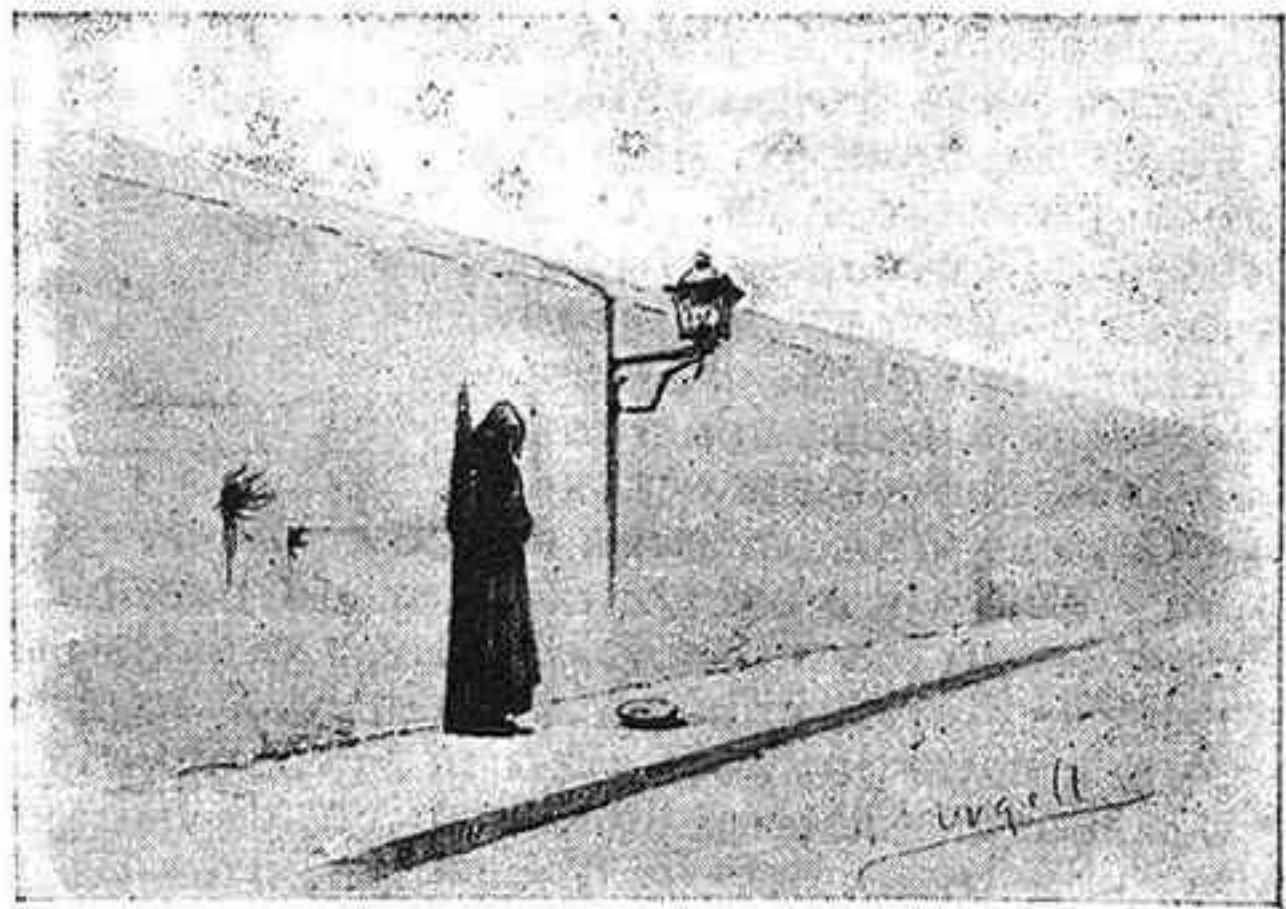
¿Y perquè aqueixa tristesa? Perque m' he convensut de la inutilitat del plaher, de la ineficacia del riure y de lo fictici de las expansions humanas que 'n diuhen alegres. ¿Qué 'n trech de gosar si l' ánima no 'n disfruta? ¿Qué m' ha de fer lo riure si estich plorant amargament per dintre? ¿Qué es la expansió dels sentits si la provocan únicament excitacions mentida, grolleras y faltadas de tot aliment moral?

Tot es artificiós é indigne en la societat dels homes. Cerquém la dona sols pera satisfer apetits bestials; volém

la dona no més que pera tenirla en perpétua servitut; estimém á la dona tant quant més vanitosa es, més cómica y més aduldora. Es lo nostre moble de luxu, lo caball de regalo, lo *negrito* que 'ns porta 'l barret y 'ns respalla las calsas, l' assistent que 'ns fá 'l ranxo, lo graciós de la comedia. Quan no serveix pera res de aixó, li peguem una puntada de peu y la posém á pa y aygua. ¡Y prediquém que la dona es la felicitat de la terra! Ja ho crech: es la felicitat dels que volen ser felissos per forsa.

Y es que del exercici de la tonteria també se 'n diu felicitat. La ignorancia dels sabis es la més comuna de las ignorancias. Lo millor polítich es lo més xarrayre; l' advocat es una eminencia en literatura; lo metje domina la metafísica y la teologia; l' enginyer pinta; lo mestre es un gran jugador de tresillo; 'l capellá colecciona sellos y aucas de rodolins; lo músich es un catedrátich d' estética; lo poeta es un diplomátich de primera magnitud. Lo polítich, polítich; lo metje, metje; l' advocat, advocat; lo mestre, mestre, sense distraccions ni afegiduras, son tipos que no 's coneixen. Y ab tot, disfrutan, gosan; gosan precisament no en l' exercici de la seva professió propia, sino en alló altre en que desbarran, en que no saben lo que s' hi pescan, en alló ab lo qual perjudican, corrompen y esgarrián los sentiments natus de la humanitat.

Aqueixa es la felicitat que generalment se coneix y estima. La felicitat estrafeta, la felicitat borda, la felicitat á preu fet, la felicitat de la careta y de las ninas de cartró.

Nit d' hivern. (Nota de M. Urgell).

Felis ab aqueixa felicitat viu l'home rich, l'home que 's te per superior als demés perque pot comprarho tot, perque 'l diner li obra totas las portas y li justifica totas las accions. No 'l preocupa ni preocupa á ningú que la seva riquesa previnga de negocis ilicits, de jugadas de *bolsa* que han sigut la ruina de altres sérs tan homes com ell, de contractes ab l'Estat ó de serveys públichs en que s'estafa al poble; de deixas usurarias al seixanta per cent; en una paraula, lo bo y principal es que la pila de diners sia grossa y que ab ells pugan mantenirse donas, comprar cosas supérfluas, viatjar ab forsa ringo rango, menjar ab fastuositat, dormir ab tota complacencia. Y 'ls pobres que 's reventin, que 'ls hi tregan de davant perque no l'ofengan; las obras de misericordia que quedin consignadas en los llibres de la quitxalla; la Caritat que aprenga de anar ab carretel-la descuberta; l'amor al próxim que vaja á cal Ortiz á aprendre de ballar.

Naix la música als teatros,
se passeja pels carrés,
se fica dintre las casas
y d'allá ja no 'n surt més.

Aquests son los felissos, contents y satisfets del món. Aqueixa es la tranquilitat de la vida. Aixís riu y s'expansiona la societat humana. ¿Cóm puch riure jo si tot aixó 'm fá fástich, m'aburreix y 'm subleva?

Sé que 'm calificarán de neurótich, de beneyt, de poca solta. Als calificadors jo 'ls dich morts de dintre, putxinellis de la humanitat, *pajaritos sabios* de la terra, carnassa, res més que carnassa. Y com que jo no so modernista ni anticuari, ni blau ni vermell, ni vert ni madur, ni lliberal ni reaccionari, sino un home que vá sol, que pensa sol, que pateix sol, y que veu la veritat tot sol, perque s'averkonyiria de véurela ab certas companyias, jo detesto la felicitat reglamentaria y profetiso á tots els felissos de ofici que d'ells serán las platxerias de la tomba y las bacanals dels verms del cementiri.

Allá 'ns trobarém tots y allá 'ns veurém las caras.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

EPÍGRAMAS

Sé que no sab de ballar
la noya de la María,
y quan parla de casar,
diu que molt li agradaria
casarse ab un militar
que fos de *ca-ballería*.

Parlant d'edats l'altre dia
entre varios, un dels tals,
coneixe ab las dents volia
los anys que cada hu tenia,
perque es tractant d'animals

JACINTO CAPDEVILA.

HUMORADAS

Al entrá al matrimoni ab una bella,
en un mar d'ilusions l'home s'enfonza;
y content mostra al mon á sa femella
exclamant satisfet:—¡Ja tinch costella!...
¡Quántas vegadas li resulta *llonsa!*

—Fa un any avuy que 'ns vam casar,
fou l'últim dia de soltera.
¿Cóm ho podriam celebrar?—
—Donchs si deixavan descasar...
aquesta fora la manera.

A. DEU.

UN GORRISTA

—¿No viu aquí un tal Badía?
 —¡Per servi'l! ¿Qué s' ofereix?
 —¡Ah! ¿Es dir qu' es vosté mateix?
 ¡Me 'n alegro! ¡Ah! ¡Bon día!
 que no ho 'via dit encare.
 Donchs, sí; jo soch cusí prim.
 —Bé está prou gras.

—Descendim
 tots de l' avia de la mare.

—¡Celebro, home!

—Hi sapigut
 que era la festa majó
 d' aquest barri y com que jo
 no havia encare tingut
 l' honor de veure al cosí...

—L' honor es meu.

—¿Cóm s' entén?

¡Es méu!

—¡Bé! Es indiferent.
 Per xo no hem pas de renyí.

* * *

—Donchs, sí. Entre mí vaig pensá
 que tú te 'n alegrarias
 de que estés aquí uns vuyt días...

—(¿Qué diu aquest sant cristiá?)

¿Vuyt días no més has dit?

¡Si que será un viatge rápit!

—De pas t' hi portat un ápit
 que pot servir pel rostit.

—(¡Ara si que 's posa á ploure!)

Noy: has vingut en mal jorn.

—¿Vols que 't dugui 'ls galls al forn
 porque 'ls comensin á coure?

Per mí si que tant m' estimo,
 porque á tot ens avením...

—(Em sembla que 'l cosí prim
 em deu haver prés per primo.)

* * *

—Jo soch gorrista.

—'S coneix.

—De Torredembarra.

—¡Just!

—Y he pensat donarme 'l gust
 de visitart'.

—¡S' agraxeix!

—Mira: ja porto 'l programa.

Demá, á las deu, cap á ofici;

diná y al café (el meu vici);

y al vespre, á veure algún drama.

Passat demá, á seguir balls;

al jorn següent, lo mateix...

¡Si haig de posá un pam de greix

entre diversions y talls!

Y vingan toros, frontón,

epidemias de billar...

—Sí; si hasta 't faré pujar...

al monument de Colón.

—¿Bé 'm deurás dar botifarra,
 si matas porch?

—Sí, home, sí.

una com el bras: ¡així!

—Y un xich de tot.

—(¡Quina barra!)

* * *

—Ja 'm sembla que veig parada
 la taula ab l' arrós que bull,
 que 'n tocará un plat curull
 per barba.

—Sí...

—La passada
 de conill ab such, després
 el seu tall de peix fregit,
 seguidament el rostit
 ab ensiam y lo demás.

Luego ens omplirém la tripa
 de licors, postres y vi;
 per fí café y puro...

—Sí...

(¡Si no te 'l fumas ab pipa!)
 Encare t' has descuidat
 una cosa.

—¿De debó?

—Que 't cridaré la atenció.

—¿Un plat més?

—Sí; un plat tombat...

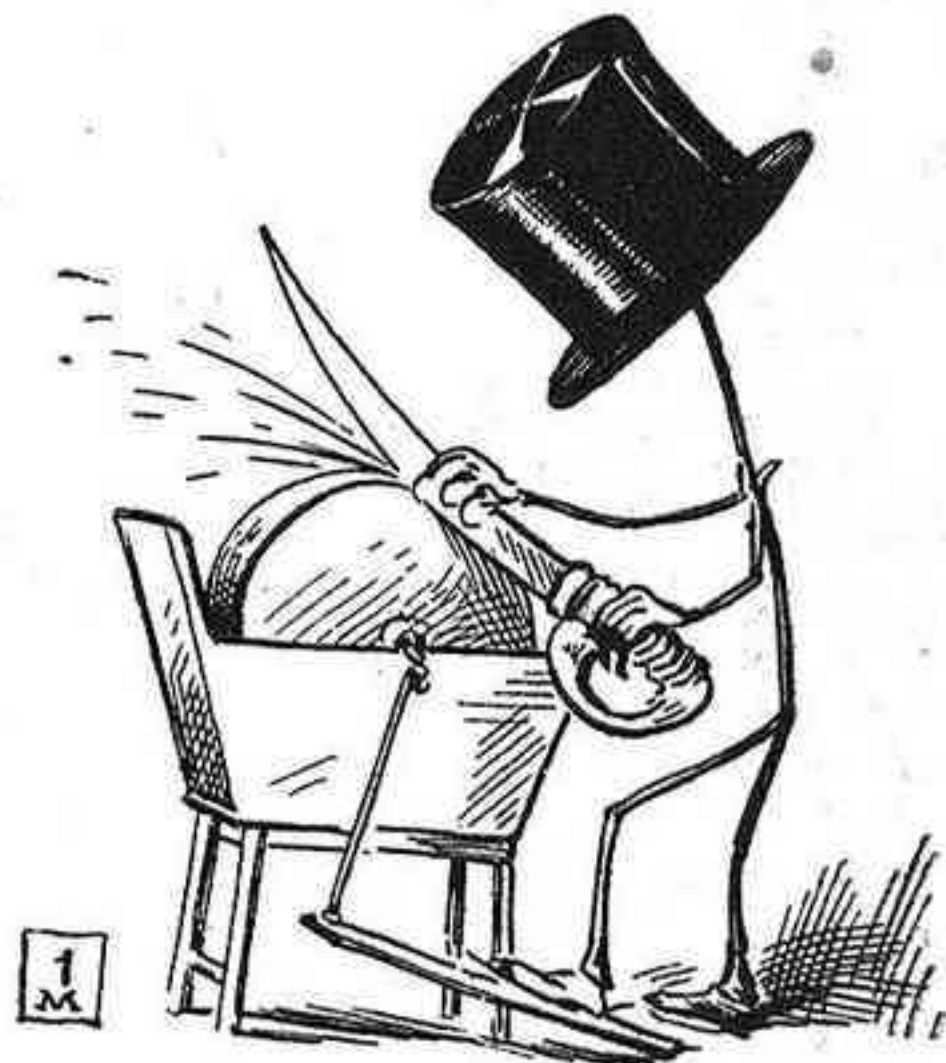
—¿Cóm? ¿Aixó á un parent artista?
 ¡Protesto!

—¡Vagi á la porra!

Fins que 'm falti alguna gorra
 no vull tractá ab cap gorrista.

M. BADÍA.

UN SABLISTA (per R. Miró).

Preparantse per entrar en combat.

PER TERRA

A. C. Gumà.

Vaig sentir que m' agafavan el peu dret, y vaig mirar. El llimpia-botas me mirá á mí.

—¿Llimpio, senyor?—Va dirme.

Del llimpia-botas vaig passar la mirada á las mevas sabatas. En rigor encare podían anar, y vaig retirar el peu.

—No—vaig dirli.

Vaig seguir llegint; pero per sota 'lperiódich tragué la cara aquell nyébit testarut y torná á dirigirme la paraula:

—Ab *crema*, senyor. Quedarán com novas. ¿Ho vol, senyor?

Aquell ¿*Ho vol, senyor?* va ser dit no sé cóm, ab un punt de pesar per ma negativa, que 'm feu mirar altra vegada al nyébit. Estava ajonollat davant meu, ab lo respall á la má dreta y la caixa de *crema* á l' esquerra, prompte á donar á las mevas sabatas el brillo y esplendor dels seus millors temps.

La carona famélica y morena mostrava els ulls grossos, enormes; ulls de fam... Sí, de fam: no calia fixar-s'hi molt pera veure que aquell apreciable industrial tenia gana. Vejí 'l nyébit aquesta observació exteriorisada en ma cara, ficá 'l dit á la *crema*, vaig adelantar altra vegada 'l peu y comensá silenciosament la delicada operació.

A mí—que no se m' ha ocorregut may l' idea de perdre temps averiguant cóm pensa en Romero Robledo—va semblarme curiós sapiguer alguna cosa de la vida d aquell nyébit de vuit anys.

Poca cosa, tan poca, que ni posant á lo que va dir fets inventats seria interessant pel lector. Entre cop, de respall y fregada de panyo perque las sabatas quedessin *com novas*, va dirme que aquella vida que portava era una vida molt *perra*, sempre per terra, sempre enllustrant.

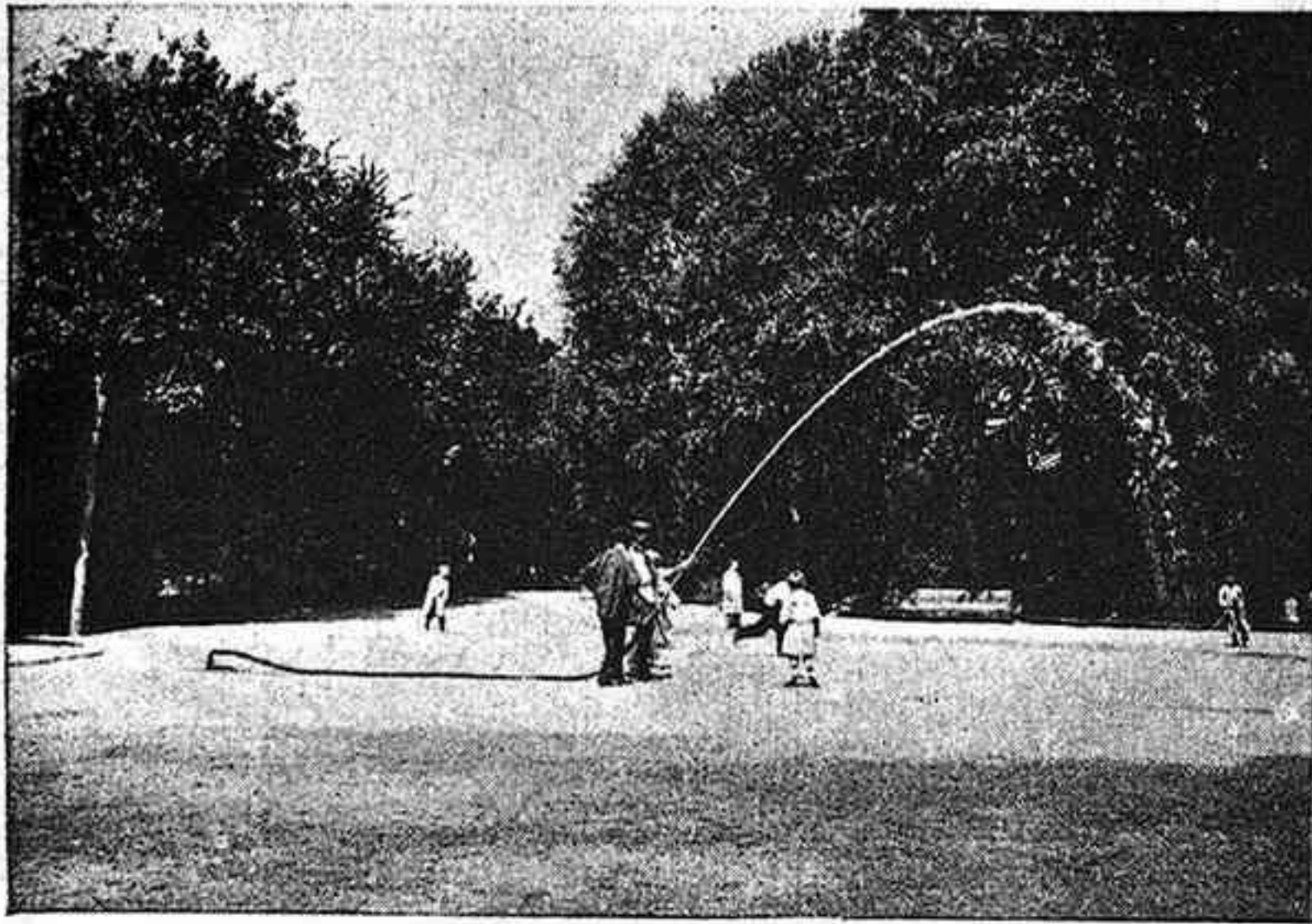
—Y hi ha botas, senyoret—afirmava 'l nyébit ab la seguretat del qui sab lo seu ofici—que no 'ls hi treu llustre ni Deu.

Vaig passar per aquella atrevidíssima afirmació per no interromprel.

Estiu é hivern un día y un altre día passava l' homenet la existencia Rambla amunt, Rambla avall, aturantse davant de las taulas dels cafés en busca de botas brutas. Dormia ab sa mare en un cau, allá cap á las latituds del Clot, ahont la pobra dona rebuscava entre las escombrarias de las fábricas las sobras de las casas, mentres el presumpte hereu anava pels cafés trayent llustre al calsat dels seus contemporanis. Días hi havia en que las dugas cosas arribavan á donar, ben contadas, dugas pesetas.

UN MORT DEL ANY (per R. Miró).

Refrescant la terra.

—Pero al estiu...—digué 'l nyébit, suspenent un moment la fregatetla de las mevas sabatas—al estiu s'embrutan menos las botas, ¿sab? per que no plou.

Y agafantme l'altra sabata, va afehir ab resignació filosófica:

—¡Ah! Si Nostre Senyor volgués fer ploure dia per altre!...

Un dia de sol pera la gent ditxosa que vulgui deixar la seva felicitat en las

alenadas rialleras de la Naturalesa, y un dia de fanch, qu' embruti 'l calsat y dongui feyna al arrastrat gremi de llimpia-botas.

Pero aquí baix está tot molt mal repartit.—Y además—digué 'l meu homenet ab fonda convicció—son molts, perque avuy qualsevol s'hi posa á fer aixó.

Acabá l'altra sabata, 'm mirá ab els ulls afamats, y senyalant als peus:

—Com novas, senyoret—va dirme.

Desá 'l respall, la crema y 'ls draps al caixó.

—Qué has menjat avuy?—vaig preguntarli. Semblá com si no me hagués entés, pero al fi va dirme que res, perque fins llavors no s'havia estrenat.

Era la una de la tarde.

Vaig pagarme una satisfacció de gran senyor. Trech una pesseta y li dono.

—No tinch cambi—va dirme.

—Jo tampoch: quédetela.

Se tirá 'l caixó al coll y va dar-me las gracias. Va semblarme que sé li entelavan els ulls, y ¡caramba! també á mí se 'm va fer un nus al coll.

RUMBOSA (Estatucta de J. Campeny).

Vaig seguir llegint, pero ab tan poca atenció que dugas ó tres taulas mes amunt vaig sentir la veu del nyébit:

—Quedarán com novas, se-nyor...

El senyor, que tractava ab altres de negocis bursatils, doná impacient una puntada de peu al establiment del xicot.

Probablement el senyor de la Borsa hauria esmorzat bé á aquella hora.

El xicot me mirá de lluny ab els seus expressius ullassos y se'n aná Rambla amunt.

Y jo vaig quedarme pensant en lo fácil que li seria á la Providencia dels llimpia-botas disposar que ploqués día per altre.

FREDERICH URRECHA.

TOTS LOS EXTREMS SON DOLENTS

Las xicotas qu' he tractat de contarlas molt llarch fora, y aquesta es la ditxosa hora qu' encare no soch casat,

y no es pas per fer jo 'l raro ni per molt volguer pensarm'hi, ni que trobés per casarm'hi en cap d' ellas un reparo;

res d' aixó: lo que ha passat es que sempre s' ha perdut ó per molta esclavitut ó per massa llibertat.

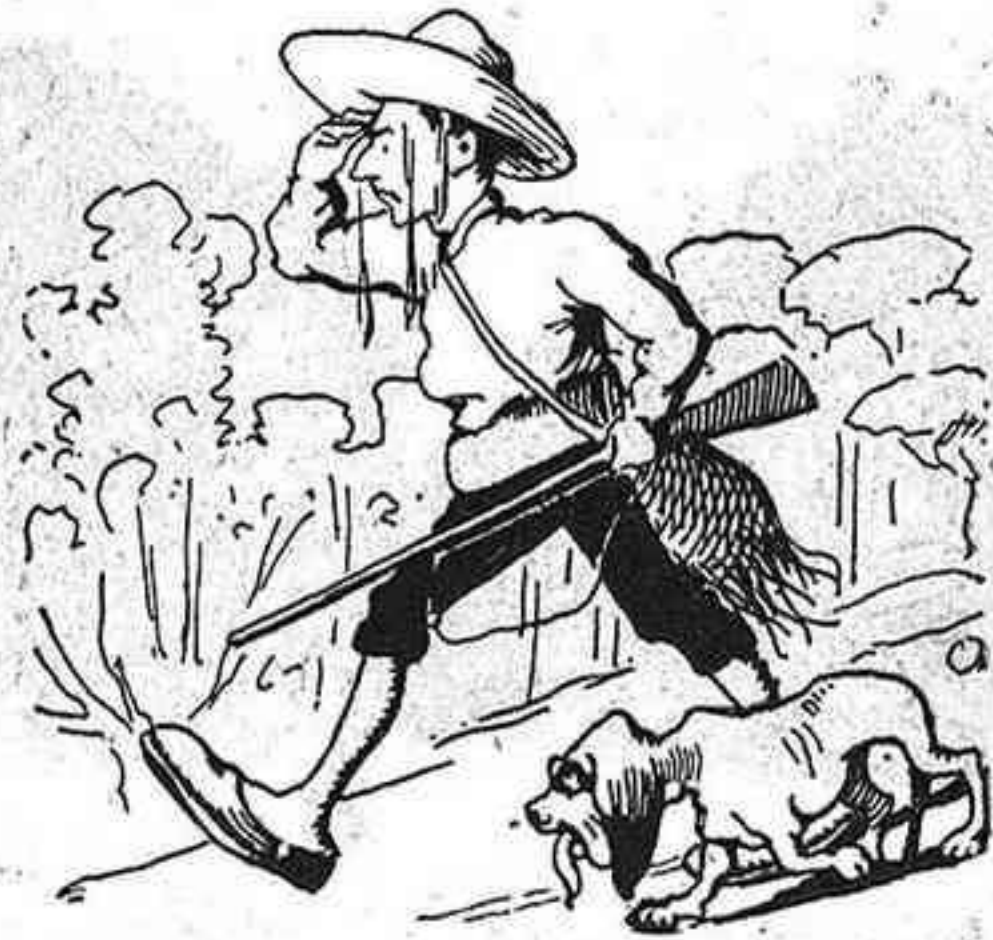
A 'n els promesos els passa lo que al pa torrantlo al foch que no 's torra estant'hi poch y 's crema si hi está massa.

Tots los extrems son dolents y en l' amor que ja ho es un lo no encertar bé 'l just punt fa perdre molts casaments.

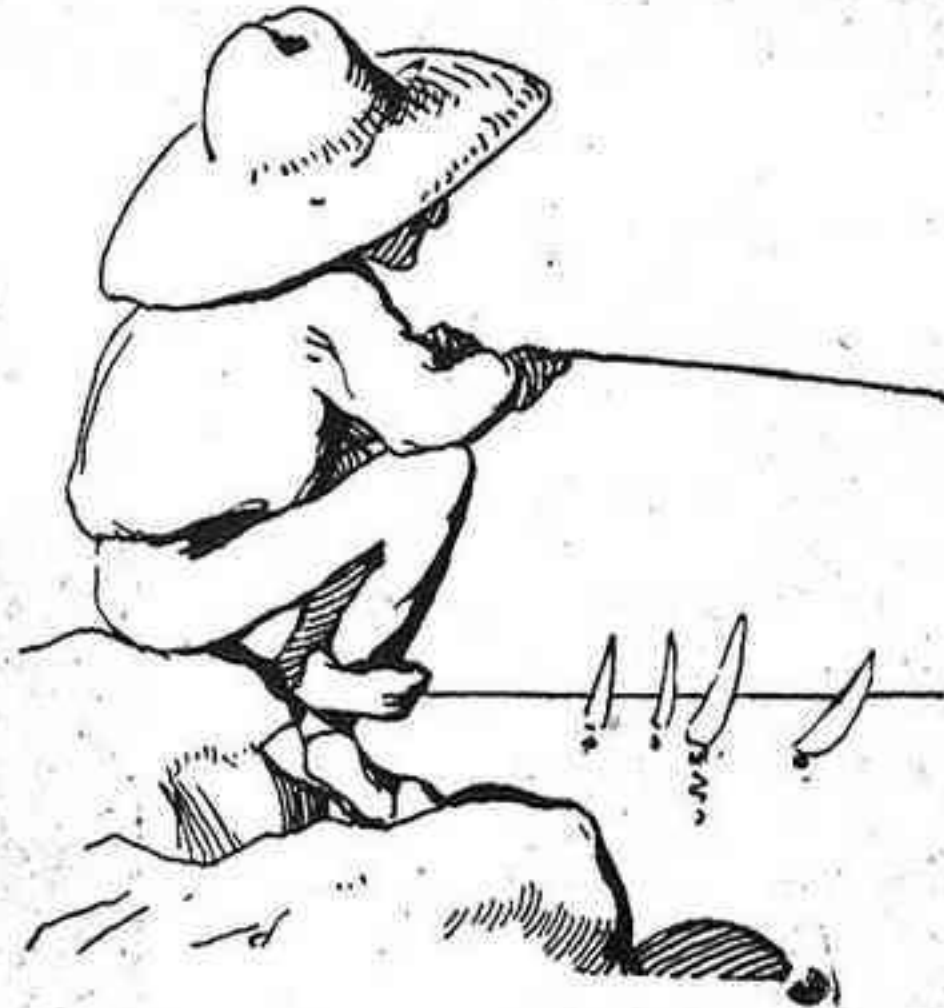
Avuy, de pares n' hi han molts tan gelosos de l' honrilla que no deixan á sa filla y al xicot ni un moment sols.

Aixó ho fan ab l' interés d' evitar tot compromís, pró lo que logran aixís es esquivar al promés.

Si s' empenya un futur sogre en no tolerar cap joch,

El cassar es una delicia... S' hi disfruta molt!

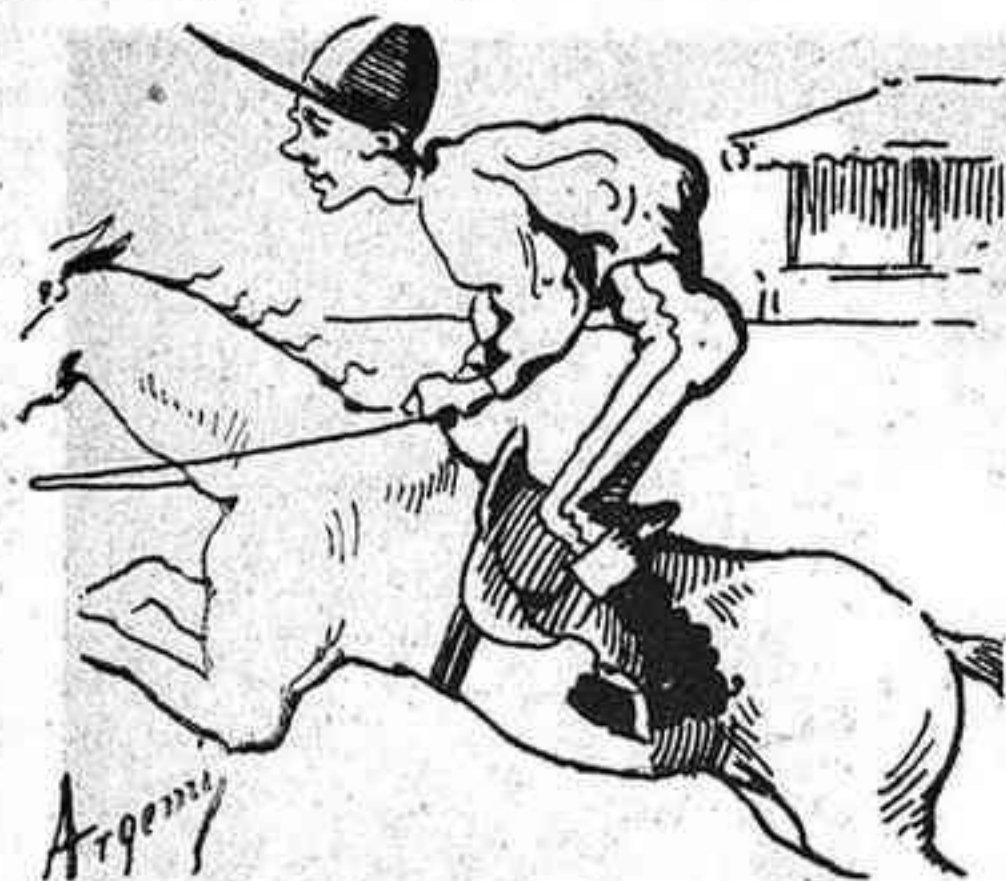

¿Y que direm de la pesca? No hi ha res al mon més higiènic, sobre tot quan fá un bon sol!

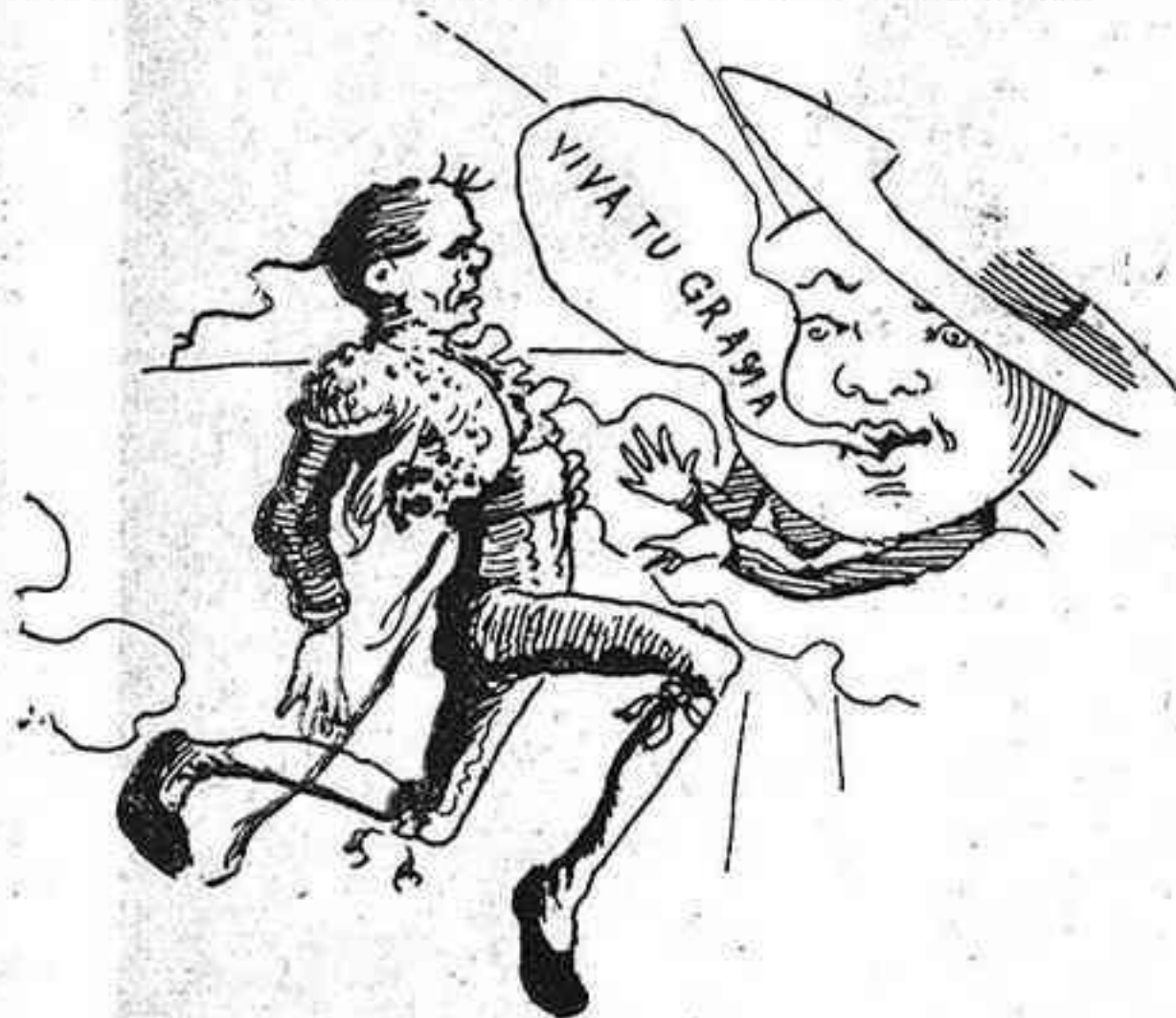

¡Oh la bicicleta!... Desarrolla 'ls muscles de una manera bestial!

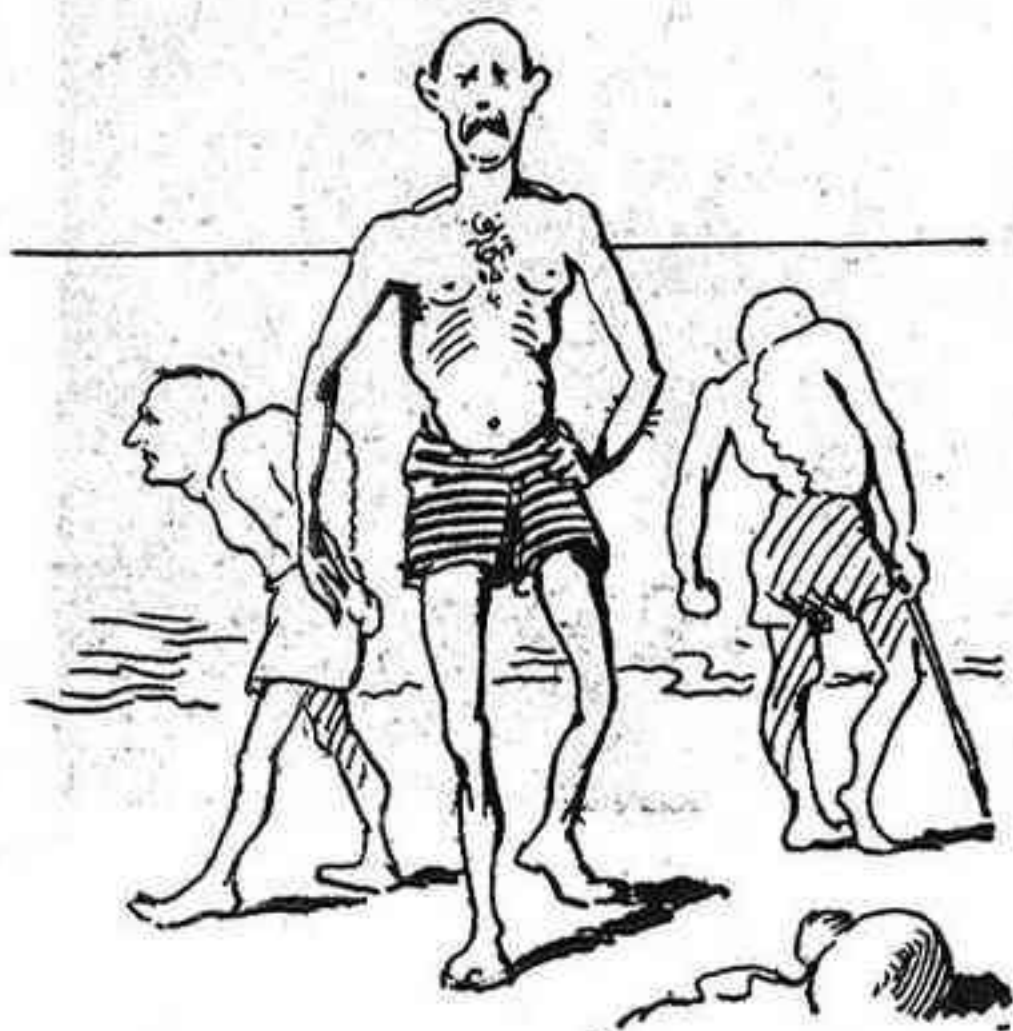
VENTATJAS DELS SPORTS (per Argemí).

¿Qué te que veure 'l perill de ròmpre's la nuca, comparat ab las grans ventatjas que proporciona l' equitació?

Lo mateix que 'l toreig. ¿Volen millor recreo que aqueixas ascencions que a un torero li permeten anar á veure 'l Sol d' aprop?

resulta que poch á poch lo casament se malogra,

no per no aná ab bonas miras lo xicot que s' hi atansa, si no porque un' hom se cansa al fi d' escalfar cadiras.

Si 't toca estar quan hi vas com un sorje á la revista y tenir sempre á la vista un ó altre fent de nás,

la visita 's fa cansada y no existint ocasió d' alimentar l' ilusió ab cap petó ni abrassada,

vé un dia que ja la mida del disgust estant replena de cop girant'hi d' esquena els etjegas tots á dida.

Altres pares ab la fé de fe 'l casament mes prompte deixan obrar pel seu compte al que gendre 'ls ha de sé.

Dels primers distint pensant se creuhen que sols s' engresca lo jovent y un home 's pesca plena llibertat donant;

y ab la noya á tot arreu te deixan si convé sol y un pot fer tot lo que vol porque ells fan com qui res veu.

Lo resultat prou s' explica: que 'l xicot d' obrar no 's cansa y com mes favors alcanza molt més lo desitj li pica,

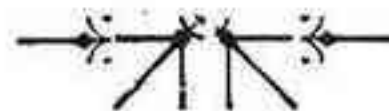
fins lo jorn que tant y tant vol obtindre ó ja ha obtingut, que, ó bé marxa escorregut, ó se 'n va 'l bulto esquivant,

y á las súplicas fent l' orni un cop s' ha perdut de vista se queda la noya trista esperant en va que torni.

Per xó deya mes amunt que 'ls extréms son tots dolents y 's perden molts casaments per no encertar bé 'l just punt;

perque als promesos els passa lo que al pa torrantlo al foch; que no 's torra estant'hi poch y 's crema si hi está massa.

MARANGI.

ANANT PEL MON (Grup escultòric de *Rafel Atché*).

GRANS DE SAL

Per apreciar en tot lo que val lo pou de l'honradés no basta ab beure'n l'aygua: es necessari que un mateix se tiri las galledas.

Qui sembra consells en lo camp de la tonteria cull desenganys.

De l'home de molt geni las donas ne fan lo que 'n volen: com mes brau es un toro, millor per la lidia.

LLUIS CAMPANYÓ.

IMPOSSIBLE

Per una conilla: Aparellarse ab un mascle d'aixeta,

Per un metje oculista: Operar un ull de col.

Per un astrónomo: Observar ab lo telescopi la lluna de mel.

Per un caballista: Montar lo caball d'oros.

Per una guanterera: Emprobar uns guants á una má de morter.

Per un dentista: Arrancar un caixal á la boca del escenari de un teatro.

JOAN ROCAVERT.

JUSTA

CORRESPONDENCIA

Entre amichs:

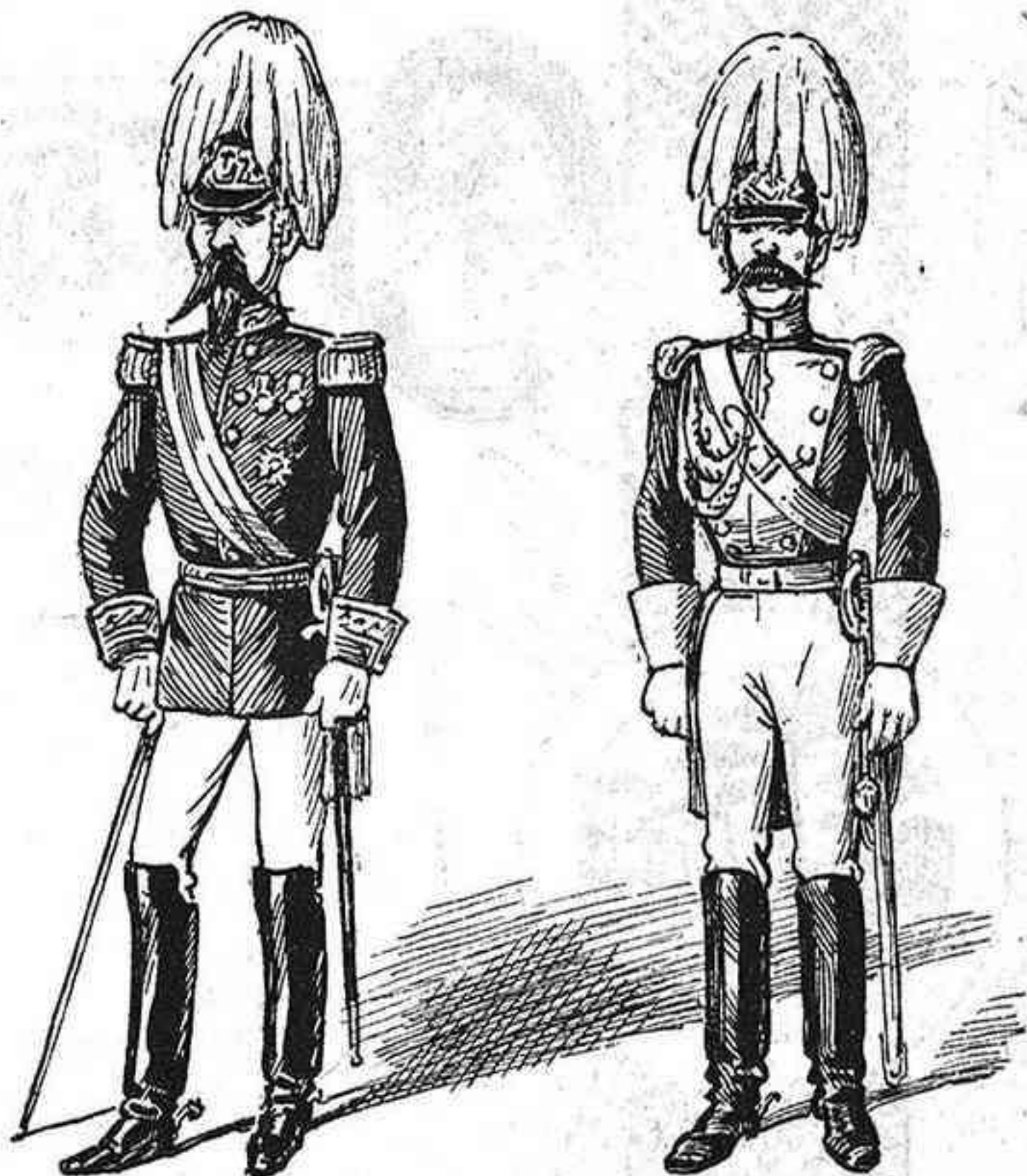
—Noy, tinch un inglés que no 'm deixa á sol ni á sombra: m'arriba á fástiguejar.

—Comprench que l'odihis... que no 'l'puguis veure.

—Cá no: menos me pot veure ell á mí, per que encare no oviro la seva estampa fujo ó m'amago.

F. GARCÍA A.

SEMBLANSA (per M. Moliné).

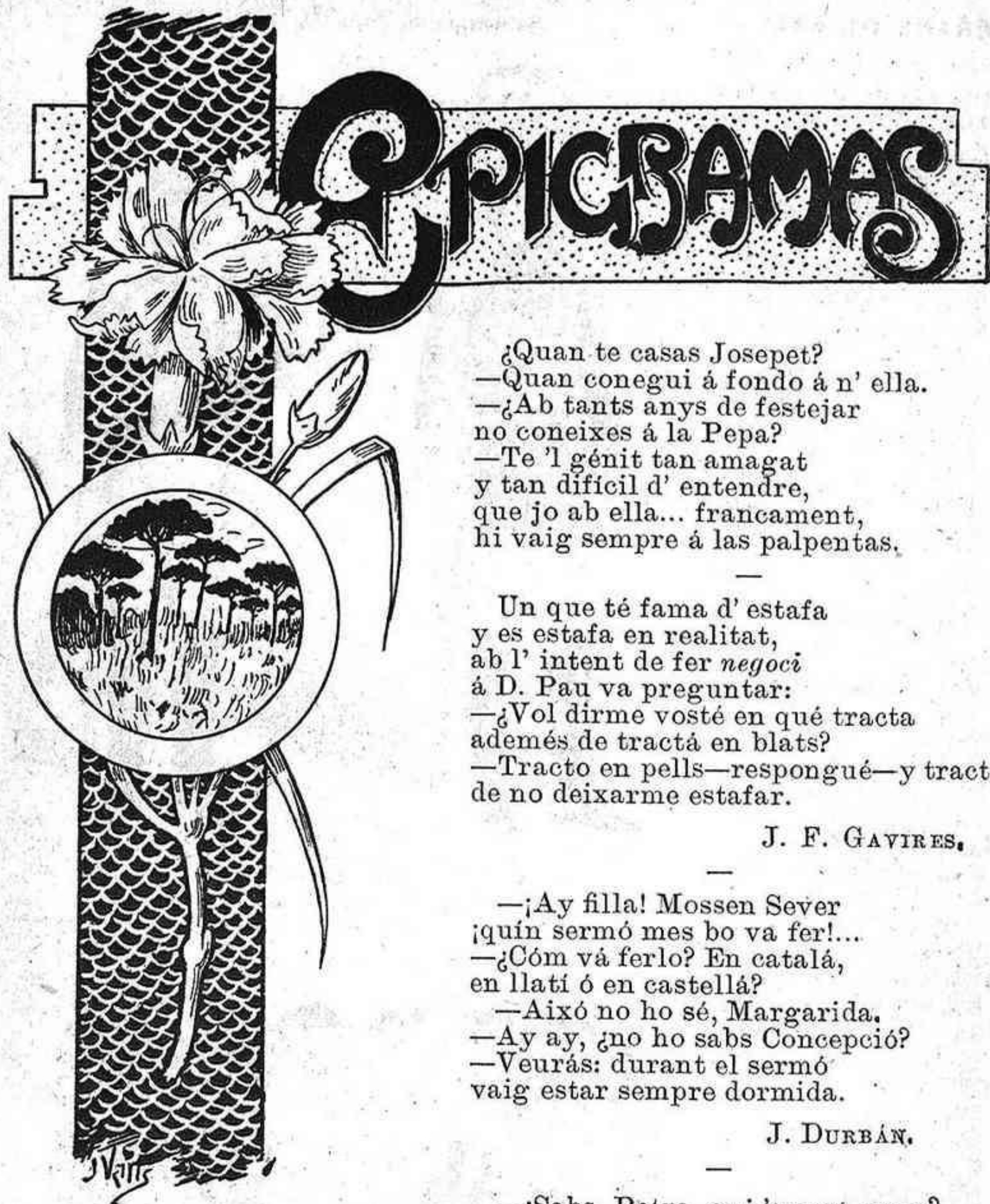

De's dos, ¿qui es el general, y qui es el municipal?

BUROTS DE CLASSE FINA (per M. Moliné).

Diuen que no fan res?
No es cert: van á cobrar á f. de mes.

— ¿Quan te casas Josepet?
— Quan conegui á fondo á n' ella.
— ¿Ab tants anys de festejar
no coneixes á la Pepa?
— Te 'l génit tan amagat
y tan difícil d' entendre,
que jo ab ella... francament,
hi vaig sempre á las palpentas.

— Un que té fama d' estafa
y es estafa en realitat,
ab l' intent de fer *negoci*
á D. Pau va preguntar:
— ¿Vol dirme vosté en qué tracta
ademés de tractá en blats?
— Tracto en pells—respongué—y tracto
de no deixarme estafar.

J. F. GAVIRES.

— ¡Ay filla! Mossen Sever
¡quin sermó mes bo va fer!...
— ¿Cóm vá ferlo? En catalá,
en llatí ó en castellá?
— Aixó no ho sé, Margarida.
— Ay ay, ¿no ho sabs Concepció?
— Veurás: durant el sermó
vaig estar sempre dormida.

J. DURBÁN.

— ¿Sabs, Petra, qui 's casa avuy?
L' Enrich, qu' es de casa bona.
— Casa bona? ¿qué vols dir?
— Res, vull dir qu' es molt rich, dona.
— ¿Y la nuvia sabs si es rica?
— Crech qu' ella es pobra, á la *cuenta*.
— Donchs, aixis per tú será
filla de casa dolenta?

— En Blay, es molt curt de vista,
y no obstant, te la costum
de dir, quan vol dir qu' es llest:
— Jo, ho veig venir tot de lluny.

ANTON PORTABELLA.

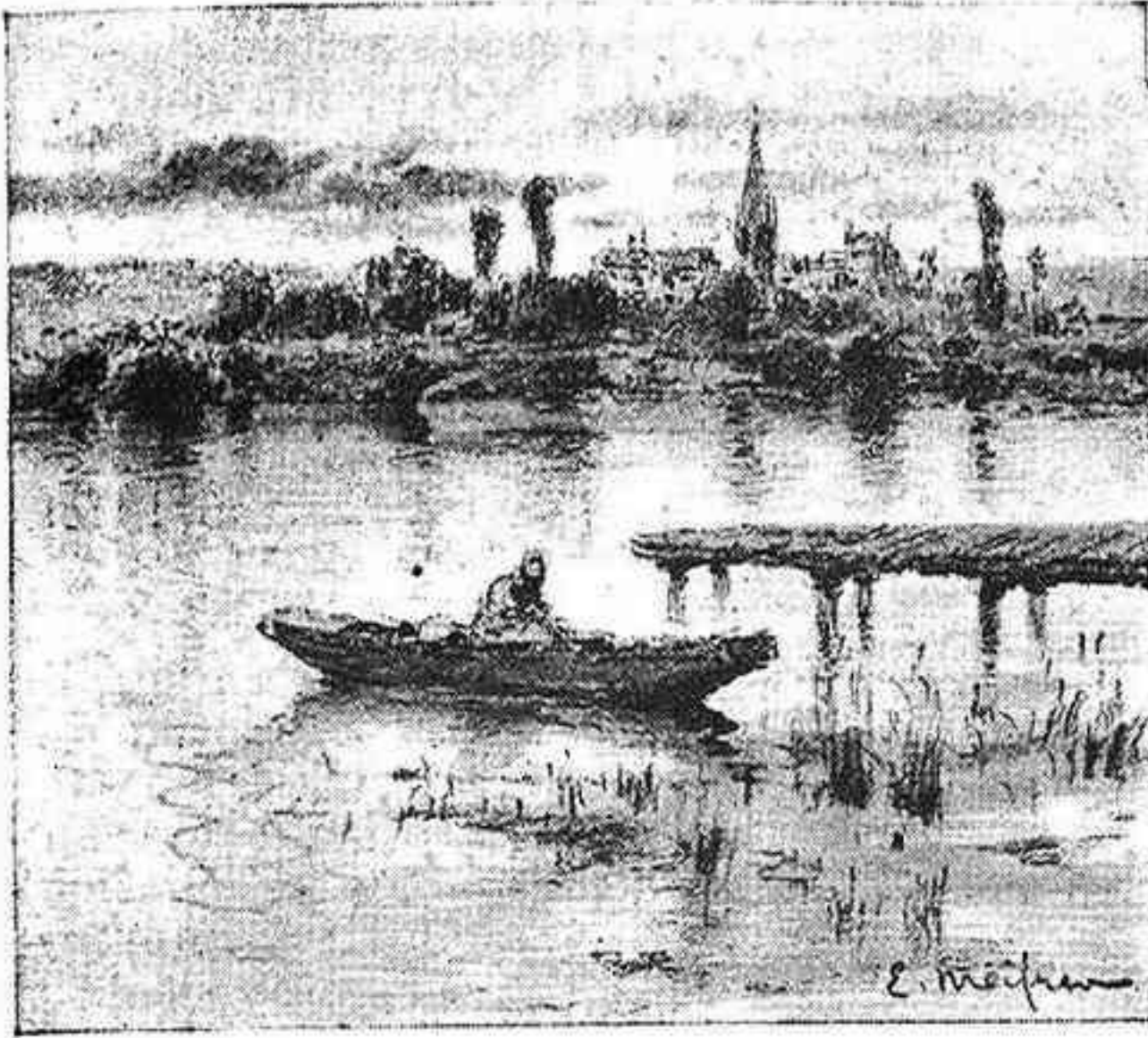
Lo pobre Manel Batista
qu' es cego de naixement,
va aná á cal doctor Sirvent
perque li curés la vista;
qui embrutantli molt las cellas
y aplicantli cent pegats,
obtingué ab tals resultats
ferli veure... las estrellas.

JOSEPH GORINA ROCA.

Discutint sobre 'l diner
exclama lo senyor Mata:
— Tan detesto jo 'l paper
que hasta parlant, *parlo en pláta*.

SANCH DE CARGOL.

LO QUE POT L' AFICIÓ

AYGUA MANSÀ (per E. Meifren).

quants días que no sé lo que pasa á casa meva. Primer se 'm van morir casi totas las gallinas y ara toca la mala tongada als xays. No sembla sino que hi hagi entrat la bruixa! mala negada!

—Y als altres masos no 'ls hi passa rés d'aixó?

—Ni 'ls mils: tots van vent en popa. La

EN LA TERRA DE LAS BRUMAS (per J. M.ª Marqués)

Port d' Amsterdam.

Estava 'l senyor Rector prenent xacolata quan entrá la majordona dihentli:

—Aquí fora hi ha el masover del Mas Ventós que diu que vol parlar ab vosté.

—Qu' entri,—respongué 'l Rector, donant las últimas caixaladas á un secall.

—Deu lo guard', Mossen Sever! —exclamá lo masover trayentse la barretina, al passar la porta.

—Y donchs ¿quins vents os portan per aquí, Toni?

—Ja veurá; fa uns

INTERIOR per (J. Juliana).

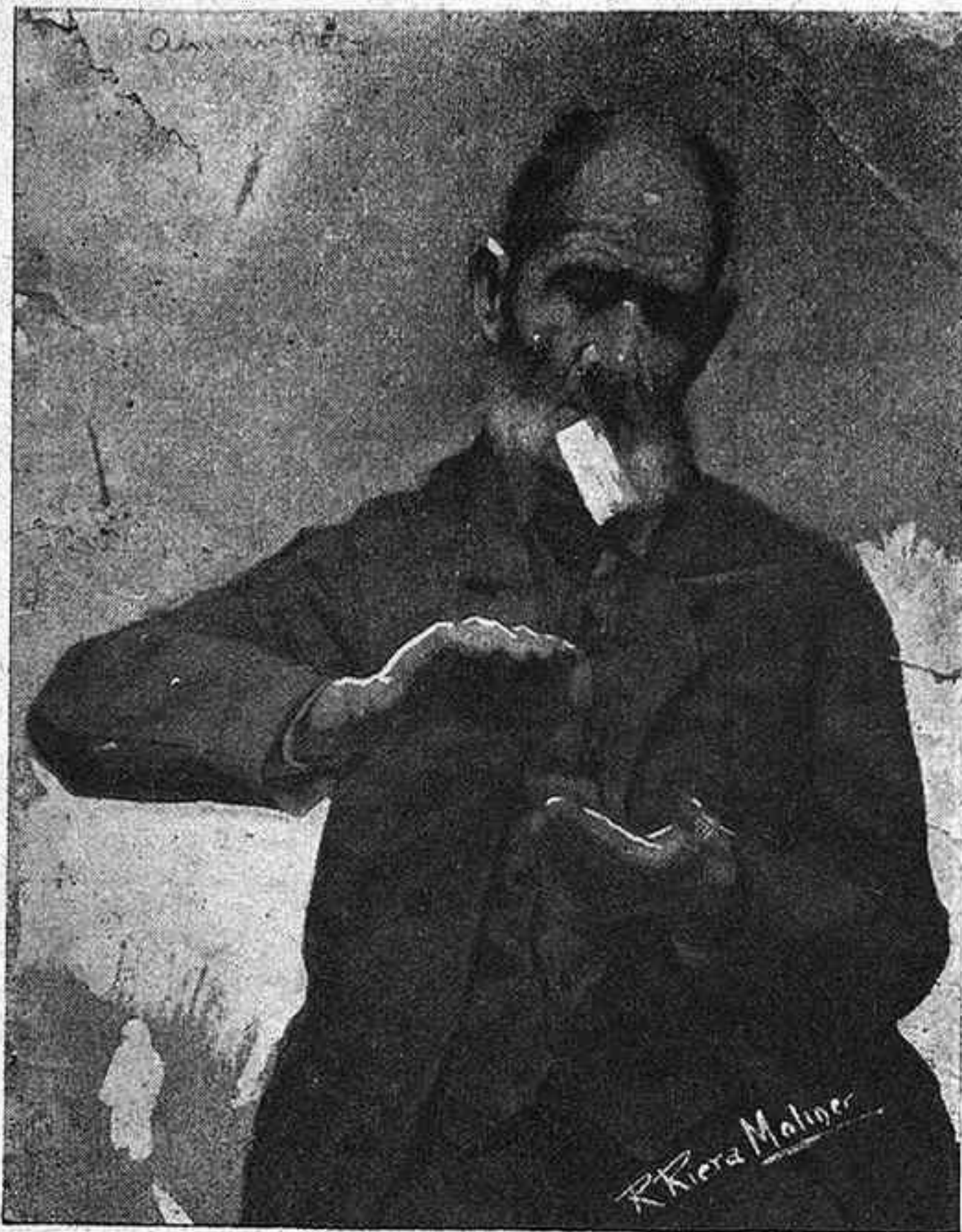
Matant 'l' estona.

mala estrugancia no es mes que per mí ¡malehit siga!

—Per Deu, Toni...

—Dispensi senyó Rector, pero creguim quen' hi ha per tirar la barretina al foch. La meva dona diu que tot aixó es art del dimoni, y que jo 'n tinch una mica la culpa porque no vinch tots els diumenges á missa... en fi, que vol de totas passadas que vosté puji á bene-

Lo CIGARRET (per R. Riera Moliner).

—¿No diuhen que la vida es fum?... Donchs fumém.

hir el remat y á treu-
rens la malura.

—Ay, fill meu, lo
que es jo si que no
puch pujarhi tan
amunt. Las camas ja
no 'm duhen, però ja
faré qu' hi puji el vi-
cari, que per caminar
y enfilarse per las
montanyas sembla fet
expres.

* * *

Efectivament, l'
endemá á punta de
día, lo vicari Mossen
Eduardo que era un
minyó jove, simpátich
y adelarit, empen-
gué la caminada cap
al Mas Ventós, fent
seguir la parella de
cunillers que, fora de
la missa, no 'l deixa-
van á sol ni á sombra.
Era Mossen Eduardo
un cassador infatiga-
ble, y per lo mateix
va aprofitar l' ocasió
y al mateix temps que
'l missal y l' hisop, va
ficar al sarró uns
quants cartutxos per
si sortia alguna cosa
tot fent via.

Del poble al Mas
Ventós hi ha ben be
hora y mitja de pa-
gés, sempre de puja-

da, haventhi afegit una altra mitja el nostre vicari fent algunas marra-
das, y saltant y pujant travasseras, seguint als gossos que rastrejavan
sense parar.

Es el cas que va arribar á terme sense haver tirat un tiro, y 's va
trobar que á n' el Mas ja l' esperavan, sentintse els belaments dels xays
que estavan ja aplegats demanant la benedicció:

Mossen Eduardo s' atansá, doná els bons dias á la gent del mas, penjá
'l sarró á una branca de figuera, arrimá l' escopeta á una paret, feu
ajeure els gossos, y comensá á arreglarse per la cerimonia. Vinga desa-
rramengarse la sotana, posarse el roquet, penjarse l' estola, treure el lli-
bre y l' hisop del sarró, y per últim la botella d' aygua beneyta que tan-
tost confon ab la d' aygardent que li era pariona.

Tots el voltaren ab respecte; els homes se tragueren la barretina, y las
donas se persignaren. Mossen Eduardo 's posá á llegir, pero entre el llatí
li feya mirotas la fatlera de no tornar á casa ab lo sarró buyt.

Feya com uns cinch minuts qu' estava llegint, quan al darrera seu
va sentir com els gossos tot d' una s' aixecavan y corrián ataleyats. No
va gosar girarse, pero las camas li feyan pessigollas.

—Oremus, agimus tibi gratiæ...—Al arribar aquí, Mossen Eduardo va
sentir clarament al darrera seu, els clapits clars y especials dels gossos,
quan persegueixen á un cunill. Semblava que li diguessin: vina, vina, vina.

No pogué mes. Quelcom superior á la seva voluntat lo va moure.
L' oremus se queda á mitj cami. En aquell moment havia perdut l' oremus.

Llensá el llibre, s' atansá de una gambada á la paret hont jeya l' escopeta, y, camas' ajudeume, cap hont eran els conills, y' ab el roquet, l' estola y el solideo desaparegué camps á través, ab l' escopeta al punt de dalt, deixant á la gent del mas que no hi veyan de cap ull, y als pobres xay's ab mitja benedició.

Als dos minuts soná un tiro, y al poch rato comparegué Mossen Eduardo portant un cunill mort á la má, somrihent satisfet mentres los cunillers el seguian remenant la cua.. Tot d' una 's doná compte de la seva situació, y, cullint el llibre:

—Válgam Deu,—va exclamar avergonyit—no se pas lo que m' ha passat. ¡Deu m' ho perdoni!

Y ab verdadera devoció, mentres el cunill encare degotava sanch, continuá:

—Oremus, agimus tibi gratiæ...

Va benehir el remat, prengué un boei y rostos avall s' en torná cap á la vila.

* * *

Siga lo que vulga, es el cas que desde aquell dia no 's va morir cap mes xay de la remada.

—¿Volst'hi jugar—deya l' amo á la mestressa —que aquell conillot que va matar Mossen Eduardo era l' esca del peccat?

—Lo que 't puch assegurar,—afegia la mestressa,—es qu' en ma vida he vit un conill que tingúes la qua tan llarga, ni que fes tanta fortor de sofre.

FREDERICH RAHOLA.

ESCOLTI... SENYOR CANONS

CARTA Á EN VEHÍ

Senyor meu: Pari atenció en lo que á continuació vaig á exposarli ab bons fins, y que li suplico jo en nom de tots els vehias.

Vosté te un fill que al perill s' acosta, induptablement,

y que, parlant francament, em sembla á mí que 'l seu fill acabarà malament.

Si, senyor; no hó prengui á broma; li dich pel bé que li yull; ó be vosté té pa al ull, ó 'l seu fill no té res d' home, ó á tots dos els falta un bull.

Miri que de la manera que toca 'l piano aquest noy la trobará molt lleugera y molt curta la carrera per arribar... á sant Boy.

L' art no l' ha cridat á n' ell per sé artista, ni molt menos; cregui qu' es un estornell que quan toca pert els frenos y 's fica dintre 'l cervell.

Jo no se pas d' ahont s' ho treu; pero hi té tan mala sombra, que molts cops ¡Mare de Deu! algú que l' escolta 's creu que s' hi posa á cops d' escombra.

Si 'l toqués ab armonia menos mal, fins jo seria el primer que entussiasmat cada cop l' aplaudiria alló que 's diu, de bon grat.

Perque á mí també m' agrada la música executada... tal com s' ha d' executá; pero, aixís; ¡mala negada! no es chicha ni limoná.

¿No sab lo que logra al fi?

RECAPACITANT (per A. Toda).

—Si hagués tirat per capellá ara tindria majordona.
¡Y quina vida mes rebona si hagués tirat per capellá!

posarn's nerviosos á tots
els pobres que hem de tení
la paciència de sofrí
tan tremendos esquellots.

Es inútil s' escarrassi
y s' hi posi á cops de puny;
no es qu' en dirli jo 'm propassi,
pro 'l seu noy, per més que fassi
crech que no anirá gens lluny.

De segur qu' ell ja somía
la gloria y té la mania
de ferse popular; prou...
Lo que ha de mirar que un día
no li fassin un cap nou.

Si vosté sigüés un pare
que 's volgués posá en son lloch,
no ho prengui com cosa rara,
pro aquest piano, ara com ara,

ja tindria de se al foch.

Si, no sigui tarambana,
ja que á n' ell l' Art no 'l demana
tiri'l al foch sens tardar;
si d' aixó hagués de menjar
¡que 'n passaria de gana!

Y si encare la mania
li durava á n' el xicot
y un altre piano volía,
aixó aviat se curaría
que al mon hi ha remey per tot:

li compra un piano d' aquets
de maneta y el fa anar
á recorre uns quants poblets.
¡Veurá com farà quartets
y hasta 's farà popular!

J. STARAMSA.

FANTASIA (per J. Cuchy).

Regionalisme catalá.

FABULETAS

Si surt de casa la muller d' en Pau,
tot el vehinat murmura que té un cau;
y en cambi perque no ix de casa seva,
reb visitas la dona del Esteve.

Aixó aconsella, á tots, ben clarament
que 'ns guardém de la llengua de la gent.

Vaig fè, impensadament, mal á un senyó
y 'm contestá de prompte ab el bastó;
y un pobre gos que vareig trepitjá
tot grinyolantne me llepá la má.

Veurás, lector, si be t' ho reflexionas
menos rencor en bestias qu' en personas.

P. A. MORENO

AL PEU DE LALLETRA

Fa un fret que pela. Y á
pesar de tot, un senyor qu'
entra en un café, demana
un gelat.

Lo mosso:—¿A últims de
janer, un gelat?

Lo senyor:—Si, home,
si... á últims de janer: ¿á
vosté que li importa?

Lo mosso mitj amoscat
pel tó del parroquiá, diu:
—Está molt bé.

Y sortint al carrer, rea-
pareix al poch rato ab un
trinxeraire ques' estava pe-
lant de fret, y diu:

—Aqui 'l té 'l gelat.

R. PUJAL.

BEN RESPOST

Un de la policia emprén
á un trinxeraire:

—Tot lo día—li diu, 't
veig aqui al carrer gandu-
lejant. ¿Per qué t' hi estás?

Resposta del bailet que
no te pel de tonto:

—Estich fent l' aprenen-
tatje de polissón.

J. ZENITRÁN.

EN LA GRAN DIADA

Entre xicotets:—¿Qué
no sabs qui son els Reys?

—No.

—Donchs son els pares.

—No ho crech pas. Per-
qué si siguessin reys, el
méu pare no faria pas de
sabater, ni la meva mare
de bugadera.—JUMERA.

FULLAS DEL COR

I

Dels jorns aquells d'expléndida natura
no 'n resta mes que l' esfumat recort,
al cayre de la fonda sepultura
ens espera fa temps la freda mort.

La sega ja está á punt; lo cap blanqueja
y 's daleix, fals al puny, lo segador;
mes, ¡qu' es trist lo morir, quan ens sedeja
de vida y de frisansa encare 'l cor!

II

Assolí un mes enllá que may arriba
y fa 'l cor meu glatir,
deixondint de la vida, las bellesas,
es tot lo meu desitj.

Compendre l' himne inmens de la natura
y 'l llenguatge esblaymat dels esperits,
llegir en lo pregón de las conciencias,
es tot lo meu desitj.

¡Mes ay! que 'l pensament en va s' agita,
en va cerca una llum que may ha vist,
y al volguer esbrinar tants de misteris
sent que l' esclafa 'l pes de l' Infinit.

III

Mon fillet tan volgut, la meva joya,
per mi 'l tresor mellor,
va caure malaltet y s' abrusava
en brassos de la mort.

Avuy, d' aquella empenta pahorosa,
d' aquell moment d' horror,
no 'n queda mes que un cap-al-tart tristíssim
y un' auba d' esplendor.

Y al contemplar mon fill plé de ventura,
rialler, gentil, hermós,
aixeco 'ls ulls al cel y may com ara
ha florit en mos llabis la oració.

J. NOVELLES DE MOLINS.

CANTARS

Encare que rey no siga
de mon cor reyna 't vull fer
puig la que com tú m' estima
se mereix aixó y molt més

Llensol voldria tornarme
peró llensol de ton llit
per poder besar tos llabis
mentre estarías dormint.

F. MAS ABRIL.

i !

- Toni, Toni: escolta, vull donarte una bona nova.
— ¿Qué vols, Munda?
— Estarás mes content, quan ho sabrás!...
— ¿Qué es? ¿Potser ja no ets tan bagarra?
— No es això.
— ¿Qué ja no t' emborratxas?
— ¡Calla, animalot! Te dich que te 'n alegrarás... y es clar que sí. ¿No ho sabs?
— ¿Qué?
— El secretari ha explicat al noy gran de la Tuyas, que l' arcalde ha rebut l' ordre de que sens falta la senmana entrant marxín á ciutat tots els *descendants* de cupo: com que allá á Cuba hi petan com á xinxas, segons diuhen, hi fa falta molta gent.
— Y per aixó haig' d' estar alegre? ¿Que 'n ets de dolenta Munda!
— Ja pots fer l' orni; prou que m' has comprés. Si marxan els dos que hi ha á n' el poble; un d' ells ha d' esser en Janot.
— ¿Y qué?
— Que tothom sab que no 'l pots dragar.
— ¿Perqué?
— Ja pots fer el desentés. Perque ell te va pendre la xicota, la Mariona.
— No es veritat.
— Si qu' ho es. Y s' hi va casar, y després perque tú li rondavas la dona d' un cop de cávech te va esberlar el cap, com si fos una magrana.

ENSIAMANT L' ESCAROLA (per J. Cuchy).

L' escarola una mica picanteta entona y fa portar l' orella dreta.

- Y ben be que va fer; pero llavoras, jo era un altre. Y jo á n' el seu puesto haguera fet lo mateix. Y la Mariona... la Mariona va obrar santament casantse ab en Janot. Jo li hauria dat mala vida.
— Ara 't venjarás, tonto. Ell agafará el xopo y tú...
— Ho sento, Munda, ho sento.
— Ja va. Y quan ell siga fora, lluny ben lluny, la Mariona...
— ¡Pobra Mariona!
— La Mariona que no li quedará una malla, y ab tres criaturas que cabrían en un cabás, y ab la mare d' ell qu' es tan vella, se veurá molt apurada... y llavoras tú que no la vas pescar de fadrina, te la podrás fer teva de casada.
— ¡Calla, calla, llengua d' escurpí! Y vesten perque si no, t' escanyo! ¡Té, té, bruixa!
— ¡Ay, deixam... me fas mal!
— ¡Qu' hauria sigut desgraciat, si m' hagués casat ab tú, mala bestia!

* * *

- ¿Qué hi vens á fer aquí, Toni? Tú deus volguer mofarte de mí.
— Escolta, Janot...
— ¡Calla, calla: no fassis que perdi 'l seny!

LO QÜESTIÓ DEL DÍA (per Fradera).

—D' hont voien que 'ls craguem els quarts per pagar tantas contribucions?...

—Res d' escándols... Resistencia passiva, y si volen embargar qu' embarguin.

—Porra!... Al que no pague se le fusila!

—Res d' aixó, Janot. Sé que sofreixes, y vinch á consolarte.

—¿Tú?

—Sí: ja sé la mala nova. Vinch á dirte que las tres unzas que encare no m' hi malgastat, son pera la teva familia aixís que marxis.

—Toni.

—Fesme 'l favor d' acceptarlas: jo no las necessito. Ademés avans de marxar tú, vull que olvidis lo passat, y 't demano que fém las paus.

—¡Toni, gracias! Soch molt desgraciat. No 'm fan por las balas, no; pero penso en la pobra mareta mitj cega, en la Mariona qu' está malalta y en las criaturetas. ¿Qué será d' ellas? L' anyada ha sigut dolenta y entre las contribucions y 'ls interessos al trenta per cent que pago al senyor Ferrer pel blat que m' ha venut, m' han deixat escurat, sense un clau. ¿Cóm podrán viure mentres jo siga á Cuba?

—Si: tens rahó, ab las tres unzas tampoch n' eixiriam. Jo no faig falta; no tinch familia. Aconsóla't Janot; ¡que diable! fer una bona acció sempre te la seva recompensa. Aniré á soldat á n' el teu pueste.

—¿Cóm? ¿qué? ¡Ah no, Toni, no pot esser!

—¿Que no? Ja ho he dit y no me 'ntorno endarrera. Y tú calla y deixam fer. Ja veuré á la teva mare, y á la Mariona... ¡ey! si tú m' ho permets, y entre tots te convencerém.

—¡Y que n' ets de bó, Toni!... pero jo no se si dech...

—Fora romanos, vina als meus brassos... y apreta fort!

—¡Toni, Toni! 't dech la vida dels meus fillets! Jo no ho sé cóm, pero procuraré recompensarho. ¡T' ho juro!

—Vaja, abur, que us hi conserveu bons. Si mato algun insurrecte, vos guardaré l' orella.

—¡Mare, Mariona, nens, abrasseu al Toni! ¡Ell es el vostre salvador!

—¡Toni! ¡Toni!

—¡Vaja, deixeu-me, que m' ofeguen... y té, que 'm feu venir ganas de plorar y jo vull riure, riure forsa, sentiú. ¡Prou! ¡Adeussiau!

—¡Toni, ets un gran cor!

—¡Adeu, Adeu!

—Creguim a mi, l' única solució es declarar á tots els espanyols classes passivas.

LOS ENEMICHES DE L'ÁNIMA (per Pau Roig).

La Carn anant pel Mon en busca del Dimoni.

—Mariona, Mariona carta d' en Toni.

—¿Qué diu?

—¡Gracias á Deu, está bo! Que 'l terreno li proba tant... Sempre está de broma: diu que las balas el coneixen, el saludan y passen de llarch boy xiulant.

* *

—¡Janot, carta del Toni! ¿Qué hi ha?

—Que ja s' ha acabat la guerra, que l' han embarcat cap á Espanya y que té salut fins per vendre. ¡Ay mare meva! ¡quántas ganas tinch d' abraçar-te, Toni!

* *

—Janot, el noy gran de la Tuyas vol parlarte.

—¿Qué hi ha Tomaset?

—Que vos porto recados d' en Toni.

—¿L' has vist?

—Sí: á Tarragona.

—¿Cóm está?

—Bó y mes aixerit qu' un pésol. Es un plaga. Diu que si 'l govern li paga els *alcansas*—que no ho creu—comprará el camp de 'n Titus.

—¿Y quan arribará?

—Si pot enllestir els papers, diumenje al dematí.

* *

—Dónam el sarró y la escopeta, Mariona. ¡Ssit! Faluga, vina aquí.—

—¿Ahont vas Janot?

—A cassar; demá arriba el Toni y vull prepararli un gran ápat. Vaig á veure si mato algún conillot. Vina Faluga. ¡Adeu Mariona!

—Adeu.

* *

—Ja som á terme. Aquells no m' esperan fins demá. ¡Quina sorpresa!—Passém pe 'l bosch que farém dressera. Dona gust respirar l' ayre impregnat de olors de la terra humida y fresca. Sembla que soch un altre: tinch ganas de plorar y de riure tot á l' hora. Estich satisfet de mí.

Calla sento remor, un conill que... ¡¡ay mare meva... jo 'm moro!!...
—Faluga, Faluga! ¿Eh, qu' es aixó? ¡Un home estirat qu' está dessan-
grantse! ¿Qué hi fet mareta meva? ¿Eh? ¡¡Toni, es el Toni!! ¡Mal llamp me
mati!

—¡¡Janot, tú... tú m' has mort!!... ¡¡quin fástich!! ¿De... qué... m' ha ser-
vit... donchs... el fer bé??

F. FIGUERAS Y RIBOT.

QUADRET

Pás á pás fá son camí—cap á la vila
lo vellet qu' ha treballat—tot lo sant día.

Pás á pás fá son camí—mentres vespreja,
mentre 'l sol se vá fonent—daurant la terra.

Lo camí que 'l vellet fá—ja may s' acaba,
y la llenya que á coll dú—li pesa massa.

Lo camí que 'l vellet fá—n' es plé d' espinas,
y la vila encar no 's veu,—y ell se fatiga.

¡Sórt que á casa hi trobará—qui l' aconsola!
¡Sórt que 'l descáns de la nit—torna las forsas!...

Per fi, entre 'ls pins d' aquell bosch—plé de tristesa.
del poble ha vist los casals— que al lluny negrejan.

Y vá apretant més lo pás—el pobret avi,
y vá apretant més lo pás—per arribarhi...

PRENENT VISTAS (per *M. Moliné*).

La Bubónica prou mira,
mes no temin, no vindrà,
massa veurà, que aquí á Espanya
no queda res á pelà.

ZOOLOGIA ILUSTRADA
(per J. M. Xiró).

Paràssit.

Pero de prompte fá un crit—que 'l cor travessa,
un crit qu' ofega ben prest—lo vent que resa.

Y mentres lo primé estel—en lo cel brilla
l' home sense forsas cau—prop de la vila...

Ja la nit ha embolcallat—la vall aquella;
no més tremolan els grills—entre las herbas.

No més se veuhen allá,—venint del poble,
pampallugar rojas llums—que ja s' acostan...

¡Son los tristos habitants—de la masía
que cercan á qui no han vist—en tot lo día.

ANGEL MONTANYA.

LA I GREGA ENTRE 'LS DOS APELLIDOS

De alguns anys ensá, en molta gent que firma ab los dos apellidos ó sia lo patern y 'l matern, se nota la costum estranya—que be 's pot calificar de mala costum—de suprimir la *y* entre apellidos. Suposa tal costum, una falta gramatical y altra de llógica. Es una falta gramatical perque la *i* grega, en aquest cas, es una conjunció copulativa, lo signe alfabètic indispensable per unir ó enllassar duas paraulas, ideas ú oracions relacionadas entre si mat. ixas. La conjun-

ció—tothom ho sab—es la part invariable de l' oració que mostra lo sentit verament gramatical de la mateixa. Suposa dita costum falta de llógica, perque 'ls mateixos que suprimeixen l' *y* entre 'ls dos apellidos, may fan tal supressió quan se tracta dels noms propis ó sia 'ls posats en las fonts baptismals.

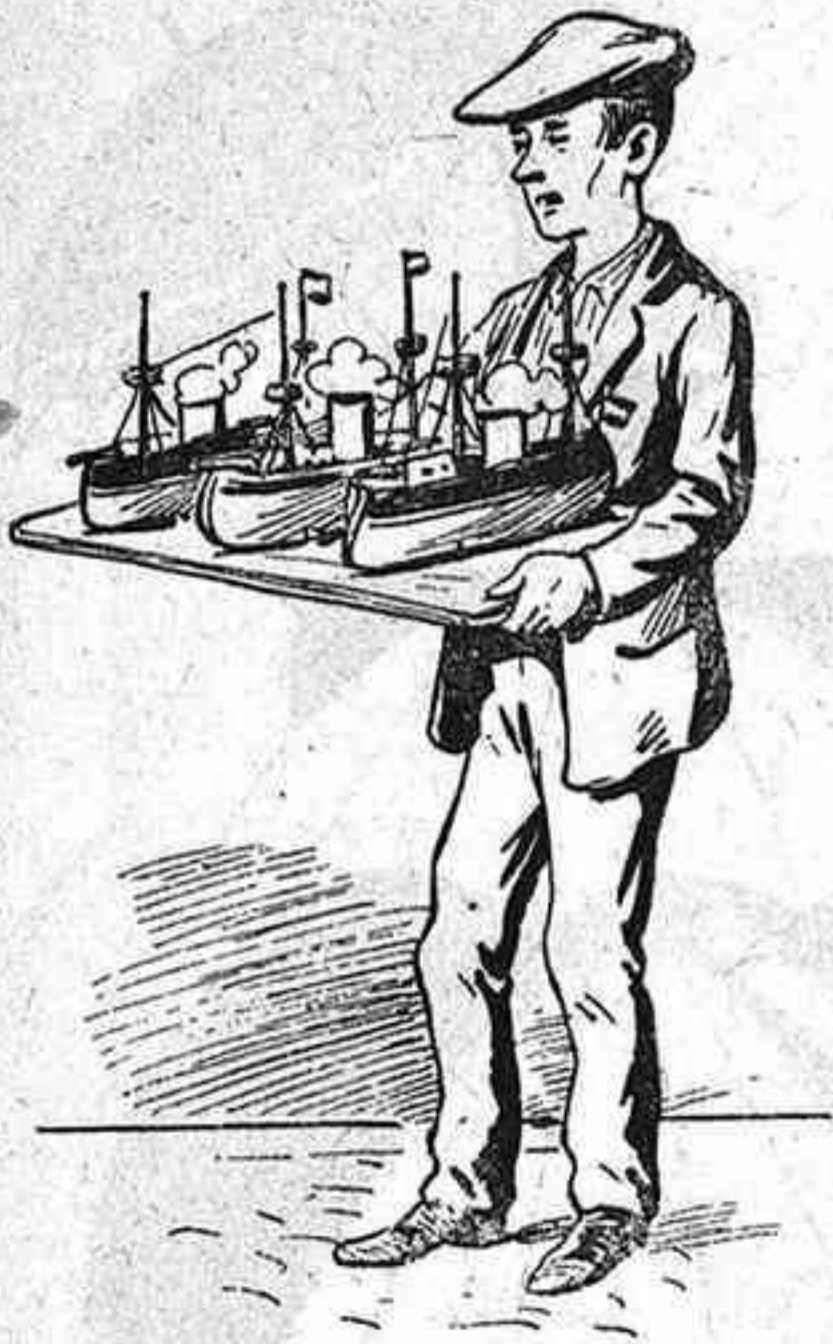
Los antics castellans abreviaren la significació de procedencia inventant los noms patronímichs, posats en lloch del apellido: aixís al fill de un Fernando, li digueren *Fernandez*; al de un Enrique, *Enriquez* y al de un Bernardo, *Bernardez*. A Catalunya no hi hagut may tal costum. Aquí, per referirse á la procedencia de llinatge ó de lloch de naixement, se ha posat sempre la paraula entera del apellido després del nom propi, per exem-

ple: Pere Prats y Ardévol vol dir que Pere es fill de pare que 's diu ó 's deya Prats y de mare que s' apellida ó s' apellidava Ardévol. En rigor gramatical se hauria de dir: Pere *de* Prats y *de* Ardévol, y de passada dech advertir qu' erran llastimosament quants se figuran que 'l posar *de* davant del apellido fa noble. Se pot posar lo *de* qui vulgui ferho: no hi ha cap ley que ho prohibeixi, ja qu' ex lo

Mina

RAMBLA AMUNT, RAMBLA AVALL
(per M. Moliné).

— Qui 'm compra una esquadra?

cas de que 's tracta se suprimeix solzament per abreviació y per pur convencionalisme. No hi ha lley que ho prohibeixi, ans be en molts cassos lo sentit gramatical de las paraulas que forman l'apellido, fa obligatori l' *de*. Axis los que tinguin l' apellido Barbará, Vallmoll, etc. ó de nom propi com Tomás, Joan, Pere, etc. dehuen usar lo *de* perque en aquet cas significa la procedencia de la familia; vol dir que aquesta es oriunda del poble de Barbará, Vallmoll ó de un antepassat que 's deya Tomás Joan ó Pere dels quals va pendre l' apellido. Se 'l deuen posar també 'ls que 's diuhen Font, Riera, Rius, Prats, Sants, etc. pero en aquet cas, com la gramática y 'l sentit comú ordenan, en lloch del *de* se ha de escriurer *de la* en los primers y *dels* en los segons. No 's dehuen posar lo *de*, á no faltar á aquestas reglas, los que portin los apellidos Roig, Blanch, Dols Sabaté, Ferré, etc.

Que 'l *de* significa procedencia, 's veu també en la costum eminentment catalana de firmar las donas casadas després del seu propi apellido ab lo del seu marrit posant *de* davant de aquest darrer apellido. Es un tribut de respecte que la muller rendeix al espós: no significa noblesa, ni distinció de cap mena. Fora de aquets cassos, se pot, donchs, suprimir lo *de* perque se suposa. Pero no 's deu en absolut suprimir la *y*, perque sense ella pert lo vocable lo seu verdader sentit. Al suprimirla se fa dels dos apellidos un sol: axis se veu en los apellidos castellans Ruigómez y Ruipérez, formats de Ruiz y Gómez y Ruiz y Pérez. Tot aquell que per respecte á la memoria de la mare ó perque havent'hi altrás personas que portan lo mateix nom propi y apellido patern, no vol que ab ellas se 'l pugui confondre, se firma ab los dos ó més apellidos, deu posar la *y* entre ells, si vol atendre á las reglas que la gramática senyala per escriure y parlar ab propietat nostre idioma.

Que la costum se decanti á prescindir de aquesta regla, no es rahó

UNA CITA (per R. Miró).

— Pero ahont la podré veure per parlarii ab tota llibertat?

— I emá á las vuit, á la iglesia dels Jesuitas.

de pes, ni molt menos. No pot apoyar-se en cosa verament fonamental ni en autoritat respectable. Es relativament moderna, procedeix, pot esser, dels cabos y sargentos encarregats d'escriure y copiar las llistas nominals dels soldats que forman la companyia. Hi degué haver entre 'ls cabos qui, per estalviar treball de escriure, suprimiria la *y* de que 's tracta, y 'ls soldats acabaren per anomenarse y firmar com *cantava* 'l cabo. Probablement imitaren la supressió los escribents de las oficinas del Estat: d'ellas passá á las casas de comers, sempre per estalviarse treball material, y s'arribá á que molta gent destaroti la seva firma adoptant una costum que no te defensa per ser contraria á la gramática y fins á l'esperit de las llenguas castellana y catalana.

No la te especialment, adoptada per personas doctas y dedicadas á las lletras: d'aquí que siguin pochos los escriptors que la segueixen. Entre 'ls académichs de la llengua castellana que 's firman ab los dos apellidos, son molt escassos los que deixan de posar la *y*. Vegis sino: Menendez *y* Pelayo se firma lo celebrat autor de los *Heterodoxos españoles*; Fernandez *y* González, lo notable orientalista, actual Rector de la Universitat de Madrit; Tamayo *y* Baus se firmava lo gran dramaturg que fou secretari perpetuo d'aquella corporació; Rada *y* Delgado, Pidal *y* Mon, y tants altres escriptors notables que son académichs.

En los escriptors catalans es encare ahont mes pot observar-se l'atenció que 's posa en aquesta regla. Lo nostre idioma exigeix, més que 'l castellá, la *y* entre 'ls dos apellidos. No recordo de un sol escriptor catalá, dels que figuran ó han figurat de trenta anys ensá, que davant del apellido matern no posi la indispensable conjunció copulativa. Entre 'ls morts, Reynals *y* Rabassa, Rubió *y* Ors, Vidal *y* Valenciano, Bofarull *y* Brocá, Miquel *y* Badia. Entre 'ls vius, Mañé *y* Flaquer, Franquesa *y* Gomis, Sanpere *y* Miquel, Roca *y* Roca, Martí *y* Folguera, Font *y* Sagué, Moliné *y* Brasés, Pons *y* Massaveu, Massó *y* Torrens,

Vestit de dias de pluja, molt útil per aguantar qual-sevol xafech.

MODAS (per R. Miró).

Sombrero de teatro, molt apropiat per recrear als de la fia de darrera.

Maluquer y Viladot, Cassades y Gramatxes, Picó y Campamar, y molts més que no cito per no allargar massa aquesta llista.

J. GÜELL Y
MERCADER.

HUMORADAS

En la Facultat de l'amor es necessari ser molt bon estudiant, ó sino 's reben moltes carabassas.

Las llágrimas de las donas son com els diamants americans, que brillan pero no tenen valor per la seva mateixa abundancia

L'amor es com el peix: cal menjarlo desseguida, si no 's passa.

Las donas coquetas se semblan á alguns generals: molt presumir, pero quan vé un día de proba 's rendeixen á discreció.

PEP NOU.

LOS DOS GOSSOS

En una torre espléndida, habitada per familia nombrosa y distingida, tenian acullida

dos gossos perdiguers á la vegada.

L'un era molt festós; allá á mitj día llepant als senyorets se feya veure, s'atipava de talls tant com volia y quan estava tip, se'n nava á jeure.

L'altre, treballador de gran constancia tirava d'un carret ab molta pena y en lloch de rebre talls en abundancia rebia garrotadas á la esquena.

A voltas també al home llepa y fals se'l ompla de caricias y de rals, y al més treballadó se'l carrega de gana y de bastó.

Q. ROIG.

CELEBRITATS MUNICIPALS (per M. Moliné).

L'arquitecto de Casa de la Vila y Capitá general dels apaga-fochs.

JULITA

Il·lustració de J. CABRINETI

I.

Don Camilo acabava de fer la mitjdiada. Gronxantse tranquilament en còmode balanci de lona, aspirava tota l'aroma d'un gros cigarro habano, ensemps que fruïa de las carieias d'una marinada fresca y salabrosa, atemperadora de la irresistible xafagor d'aquella temporada canicular. La glorieta, sabiament emplantada, era el recó més deliciós de la finca. Las parras que la cubrian, cuidadas per má experta y carinyosa, feyan el seu paper tant á la perfecció, com si tinguessin la consciencia del deber, y ni un sol raig de sol, per entremaliat y tafaer que fos, lograva esquitllarse per entre sas fullas sempre amatentas y pudorosas.

De cara al mar, fits els ulls en la ratlla casi imperceptible del horitzó, nostre home seguía ensopintse en la calma solemne de las tardes d'estiu.

Una véu tendre, suáu, ab tot l'encis d'una humilitat afectuosa, 'l revifá soptadament.

—Don Camilo...

—¡Hola! ¿Ets tú, Julita?

—Sí, senyor.

—Entra. ¿Qué hi ha de nou?

—Voldria dirli unas quantas paraulas; l'assumpto es molt delicat y he preferit veure'l á solas...

Una explosió de llágrimas trencá la conversa. Llavors, ab ayre de paternal protecció y endolcent el tó tant com podia, afegi D. Camilo:

—Vamos, Julita, séu, séu. Cón tam las tevas tragedias.

La noya va sentarse, y com continués sanglotant sens badar la boca, éll, ab el llenguatge mut pero insinuant de la franquesa li doná uns copets als genolls indicantli que seguís l'interromput parlament.

—¿Vosté m'estima, D. Camilo?

—Prou qu'ho sabs.

—Per xó qu'ho sé, per xó vinch á demanarli un consell en la desgracia. Soch órfana, soch desamparada, no tinch ningú...

—Noya, noya, cálma't y escolta. Te perdono l'ofensa qu'acabas de

ferme deguda á aqueixa desesperació qual causa ignoro; pero has de recordarte que no estás desamparada; que tens qui t' cuida y qui t' estima; que al morir la teva pobre mare, que al Cel siga, vaig prométreli assistirte á tot hora, ja que satisfeya aixís el deute sagrat que contragué la meva al ser per ella salvada d' una mort segura, llavors de la guerra dels carlins. Tú, com ta mare, has viscut sempre á casa, y si no ab tots els honors y regalos d' una filla meva, t' he distingit ab un amor tan cordial y uu afecte tan franch que, Deu no m' ho tinga en retret, pero mes has fet de mestressa que de minyona.

—Sí senyor, es cert, y jo que li estimo. Pero á n' el trángul qu' ara estich passant es quan trobo á faltar l' apoyo y la protecció d' un pare, d' un germá, d' una persona que m' aconselli.

—Mentres jo visqui, aixó no ha de faltarte; ni ara, ni may. Còntam' ho tot, párlam clar y jo t' prometo la meva ajuda.

—Gracias, D. Camilo.

—Vaja; ¿qué t' passa?

—De lo que m' passa alguns se n' riurían dihentne cosas del mon; altres arronsan las espatllas y n' diuhen cosas del amor, y ningú n' fá cas, ningú, no mes la pobra que s' hi troba.

—Julita, ¿quánts anys tens que parlas com un filósop?

—Disset anys: mes no es la edat la que porta la filosofia; es la tristesa y la soletat de las moltas nits que passo sense que la son m' acluqui 'ls ulls las que fan rumiar y sentir d' aquesta manera. Es la experiencia.

—¡Bah! No val la pena de que t' encaparris. Els disgustos que dona l' amor als disset anys, s' esborgeixen y s' fonen als disset y pochs días.

—Don Camilo, un cor trossejat per l' engany no s' cura en tota la vida; y si las bromas del amor son pe'ls homes cosas de per riure, las conseqüencias del amor son per las donas honradas una mar de plorallas.

La energia ab que parlá Julita impresionaren á aquell bon subjecte de tal manera, que cambiant el tó d' amistosa broma en serietat digna y reposada, exclamá, pressentint la veritat fatal.

—Pero, desgraciada, contra las audacias del amor la dona deu oposar tota la voluntat de l' ánima.

—¡Ah, Senyor! Hi han violencias impossibles de resistir: quan á l' una balansa hi poseu sols el deber y á l' altra 'l carinyo, l' autoritat, el candor, l' agraument, fins la ignorancia y las il·lusions de la joventut, no dupteu pas de que la pesada s' decantarà cap á aquesta banda.

Ell permanesqué un bon rato reflexiu.

—¡Bueno! M' hi empenyaré; y molt será que la meva influencia y 'ls meus diners no logrin repararte degudament.

—Molt ho dupto.

—¿Es solter l' home que t' ha enganyat?

—Solter.

—Donchs... t' hi casarás, costi lo que costi.

Don Camilo s' aixecá del balansi espujantli 'ls ulls, enérgich, decidit com els antichs caballers de las llegendas á triunfar, adhuc li costés la vida.

—Tranquilisa't Julita. ¿Estás contenta?

Y digué ella ab expressió d' indefinible pena:

—Crech en vosté, pero no confio en el resultat de la seva bona obra.

—¿Duptas de la meva protecció, de la meva influencia?

—D' aquella, nó; d' aquesta sí;... si éll fos un altre, encare.

—¿Y qui es aquest home que no s' doblegará sota 'l pés dels meus recursos y del meu poder?

—L' Isaac.

—¡L' Isaac! ¿El méu fill? ¿Es éll qui ha comés tal vilesa?

El pobre vell s' expremia 'l front ab las mans, y groch com un desenterrat, afinantseli la cara, murmurava ab la vista baixa:

—¡Pobre Julita! Jurament he fet de que per tú vetllaria y dins de casa mateix has trobat el verinós escorpi qu' ha marcit la teva honra!

Després, agafantla per las espatllas, mirantla fit á fit, ab els ulls llampaguejantli com un esperitat, va dirli:

—Vésten, Julita, paraula es paraula,... Tú 't casarás ab el meu fill, costi lo que costi.

II.

El sol es post. Las tenebras s' extenen gradualment per la sumptuosa estancia, com si invadis la gran sala d' estudi negrosa boyra eixida dels quatre ánguls de la mateixa. Detrás de la ben tallada taula de ministre seu el pare. Passeja 'l fill ab las mans á la butxaca y acotada la testa. El busto del vell se destaca sobre 'l fons transparent dels vidres del balcó. El jove vá y vé, de la taula á la porta, sens moure més remor que 'l grinyol de las sabatas novas que gemegan á cada passa.

La conversa dura ja fá estona.

—Es impossible, papá.

—No hi ha mes: ho vull y t' ho mano.

—Peró, papá, posis á la rahó. ¿Qué diria 'l mon?

—A la rahó 'm poso. ¿Qué diu la teva conciencia?

—¡Ara que la boda está á punt, firmats els capítuls, tothom enterat, ¿vol que fassi un paper tan ridícul de rompre ab la Mercedes y casarme ab la Julita?

—¿Creus qu' es ridícul tornar per l' honra d' una infelís á qui traïdrament enganyares? Vés, cóntaho á la Mercedes y que 't diga ella mateixa que li sembla.

—Pero, papá, haig d' aniquilar mon amor y perdre representació y riquesas per una hora tonta que vaig tenir?

—Llavoras era 'l moment de ferte tals reflexions. Digasme tú mateix: ella, la víctima, ha de perdre la reputació y la vergonya perque vas tenir una hora tonta? Tú devías vetllar per ella, y en lloch d'ampararla y respectarla la llensas al abim de la desesperació. Sabs y 't consta qu' una sagrada promesa m' obliga á considerarla com á filla, y 't juro, Isaac, que lo promés á la meva mare en l' agonia y lo confirmat á la seva en sos postres instants sabré cumplirho mal haja de desheretarte.

—Pero...

—Has de casarhi y prou.

Isaac estava abatut, aclaparat baix el pés de las acusacions paternas com un reo de mort al llegirli la sentencia. Coneixia el carácter enter de D. Camilo y sabia qu' era capás de tot, quan volia fer efectiva una idea noble y honrada que se li arrelés al cervell.

—¿Y ho diu de veras que 'm desheretaria, si no 'm casés ab la Julita?

—Res més natural. El qu' es indigne del meu nom, es indigne de la meva fortuna. Y faria més: explicaria netament á la familia Montreal lo que passa, á fi de que obressin com millor els acomodés.

—Papá, está empenyat en ferme un desgraciat. Y si á la Julita, com á reparació ó com á desagravi se li entregués una bona suma...

—Fill méu, vas molt equivocat. Ton pare no mercadeja ab honras.

—Aixó que 'm proposa no pot ser; vaja, no pot ser.

—Y que no 't queda pas cap més recurs. Has robat una honra y has de restituhirla. O 't quedas aquí, prenent per muller á la Julita, ó surtirás de casa per no tornarhi may més.

Y trencant la conversa, D. Camilo s' aixeca y deixa al Isaac sol que mediti lo que més li convinga. Queda 'l jove parat y ab el cap baix, mentres un torbellí d' ideas contrapuntadas fan bullirli l' enteniment que se li ofusca per instants.

Passa la nit en vetlla, martellejantli las orellas aquellas darreras paraulas de son pare: «ó 't casas ab la Julita, ó fora de casa per sempre.»

S' endormiscá á la matinada dihent á ran de llabi:

—La solució, sí, la solució... fora de casa per sempre més... Per sempre més será, per sempre.

III.

Al cap de pochs días portava la *Crónica noticiera*:

«Ha causado gran sensación en los círculos aristocráticos de esta Capital, el fallecimiento de D. Isaac de Tiurana y de Lladuís, acaecido en el precioso chalet que su señor padre posee en uno de los pueblos de la costa de Levante. Las circunstancias que envuelven tal suceso son misteriosas en extremo. Era el difunto joven, rico y dichoso, y en vísperas de contraer enlace con la bella y distinguida señorita Mercedes Montreal, cuando le sonreía la gloria y la felicidad, rompe una muerte súbita la cadena de flores de su existencia. Nadie podía sospechar ni remotamente tan funesto fin. En los primeros momentos supúsose que fué víctima de una agresión; pero el hecho de habersele encontrado en su dormitorio, con las ventanas y puertas cerradas por el interior, inducen con fundamento á creer en la probabilidad de un suicidio, debido á un raptó de enagenación mental.

»En tal creencia, la digna Autoridad eclesiástica otorgó permiso para que se concediera sepultura eclesiástica al cadáver del finado, en el magnífico panteón que la familia Tiurana posee en la Necrópolis antigua de esta Ciudad.

»Acompañamos á nuestro respetable amigo D. Camilo de Tiurana en el profundo dolor que le aflige, pudiendo servirle de alivio en tanta pena el tributo de consideración y aprecio que se le rendirá mañana con motivo de celebrarse en la parroquia de Belén, los suntuosos funerales para el eterno descanso de su señor hijo, nuestro malogrado amigo D. Isaac, cuyo acto revestirá los caracteres de una verdadera manifestación de duelo.»

Además d' aixó, portava la *Crónica noticiera* un avis mortuori de mitja plana de grandaria, que vindria á costar uns vinticinch duros á la familia del difunt.

IV.

A mal puesto va durme la parentela quan pera rescabalar la salut perduda decidí enviarme á pendre las ayguas de Valldogres. Fos degut á la neurastenia que 'm consumia, fos en veritat tal com jo ho veyá, el cert es que may cap comarca m' ha produhit la tristesa d' aquella.

Aygua abundanta arreu, vegetació frondosa, arbreda centenaria, cassetas escampadas sá y enllá; si degués descriure 'l paysatje, causaria tal volta grata impressió, com bon efecte va produhirme quan me 'n parlaren. Pero tret de la imaginació y observat al natural, resulta tristíssim. La vall es fonda y petita; las montanyas que la enrotllan altas y negrosas, atapahidas de pins y castanyers. Els raigs del sol hi devallan ronsaguers á mitj matí y s' escapan empiocats á mitja tarde. L' excés d' aygua torna la terra molla y humiteja l' ayre que 's respira. Tot regalima, tot plora, com si l' ambient estés prenyat de llagrimetas fredas que portessin la melengia al moll dels ossos. El cel es blau y pur; pero apenas se 'n ovi- ra un escrupuló, allá dalt, com una vela de satí apuntada al Montgollut y extesa fins á la Serra-furonera. L' estol de casas espargidas per la vall

son casi barracas, que 'ls elements se cuydan desde molts anys enrera d' escrostissarlas, enrunantlas poch á poch.

En mitj d' aquella soletat eremítica vaig passar dos mesos dedicantme á la pura vida vejetativa. L' alimentació, sana y abundosa, anava arrodonintme 'l cos; l' inteligencia, falta d' exercici, s' amussava y entorpiá qu' era un gust, y allá al fons de l' ánima conservava una misteriosa rancansa, una pena estranya, tant més extraordinaria quant no podia fonamentarla en res, ni en contrarietats, ni en disgustos, ni en amors, ni en aspiracions no satisfetas.

Pera posarme 'ls nervis á tó, m' aconsellaren els masovers que m' allotjavan, l' aygua miraculosa de la Font migrada. Y tal dit, tal fet: als quinze dias renaixía la calma, la serenitat y l' alegria en mon interior.

Ben batejada está la Font migrada. Un rajolí del gruix d' un macarró mitjá salta desde una roca plena de molsa y fullaraca; fá un sot á terra, petit y rodó com una galleda, y corra al llarch d' un reguerot que segueix montanya avall fins á perdre's de vista.

El que no sé si va recobrarhi la salut perduda es un senyor d' uns seixanta anys, de barba blanca y ayre distingit que molts matins hi venia á beure.

Era sa companya una senyora jove, que 'l cuydava ab molt carinyo, oferintli 'l bras quan passejava y aconduhintlo fins al silló de rodas, que á cárrech d' un minyó com un Sant Pau el retornava á casa. Y sempre al seu costat, dantli conversa mimosa y falaguera; á voltas duya de la má una nena róssa, viva, enjogassada, com se n' está sempre als cinch anys de la infantesa.

En mon hostatje vaig intentar informarme de qui eran.

Ell era un senyor rich, molt rich, que feya sis anys l' havian dut de Barcelona, ferit de tot un quarto. Ara ja caminava, poch ó molt.

Ella era la seva senyora, qu'era molt bona senyora.

La nena, filla d' ells; prou pastada que hi era.

Havian comprat la Torre del Baró, á la falda del Montgollut, y allá passan la vida, menjant fruyta al estiu y cremant llenya al hivern.

Aixó es tot quant ne vaig treure.

—¿Pero, com se dihen?

—No ho sabém. Aquí 'ls dihem el Senyor y la Senyora. Com no n' hi ha cap més, no es fácil de confondre'ls.

He anat á la Rectoria á despedirme y no més hi trobo la majordona.

— Mossén Climent ha sortit á portá 'l Viátich á ca'l Rabassola, que tenen el mosso á las portas de la mort. Si vol esperar-lo, no crech que tardi. Perdoni que 'l deixi sol, pero me 'n torno á la cuyna, que l' all-y-oli se 'm negaria.

— Fassi, fassi, senyora Riteta. Ja m' entretindré regirant llibrots.

Al damunt de la taula n' hi ha un de gros. Es el Registre baptismal. L' obro al etzar y llegeixo:

«Als trenta de Mars de mil vuytcents noranta tres, jo, Climent Sarroca, Prebere, Rector de la parroquial Iglesia de Santa Maria de Valldogres, he batejat solemnement en las fonts d' aquesta Parroquia á Carme, Joaquina, Teresa, nascuda el día avans, filla de Camilo, hisendat, y de Julita; essent sos avis paterns, Don Joan de Tiurana y Donya Clotilde Cervera, cónjuges difunts, etc., etc.»

¡Ja sabém qui son els de la Font migrada! Ignorava el desenllás d' aqueixa historia, quals personatges desconeixia. Don Camilo té paraula: l' honra de Julita queda salvada.

XAVIER ALEMANY.

DEL MEU JARDÍ

Si no més un pel sortís
per cada petó que 's fá,
¡quantas noyas d' avuy día
s' haurian de fé afeytà!

Del jorn que al preguntarte
si m' estimavas,
boja d' amor me dares
forta abressada,

res més voldria
que obri 'ls llabis per dirte
si molt m' estimas.

Sempre que al jardí t' passejas
y veig el teu rostre hermós,
no puch menos que pensarme
si ets germana de las flors.

EMILI ALBERT.

EN LOS PATIS ANDALUSOS (per R. Latorre).

—Vaya, hijo mio: no llores.

SOMNI DAURAT

La donzella entrà al seu quarto
com cada nit, fantasiant.

EL FIL Y L'AGULLA (*)

FAULA

Una agulla molt fina de cusir
y un fil d' Escocia llarch, dels de rodets,
—segons me varen dir—
se varen treure al Sol tots els drapets,
enfilantse y clavantse moltes *pullas*
al cim d' un coixinet de posà agullas.

—¡Hola, noya! ¿qué tal? (el fil digué
á l' agulla) ¿Cóm t' ha probat el viatge
vora amunt del vestit?—No gayre bé,
per ta culpa, (l' agulla respongué).
—¿Per culpa meva? (l' fil). ¡Ay, malvinatje!—
¡Es qu' es prou! Tú de tot la culpa 'm donas...
—May m' havia cansat (ella) com ara
d' ensá que corren fils aixís, qu' encare
no se 'us estira un xich, moltes estonas
ja 'us trenquéu.—(Ell): ¡Jo 't flich, quina taleya!
Si tantas estrabadas no 'ns donguessin
no 'ns trencariam tant. Tú 'm tens *ideya*
perque m' enfilo ab tú. ¡Com si poguéssiu,
sense fil, doná un punt ni xich, ni gros!
—Noy, no 'm busquis el cos...
(l' agulla replicá)

(*) Unich accésit ab premi festiu en lo Certámen literari de Sans celebrat enguany.

SOMNI DAURAT

Recordà sas esperansas,
sos desitjos, sos afanys.

¿No compréns que si no 't deixés passá
y no t' obrís el pas ab mas burxadas,
estarias tot l' any fet un capdell
sens' poder entrá enloch?—;Vatuanell!
(torná 'l fil). Els repunts, las embastadas
y 'ls surgits, ¿cóm podrias ferlos may
tota sola? ¿qué dius?—(Y ella, picantse
de debó, li clavá):—;Quina bestiesa!
Ja pots descapdellarte; que á mí ray...
(Llavoras digué 'l fil, tot estirantse):
—No pots dur may á terme cap empresa
si á cada punt no 'm tens darrera téu,
—¿Y tú? (l' agulla tiessa) ¿qué farías?
eh? ¿de qué servirías
si jo no 't tingués, noy, al servey méu?
—Ay filla! (insistí 'l fil)
Aixó si que 'm té molt, pro mol tranquil;
perque, sense cusir, tinch altres usos:
serveixo per' lligá, afegir, fer nusos...
Més, tú, no tenint feyna
de cusir, pot ben dirse qu' ets un' eyna
inútil... ¡ja se sab!
Es clar; per qualsevol altre servey
es de costúm y lley
aquí y per tot usá agullas de cap.
(Aquí sí que l' agulla de cusir,
que á més de ser puntosa—'m varen dir—
tenia un génit fort, génit d' acer,
á n' el d' Escocia—crech—li vá clavar

SOMNI DAURAT

S' adormi com una santa...
y va posarse à somniar.

tals fib-bladas, que 'l fil ;un fil enter!
ben poch se 'n va faltar
com, cargolat, retort per el furor,
no la cités al *campo del honor*).

Fins que, creguts els dos tenir rahó,
se extremá la qüestió
dihent l' agulla al fil:—T' has de convence
que 'l teu etern destí
es enfilarte ab mi:
ab agulla ets algú; no ets ningú, sense.
Empró 'l fil:—¡Que te 'n dono!... T' has de creure,
mal te pesi, que si no m' enfilés
tú t' haurías de veure
clavada en el coixí per sempre més.

Y disputantse aixís, movent gran *bullá*,
varen passar tres quarts, ó cosa així,
fins que agafá una dona del coixí
á n' el fil y enfilá, ab lo fil, l' agulla.

*Els homes que s' enfilan mon amunt
per medi de la intriga, ara, per punt,
si han entés bé la faula
poden pendre quan vulguin la paraula.*

J. BARBANY.

SOMNI DAURAT

¡Quin somni més dols! Tres ninfas
la venian à buscar.

UN CURANDERO

Ja algun altre dia de mercat m' havia fixat ab aquell home de roba bruta y espellifada, que anava acompanyat d' una dona feta una xarxó com ell, pero més repugnant encare per ésser dona. S' arraseravan, allí, prop la rónega pilastra d' una de las voltas més vellas de la plassa. Semblavan coneixers d' anys per l' armónich conjunt que formavan ab lo tó d' aquellas pedras.

Ell era un home alt y sech. Se destacavan en sa cara uns ulls petits, y fixos com d' oliva, y un nas gros, vermellós tirant á n' aquell morat delator del aficionat á la taberna. Tota la seva roba era un greixum y duya una gorra en la qual á més de la bruticia s' hi veyan alguns estreps apuntats ab agullas, revelant que la dona que duya ab ell no sabia lo qu' era donar un punt á la roba.

Sense gaires amohinos posava aquell home la parada apunt, quedantse á esperar assegut al darrera, confiant que dels pagesos que baixarian á mercat alguns s' hi deixarian caure, fentlos esquitxar alguns rals á cambi d' aquellas potingas, que, si n' hi havia alguna de bona, no era precisament per' alló qu' ell las aplicava... ¡Y á fe que tenia ben poch atractiu aquella parada! En un tapabocas ronyós, extés damunt d' una taula, s' hi veyan apiladas unas quantas pedras blanquinosas,

SOMNI DAURAT

Y ajeguda sobre un cisne
-la portavan a un paiau.

alguns botons d' eucaliptus, feixets d' arrels diverses, y algunas xicras ab unguent de color d' oli. Ja 'n tenia prou; no necessitava res més que alló y els embolichs qu' enrahonant s' engiponaria pera darse tó d' endavinador de tot quant se li proposés. Alló eran las eynas del séu ofici, los trastos de la séva carrera. ¡Y que 'l remalehit se veyaqu' hi portava vocació! ¡No 'n feya pochs d' anys que anava recurrent vilas y poblets empaytant firas y mercats!

Observemlo en lo seu camp d' operacions, l' últim mercat ahont vareig veurel.

Lo curandero s' está ab lo colze damunt la taula, repençant lo cap al palmell de la ma y ab la vista fixa com qui rumia la mostra.

No trigan gaire á formar vol á la taula una colla de pagesos que 's miran lo que hi ha al dessobre ab marcada curiositat. La dona es la primera que 'ls esplica 'l mérit d' aquellas endróminas, cridant y repetint ab veu enregollada:—¡Apa, demaneu aquí; per tota classe de mals, pel pahidor, dolor als ronyons, mal de cap, morenas, fel sobreixit, mal de caixal! ¡Apa, demaneu aquí!

Un pagés que feya rato s' estava contemplant aquell munt de rochs ab posat de semblarli que alló servia per alguna cosa, va preguntarli:

—Pel pahidor, diheu que serveix?

Lo curandero com mogut per un ressort aixecá 'l cap, se 'l mirá un rato fit á fit y exclamá:

SOMNI DAURAT

Gentil cambrera li duya
lo thé ab un servey daurat.

—Sí, hereu. Aquí 's curan tots los mals. Quan algú no sábiga que probar més, que vinga aquí...

—Donchs, jo tinch...

—Pst!... Calleu; no m' haveu de dir res á mi de lo que teniu,—digué 'l curandero extenent lo bras y fent anar la má d' un cantó á l' altre,—so jo qui us te de dir lo que patiu.

Lo pagés se quedá estranyat y ab la boca ober-ta. No n' hi havia per menos al pensar anavan á esbrinarli tot lo que passava dintre del seu cos.

—Vos,—prosseguí 'l curandero—teniu el mal al pahidor.

—Just!...

—Ja us he dit que á mi no m' haveu de dir res. Jo no 'n soch d' aquets qu' han d' agafar la ma per la munyeca, fer fe ganyotas, y mirar febres y comedias per l' istil. Aixó no te cap mérit. La gracia está en que sense dirme res vos ho endavini...

—Carau! carau!...

—No hi ha més. Aixís compendreu si us ho puch curar. Donchs, be; vos teniu lo mal al pahidor. Aquí, al damunt del ventre. Al pahidor hi han tres classes de mal: el de no pahir be després d' haver menjat, el que fa anar mal de cambra, el d' una sofocació, y el de... bueno hi han tres classes de mal al pahidor. El d' una sofocació, veureu qu' us dona un panteig y un malestar, que, passat de las nits un hom ab prou feynas pot dormir. Aixó que pervé d' un cansament, veureu que no 's pot pahir.

SOMNI DAURAT

—¿Quin sombrero més li agrada?
Déu n' hi porto: pot triar

be y al poch rato d' haver menjat sentiú com un
basqueig...

—Just, just..

—No, á mi no m' haveu de dir res. Després hi
ha el de... bueno, ja he dit que n' hi han de tres
classes. Donchs, sabeu quin mal teniu vos?...
Donchs, teniu aixó que al cap de poch d' haver
menjat vos trobeu malament. Teniu un cansament
posat aquí, veusho aquí. Qué hi va que al anar de
cambra, unas vegadas vos costa més qu' altres?

—Oy qu' es cert!...

—Veyeu home! Donchs, vos lo que teniu de
pendre es aixó. Veyeu? aqueixa pedra. Jo us pre-
guntaré quants anys fa que 'n patiu y us ne dona-
ré la quantitat que 'm semblará á mi, perque ho
feu bullir en un porró d' aygua, ne pendreu una
cullarada al demati...

—Ay carau!—exclamá un minyonás alt que fe-
ya rato qu' estava escoltant—aqueixas pedras ho
curan?... Jo se ahont, no gayre lluny d' aquí, n'
hi han.

Sentir aixó y desconcertarse l curandero y la
dona que l' acompanyava sigué tot hu. Ell tot
nerviós, vermell d' ira per la presa que aquell
imprudent podia ferli escapar s' hi encarà ab lo
puny clós y dihentli:

—Animal, animalás, nas de parpal, sabi, cara
de portadora..

—Be, veureu,—digué 'l minyó defensantse—

SOMNI DAURAT

Ella escullia 'l més mono
y se 'l probava al mirall.

que us hi voleu jugar que jo 'n portaré encare que 'n volgueu una carretada?...

—Y, que tens de portar tú! Pedras fogueras portarás, cap cigrany, estripa quientos...

—Vaja, vos hi voleu jugar quatre duros?...

—Arri allà bestiassa, mes que bestiassa... Per tot arreu han de surtir *aixurits* com tú que tot ho volen saber.

—Que tantas candongas!... ja m'hi cremat!—digué 'l minyó.—Jo no us dich si serveixen per fas ó per nefas, pero sí que aquestas pedrotas las conech més que vos.

Ca, ni li deixavan sentir tals manifestacions. Al veure que aquell pagés malalt del pahidor havia escorregut el bulto, pensant santament qu' en lloch de curarse encare hi podia pendre un mal nou, la rabia del curandero pujá de punt, y, després de las parauladas més indecents, acabá per fer volar de la seva ma al cap del minyó un paquet d' arrels que per poch me 'l deixa borni. Aquest fora de sí y repartint cops de vara á home y dona, agafa la taula y enlaire van pedras, arrels, herbas y tota la facessia de curas miraculosas.

Per fortuna arribá alashoras l' agutzil pera posar ordre en aquell desgavell, obligant á que 'l minyó's retirés y á que aquell home y dona quinas bocas seguían llensant paraulas escruixidoras, pleguessin el ram, fundantse en qu' era la tercera vegada que movian escándols per l' istil en

SOMNI DAURAT

Després, li entregava joyas
y un trajo ple de brodats.

aquella plassa, ab l'amenassa de tancarlos al calabosso si no obehian.

Preferiren lo primer, y després de recullir tot lo parament á dintre del tapabocas; y la dona posarse la taula al cap, no sens haverse sentit uns quants fástichs, y ell tirat una pedra á una mossa que 'ls preguntava ab mofa si alló eran remeys per las lleganyas, emprengueren la marxa per la carretera que creuha ab un túnel del ferrocarril, tot rondinant del poble, de la gent y dels que no 'ls deixan guanyar la vida *honradament*.

Al anarsen vareig seguirlos un tros fora vila escoltant ab dissimulo la seva conversa:

—Aixó cada día vá mes per terra.—deya la dona — Pensar que trenta anys enrera en aquest mateix poble la gent ens escoltava ab la boca oberta...

—¿Sabs qui 'n te la culpa d' aixó?—digué l'home—els metjes y aquets paperots que 'n diuhen diaris... Mal' com no 'ls recreman á tots en un dia de festa per la tarde!... ¡Mala reira de!!...

Y l'estrident xiulet de la locomotora d'un tren qu' en aquell moment creuhava per dessota d' ells apagá la maledicció que anava á llensar lo curandero.

JOSEPH XIMENO PLANAS

SOMNI DAURAT

Vestida aixis ;qué divina!
¡qué n' estava d' elegant!

ALS PEUS DEL CONFESSOR

AL AMICH JOSEPH SERRA

- Digui jove ¿va á missa cada dia?
—No mes hi vaig un cop cada senmana.
Cregui que si podia,
no me 'n mouria may, de bona gana.
(Sempre un hi troba tantas pecadoras,
que dona gust passar allí las horas).
- ¿No diu pas may paraulas deshonestas?
—Jo 't fum, mala-reira y malehit sigui.
—Las paraulas aquestas,
tot y no sent blasfemias, no las digui.
¿Ja dejuna?—Sí pare, y passo gana
per la Quaresma y quan la Iglesia mana.
- ¿Del nové manament ja se 'n recorda?
—D' aquest y 'ls nou restants: mes hi ha una dona,
que á mon reclam no es sorda
y com que lo meu cor sempre ambiciona,
aixis que ab sa mirada m' illumina,
no penso poch ni gens ab la Doctrina.
- Anem al grá y confessi si desitja
l' absolució.—Donchs bé, era la Coloma
que s' estava fent mitja
y jo que casi sempre estich de broma,
li vaig alsá una mica las faldillas
per poderli mirar las pantorrillas.

SOMNI DAURAT

Per fi... ¡l' amor la cridava!
¿qué mes podia esperar?

—¡Jesús! ¿y aixó perquè?—Perque 'm semblava
qu' era ampla aquella mitja y ho creuria
qu' estreta la trobava,
quan vaig veure las camas que tenia?
—Lo que crech es que aixó es una indecencia
que mereix rigurosa penitencia.

—La cumpliré sumís, mes li suplico
que no 'm vingui ab dejunis, puig coneixo
que 'm torno com un mico
darrera dels amors. Jo m' afluqueixo,
y estar tan magre arriba ja á alarmarme
perque ni 'm queda cara per senyarme.

—Avants de darli jo la penitencia
te de fer y no crech que 'l mortifiqui,
l' examen de conciencia,
per si sab mes pecats, que me 'ls expliqui.
—Un altre de molt gros jo n' hi diria,
pero tinch por qu' aquest no l' absoldria

—Diguil, tot ho absoldré.—Com jo ignorava
los misteris de goig, á una nineta
que sempre á missa anava
vaig demaná una explicació concreta,
cregut que sent xicota de gran ciencia,
m' instruiria molt la conferencia.

Ab tal misteri comensá á explicarse
que 'l desitj de saber en mí creixia.

SOMNI DAURAT

Aquí la pobra donzella
tot de cop se despertá.

Ella prou va esforsarse,
pero jo, francament, no comprenia
alló de *sempre verge* que 'm contava
si ab probas evidents no ho demostrava.

—Ja que no las sabs dar nena guapíssima,
deix que 't parli un moment á cau d'orella
y escóltam atentíssima
tú de totas las donas, la mes bella.—
Aixís parlava jo en tó mitj dramátich
tornantme de deixeble en catedrátich.

Mes ay que al cap d' un rato, quan sentia
los sospirs qu' en tropell ella l lensava,
ma llengua no 's movia
y 'l cor dintre del pit me galopava
com caball desbocat... ¡Ja pot pensarse
la meva explicació com va acabarse!

—Prou, prou. Ara convé que aquesta dona
vingui també á mos peus á confessarse
si vol torná á ser bona.

—Ella no vindrá pas á agenollarse
per dirli aixó, puig sab que si venia
ni á mí ni á n' ella, pare, 'ns absoldria.

—Com s' entén. ¿Qui es aquesta condemnada
que vol aná al Infern? ¿Cóm s' anomena?
¿Es soltera ó casada?

—Res li puch contestar y 'm dona pena.

—No dihent lo qu' es degut peca'altra volta

SOMNI DAURAT

¡Què trist es, tras un bell somni,
ay, torná á la realitat!...

y pecar per una altre, no té solta.

—¿Promet que 'ns absoldrá?—Jo li asseguro
¿Qui es ella? ¿Com se diu? Vaja ¿qué espera?

—¡Ay Deu meu, quin apuro;
mes ja que 'l meu silenci l' exaspera,
sápigaho tot d' un cop; aquesta dona
no es altra que la seva majordona.

AMADEO DORIA.

ANHELS

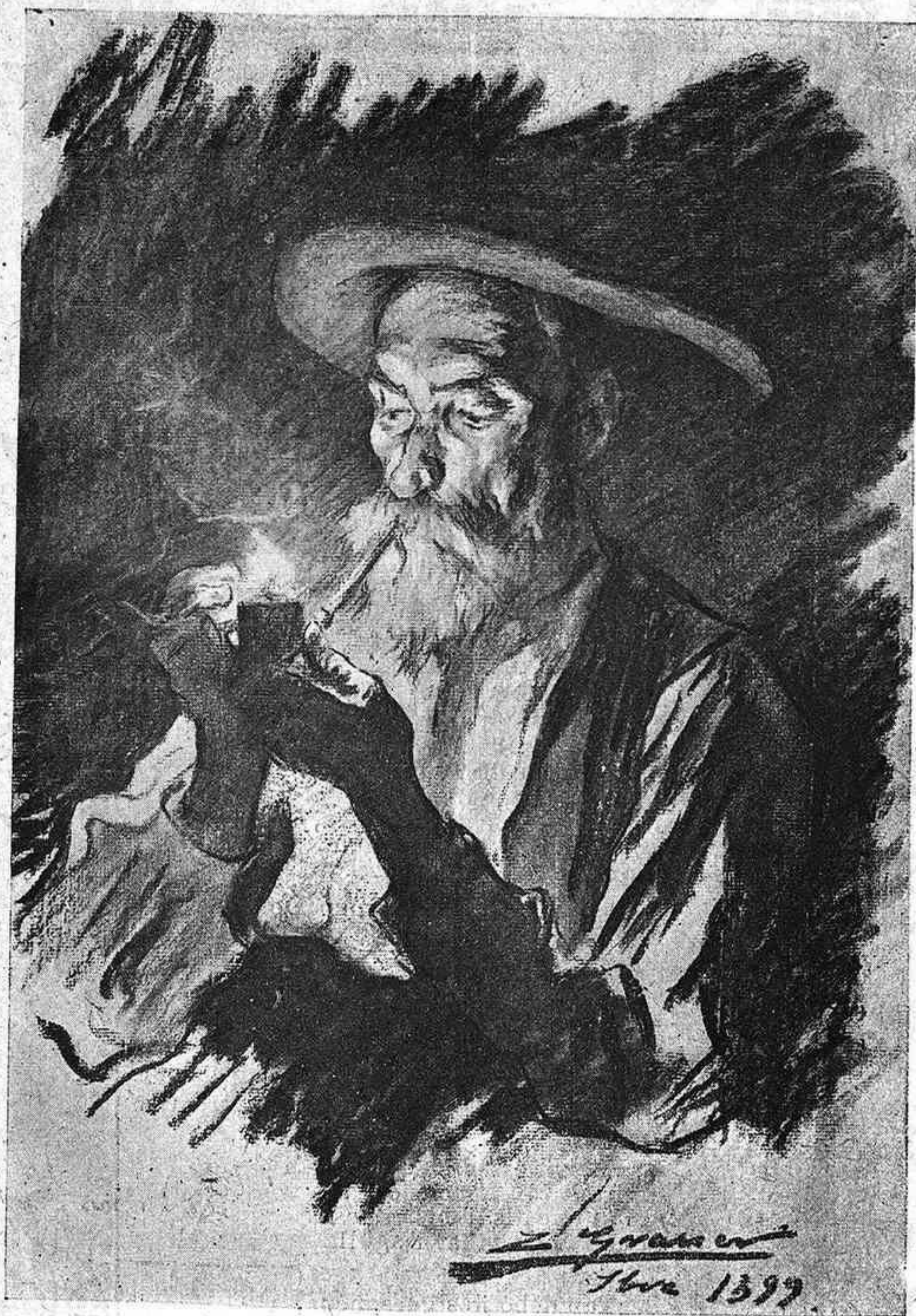
¡Quin goig, si fos jó la gabia
d' aquell canari que crías,
ahont li donas pinyonets
ab la boca cada día!

Voldria ésser, ¡mentre estich
mirant com brodas ó cusas
el fil que als llabis te posas
quan vols enfilel l' agulla

¡Tan debó jo sigués, nena,
el cantiret en que beus,
y que tú no sapiguesses
beure ab el canti á ¡galet!

PAU BUNYEGAS.

¿QU' ES LA PIPA? (per Ll. Graner).

—La pipa es la millor arma de foch pera matar al fastidi.

A UNA VANITOSA

Si es veritat qu'ets guapeta,
lo teu aire de coqueta
fa perdre mas ilusions;
y si penso ab demanarte,
desisteixo d'estimarte
al veure tas pretensions.

Quan te veig tan empolvada
y que passas estirada,
ab aire tan presumit,
penso ab la poca ventura
de qui admirant ta hermosura,
pretengui se 'l teu marit.

Sabs molt bé arreglar ta cara,
y tens una trassa rara
en cenyirte ben bé 'l cos,
y tot el teu gran deliri
está en que la gent admiri,
ta cara y ton cos hermós.

El mirall es qui t'inspira;
quan ta cara en ell se mira,
et diu qu'ets maca y t'ho creus;
llavoras ja 't sents ditxosa
y creyente qu'ets hermosa,
tos molts defectes no veus.

Donchs jo sé una pastoreta
que un cop en l'aygua quieta,
d'un riu se volgué mirá
y va dir:—¡Qué'n soch d'hermosa:
donzella tan primorosa
com jo un'altra no n'hi ha!—

Tan emprendada ella estava
de sí mateixa, que anava
cada dia á n'el mirall,
fins que un cop de tant mirarse,
distreta va abalansarse
y se'n va anar riu avall.

Quántas noyas vanitosas,
al creurers que son hermosas
van omplintse d'ilusions,
fins que son mateix desfici
va tirant al precipici,
sa honra y sas pretensions

Per 'xó 't dich, hermosa nena,
mira de posar esmena
á ta fatal qualitat,
que la dona més hermosa
es la que no es pretenciosa,
ni coneix la vanitat.

BONAVENTURA RAMÉNTOL

IREGENERACIÓ!

¿Qu' es la regeneració?
Si m' escoltas una mica,
te diré 'l que significa
aixó que 'm dius, Concepció.

Regeneració vol dí
canviar radicalment

RECORTS DEL ANY.—LA GRAN BATALLA DELS VIDRES (per M. Moliné).

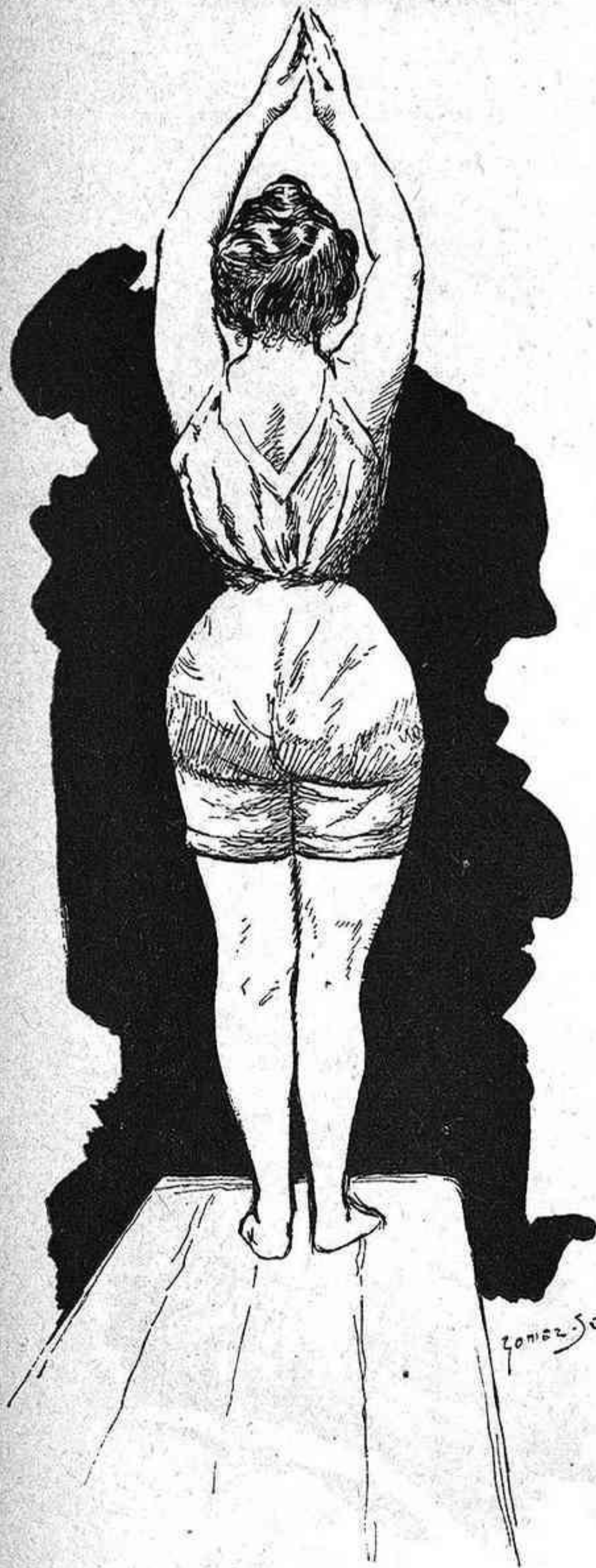
—Mira noy, dos endolas. Qui trenca cobra.

L' ESTIU DEL 99 (per M. Moliné).

¡Uff! ¡Y quina manera de fregirnos!

A PUNT DE LLENSARSE (per F. Gómez Soler).

*Estimantlos, fuig dels homes
(ey, aixó quan va vestida).
Pero en cambi aburreix l' aygua
quan despullada s' hi tira.*

de vida; fer diferent
de lo qu' hem fet fins aquí.
Nosaltres dos, per exemple,
estém á punt de casarnos:
donchs ho fém, sense acostarnos
per casarnos, á cap temple.
Aixó de que 'l capellá
dongui la benedicció
en lo temps de la picó
quan tothom gratava, ja
s' estilava, y francament,
es cosa que no m' agrada
que 't diguin degenerada
per seguir sols la corrent.
En lo sigle de las llums
s' uneix d' aquesta manera
y es quan un se regenera...
A temps nous, novas costums.
Seguim, donchs, eixa doctrina
y al casarnos, comensém
vida nova; no volguém
ser esclaus de la rutina.
Y un cop siguém ja casats
pel sistema... *modernista*,
jo 'm tornaré... curt de vista
si 'm fas infidelitats.
Aixó sí, per mantenirte,
de rals no te 'n donaré,
pero en cambi, 't deixaré
á n' el teu gust divertirte;
y fins estich disposat
si vols, á deixar l' ofici,
perque 'l treball es un vici,
avuy, molt degenerat.

Ab lo dit, ja pots comprendre
que la regeneració,
segons la meva opinió,
es cosa fácil d' aprendre;
tant, que jo practicament
si tú vols, qualsevol nit...
¡ja veurás ab quin delit
te regenero al moment!

LLUÍS G. SALVADOR.

EPÍGRAMA

Mira si es caritatiu
en extrem D. Pau Daroca,
que, per doná als pobres, diu
que hasta s' ho treu de la boca.

—No 't diré que aixó no sigui
practicar la caritat;
pro per mí... ¡que vols que 't digui!
no la fá ab urbanitat.

J. FERRER B.

Jo voldria guarda-térmens
per guardar fidelitats,
que al voltant dels matrimonis
veig molts cassadors de frau.

Un teatre es aquest mon
y cascún hi té un paper,
tú el de reyna desdenyosa,
jo 'l de enamorat beneyt.

No sempre 's riu d'alegria,
molts ho fan per distracció,
si no fós aixís, la terra
fora una casa de boigs.

Mon amor es com la flama
que crema sola al desert,

se consúm per donar vida
y mor sens escalfar rés.

No hi ha rés al mon que lligui
més prompte que l'amistat,
no hi ha una vaga tan fluixa
que 's desfassa tan aviat.

Pagés que vrema ab malícia
sempre deixa molts gotíms;
tú deixas per tot hont passas
esperansas als fadríns.

Molts te venen al darrera
com van darrera del Rey;
fes corre que no ets pubilla,
veurás que sol quedaré.

Es la dona molt bonica,
pero com la flor al vent
cada ratxada que bufa
li gira el cor y 'l cervell.

† J. COROLEU.

¡ CARRETERA AVALL !

A L' AMICH MANEL COSMO

Era una tarde ensopida, humitosa: tarde de pluja, tarde de diumenje en un poble que convida á passarla ab quatre amichs al café tot seguint conversas alegres y remanant fitxas de dómينو.

En un recó de plassa, com si tinguessin por de fer massa nosa, lo soroll d'un timbal apedassat y 'l só estrident d'una trompeta rovellada sense seguir tonada segura, feyan aturar pagesos, curiosejar donas per balcones y finestras y embadalir quitxallas, qu' en bon número formavan rotllo voltejant á dos homes vestits ab fástichs de *Circo Equestre*. Ells eran los que baquetejavan la trompeta ab dalit de cos mal alimentat.

Mirant lo rotllo ab mes fixesa, darrera del home del timbal, s' hi veyan unas faldillas tan aviat blavas com verdas, tan aviat claras com foscas, segons la voluntat d'ulls ab que cada hu se las mirava. Faldillas ab retalls de boniquesa d'envelat mullat y ab recordansa d'*anticuelas* baratas.

Aquestas faldillas, junt ab un gipó de *aldeana* de sarsuela antiga, unas mitjas de color de carn ab forats del mateix color y unas espadenyas valencianas ab coloraynas empolsidas, constituheixen la totalitat de la vestimenta d'un sér humá, una femella, de la qual sols la fe de baptisme podria en realitat definir la justa edat pera resoldre si era noya ó dona la mestressa de tota aquella tristesa de roba, deixas de bailarina, esfilagarsas de seda inútil fins pera fregar rajolas.

Cara vulgar, aixatada, morena de brut, llabis sense recordansa de rialla, ulls petits ab vida sense ilusions, cabells negres, llisos, lluhents ab oli de

ZOOLOGIA ILUSTRADA
(per J. M. Xiró).

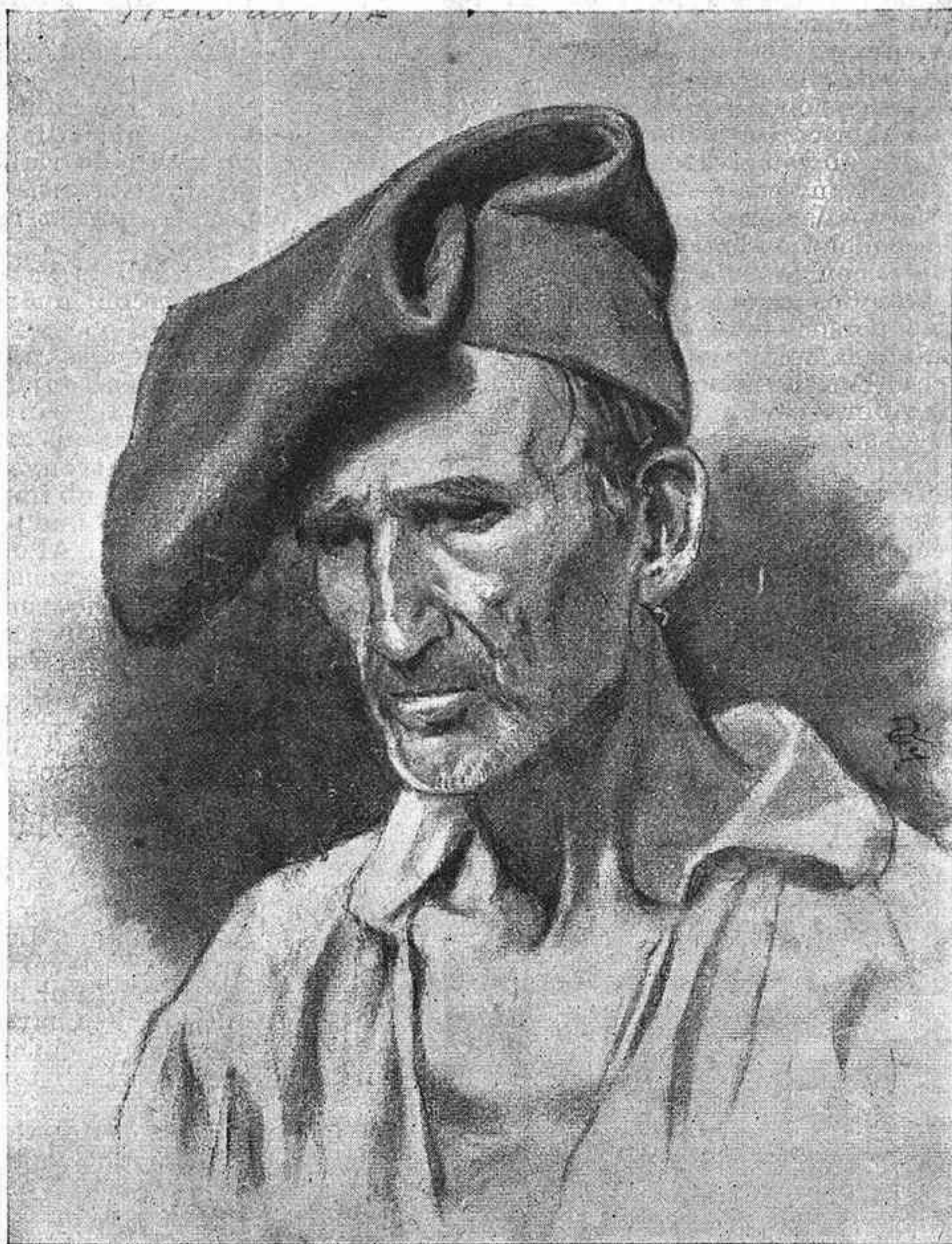
Aucell de nit.

—Qui 'm tragués la barretina, 'm trauria mitja vida.

llum; preparant un plat de llauna pera fer la recapta, mira ab indiferencia 'l grupo de gentada que va augmentant per admirar las *forsas* d' aquells gimnastas, que, un cop feta la cridada s' adelanta 'l que sense serho semblava mes jove, en mitj del rotllo. Nú de brassos, ab tatuatge d' espas encreuhadas y marcas cabalisticas propi de saltim-banquis, son trajo al igual que 'l del seu company, se compon de *colans* ratllats ab molts surgits, samarreta imitativa del color de pell peluda, *trusa* esquifida, engalonada d' or fals, y uns mitjons ordinaris fent l' obligació de sabatas.

LA GENT DE CASA (per *J. Lluís Pellicer*).

—Quan sento parlar en castellà, 'm vé cor agre.

Ab cara sense afeytar, cabells partits en clenxa y bigoti ab guías, presumeix sas formas d' atleta pobre. Saluda á la... diguemne concurrència, ab los brassos alts á istil d' artista ecuestre, y ab la combinació de dugas cadiras de boga destriadas, executa tres planxas de distinta configuració. Los badochs no s' admiran.

S' adelanta 'l segon artista extenent á terra sis pams en quadro de recordansa d' alfombra ab dibuixos borrosos: se lliga 'ls peus ab un mocador que potser ha sigut blanch, y prenent empenta de nervis, fa quatre salts mortals respirant ab forsa.

Lo públich segueix impas-
sible.

L' home repeteix lo joch,
saluda y deixa 'l lloch al com-
pany, que, enarbolant una bo-
la de ferro, la deixa anar á
terra tot de cop perque 's vegi
que no hi ha cap mica de tram-
pa, y diu ab veu escardalenca
de tons afrancesats:—Caballe-
ros: se va á dar principio á los
trabacos del hombre Sanson.
Trabacos con lá bola de *yerro*
que pesa dos arrobas. Si hay
alguna persona que guste de
examinar la bola puede hacer-
lo; aquí la tiene á su disposi-
ción. Ahora vamos á pasar l'
aquet ó sea la bandeja para
que las personas que quieran
puedan recompensar nuestros
ejercicios gimnásticos premia-
dos con diploma de honor por
el Rey de Portugal y otras po-
tencias europeas.—

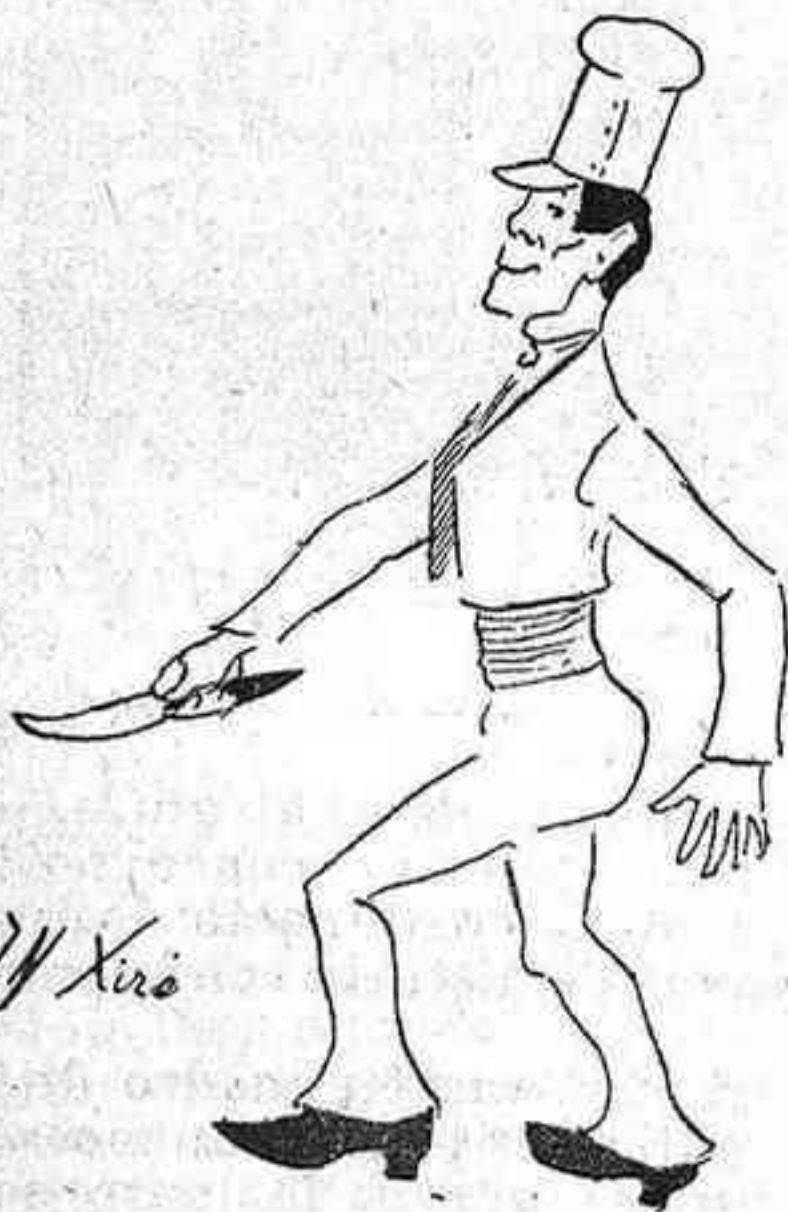
Y la noya passa 'l platet
entre la concurrencia.

Y la concurrencia esquiva
'l bulto desfent el rotllo.

Y 'ls artistes quedan sols.

Sols, ab las dugas cadiras
de boga destriada, la bola de

ZOOLOGIA ILUSTRADA
(per J. M. Xiró).

Au de rapinya.

MAYÚ

ferro de dos arrobas, la trom-
peta rovellada, lo timbal ape-
dassat y 'ls sis pams d' alfom-
bra sense color.

De dos balcon han tirat 15
céntims.

La noya tot recullint las
tres pessas de calderilla, ha
dedicat un retall de rialleta
als dos vehins caritatius.

La plassa ha quedat com-
pletament sola.

Fins la quitxalleta ha mu-
dat de lloch pera continuar sos
infantils jochs.

De tant en tant passa algún
fill del poble, endiumenjat ab
lo puro á la boca llensant fu-
mera pe 'l nas: mira als artis-
tas com á bestias estranyas, y
se 'n entra al cafeti ab impor-
tancia de propietari que paga
cédula de molt preu. Al obrir
la porta se senten veus de
¡Aboca! ¡Jugo! ¡Porta rom! y
una baumada de café torrat
perfuma quatre metros d'
acera.

Las miradas de nostres tres
artistas se troban tot d' una,
y en un se confonen sos pen-
saments.

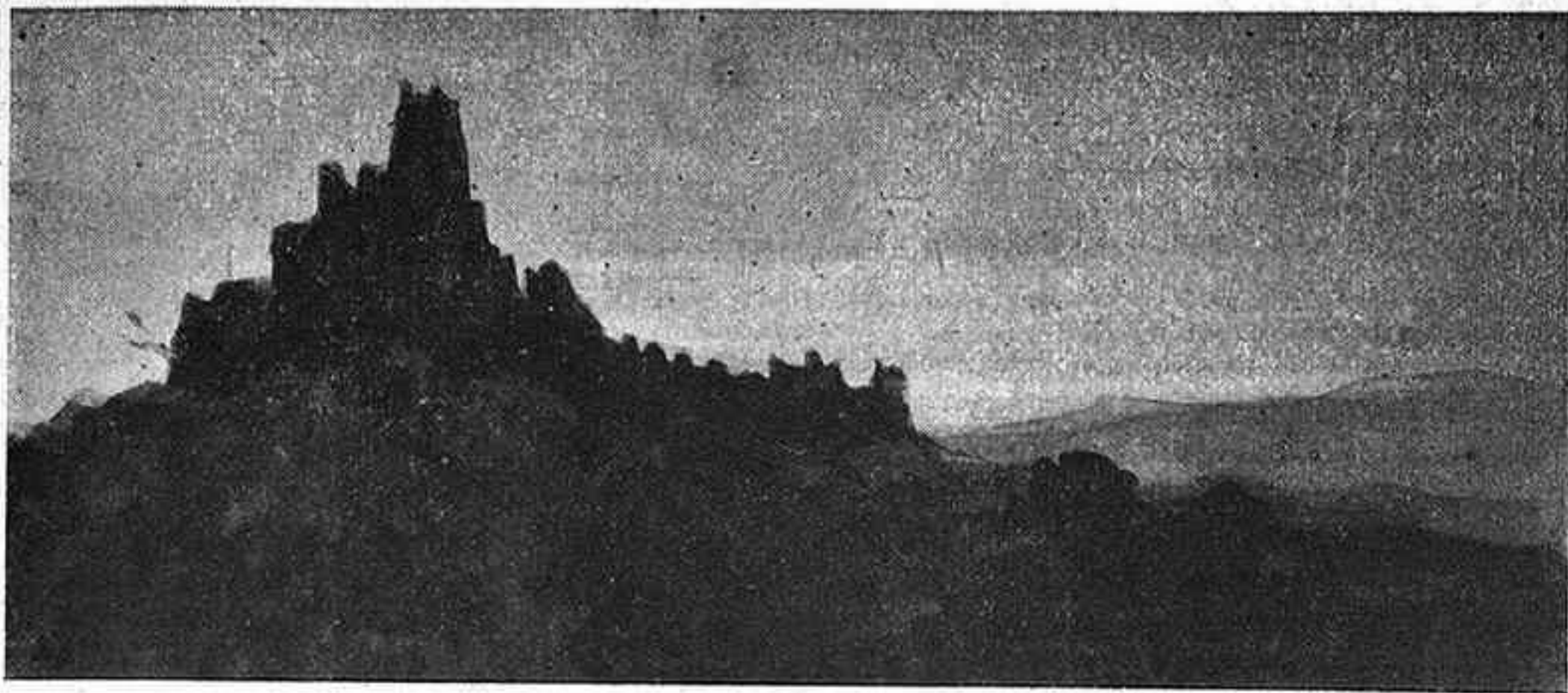
—¡La recapta ha produit 15
céntims!

—Al hostel no cal que hi
torném, perque no podém pas
pagar lo sopar d' ahir. Lo di-
nar d' avuy que devém al
cos... ja 'l trobarém un' altre
día. Lo ventre ja 'l sumarà en
la llista dels que te endarre-
rits. Tot l' equipatge 'l tenim
aquí.

Hi ha artistes de nostre gé-
nero que tenen carro propi per
las sevas escursions. Nos al-
tres no gastém tan luxo. Lo
que si tenim es la carretera
davant per davant. Lo mon no
s' enclou en un sol poble. Ab
15 céntims donan més cantitat
de vi que de pa. Lo vi es mes
compartidor. Entrém á fe 'l
trago en una venta per agafar
coratge, y ¡au! carretera avall,
que ve de baixada, y del cami-
nar no 'n fan pagar res!—

¡Y avall van! Avall aixe-
cant pols y espantant caballe-
rias dels carros, que, ab son
sotrach de parada fan desper-
tar al carreter, el qual, ab es-

PANORAMAS CATALANS (per O. Junyent).

Montsoliu.

túpida rialla davant l'estranyesa dels trajos de nostres viandants, exclama:

—¡Aquests si que se la campan sense treballar! ¡Arri, *Diamante!*

Y tornantse á acotxar en son tapa-bocas, s'endormisca novament fins que l'instint dels matxos del carro 'l portan á casa, ahont l'espera un bon plat de sopa, una platada de monjetas y un bon tall de tocino que pot remullarho ab llarchs tragos del claret de sa propia cullita, sense alquimia de taberners.

¡Y nostres artistas segueixen avall!

Sempre avall sense que la carretera donga senyals d'acabament.

Las carreteras may fineixen.

Los viandants, sí.

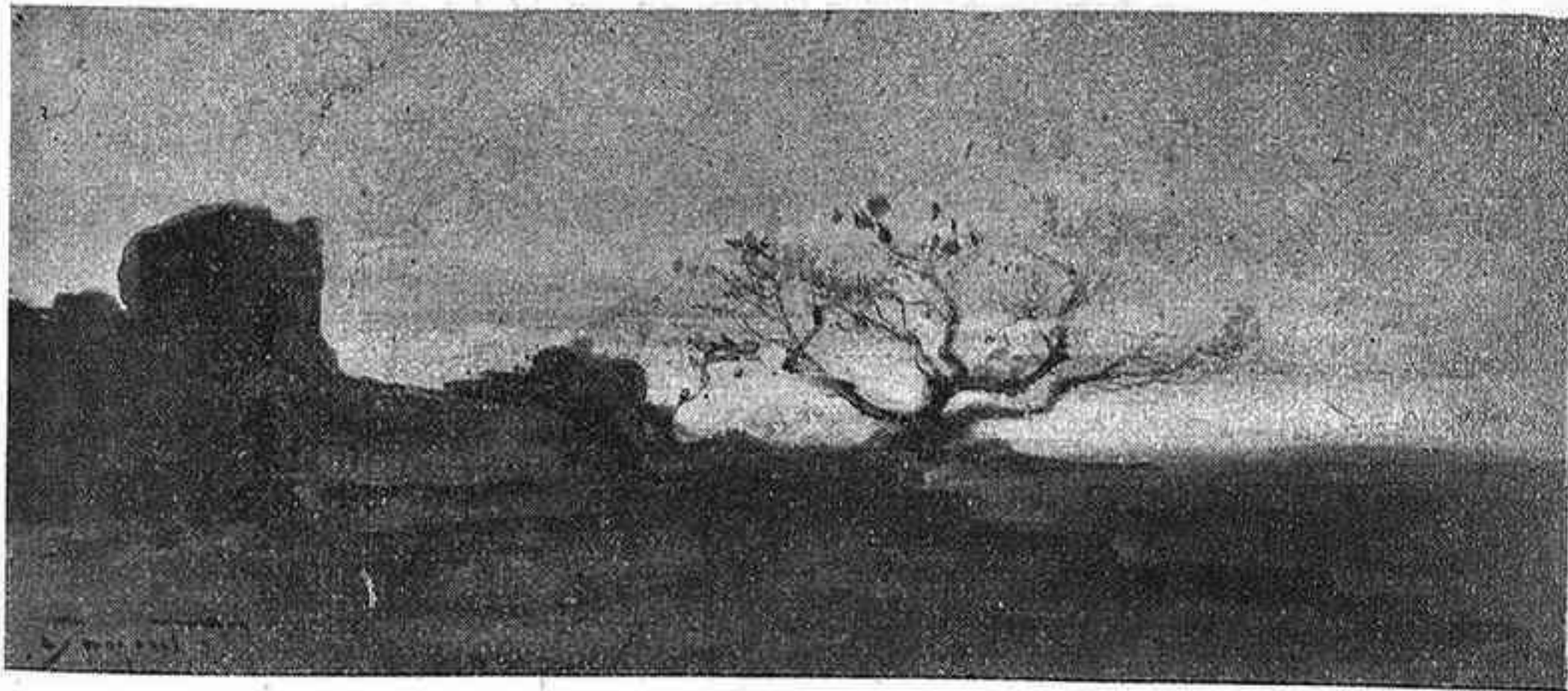
Los pobles que nostres tres artistas troban al pas, no son altra cosa que las denas del rosari de sa trista existencia de verdaders bohemis.

Bohemis, no dels que fumant ab pipa d'ámbar y espuma van *boulevard* amunt.

Si, dels que resseguint lo solch de las penas caminan carretera avall.

LLUIS MILLÀ.

PANORAMAS CATALANS (per O. Junyent).

Sant Cugat del Valles.

UNA VENJANSA

Mestre Jordi, 'l sabater,
fa molts jorns que no treballa
ab el delit que ans ho feya,
mentres alegre cantava.
S' ha extingit aquell humor
qu' en tot temps del any gastava,
y sols se 'l veu rumiar
tot punxantne las sabatas.
No surt un peu del portal,
ni ab lo vehinat fa gatzara;
fins no 's cuyda de sa filla,
lo ser que mes idolatra.
Tot aixó comenta 'l poble
com la cosa mes estranya,
y fent mil suposicions,
algú al fi ha trobat la causa.

Diu que fa cosa d' un mes
se li establí, per desgracia,
un trempat fadri barber
davant mateix de sa casa.
Astut com pochs á n' el poble,
te parroquia y sab portarla;
sols te un mal, qu' es molt burleta:
á tot lo mon troba taras.
A mestre Jordi l' ha pres
per tablilla, y en diu fástichs,
y quan no pot ab rahons,
cantant ho fa ab la guitarra.
Cansat ja 'l bon sabater
de aguantar camorra tanta,
dispost á tot, resolut,
l' emprengué certa vesprada.
Del que va passá entre 'ls dos,
ningú n' ha tret l' aygua clara.
Mes se sab que mestre Jordi
del barbé ha jurat venjarse.

Si aixó contava fa un any,
la gent del poble estranyada,
avuy féntsen creus, esplica
cosas de mes importancia.

Aquell fadrinet barber
que la sabia tan llarga,
ja no 's burla de ningú;
s' ha tornat que sembla un altre.
Ab lo desitj dintre 'l cap,
y de goig rublerta l' ánima
ab una tendre donzella,
va casars' fa sis senmanas.
Després de fer troná y ploure
per tota aquesta encontrada,
la filla es del sabater
quí li ha acabat las agallas.
Bella com un maig florit,
reunint totas las gracias,
no es estrany que hagi lograt
ferl' se' un home de sa casa.
Aixís, donchs, ne viu felís
de sa muller sols cuydantse;
y hasta per no ofendre al sogre
diu que ha desat la guitarra.

Per aixó avuy mestre Jordi,
ja torna á sé 'l mateix d' antes.
No descuidant lo treball
sempre está canta que canta.
Y si algú li fa retret
de que va jurar venjarse
del barbé, amatent contesta
ab goig que del cor li escapa:
—¿No he consentit que 's casés
ab ma filla idolatrada?
¿Ahont, donchs, podia trobar
més oportuna venjansa?

V. TARRIDA.

ELS AMORS DE L' AMALIA

Vareig conéixer l' Amalia á *La Baldufa*: havia comparegut un dissapte, á l' hora de sopar, acompanyada de la Rita, *la mamay*, com nosaltres li deyam, no sols per ser la més antiga de totas las aixelebradas de la nostra colla, sino porque á cada conversa 'ns retreya 'ls acudits del *Papay*,—el que fou president de *El Gavilán*,—de qui, segons malas llenguas, la Rita havia estat enamoradíssima sent molt joveneta.

L' Amalia, quan va aparéixer per *La Baldufa*, era una nena de quinze anys, petiteta y rossa, de cabell rissós y ulls blaus y tristos. Anava de dol, molt senzilla, sense flochs ni guarnits, y entremitj d' aquella aixám de disbauixadas, voltada per tants crits sense solta y tanta conversa llicenciosa, la seva carona blanca, blanca, y aquell caparronet guarnit ab la garlanda d' or que li feyan els cabells, duyan á l' imaginació l' esverament qu' hauria tingut la *Beatrice* del Dante, si, per un mal entés del porter de l' altre mon, l' haguessin feta entrar á l' Infern ab las condemnadas per luxuria.

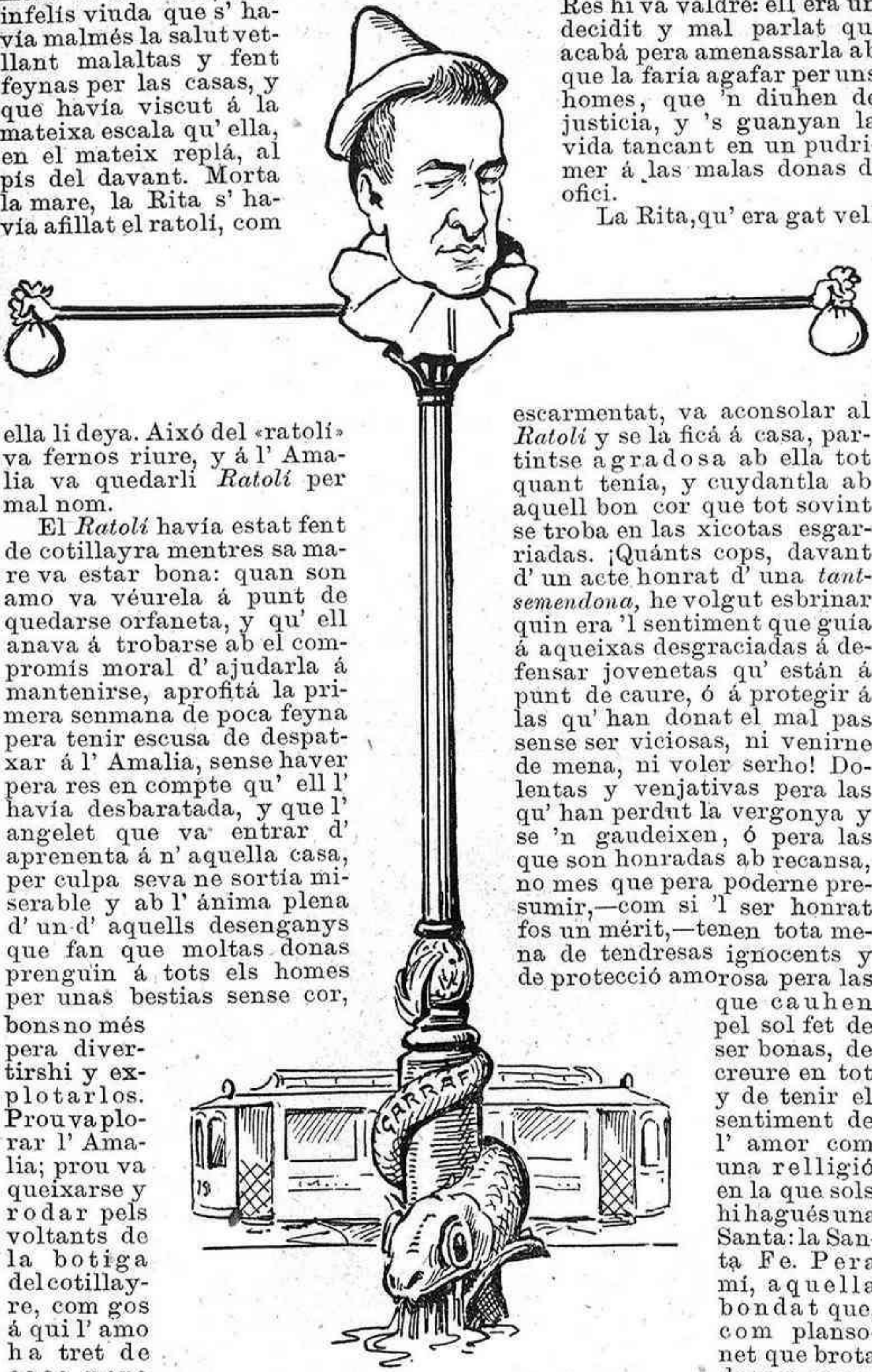
La Rita 'ns la feya tractar ab forsa miraments, ab cert respecte: va

dirnos que 'l dol que duya l' Amalia era per la mort de sa mare, una infelís viuda que s' havia malmés la salut vetllant malaltas y fent feynas per las casas, y que havia viscut á la mateixa escala qu' ella, en el mateix replá, al pis del davant. Morta la mare, la Rita s' havia afillat el ratolí, com

CELEBRITATS MUNICIPALS
(per M Moliné).

estalviarse el crostó sech ab que la bestiola s' aconsolava, escatimat y tot! Res hi va valdre: ell era un decidit y mal parlat qu' acabá pera amenassarla ab que la faria agafar per uns homes, que 'n diuhen de justicia, y 's guanyan la vida tancant en un pudri-mer á las malas donas d' ofici.

La Rita, qu' era gat vell

ella li deya. Aixó del «ratolí» va fernos riure, y á l' Amalia va quedarli *Ratolí* per mal nom.

El *Ratolí* havia estat fent de cotillayra mentres sa mare va estar bona: quan son amo va véurela á punt de quedarse orfaneta, y qu' ell anava á trobarse ab el compromís moral d' ajudarla á mantenirse, aprofitá la primera senmana de poca feyna pera tenir excusa de despatxar á l' Amalia, sense haver pera res en compte qu' ell l' havia desbaratada, y que l' angelet que va entrar d' aprenenta á n' aquella casa, per culpa seva ne sortia miserable y ab l' ánima plena d' un d' aquells desenganys que fan que moltes donas prenguin á tots els homes per unas bestias sense cor, bons no més pera divertirshi y explotarlos. Prou va plorar l' Amalia; prou va queixarse y rodar pels voltants de la botiga del cotillayre, com gos á qui l' amo ha tret de casa, pera

escarmentat, va aconsolar al *Ratolí* y se la ficá á casa, partintse agra d'osa ab ella tot quant tenia, y cuydantla ab aquell bon cor que tot sovint se troba en las xicotas esgarriadas. ¡Quánts cops, davant d' un acte honrat d' una *tantsemendona*, he volgut esbrinar quin era 'l sentiment que guia á aqueixas desgraciadas á defensar jovenetas qu' están á punt de caure, ó á protegir á las qu' han donat el mal pas sense ser viciosas, ni venirne de mena, ni voler serho! Dolentas y venjativas pera las qu' han perdut la vergonya y se 'n gaudeixen, ó pera las que son honradas ab recansa, no mes que pera poderne presumir,—com si 'l ser honrat fos un mérit,—tenen tota mena de tendresas ignocents y de protecció amorosa pera las

que cauhem pel sol fet de ser bonas, de creure en tot y de tenir el sentiment de l' amor com una relligió en la que sols hiagués una Santa: la Santa Fe. Pera mi, a quella bondat que, com plansonet que brota de soca corca-

En Rubio dels pals de la Gran-vida.

da, neix d'aquells cors que semblan fusta seca, es filla de l'instint de maternitat que tenen totes las donas, totes, bonas y dolentas, xicas y grans, y que comensa ab el bressolar la nina, y acaba ab els concells que la vella dona al fill que ja pot ser avi; y que, si en las donas de sa casa troba sovint l'esbarjo natural en la mateixa familia, en las que van pel mon á tomballons recau moltes vegadas en sers desmoralisats, homes infectes, que s'aprofitan sense vergonya d'aquell sentiment, com s'aprofitan els malvats que tenen el mendicar per ofici, de la rialleta d'àngel del noy llogat que 'ls acompanya.

* * *

La Rita, al voler protegir á l'Amalia, no 's cuydá de pensar si ella fora prou bona companyia per' aquella sens ventura, ni si 'l dia que ella patís fam tindria dret á condemnarhi á la seva protegida. L'Amalia, al anar á viure ab la vehina, va voler cercar feyna desseguida y treballar com avans, si no podia de cotillayra, de cosidora, y sino de bugadera, de tot lo que s'presentés; fins va pensar en posarse á servir: pero la Rita s'enfadá, dihent que no ho comportava, que quan menos s'esperés á referse un xich del trasbals y disgustos que li havian espatllat la salut, y que no 'n parlés mes, ni li vingués ab escrúpuls, y que fés y desfés com si

FLORS D' ESPANYA (Fot. de A. Sariols —Xatart—).

Tocant sevillanas.

fos la mestressa. Y li va guarnir un quartet, petit y endressat, ab un llit de monja ab cortinas blancas, — com un que n'havia vist dibuixat en una *lámina* d'en Planas, — ab tres cadiras de boga, pentinador ab taula de marbre, transparent á la finestra, y catifa als peus del llit. Els vespres la feya anar á dormir dejorn, y no eixia de casa fins que la veyá quieta y descansada, y ab el son ben agafat. A la matinada, al tornar al pis, caminant de puntetas arribava fins al capsal del llit de l'Amalia, y quan l'havia acotxada y allisat els rissosos cabells, la mirava amorosida, y sense fer mica de soroll eixia del quarto y anava á descansar de sas dibauxas ó á seguir vivint la vida del vici.

Cada damatí l'Amalia parlava de voler treballar, y cada dematí s'enfadava la *Mamay*, di-

PERNIL DOLS (per *Domingo Soler*).

—¿Eh? ¿Qué me 'n diuen de aquest garbo?

hentli desagrahida, y que prou qu' ho veyá que volia guanyar diners sols pera poder deixarla. Després, abressadas l' una á l' altra ploravan totas dugas, y aquellas llágrimas eran un consol pera 'l *Ratolinet* y un bálсам pera la Rita, quin cor feya la revivalla al sentir bategar aprop seu el de la jove-neta trista.

Com á l' Amalia li agradava molt llegir novelas d' enamorats, la Rita 's va suscriure á una que repartian per entregas—*Oscar y Amanda*—y ademés portava á casa totas las que podia enmatllevar als coneguts. Y l' Amalia 's passava tot el sant dia llegint, sense ganas de sortir de casa, enmandrosintse, y tornantse mes blanca y afnada.

Un vespre en Ramonet Llosellas, que per aquell temps s' esqueya á ser el preferit de la Rita, va dir á cau d' orella á la *Mamay* que fés orejar el *Ratolí*, per que sino anava á riscos de que se li morís.

—Y ara!

—Nom'agrada gens; distreula, fes que respi-

ri, que 's mogui, fesli fer quatre saltirons y no li deixis llegir massa quèntos.

La *Mamay* va quedarse tota capficada. En Ramonet no era home de parlar ab mala intenció, y quan ell enrahonava serio—que no ho feya gayre sovint,—era que la cosa anava de veras. La Rita 's ficá al llit rumiant com s' ho compondria; no va dormir fins que li semblá que ja ho tenia encertat, y á l' endemá dematí entrá dejornet al quarto de l' Amalia. Va trobarla ab els ulls oberts, esparverats y vermells de tant llegir: estava agegada de costat, mirant ab fixesa la paret, y tenia la boca mitj badada, els llabis tremolosos y 'l coll encarcarat com si estés presenciant una escena esgarrifosa.

—Sabs aquell home tan dolent?—va dir á la Rita, al véurela.—Donchs s' ha estimbat...

La *Mamay* agafá 'l llibre que hi havia damunt del llit y 'l posá damunt del pentinador, sens badar boca, tota seria, tota trista, com l' Amalia no l' havia vista may: y aquella tristor va fer sotragar el cor del *Ratolí*. Saltá del llit, se penjá al coll de la Rita y li va preguntar qué tenia. Llavoras l' altra, comensant la comedia rumiada, va queixárseli de que no fes cap cas d' ella... tot el dia darrera dels llibrots, sense acudírseli may acompa-

PERQUÉ MONTAN? (per R. Fradera).

Pera recorre 'l districte
y evitar mes de un conflicte.

y petons, singlots y riallas,
ab excitació nascuda de l' in-
somni, del no fer res, y del
temperament de sensitiva de
la pobra cotillayra.

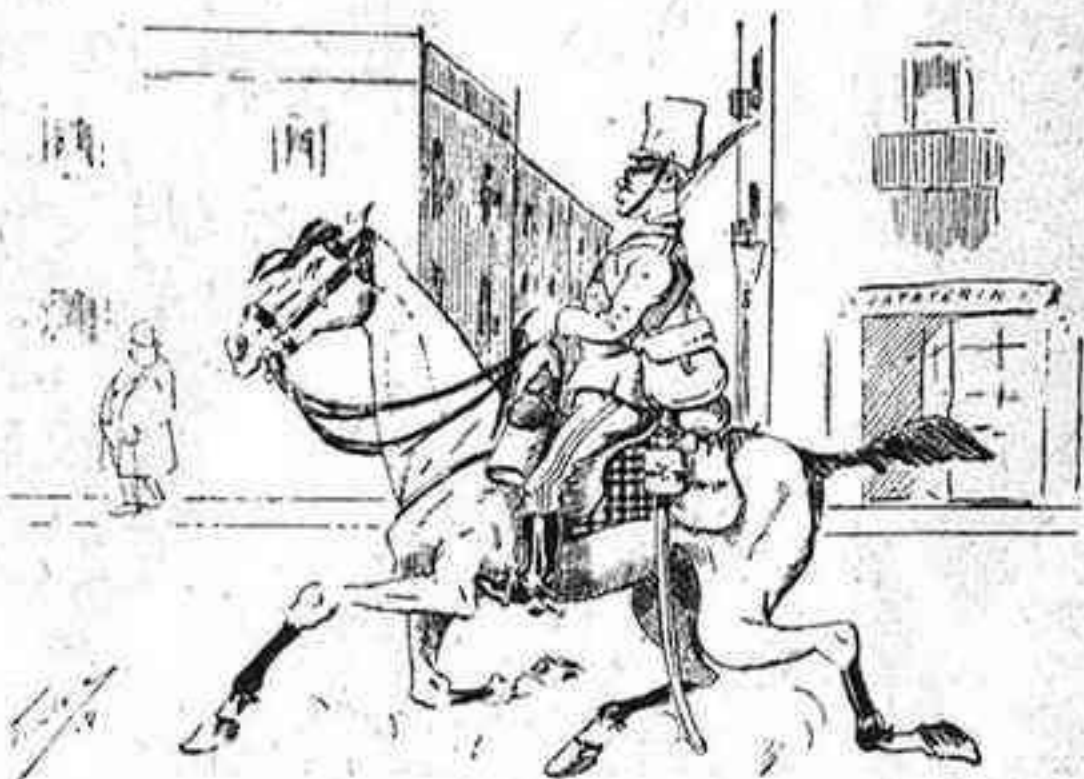
La Rita va treureli del cap
el treballar, tement que, si es-
tava malalta com en Ramonet
creya, la feyna la posaria pit-

Per higiene y per lluhir
y à las donas fer patir.

treure à alguna amiga, la portan
à fer visitas de cerimonia; las que
tot el dia son à l' iglesia las du-
hen à novena; la Rita dugué à l'
Amalia allà ahont anava ella. El
dematí à casa la Pepeta d' en Ro-
virolas, ahont se trobavan ab la
Lluisa d' en Palaudarias, y la
Quima d' en Patilletas; à la tarde
à brenar à la Font del Gat ó à can
Tunis ab en Ramón y en Joanet
y la Cametas; y, à la nit, ben cap
al tart, à la *Baldufa*, à ballar, y à

nyarla en lloch, com si 's donés
vergonya d' anar ab ella. Y l'
Amalia li respongué fentli festas,
dihentli que no eran certas aque-
llas caborias sevas, y que prou
que volia sortir ella, pera cercar
feyna ó pera acompanyar à la Ri-
ta; que llegia 'ls llibres porque
ella 'ls hi duya; que l' estimava
com à ningú del mon, y que no
volia qu' estés séria, y un grapat
de cosas més, incoherents y ditas
à correuyta, com discurs d' his-
térica, ab barreja de llagrimoyas

Pa que Nicasia la vea
y diga.—*Bendito sea!*

jor, y donant com excusa à la menu-
da l' enfadosa cansó de sempre, l' ha-
ver endavinat que si ella volia gua-
nyar diners era pera no tenir res qu'
agrahirli.

*
*

Quan las senyoras que 's passen
la vida fent cumpliments volen dis-

Per veure si troba un soci
y entroncarhi. ¡Ecco 'l negoci!

EN LO BALL DE MÁSCARAS (per M. Navarrete).

PERTENECE AL
ATENEO DE
LONDRES

—Mascareta!...

—Hola, que hi hà?

—Quants nuvis tens?

—Un no més.

—Y podrias dirme qui es?

—Tú... si 'm portas à sopà.

riure, y á jugar á cartas, patint la *Mamay* els set cálzers d' amargura pera obtenir que tota aquella colla de plagas no 's propassessin massa.

* *

En Ramonet Llosellas tenia un company tan esbojarrat com ell; un xicot alt, molt alt, ben plantat, ab cabells negres pentinats enrera, mostatxo de valent, front espayós, ulls grossos y xerrayres, espatllas de forsut, xerrameca de criatura viciada y caminar de poca vergonya,—sempre ab el cap enlayre y un xich decantat—y ab una rialleta de mofa als llabis com qui cerca qüestions y no te por de barallas. Era dependent de comers, vivia á dispesa y 's deya Adriá Castell; pero las donas de la *Baldufa* li deyan el *maco* y s' hi entenia. ¡Qué n' hi hagué de batussas per l' amor d' ell quan va ferse soci d' aquell centre! Totas las parroquianas se n' emprendavan, y el *maco* com un sultán de galliner, s' estarrufava y escullia. Era tot un home: al costat d' una colla d' esquifits com molts de nosaltres, ell semblava mes alt y gros, y els desnerits semblavam mes raquitichs. May á n' els seus ulls s' hi veyia el ribet blau que fa de firma d' una nit de disbauixa; may deya que no pera ballar; may entorbolia cap festa ab escándols ó caras tristas; may va queixarse dels cambis de voluntat d' una dona, ni de la traició d' un amich, y may va alabarse de la seva sort en amors. Ni tan sols, pera fer riure á la gent y lluhir l' ingeni, va mofarse de cap company. Per aixó, quan tots els amichs l' havian prés una estona per víctima de las sevas brometas, sempre acabavan convenint en que en Castell era un bon noy. Y *ella*—la que fós—quan no era l' Adriá ab qui ballava, ó quan ell ballava ab un' altra, el mirava d' amagat, fent la mitja rialleta, y en veu baixa solia dirli «poca vergonya!» com qui vol dir «¡que m' agradas!»

* *

L' Amalia va enamorsen de debó. La Rita ho va conéixer y tingué consulta ab en Ramonet.

—Qué 't sembla, á tú?

—Oh! Y á tú?

—Oh!

En Ramonet tenia por de que si l' Adriá s' enamorava de l' Amalia s' ho prengüés massa pel terme serio y no 's podria saber com acabaria lo que, al comensament, fora cosa de brometa. A la Rita li semblava que 'l mal havia de venir per un altre costat: ella temia qu' el *maco* 's cansés del *Ratolí* al cap de quatre días, y que l' Amalia, malalta com estava, no pogués resistir la sotragada. En Llosellas pensava diferent de la Rita perquè aquesta coneixia á l' Adriá no més de veure'l anar de l' una á l' altra, com viatjer que corre mon y s' atura un día á cada poble y 'ls deixa sense recansa per' anar á dormir, l' endemá mateix, al poble de mes enllá: y en Ramonet coneixia 'l cor del séu amich, sabia qu' aquell gegant rialler tenia horas tristas sense saber perquè; horas d' anyoransa de cosas que no sabia esplicarse; moments en que envejava als homes desnerits que las donas poden posarse als brassos y gronxárloshi com una nina.

—Bé, qué 't sembla á tú?

—Oh! Y á tú?

—Oh! Veurás, alabat siga Deu.....

—Sigui lo que Deu vulgui.

* *

El vespre següent en Ramón y l' Adriá varen passarlo jugant á cartas ab la Rita y l' Amalia, á casa d' ellas; y á l' endemá hi tornaren, y el diumenge següent varen anar á Pedralbes. Després, unas nits se 'ls veyia á las Delicias, á la galeria de dalt, prenent café ab tota serietat, com un matrimoni jove qu' acompanya dos promesos, ó á *Romea* quan en Fontova feya comedias de riure forsa. Ningú d' ells s' acostava á *La Baldufa*, y al cap de dos mesos, un vespre qu' en Ramón y la Rita varen tenir compromís d' anar á sopar ab uns amichs d' ell y unas ballarinas italianas, deixaren sols fins á qui sab quin' hora á l' Amalia y l' Adriá.

* *

EN LA MAR DEL MON
(per R. Miró).

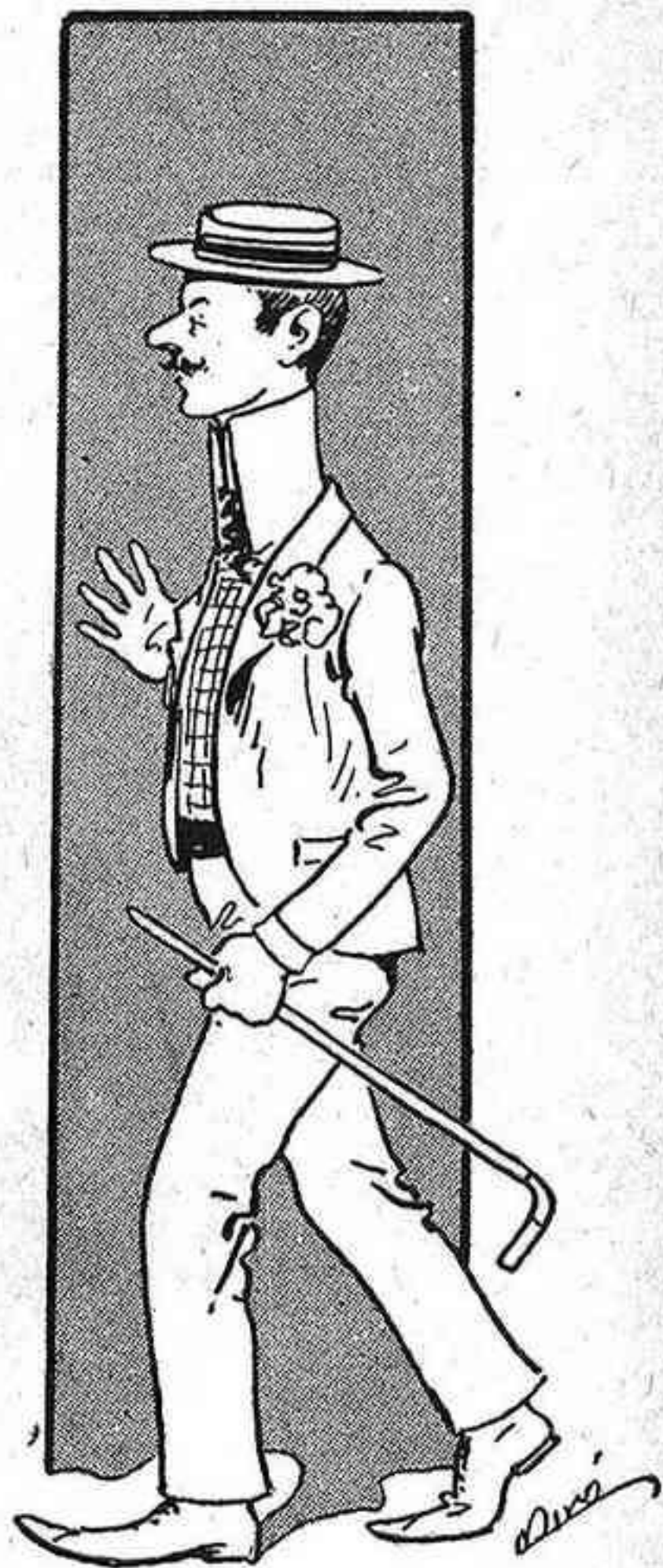
Pescadora d' arrastre.

la falda, clohent els ulls y allargant els llabis, com si volgués demanar petons y no gosés á dirho, petons damunt las parpellas y petons á la boca. ¡Qué lluny las veyá las brutalitats de l' altre, el cotillayre sense solta y sense cor, viciós y desvergonyit, quina conversa li donava esgarrifansas estranyas, sensacions nerviosas com las que promou un quadro llicenciós ó una empenta bestial! ¡Qué lluny la veyá aquella brutalitat, y com la espahordia 'l recort dé tot alló

Quins amors més bonichs els d' aquell gegant y aquella nina! L' Adriá, l' home forsut, de brassos de ferro que semblavan tenir d' estrényer com tenallas, ab pressió brutal, ab grapada dominadora, y quina bona sort ab tantas y tantas donas podia haverlo fet presumit y exigent, era com un nen pidolayre de caricias, com un mendicant d' amor,—d' aquell amor que li donavan sancer y ell no gosava á pendrel per por de ferne massa,—ab escrúpuls de xicotet de quinze anys, sempre poruch d' ofendre á l' enamorada, amanyagador y posturer, devegadas tristot y somniador, devegadas alegre, ab riallas aixordadoras com esvalot de campanas repicant á festa. Del *maco* de *La Baldufa* no 'n quedava ni rastre: l' home que l' Amalia veyá al seu costat, sempre plé d' amor, sempre tendre y gayrebé respectuós, brollantli dels llabis petons y mes petons, y paraulas d' aquellas que s' han de dir baixet, á cau d' orella, mal que sigui fosch y els enamorats estiguin sols, era 'n Castell de qui en Llosellas tenia por, aquell homenás que havia sentit anyoransa de cosas qu' avans no sabia esplicarse y allavoras trobava escritas á n' els ulls del *Ratolí*, quinas manonas de cotó fluix, al acaronarho, li feyan sentir un goig tranquil com may l' havia experimentat al rebre abrasadas de dona.

Ella, l' Amalia, no podia avenirse á que 'ls brassos forsuts del seu aymant gronxessin tan suaument, ni que fossin tan amanyagadoras aquellas mans de ferro qu' al passar per damunt dels cabells d' ella semblavan manetas de monja qu' allisessin el plomatje d' un aucell: y n' estava orgullosa de sentirlo tan fort, tan home, tan maco, y veurel agegut als seus peus posantli 'l cap damunt

EN LO MAR DEL MON.

Peix gurmant.

qu' ella prengué per amor! ¡Cóm hi creya, ella, en l' amor alashoras que 's sentia estimada y mestressa de l' home á qui ella prenia per rey, per rey del séu cor! Ella, com l' Adriá, també la sentia la necessitat de que la governessin, de que se li fessin amos del cos y de l' ánima, pero ab paraulas de germanor, ab confidencias sense fita, ab somnis sense necessitat de dormir ni de despertar, ab arruixaments de criatura, ab concells d' amich, ab passió, ab cansancis delitosos que, al treure la forsa als nervis, excitessin l' ánima, y la fessin bona, molt bona, com las ánimas dels sants! Y quánt mes xich se feya l' Adriá, mes amorosa 's tornava ella, com si fos mare, mare d' un nen malalt: y quant mes l' estimava ell, mes nina 's feya l' Amalia, y li pujava damunt dels genolls, y li feya posturas, y li estirava 'l mostatxo, y li esbullava 'ls cabells, y, d' una entremaliadura á l' altra, acabava pera ferlo enfadar de pera riure, el feya enfadar molt, molt, tant, qu' ell l' agafava á bras y, juganthi com qui juga ab un infantó dels que sempre tenen la rialla als llabis, l' aixecava enlayre, ben enlayre, gayre be fins al sostre, y quan l' havia amenassada prou ab deixarla anar y llen-sarla per la finestra, y ella plorava de tant riure, y demanava perdó, y jurava que no hi tornaria més, may més y que seria molt bona minyona, l' Adriá l' estrenyia ben fort, y corrents, corrents, anava á deixarla suau-ment damunt del llitet de monja ab cortinatjes blanchs, y 's posava al costat del llit, genolls en terra y las mans crehuadas com qui demana una mercé á la Verge.

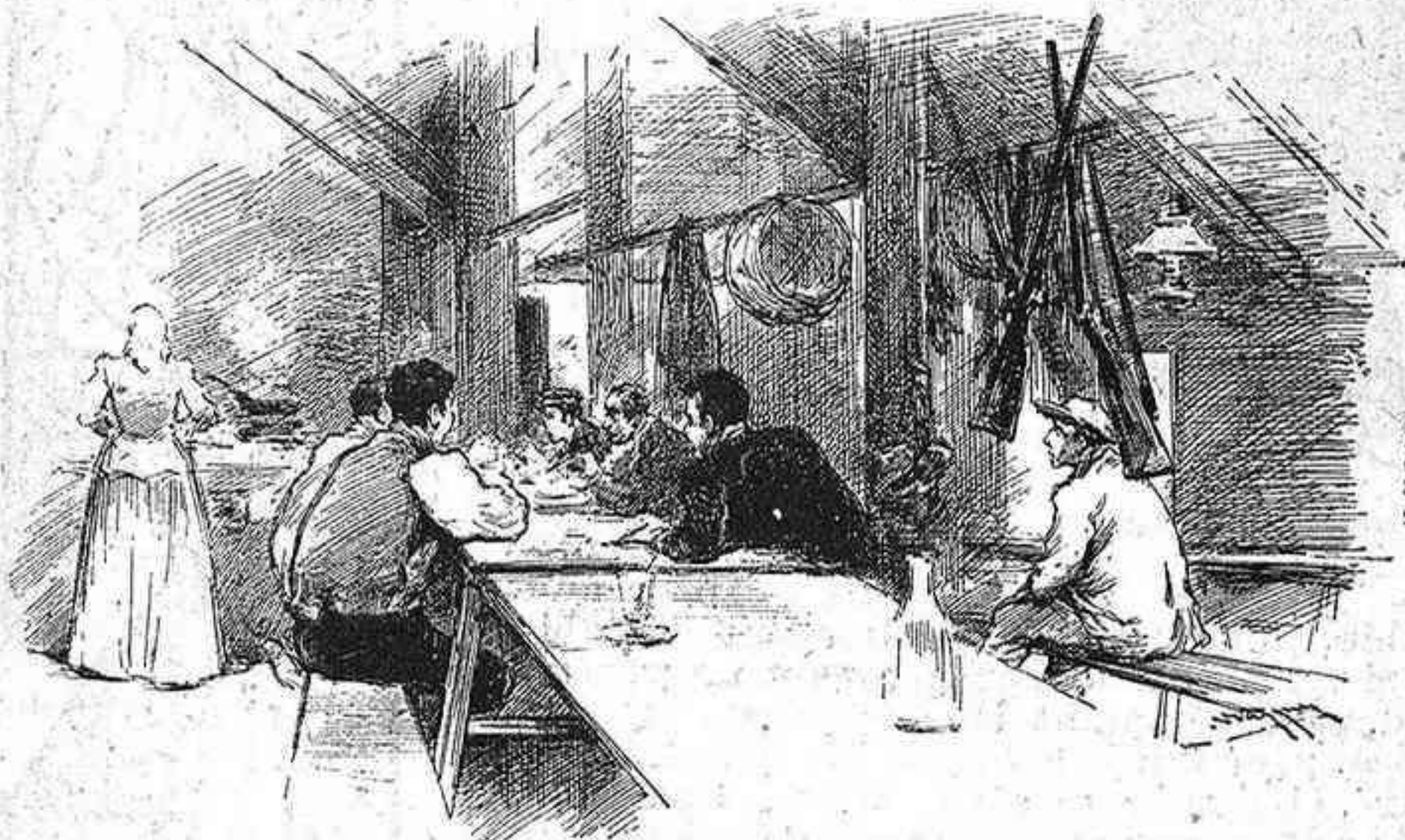
ENRICH DE FUENTES.

ÍNTIMA

Al davant d' un Sant Crist, agenollada,
una tarde resavas ab fervor;
y al vindre á casa teva, á la vesprada,
vaig saber que resavas, ma estimada,
¡perqué Deu protejis lo nostre amor!

F. CARRERAS P.

LO SOPAR DELS CASSADORS (per N. Vázquez).

Aixis no hajan cassat res,
un cop asseguts á taula,
las guatllas venen y van
¡quin tip que se'n fan de guatllas!

A LAS PORTAS DEL CEL

(QUÉNTO CASI SERIO)

1898

(Il·lustració de O. JUNYENT)

Al Cel hi acabavan de fer obras, com al Purgatori y al Infern. El Pare Etern volia rematá la gernació del sigle XIX pera fer puesto á la gent nova, y s' preparava per' allotjarlos.—«Ja dura massa aixó de la comedia del Noy! Y sempre y cada any lo mateix!» «Nadal, pessebre, pastorets; Semana Santa, la passió, manayas, cucurullas; Corpus, gegants y trampas, ginesta..... y després, el guetu de Roma que ja rapapieja, tot ho vol arreglá, y may arregla rés..... Nada, nada, que vingui gent nova y á veure si agafan un' altre taranná una mica mes distret,»—va dir. Y vinga guerra á Cuba, y els Estats Units d' América, contra 'ls estats desunits d' Espanya; y á Filipinas els manilos contra tothom; y espatechs á la América del Sud, perjudicando presidents; degollinas al Africa; cólera al Ganges y als

seus arrabals; peste negra á la India; febre groga al Brasil; dengue á Europa; inundacions á la península; descarrilaments, miseria, Romero Robledo, fam, *huelgas*, tifus..... vamos que aquí á la terra era una *delicia*.

* * *

Era una nit de la tardor de l'any 1898, y la gent se morian á grossas.

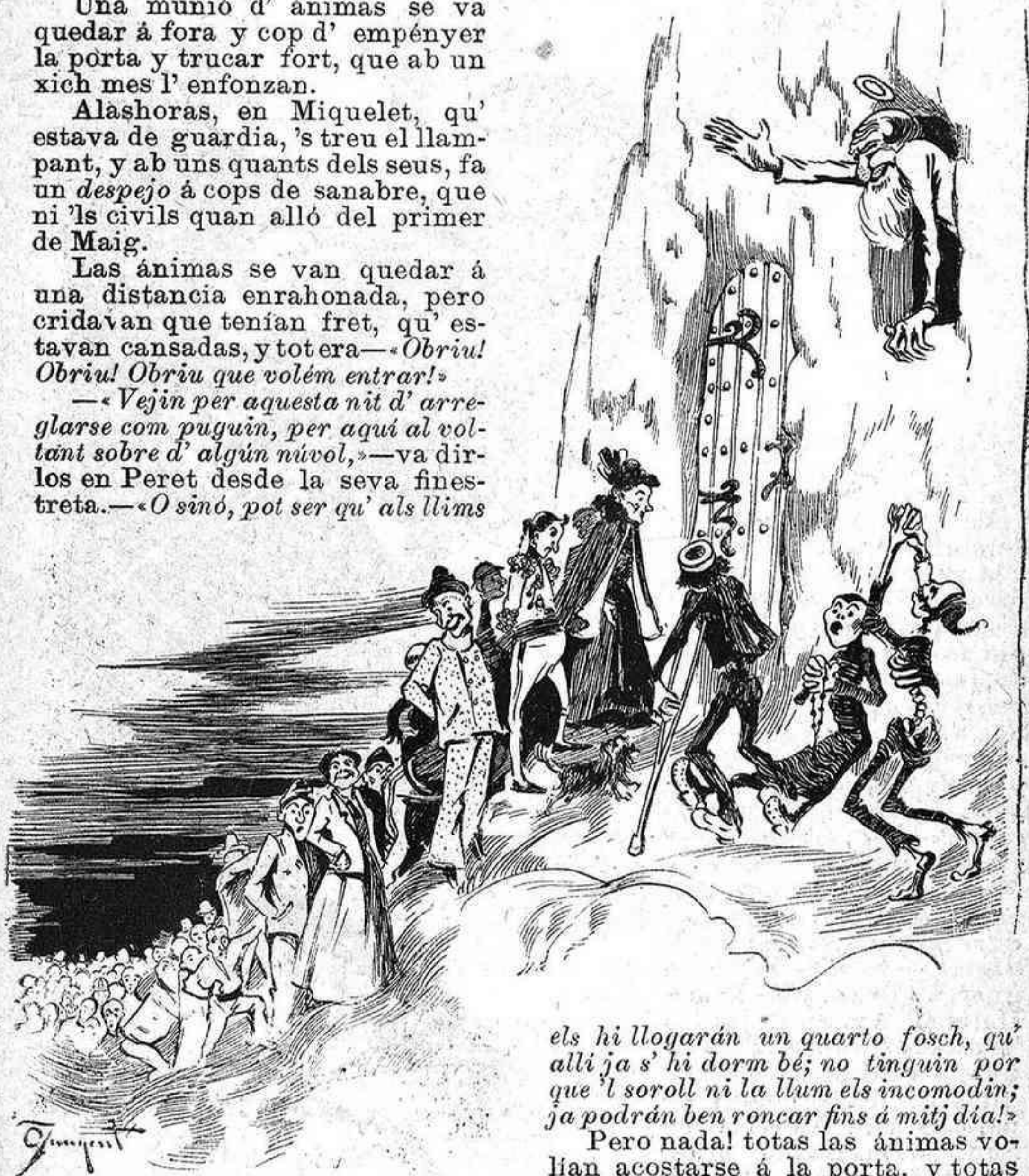
Tantas eran las ánimas que se 'n pujavan al Cel, ab pretensions d' haverlo guanyat, que per allí dalt, en tot lo dia no s' havian entés pas de feyna. Els àngels aposentadors estavan reventats. Las onze mil verges vinga pará llits; Santa Catífula y Santa Reparada cop de donar llemsols y passar cuixineras. En fi, vamos, que tothom esbufegava d' alló més. Sant Pere (ja era aixó cap al tart) reb ordre del Pare Etern de tancar la porta, y de no deixar entrar á ningú mes. «*Es di*,—va observar l' àngel que li va doná 'l recado—*á no ser que vingués algún mártir d' aquells de punta!*»—«*Dónchs entesos!*»—va respondre en Peret—y vinga posar las baldas y fer corre els forrellats.

Una munió d' ánimas se va quedar á fora y cop d' empényer la porta y trucar fort, que ab un xich mes l' enfonzan.

Alashoras, en Miquelet, qu' estava de guardia, 's treu el llam pant, y ab uns quants dels seus, fa un *despejo* á cops de sanabre, que ni 'ls civils quan alló del primer de Maig.

Las ánimas se van quedar á una distancia enrahonada, pero cridavan que tenian fret, qu' estavan cansadas, y tot era—«*Obriu! Obriu! Obriu que volém entrar!*»

—«*Vejin per aquesta nit d' arreglarse com puguin, per aquí al voltant sobre d' algún núvol,*»—va dirlos en Peret desde la seva finestreta.—«*O sinó, pot ser qu' als llims*

els hi llogarán un quarto fosch, qu' allí ja s' hi dorm bé; no tinguin por que 'l soroll ni la llum els incomodin; ja podran ben roncar fins á mitj dia!»

Pero nada! totas las ánimas volian acostarse á la porta, y totas alegavan els seus mérits.

Una que feya una pudó de rapé qu' empestava, deya que durant tres anys havia confessat no mes que vellas á Sant Felip Neri, y que després ab alló de las missions, á Filipinas, per mes desgracia, li havia tocat el confessar encare mes vellas y mes lletjas, pues eran xinas. Un' altra ánima mes anciana, alegava qu' essent rector de fora en temps de la Revolució y no cobrant, no havia alsat may cap partida.

Qui exclamava:

—«*Jo he sigut pobre y honrat.*»

—«*¿Y jo que sent rich ho era?*»—replicava un' altra.

Una ánima tota escanyolida y transparent, suspirava—«*...mestre d' estudi á la Mancha!*»

—«*Jo era modista á Madrit—deya una bona mossa, enviada directament per una de las primeras pulmonias del Guadarrama—y arribo LIMPIA DE POLVO Y PAJA!*»

—«*Jo he sigut marino y 'm vaig morir de vergonya!*»—cridava una.

—«*Jo militar d' en Zorrilla y tot esperant m' he mort de fástich*»—responia un' altra tota empipada.

—«*Jo creya ab els amichs.*»

—«*Jo confiava ab las donas*»—se sentia allá lluny.

Tota una munió d' ánimas jovas que feyan llástima, allargavan els brassos exclamant:—«*Eram republicans, y per defensar la patria varem anar á las colonias; y allí per sostenir la monarquía ens varen fe matar y se las van vendre!*»

Una murmurava prop de la finestra de Sant Pere:

—«*Després de tres anys de París he passat la vida á Lleyda!*»—Y ab un poch mes que 'n Peret li obra la porta.

—«*Soch un bolero retirat*»—deya un' altra ánima recaragolantse y fent giravols com el fum d' un cigarro.

—«*Y jo torero d' ivern*»—un' altra que passava embolicada ab la sombra d' una capa verda y groga.

—«*Y jo americano pobre!*»—una de tota torrada que duya una aureola de jipijapa.

—«*Quite su mercé, no sea pendejo! dos años en la manigua comiendo mango, aguacate y hojas de plátano!*»—replicava un' altra de color de café ab llet ab una guayabera qu' era tot un sarrell.

En aixó, dos esbufagant disputavan per qui entraria primer.—«*Jo he sigut vint anys casat*»—cridava una ánima ab banyas—y la meva dona era guapa y m' odiava.»

—«*Jo també ho he sigut, y la meva era horrorosa y estava enamorada de mí—May podía treuremela de sobre.*»

—«*Pero jo tenia sogra*»—va replicar la primera.»

En Peret que s' enterneix pren las claus y baixa per obri, quan arriba davant de la porta un' altra ánima que duya 'l sufriment pintat á la cara.

De mirada profunda é intel·ligent, pero vaga, las sevas faccions desencaixadas indicavan lo molt qu' havia patit sobre la terra.

—«*Qui ets?*»—li va demanar Sant Pere.

—«*Jo—va respondre ab to grave y trist,—vaig dedicarme á las Ciencias, á las Ciencias puras; vaig viure enamorat del Art; vaig abismarme en la Filosofia; tot quant hi ha de bo y de gran sobre la terra ho vaig adorar; he sufrert fins pels altres, fins per aquells que ni n' sabian res de que jo sufrís per ells! Treballava, no per mí, sino per las generacions que 's preparan, pels que vindrán, respectant sempre per 'xó als que han sigut! He estat ingenuo, desinteressat, y original! Ab el cor obert, tot ho vist plé de poesia!*»

—«*Be! y ahont?*»—va preguntar Sant Pere.

—«*A Barcelona!*»

—*Passa!*—va respóndreli obrintli la porta del Cel de bat á bat, que va tornar á tancar desseguida deixant á las altras pobras ánimas afora ab un pam de nas.

—«*Aquesta nit tú seurás á la dreta de Deu lo Pare, y al costat de Nostre Senyor Sant Jesuscrist, que fou la víctima mes gran dels Juheus sobre la Terra.*»

Per la copia,
POMPEYO GENER.

AMOR DE MARE

—*¡Que te son el méu fillet!...
Dorm que dorm bé'n tranquiet
que 'l vetllarte á mí no 'm cansa.*

*Dorm, y així 'l temps ves passant,
ves creixent, feste ben gran,
qu' un hom sigas sens tardansa.*

*Quan un home fet serás
ja se que no ignorarás
qu' en tu penso á totas horas;
y 'm pagarás igualment
tot besantme constantment,
dihentme que també m' adoras.—*

*Y en tan dolsos pensaments
sens pensá en los sufriments
la mareta fins cantava,
bo-y-bressant al seu fillet
que al bressol, adormidet,
alelada, 'l contemplava.*

*Y així 'l temps va anar corrent,
y 'l nin anava creixent,
tant, que ja home va trobarse,
y al fiblarlo 'l déu Amor
sentintse ferit del cor
prestament va enamorar-se.*

*Del carinyo aquell somniat,
que sa mare en temps passat
sols per ella ambicionava
molt poch ell se 'n va cuidar
y á la dona á qui va aymar
primerament el donava.*

*La mareta ab molt trist plany
plorava tal desengany
en que may cregut havia;
pero deya á tota veu:
—Es mon fill, y sent fill méu
n' es, encar, la vida mía.*

RAMÓN LLEI.

D' UNA CARTA

Hi anat á reveure tot alló; hi contemplat altra vegada l'escenari del nostre drama, ó, si vols tragi-comedia... d'ahir... Perqué era ahir quan aparegueres per primera volta á mos ulls en visió soptada, com fosa ab las primeras ombres de la nit; era ahir quan nostres besos y nostras cançons de joya torbavan el somni dels boscos... Era ahir ¡y sembla que fassi tant temps!

¡Y l'hivern es tan trist á n'els llocs aquestos! Tot alló que pera nosaltres tenia recorts y tenia ànima ha caygut, ha desaparegut, ha mort!... Boscos, rosers, nius... res hi queda. Sols, al lluny, s'aguanta aquella caseta rónega, d'hont eixia 'l fum que guiava nostras tornadas... nostras amorosas tornadas, silenciosas, bressadas per l'encantament misteriós de la hora en que 'ls remors s'apagan... Ja no 'ns en veurém d'altres... En cambi la pobra cabana resta ferma; per ella no ha vingut l'Hivern; colgada per la neu, encare fumeja.

Y fumeja perqué encare guarda foch á dintre. Jo l'he vist, en llargas flamaradas, recargolarse entre las parets fumosas de la llar...

Aixó es: la llar. Nosaltres podíam haverne fet una; pero no varem fer més que un niu.

EUGENI ORS.

ACUDITS

A casa de un prestamista.

—Estich molt conforme en deixar á vosté els trescents duros, mediant una garantia, com per exemple una lletra...

—En quant á aixó no s'apuri; si vol, pot disposar fins de tot l'abecedari.

—Y donchs, Joanet ¿hónt la fas?

—Porto 'ls llibres...

—¿D'alguna casa de comers?

—No: els porto en un carretó 'ls días que hi ha Encants, per un que hi te parada.

E. NOVELL.

SUCCEHIT

Al visitar un foraster una població catalana preguntá al cicerone que l'acompanyava:

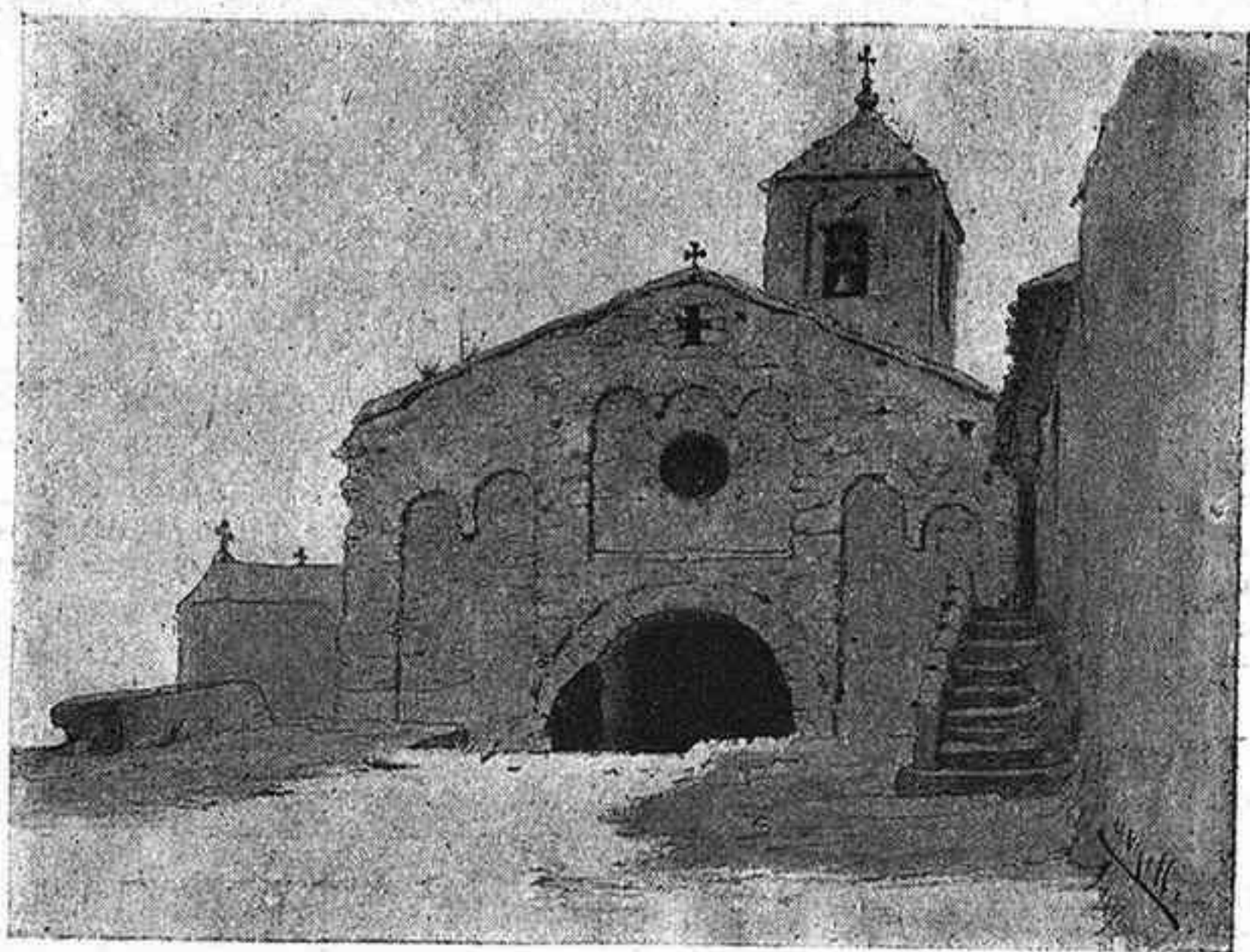
—De qui es aqueix monument?

—Del municipi—contestá 'lguía.

UN A. VENDRELLENCH.

PASTOREL·LA.—Dibuix pre-rafaelista (per D. Soler).

SOLETAT.—(Inspirat en Sant Pere de Tarrassa, per *M. Urgell*).

LA SOPERA GRAN

A la tertulia del antich Café de las Set portas, al Pla de Palacio, s' hi aplegava, fa molts anys, lo senyor Janet Pujol, aquell menestral del carrer del Infern del qui, en altrás ocasions, vaig contar alguns dels fets més ó menos verdaders.

Aquella tertulia ell sol la distreya ab sa conversa interessant pel seguit de mentidas que improvisava y 'l desahogo ab que las refería. Per aixó 'l seu auditori era complascent, acomodable, poch discutidor, y ab bons devallants per empassárselas.. que si algú li hagués estroncat la vérvola ab duptes ó reparos ó mofera rialleta d' incredulitat, lo conflicte era segur y dificultós de resoldre, donchs lo senyor Janet, ab lo valor de las sevas conviccions imposava 'l ser cregut sempre, ab veritats ó mentidas, per forsa. Vull dir, á cops de puny; porque 's tenia per progressista exaltat y no hi passava per embustero. Probablement tampoch se pensava serne. Aixó li donava molta superbia, y ab singular desembrás escometía y bestreya als doctors Lléménas que 'l contradían. De modo que 'ls duptes quedavan aclarits al acte ab trencadissa de copas ó ampollas y demés trontolls violents que reclamavan la defensa del seu punt d' honor, si acás no arribava á escáures malmetre alguna fesomia ab xiribech esmaltat, xafament de nassos y soptada in flor de bigotis.

* * *

En certa diada de Nadal, eran ja més de las tres de la tarde que encare 'l senyor Janet no havia comparegut al café. Aquesta tardansa la comentavan los tertulians ab suposicions irónicas; y, com no hi havia cap perill á manifestarlas, cadascú deixava en banda la habitual prudencia que imposava 'l geni teyós del senyor Janet y 's rescabalava glosant alegrement las sevas patranyas.

Estanys del Pirineu.

Per fi comparagué; la rebuda que li feren va ser tan galana y expressiva, que no abastava á tornar saludos, cortesías y baretadas per tots indrets. Tothom s' enretirava pera ferli lloch á la taula planyentse al mateix temps del seu retart. Una vegada hagué distribuït equitativament ab rialletas y miradas plahenteras lo goig que li donava tanta cordialitat, adelantá, com introyt obsequiós, la primera mentida á la concurrència.

* * *

—M' aixeco de taula,—va dirloshi.—Tres horas seguidas menjant sense destorbarme per res. A las dotze en punt m' hi assentava. Végin quants quarts son de quatre... Donchs la meytat del temps l' he passat menjant los macarrons.—¿Encare no 'n tens prou? m' ha dit la senyora. No sé ahont te caben.—No t' amohinis; aqueixa pasta fa com los canons de las ulleras de llarga vista: s' arronsan ficantse l' un dintre del altre. Per aixó se n' han endut la sopera que totjust semblava que n' haguessem tocat. Dono totseguit lo segon xiulet de preparen y á la carrera, y portan la carn d' olla recompartida en tres platos grans, si fa ó no fa com lo rotllo d' un tortell de duro cada una. La de verdura feya molt goig. Los sigrons semblavan pintats de groch *reyal*, ab la circumstancia, que de tan grossos qualsevol haguera dit si eran patatas novellas. Prou los castellanets que fan tant boato y fatxenda ab los seus quedarian avergonyits si tastessin los que ixen á casa per Nadal, y certs empleats de la Andalusia prou vindrian més famolenchs d' allí baix per atipársen y aborrrir lo seu *gaspaxo*, que fora com aborrrir l' extracte de la miseria.

De las altrás platos no cal parlarne per alabaras; semblavan *ramilletes* de pastissería. La dona que 'ns fa las feynas es la que las endaga cada any y s' hi lluheix. L' he cridada á taula.—María, n' heu fet massa; vos hi faréu malbé la vista, li he dit. A aquestas platos no més hi mancan três mánechs y dos quartos de grills á cada una per poguerlas portar á benehir

(119)

com si fossen palmas... Ja us podeu fer brodar tres coronas als llensols y coixineras, perque haveu guanyat los primers premis. Teniu.—Y li he posat tres pessetas columnarias á las mans.—Sou tan noble com qualsevol *grande* d' Espanya.

* * *

—Perdoni, senyor Janet, li pregunta un concurrent: ¿Qué vol dir lo xiulet d' avis?—¿Encare no ho sab? Pensava haverlosho explicat. Com jo *entrevinch* á las taulas del Liceo per qüestió dels mobles, vol dir que pel dinar de Nadal á casa organiso la maniobra com una màgica. Allí á cop de xiulets s' entén si s' ha d' operar pel costat de *Rambla* ó de *Jardí*: si s' ha de fer botadura pel foro ó corre trampillóns per la mutació. ¿Cóm voldrian que 'ns entenguessem á la cuyna entre aquella bateria d' ollas, cassolas y greixoneras y aquellas fogonadas que espeternegan llensant ruixims d' espurnas ruhentas á cada cop de ventall que 'ls hi enjega un xerrich que no més el llogó per fer de fogonista tot un dematí? Cada toch de xiulet es una veu de mando combinada y cada passada te 'l seu toch y contratoch. Pels plats de preferencia 'm valch d' una combinació de campanas.

—Deu tenir la cuyna lluny del menjador.

—¿A casa, lluny? Si alló es una botiga com una capsa de dómino; á esternudar eixim al carrer per no estabellarnos lo cap contra una paret. La cuyna es enganxada ab lo menjador; aqueix dia serveix per las ollas de lleixiu: no més hi rentan la plata. Per cuynar las viandas, rellogo un magatzém á casa 'l senyor Marqués de Senmanat, que 'l tinch á tret de pedra de casa. Ne pàgo una futesa, y 'ls hi deixo francas las olors dels guisats. ¿Qualsevol prengui aygua de la font del Ferro de Gavá per restablir la gana!

* * *

—Qu' entre 'ls macarrons y la carn d' olla se m' han passat aquestas tres horas. ¿Quins macarrons! Semblavan farcits ab licor!—Me 'n vaig al café; he dit á la meva senyora.—¿Y ara! ¿que no vols escaldums?—No.—Pren una rodanxa de llus.—Tampoch.—Hi ha un tascó de bou metxat; lo gall dindi, la escarola ab rabets, ápit y aquellas olivas arbequinas fetas á casa que tu 'n dius píndolas boscanas perque tenen gust de fonolls y sajudida...—Ja he dit que no. ¿Vols que 'm perjudiqui un excés de gurmanderia ó que m' esbotzi una replenitut de macarrons?—¿Fuig d' aquí, ponderador! ¿Ni turróns, ni esclopets, ni neulas?—La persona que no te cordura, li he contestat, y s' enceba menjant, lo mateix pot morir de repent d' una torsó de budells, com de feridura de plé á plé al pahidor.—Calla Janet, m' esparveras!

No m' ha mancat rahó per parlar aixís. Afigúrinse que desde las vuyt del matí bullia l' olla del caldo, que hi havia de tot, cavallers.

—Ja se sab, digué un concurrent; carn... pilota... gallina...

—Si, senyor, de tot.

—Butifarra... peu de tocino, insisti 'l mateix.

—Ja he dit de tot; replicá impacient lo senyor Janet.

—Ápit... col... sigrons...

Aquí 'l senyor Janet d' un cop de puny sobre la taula feu somoure tot lo servey de pisa y cristall, exclamant ayrat:—¿No he dit de tot?

—Perdoni, dissimuli.

—Quan se parla de tot, li replicá, es per abreviar y vosté m' entrebanca la relació ab la butifarra, 'ls sigrons y la fulleta d' ápit. ¡Ay mal viatge! ¿Qué 's pensa que fem llista *regalisada* de notari per la carn d' olla? A casa de vosté hi han tirat de tot?

—Ben segur.

—¿Una butifarra y quarto de gallina, eh?

—Si; si, senyor, de tot.

—Donchs nosaltres duas; mitj capó, dos peus de tocino, molsuts, blanchs, pulits, semblava que portessin guants de cabritilla. Vagi sumant y després afegéixihi 'l doble y sabrá com s' endaga una carn d' olla bona

y, complicada. Ara, calculin vostés quin caldo havia de sortir. Alló era gelatina que s'hi podia dibuixar qualsevol floreyo á sobre.—No hi posis gayres macarrons, he dit á la meva senyora, ó sino eixirá una lligada que ni cullera ni forquilla hi penetrarán; los tindrem de treure ab la barrina. Quan ha abocat l'olla semblava un riu d'or que's despenyés. Los macarrons, colats abaix, anavan eixint pesants, revinguts, poch á poch, ab un xap que esclatavan al caure... ¿han reparat lo soroll que fan las granotas quan se tiran al regueró? Donchs per l'estil. Y desseguida perdian lo mon de vista engolits dins la substancia. Tinch d'advertirlos que la sopera de casa es pesa. Duas lliuras de pasta no hi fan cap bulto.

—¡Caram! ¡Caratsus! digueren uns concurrents mirantse als altres que no gosavan dir res per no comprometre, pero que feyan anar lo cap avant y enrera com assentinthi.

—Si, senyors, lo que dich, replicá passejant la mirada altanera y provocadora per entre la concu-

rrencia. La varem anar á comprar tots dos. Feya mitj any que eram casats; llavors teniam lo primer noy á la *reserva*: encare va tardar cinch mesos á darsens á conéixer. Me'n recordo com si fos ahir. Quan la llevadora me'l presentá dihent: «Sia la enhorabona senyor Pare; es un *fulano*», la alegria m'anegá 'ls ulls, que si no me'l treuhen de la vora l'ofego d'una besada. ¡Era un xicotás com un artiller! Moreno com jo, pero guapo, la cara de sa mare ¡qué! més guapo! Una cara que podia anar encunyada en qualsevol moneda!

—Potser nos ^{***} ne varen treure una vintena de soperas á ca'n Grénzner. Totas las trobava petites.—Aquesta correspon á un joch de dotze coberts, varen dir ensenyantne una de molt revinguda.—Encare es xica.—

La meva senyora'm tocá del colze dihent:— Ave Maria, Janet, ¿qué posarás dispesas?—

¿Per qué la voldria? m'preguntá fent lo sonso 'l dependent.— Per

ART POSITIVISTA (per M. Moliné).—Una cansaladera que 's porta la cansalada.

tirarhi un parell d'ocas vivas, que s'hi recrehin en lo caldo y que hi puguin virar per tots indrets sense toparse.—Lo minyó, picat, me presentá una sopera fina que semblava una cúpula boca amunt. Aviat varem quedar entesos pel preu. La meva senyora no la volia.—Pero Janet, es massa diforme!

Naturalment, jo estava á veure venir. Era 'l primer any de matrimoni y 'l nostre noy gran, com he dit, se trobava en camí ab la butlleta d' allotjament.

Pel carrer no 'm digué paraula; vaig coneixer que estava ressentida. Al arribar á casa 'm va fer riure ab un acudit. Desembolico la sopera; ella butzinejava:—Ves de quin trasto t'has enamorat. Podrás posarhi melons á refrescar algú dia de compromís.

Jo, res; com aquell que no la sentia. La destapo, y al acte, sens adonármem, m'agafa per darrera fentme apartar y dihent:—No t'hi aboquis, Janet, que 't rodará 'l cap!—Vaja, 'm va guanyar la voluntat ab aquella humorada. Poso má á la butxaca y li entrego un grapat de napoleons y pessetas.—Te, li vaig dir; ves á comprarne una al teu gust. Jo anava ab la idea que tú no has penetrat; las donas no teniu tants allargos de judici per prevenir las cosas ab temps. Avuy per demá que la nostra familia vingui en augment...

La meva senyora, que te més vivó que cap centella, sens deixarme acabar s'apuntá 'l dit al front dihent:—¡Sant Eloy, quan era xich era noy!

No t'escarrassis, ja t'he entés; pero d'aquí á llavors ¿qué 'm farém d'aqueixa bomba? Al menos tingués un forat podria passarhi bugada per ara y tant.

—Tira pel cap que vulguis. Ha de servir per Nadal y plena; mal haguém de menjar macarrons fins á la Candelera.

Y desde que 'ns varem casar, cada any, per Nadal, surt á taula la sopera gran.

—¿Quánts son, donchs, á celebrarlo?—feu un dels més curiosos.

—La meva senyora y jo.

—¡Sí que!...

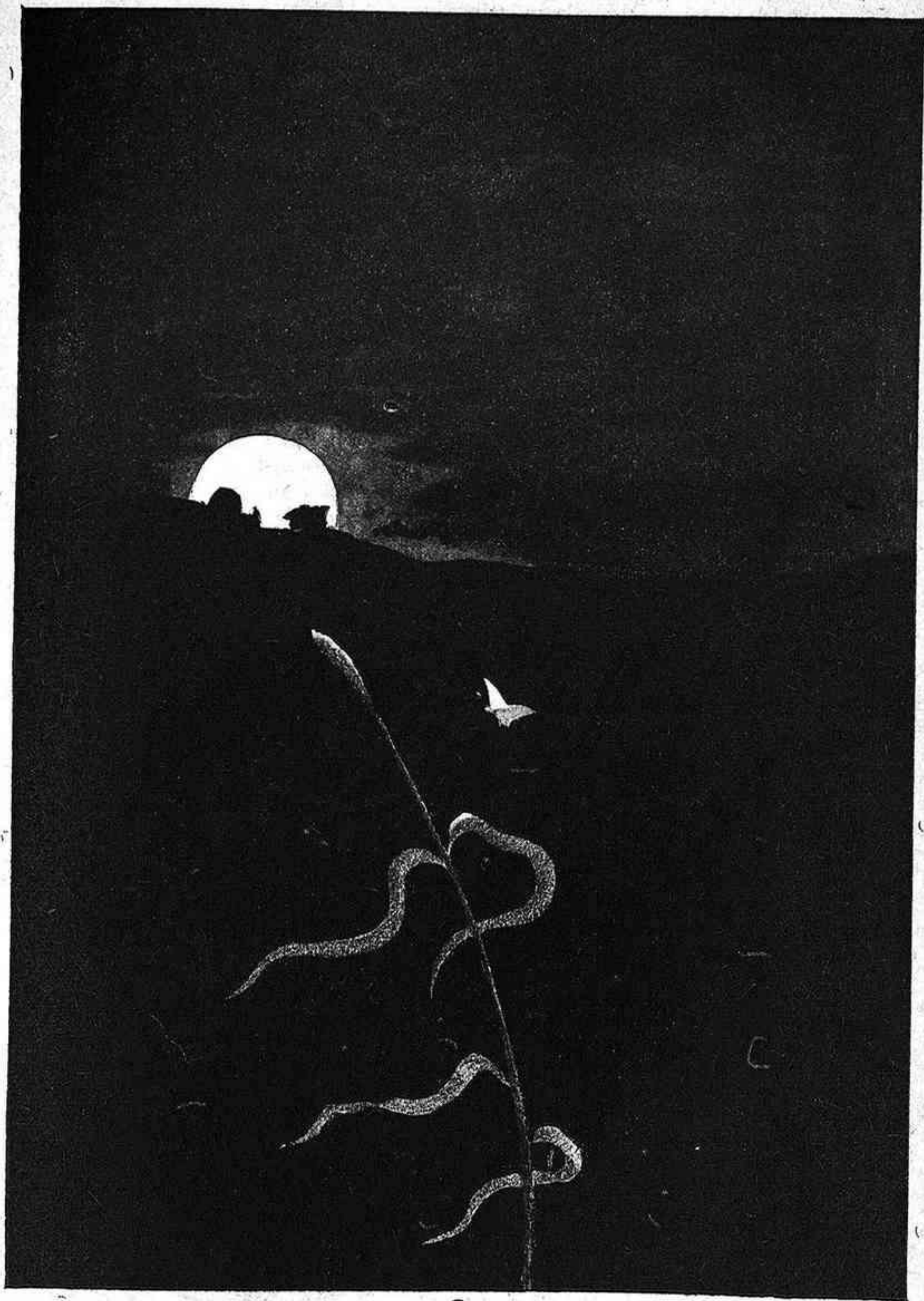
—Ja veurá; 'ls cálculs dels homes son erradors. Y prou he vist casat al Baldomero: la meva senyora també. Semblava que ja podiam anárnose'n del mon quan varem tenir aqueix logro. Després vingué 'l nét. Ja 'ns recava allavors y una altra voluntat ens tirava...—*En fin*, es una historia llarga. La meva senyora es una pasta d'agnus. La jova, una bona minyona. Totas duas tenen circunstancias molt afavoridas; endressadas, treballadoras; bon cor, bon sangro, cada una de per sí. Son dos ángels; pero juntas, arronsan las alas y treuhen las unglas. Lo Nadal á casa nostra, seguim celebrantlo sols; y per la senyora y per mí surt la *sopera gran*.—EMILI VILANOVA.

MODAS (per R. Miró).

Vestit heráldich, molt propi pera fer visitas á familias de sach blava.

PLANAS MODERNAS (per *Mariano Foix*).

A LA NIT.—PAISATJE.

UNA MASCARADA A BARCELONA.

Salta á la vista que 'ns hem anat tornant molt serios y formals, de tal manera que fins sembla que 'l riure no 'ns escati. Aixó fa que casi ningú 's permeti disfressarse, ni per Carnestoltas, com no siga de una manera ignoble, ab faldillas de dona ó ab faldilletas de *bebé*, lo qual bé 's pot pendre com signo de la decadencia de una rassa.

Essent aixís creyém fer obra meritoria tornant per i' honor de la nostra terra, y recordant á la ensopida joventut actual que 'ls nostres antepassats eran mes expansius y mes alegres qu'ells; qu'estavan disposats sempre á donar per qualsevol motiu

Argenters.

Llibrers, Impressors y Velés.

lloables probas de bon gust, de un humor excelent y de una verdadera rumbositat, que 'ls duya á no reparar en gastos, quan creyan del cas divertir-se, y ab mes motiu encare quan se consideravan obligats á obsequiar á las personas de representació que 'ls distingian ab la seva visita.

Aixís vá ferho la joventut barcelonina, en temps dels nostres besavis y dels nostres avis, entre altres moltes vegadas pels anys de Deu, 1750 y 1802.

S'ha de tenir en compte ans que tot lo qu'era Barcelona en aquella época. La ciutat estava tancada estretament per un cinturó d'envellidas y rónegas murallas que l'ofegavan: la Rambla flanquejada en tota la seva extensió per las tapias dels

convents y tapada per un quartel á cada extrém, no era gaire cosa mes que una riera: los carrers estavan mal iluminats, y de vespre, tan sols se sentia per ells lo pas de las patrullas y rondas y 'l murmull del reso del rosari qu'eixia de totas las casas.

Donchs be: tot aquest aire arcaich, ranci y endarrerit no era obstacle á que 'ls barcelonins siguessen mes jovials y divertits, y molt menos hipócritas que la joventut aygualida que avuy se estila.

Se podrá dir que aquellas generacions tenian més fé y guardavan més respecte á sos majors, per més que aqueixa consideració sigués aparent moltes vegadas: tot aixó será indubtable. Pero si ho comparem ab lo que passa en l'actualitat, en que molta

Tundidors, Pellaires, Vidriers y Teixidors de llana.

part dels lligams del respecte s' han romput ¿cóm s' explica la tristor y l' ensopiment de que fan gala á totas horas molts joves barcelonins? A major llibertat sembla que hi hauria de correspondre una major expansió y un desitj més viu de disfrutar á cor obert, y no obstant estém veient que molts dels joves á que 'm refereixo, quan se treuhen la nyonya de sobre, es sols per assistir lluhint lo *pavero* blanch y la estreta corbateta vermella, á la bárbara festa nacional, aquí completament exótica, lo qual no 'ls priva de usar certs modismes flamenchs que, creguin, que á la seva boca y ab l' accent especial que saben pronunciarlos, fan més fástich que gracia.

Escribans públichs y Confiters.

Mes deixemnos de filosofias y aném á lo que interessa.

Pel mes de maig del sobre-dit any 1750, ab motiu de la vinguda á Barcelona de la senyora infanta donya Maria Antonia, més tart Duquesa de Saboya, 'ls gremis tingueren á bé dedicarli una espléndida mascarada, en la qual tots hi van pendre part vestint elegants y riquíssims trajos ab arreglo á figurins fets expofés, tal volta per alguns dels deixebles de 'n Tramullas (1).

Creyentlos inédits, hem cregut interessant donarlós á llum, si no tots una bona part, sisquera 'ls suficients, pera ferse cárrech de la cosa.

Dona una proba del briós esforços

Daguers, Cistellers y Hortelians del portal de Sant Antoni.

que implica la seva realisació lo número considerable de figuras de que 's componia 'l conjunt, format de vintisset grupos ó comparsas alguns d'ells hasta de dotze parellas, sense contarhi la gran cantitat de servidors ab hatxas encesas que á cada grupo acompanyavan.

Las ditas parellas se presentaren ricament vestidas y ajensadas ab suntuosas estofas de panyo y de seda profusament brodadas, y recamadas d' or y argent, lluhint además finas y brodadas mitjas y sabatas encivilladas d' alt taló.]

Algunas de las senyoras portavan mascareta de satí, al pas que otras,

Revenedors, Taberners y Hortelians.

(1) No portan firma.

al igual que 'ls homes usavan careta entera.

Hi havia gremis—indubtablement els mes rics y rumbosos—que formavan ells sols una agrupació; altres en cambi 's reuniren en número de tres, quatre y hasta més pera constituhir un grupo, sense tenir pera res en compte la disparitat de sos respectius oficis. Aixís los gremis d' Hortelans de las Aforas, del Portal de Sant Antoni y del Portal nou se segregaren formant cada un d' ells en diverses collas perteneixents á altres gremis.

Los trajos que vestiren están manifestament inspirats en los francesos, al istil dels que predominavan en las fastuosas cabalgatas del temps del Rey Sol y de Lluís XV, y en los que

Semolers, Moliners, Mesuradors de blat, Mantés y Fadrins.

Mestres de casas, Candelers de seu y Olliers.

gría. Y un detall singular. Conforme havém dit avans tingué efecte durant lo mes de maig, es á dir, fora de Carnestoltas, y ab aixó 's demostra qu' encare que 'ls nostres antepassats visquessen en temps de frares, per lo que sembla, en materia de disfrutar no miravan prim.

* * *

Los gremis que prengueren part en la mascarada que 'ns ocupa, foren los que segueixen, citats per l' ordre establert en documents de l' época.

N.º 1: Escribans Reals.—N.º 2: Fusters, Manyans, Agullers.—N.º 3: Curtidors.—N.º 4: Escribans públichs y Confiters.—N.º 5: Mestres de casas, Candelers de seu y Ollers.—N.º 6: Llibrers, Impressors y Velés.—N.º 7:

's treyan á lluhir en lo Teatro de l' época, de manera que alguns d' ells recordan los romans convencionals dels quadros de Lebrun y altres los pastorets acicalats de Watteau y Boucher; carácter que, á bon segur no haurían sapigut donar als mateixos en cap altre regió espanyola menos oberta que Catalunya á las influencias y gustos predominants enllá del Pirineu.

De totas maneras, ab lo sol exámen dels figurins tenim motius suficientes pera creure que degué ser aquella una festa de bon gust, exhuberant de riquesa y plena de animació y ale-

Pintors, Escultores, Doradors, Retorcadors de seda y Hortelans del Portal Nou.

Hortelans del Portal de San Antoni, Daguers y Cistellers.—N.º 8: Pintors, Escultors, Doradors, Retorcedors de Seda y Hortelans del Portal Nou.—N.º 9: Ferrers, Calderers, Carreters, Assahonadors y Ataconadors.—N.º 10: Revenedors, Taberners y Hortelans.—N.º 11: Escribans Causidichs y Apotecaris.—N.º 12: Corredors de Cambis, Cirugians y Mercaders de telas.—N.º 13: Semolers, Moliners, Mesuradors de blat, Manters y Fadrins.—N.º 14: Drapaires, Tapiers, Págesos de las aforas de la Ciutat y Nuncis.—N.º 15: Clavataires Espasés, Practicants de Cirugia y Hortelans del Portal de San Antoni.—N.º 16: Tintorers y Matalassers.—N.º 17: Sastres, Fabricants de cordas de viola y Xocolatés.—N.º 18: Tornés,

Carnicers.

Calderers, Carreters, Assahonadors y Ataconadors.

Boters y Paletas.—N.º 19: Carnicers.—N.º 20: Tundidors, Pellaires, Vidriers y Teixidors de llana.—N.º 21: Sabaters, Escudellers, Esparters y Vainés.—N.º 22: Arrieros y Camalichs.—N.º 23 Fadrins fusters y Julians, es á dir Guanters, Cintors, Quincallers y Pintors.—N.º 24: Fadrins sabaters, Brodadors, Courés Sillers y Albardés.—N.º 25: Barratinaires depunt, Xinxers, Perruquers y Fadrins Sastres.—N.º 26: Cordoners, Galoners, Batidors d'or, Cordelers, Teixidors de lli y Soguers.—N.º 27: Argenters.

En total 27 comparsas.

* * *

Cinquanta dos anys després los mateixos gremis ne feren un'altra dedicada als reys Carlos IV y María Lluisa ab motiu de sa vinguda á Barcelona.

Bé voldriam parlar d'ella aquí mateix y en una forma idéntica á la qu'hem empleat al donar compte de la corresponent al any 1750, que prous datos tenim reunits; pero 'ns falta l'espai. Un altre dia ho farem si á vostés no 'ls cansa, y Déu ens dona vida y salut per'arribarhi.

LLUIS LABARTA.

Escribans causidichs y Apotecaris.

UN TRANQUIL (per J. Lluís Pellicer).

Esperant la regeneració.

LA FALTA DE COSTUM

A un xicot més dú que un ou de mona 'l baixan á ciutat perque s' eduqui en un colégi.

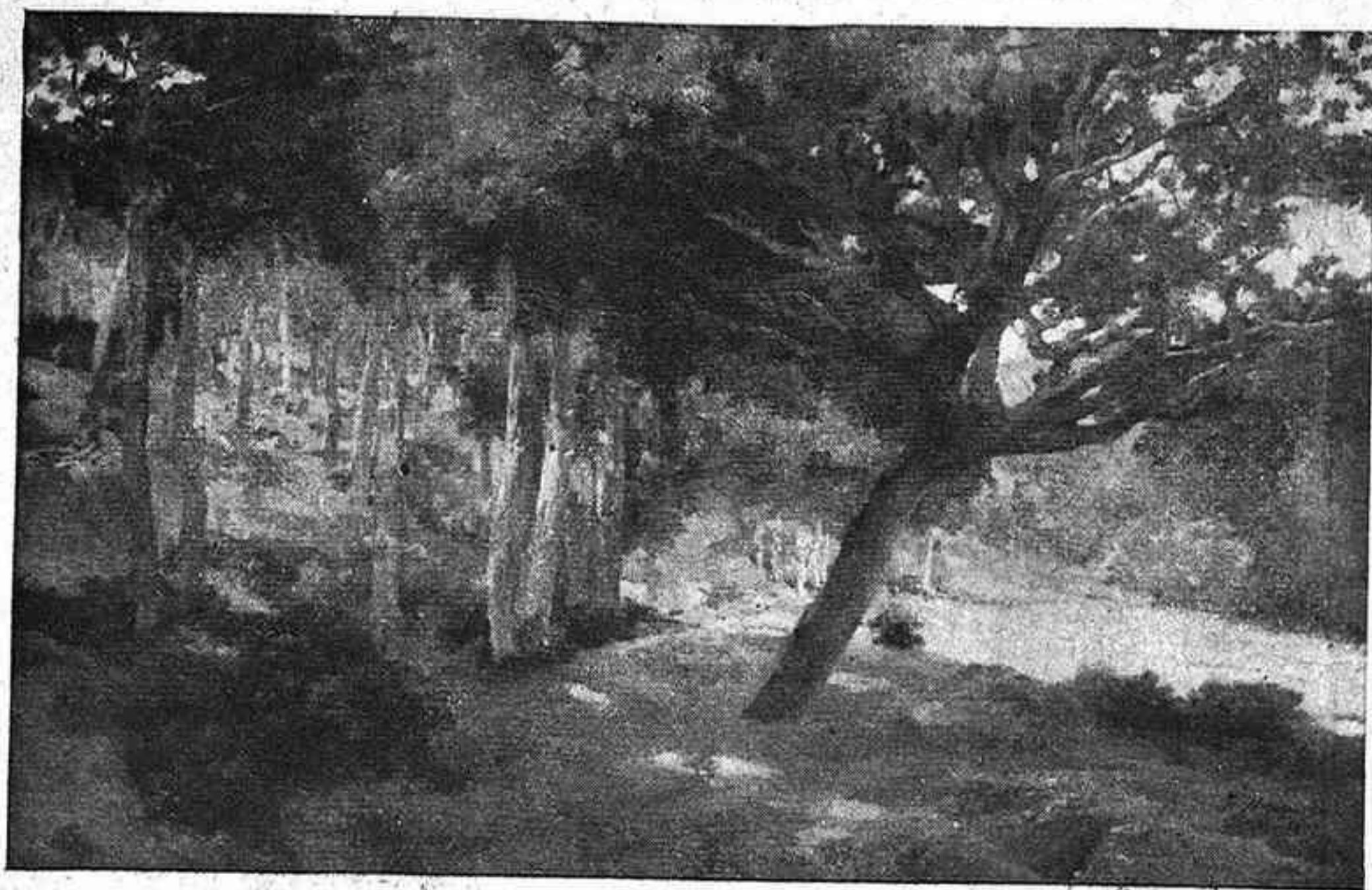
Lo professor, encarregat de pulirlo, li diu un dia:

—¿Cóm es que no s' acostuma á dir *sí*, *senyor* y *no*, *senyor*, en lloch de dir *sí* y *no* á secas.

Resposta del xicot:

—Ja veurá, com que al poble no n' hi ha de senyors ni senyoras...

DOMINGO DE LLEYDA.

Riera de Llaveneras.

LA FILLA DEL VISIR

(CUENTO ÀRABE)

I

Lo sol dóna llum, pero no tanta com les ulls de Zoraida; lo cel es hermós, pero més ho es lo rostre de Zoraida; la terra guarda tresors, pero ¿qué valen, comparats ab los que tanca 'l cos de Zoraida?

Son pare li ha dit:

—Ets la flor més bonica y adorable que Aláh ha posat al mon: tothom te voldrà; pero tú no t' escoltis may la paraula d' amor de cap home, ¡may! La teva bellesa, 'l teu aroma virginal han de ser pel Califa. Per ell te cultivo, per ell te reservo... Ay de tú si en lo coral de tos llabis arribas á deixarhi posar jamay los llabis d' un home! L' amor del Califa ha de ser teu; pero... ¡cuyda també de guardar tot lo teu amor pel Califa!

La filla del Visir, lo semblant encès de rubor, inclina 'l cap y calla.

Y á entrada de fosh, mentre son pare se 'n va á rebre del Califa las ordres pera la següent jornada, la donzella baixa al jardí, y en el misteriós kiosco perfumat que las palmeras cubreixen ab lo fresch sarrell de sas fullas tremolosas, s' abraça ab l' enamorat galán que cada vespre la espera delirant y boig de ditxa.

Pero l' eunuch, que may s' ha adonat de res, avuy els ha vistos y corra á delatarlos.

—¡Ta filla, oh Visir, está ab un home!

—¿Qué dius?—exclama 'l desolat pare, obrint els ulls com si despertés d' un somni.

—Vina al jardí, y podrás véurels.

Com el pensament de rápit y com el llamp d' amenassador, el Visir se

UN LANCE (per Argemí).

Llegint lo *Diari*: «Precisa poner coto á los ciclistas, que en su marcha feroz, desenfrenada...»

(c) Ministerio de Cultura. Parteixen á un distret per l' espinada.

precipita al kiosco ahont la bella Zoraida, permet, tal vegada, que 'l coral de sos llabiss' encengui alrefrech dels llabis d' un home...

Al soroll dels seus passos, l' enamorat, saltant las parets del jardí, fuig pressurós y 's pert entre las ombras, sense que ningú pugui reconéixe'l.

—¡Desgraciada!—diu el pare á la filla, agafantla violentment per las munyecas:—Respon ¿qui es?

—¿Qui?—pregunta dolssament l' angelical Zoraida.

—L' home que s' ha escapat, l' home que ara parlava ab tú...

—¡Ah! Un. Es la primera vegada que hi enraho.

—¿La primera? ¿Qué t' ha dit?

—Tan sòls una paraula. M' ha dit: «Hermosa.» No ha tingut temps de res mes.

—¿Es dir que ara arribava?

L' eunuch, que ha seguit al Senyor, espantat ja de la seva obra, intervé temerós en la conversa.

—Ara mateix—diu vacilant:—fa... mitj minut.

El Visir alsa 'ls ulls al cel y junta las mans.

—¡Gracias Aláh! Encare hi he sigut á temps!

Pero, refet del susto, corra á tancar á sa filla en la torre quadrada, la més forta y segura del palau, la torra de las deu cambras y una sola porta.

—Aquí—li diu—viurás aislada y sola, fins que 'l Califa 's digni demanarte. Aquí permanixerás dia y nit, estiu é hivern, sola, sempre sola. La clau d' aquesta porta la guardaré jó, pero ni jo 't veuré, ni 't veurá may ningú. Tot lo que necessitis; tot lo que desitjis, tot lo que demanis ho rebrás per la estreta finestra que hi ha á la vora del portal. Y ara, adieu. ¡Fins... que Aláh vulgui!..

Y donant tres voltas á

la clau, deixa reclosa á sa filla y se 'n torna magestuós y tranquil, seguit del eunuch.

II

—Passá un any... y 'l Califa no 's recordá de Zoraida.

Ne passaren dos, y tres y quatre, y res: tampoch al Gran Senyor se li ocorregué pensar en la hermosa filla del seu Visir.

Cinch anys estavan ja á punt de complirse desde 'l vespre terrible del kiosco, quan de prompte un mitj dia el Califa va donarse un cop al front.

—Visir—digué al seu fidel servidor:—¿no tens una filla?

—Es cert: Zoraida, la flor més hermosa dels jardins de Bagdad, lo mes preuhat adorno del imperi.

—¿Com está?

—No ho sé: ja fa cinch anys que no l' he vista.

—¿Ah! ¿La tens lluny? ¿Ahont?

El Visir, tremolant d' emoció, s' apressurá á referir al Califa la poética y espantosa historia. No li ocultá res: l' afanyós cuydado ab que havia criat á Zoraida pera oferirli un dia á n' ell; la dramática escena del jardí, la oportunitat de la sorpresa... y sobre tot el cautiveri en que desde llavors l' havia tinguda pera poguer viure ab la seguretat de que quan el Senyor la volgués, la trobaria fresca, íntegra y pura com lo primer somris de l' aurora.

—¿Caramba!—digué 'l bondadós Califa, verdaderament encantat de la confidencia:—ja pots anar á buscarla.

—¿Per fi!—pensá 'l Visir encaminantse á la torre ahont guardava á sa filla:—per fi vaig á veure realisats los meus ideals!.. ¿Zoraida!.. ¿Qué hermosa la deuré trobar! ¿Quin goig el Califa, al contemplarla tan encisera!...

Arribá á la porta, la ferrada porta que en cinch anys no havia girat sobre las frontissas: ficá tremolós la clau al pany... y obrí.

—¿Zoraida, tesor meu!—va cridar el Visir, aturantse al llindar:—¿surt, vina als meus brassos!

Pero ningú li responia.

—¿Zoraida!—torná á cridar:—¿delicada flor del palau, surt, surt!

A la tercera vegada, quan ja 'l pobre pare 's disposava á penetrar en la torre, una nena d' uns quatre anys, bella com un ángel, sortí de per dins plantánseli al devant y va preguntarli sorpresa:

—¿Qué vols?

—A Zoraida, vinch á buscar á Zoraida—respongué 'l Visir, més sorprés encare que la nena.

La gentil criatura doná un pas enrera, y posantse la maneta á la boca pera fer arribar millor la veu á las habitacions interiors, cridá ab totas las sevas forsas:

—¿Mamá, hi ha un senyó vell que 't demana!

ENSAJANTSE (per R. Miró).

—Aixís que la vegi li diuh:—Li faig pes sa, senyoreta?

A. MARCH.

UN POM (per F. Fló).

Diu que las flors quan las cullen
 passen molt cruels sufriments;
 mes si las cull una nena
 las flors no s' anyoran gens.

SABIESA DELS FRARES

ANÉCDOTA LITERARIA

Lo poeta Bretón de los Herreros, va traduir al castellá una imitació que feu en Lebrun en francés de la tragedia de Schiller *María Stuart* y tractá de ferla representar per allà l'any 1828 quan exercia la censura de teatros lo presumtuós é ignorant frare R. P. Carrillo.

Aquest, després de llegir l'obra, cridá á n' en Bretón y li digué que aquell final no anava y que tenia que arreglarse; puig, segons ell, era de tot punt impossible que una reyna pogués morir en un patíbul.

—Es que l' historia aixís ho diu—replicá en Bretón.

—Si jo hagués sigut censor d' aqueixa historia; no ho hauria permés y d' altre modo s' haguera arreglat.

—Pero...

—No hi ha pero que valgui. L' obra m' agrada; modifiqui 'l final ó jo hi faig un altre desenllás.

Aterrat lo poeta ab aquesta amenassa, arreglá 'l final á gust del frare censor y la vida de María Stuart que no van poguer salvar á Inglaterra sos partidaris va ser salvada á la escena del *Teatro Español*, gracias á la sabiesa del R. P. Carrillo.

F. NAT.

GUAYTANT ENRERA

La casa dels meus passats
 era ferma, era quadrada,
 ab troneras als gairells,
 ab sortida barbacana.

Tenia porxo á llevant
 ombrey de la portalada,
 finestras als quatre vents
 y una torra á tramontana.

Camps frondosos, gemats horts,
 prats d' alfombra verdejanta,
 espessos boscos de pins
 á la casa rodejavan.

Plens se veyan els graners,
 plens els corrals y els estables,
 y del cellé' en lo mes fosch
 las gerras d' or curulladas.

¡Y jo 'n soch l' hereu! hereu
 que no passa la porxada,
 á qui bordan els mastins
 á qui no fan ombra els arbres!

Jo 'n soch l' hereu! ¡pobre hereu!
 que pel pa feixuch treballa,
 y ni tas cambras ha vist
 ni ha trepitjat ta quintana!

Truca la negra dissort
 á ta porta clavejada,
 y las gerras del celler
 s' emportá la guerra insana.

Vingué l' enveja, mes tart,
 y féu llenya de tos arbres,
 van robarte els camps y els horts
 els plets y malas anyadas.

Ja sense terras, casal,
 te vas veure, com la mare
 á qui li roban els fills
 que l' aliment li guanyavan...

S' aclofaren els teus murs,
 y caigué ta barbacana,
 ton porxo 's parti pel mitj,
 la torra va esquarterarse.

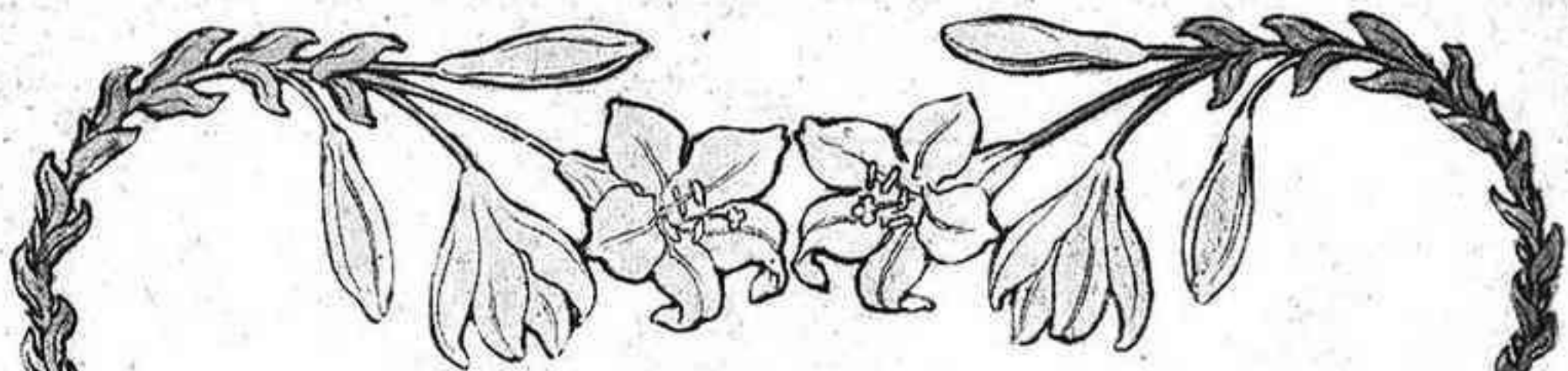
Venuts els teus enderrochs
 la copdicia t' aixecava,
 y mes hermosa que may
 la reyna ets de la encontrada.

Mes, ja no ets dels meus; dels meus
 sols ne tinch penas amargas,
 y recorts de tempes mllors
 y desitjos d' aixecarme!...

Casal dels meus ascendents
 ¡te saludo ab tota l' ánima!
 y no t' envejo, no, encar
 que m' estás fent molta falta!

Bohemi del Ideal,
 vaig pel mon tot polsant l' arpa,
 cantant á la llum del sol
 l' avens de la rassa humana!

A LLIMONER.

RÁPIDA

Dos anys contava 'l nin: va quedar orfe:
ni parents, ni allegats l' infant tenia.
Era com barca sens timó, llansada
al revolt mar de la existencia fera.

L' istiu ab sa xardor qu' infundeix vida
havia ja fugit á regions novas,
deixant indiferent, á nostra terra
envolta en lo mantell de l' hivern rúfol.

¡Pobre orfanet! Qui no l' hagi sentida
l' espina d' orfandat qu' al cor se clava,
compendre no podrà la greu tristura
qu' en las horas d' insomni embarga al orfe:
Lo crudel torturar del somni frèstech,
que en fantástica dansa, li senyala
del llibre de las penas de la vida
sens xich de compasió, los punts més foscos.

.....
.....
Era com barca sens timó, llansada
al revolt mar de l' existencia fera.

AGUSTI
MUNDET
ALVAREZ.

EL VI-REY DE CATALUNYA (per M. Moliné).

— Per dret propi
aquest càrrech m' hi guanyat,
puig val mes la meva barra
que las quatre
del esent del Principat.

REMORDIMENTS

Acabada la consulta 'l metje del poble, un antich condeixeble y excellent amich, s' empenyá en acompanyarme fins al rieral ahont, á la sombra d' uns pollancre, havia deixat jo la tartana. Al passar per davant del ce-

RECORT DEL ANY.—*La nit del 31 de juliol á la Rambla del Mitj*
(per M. Moliné).

Los agents y servidores del *hermano* Sanz Escartin, incrustant lo carinyo fraternal de son amo y senyor en las costellas dels ciutadans pacífichs.

mentiri vaig notar que al meu colega els cabells se li posavan de punta la cara se li esgroguehía, 'ls ulls li sortían de sas cavitats orbitarias, un suhor fret li amarava la pell y 'l cor li bategava depressa y tumultuós.

—¿Qué tens?—vaig preguntarli ab esglay.

—No hi puch fer més—respongué—sempre que passo per davant del cementiri 'm succeheix lo mateix.

Vaig esclafir una rialla dihentli:

—¿Tens pór que 'ls morts no surtin de sas tombas y vinguin á demanarte comptes?

—Oh! en quant aquest punt tinch la consciencia tranquila; nosaltres no matém á ningú. ¡Malaventurat de qui li ha arribat l' hora!

—*Soy de la misma opinión*: el butxi es la mare Naturalesa: nosaltres lo que fem en tot cas, algunas vegades, es servir d' estira-cordetas: *ni quitamos ni ponemos rey*.

Mentres tant lo meu amich anava aixugantse 'l suhor y donava miradas furtivas á la porta del fossar; per fi m' agafá la ma y ab molt misteri 'm digué:

—Escolta. Fa d' aixó un grapat d' anys: era 'l segón ó tercer qu' exercia en aquest poble. Una de las mevas clientas, la mestressa del más Negre estava embarassada; un d' aquells embarassos que son la desesperació de las familias y la pesadilla dels metjes. Ho havia probat tot; res me doná resultat. N' estava segur, y aixís m' ho dictava la consciencia, si no provocava 'l part prematur ó Deu no obrava un miracle, la mestressa del más Negre 's moria. El dilema era aquest:—Escullir entre una dona en la plenitud de la seva existencia, excelent mare, carinyosa esposa, amparo dels desvalguts y panyo de llágrimas de tota l' encontrada, y un ser incom-

LA SANTA MATERNITAT (per Joan Sala).

ESTUDI AL LLÀPIS (per E. Arnau).

plert que si naixia viu no tenia assegurada la existencia. L'elecció no era duptosa.

—Aixís hauria obrat jo y tota persona de seny; aixís ho recomanan tots los autors d'Obstetricia y Ginecologia; pero no veig la pastora.

—Espéra't, no he acabat. Vaig provocar el part ab felis éxit; la mestressa del más Negre se salvá, viu encare y continua sembrant beneficis per tot arreu. El feto no era viable; va neixer mort. No'm recordava del fet, quan fa poch mesos donant un passeig ab lo senyor rector del poble, ens engolfarem en desquisicions filosóficas y teológicas; surtí á colació lo part ó abort provocat y de bonas á primeras m'ensenyá *El Butlletí Oficial de la Diócesis de Girona* corresponent al 13 de Febrer de 1896, ahont va

insert un decret que 'm deixá blau, ab l'ánima intranquila, 'l rosèch á la conciencia y m'ocasiona aquesta congoixa sempre que passo per davant del cementiri. Sí; perque veus, en aquell fossar hi ha un infelís quem'está cridant:

—«Assessi! mal tocólech! ¡Per tú estich en los Llims privat eternament de veure la casa de Deu!»

Vaig esclafir una altra rialla.

—No riguis y mira.

Al dir aixó 's tragué de la butxaca un periódich vell y rebregat: era el *Butlletí Oficial de la Diócesis*.

—Aquí trobarás lo qu'acabo d'exposarte.

—A veure: «E. SAC. ROM. UNI. INQUISITIONE. DUBIUM QOAD OPERATIONES.....»

Noy, el llatí 'l tinch molt rovellat y no 'n treuria l'aygua clara.

—Deixa, ja t'ho traduhiré:

«DE LA SAGRADA ROMANA Y UNIVERSAL INQUISICIÓ
DUPTÉ SOBRE OPERACIONES QUIRÚRGICAS
NO DIRECTAMENT TENDENTS Á LA MORT
DELIBERADA DEL FETO.

«Beatíssim Pare:

«Esteve María, Alfons Ponnois, Arquebisbe de Cambray, postrat ab molta devoció als peus de Vostra Santetat, exposa humilment lo que segueix:

«Ticio, metje, quan era cridat per assistir á una prenyada gravement malalta devia diagnosticar, al acte, per tots los síntomas que no hi havia altra causa morbosa, que 'l mateix prenyat, aixó es, la presencia del feto en la matrís. Pera salvar á la mare de la mort certa é imminent, procurava l'abort ó expulsió del feto. Aquest tractament lo seguia molt sovint y per costúm, no per matar lo feto en lo seno matern, sino tan sols, á ésser possible, perque surtís á llum viu, encare que hagués de morir próximament, per no ésser del tot madur (*omnino adhuc in maturus esset*).

COFURNAS BARCELONINAS (per Pau Roig).

Xardor de pecat.

» Empró llegit lo qu' en 19 d' Agost de 1888 va tenir á be contestar la Santa Sede al Arquebisbe de Cambrai: «que rectament y ab segura conciencia no podia ensenyarse ser licita tota operació directament *occisiva* del feto (*occisivam fetus*) encare que aixó fos necessari pera salvar la mare»; Ticio está duptós sobre 'l ser lícitas tals operacions quirúrgicas ab las que, no pocas vegades, (*non raro*) procurava fins ara l' abort al objecte de curar á las prenyadas gravement malaltas.

» Per lo qué y pera deixar tranquila la séva conciencia, humilment demana Ticio si pot ó no practicar rectament y sense pecat las enunciadas operacions en las repetidas ditas circumstancias.

» FISA IV DIA 24 JUNIOL DE 1895.

» Proposta la sobre-dita instancia en la Congregació general de la Sagrada Romana y Universal Inquisició, los Eminentíssims y Reverendíssims Senyors Cardenals Inquisidors generals en materia de fe y costums, escoltat lo vot dels Rds. Srs. Consultors, decretaren que devian respondre: **NEGATIVAMENT**, segons altres decrets: lo de 28 de Mars de 1884 y lo del 19 d' Agost de 1888.

» En la següent Fisa V, dia 25 de Juliol y en l' audiència concedida al reverent P. Sr. Assessor, nostre Santíssim Senyor, va aprobar la referida resolució dels eminentíssims Pares.—Lloch del se'llo.—J. C. MANCINI CAN. MAGNONI, *Notari de la Sagrada Romana y Universal Inquisició.*»

—Comprens ara—continua 'l meu company—la meva congoixa y remordiments, exacerbats sempre que passo per davant del cementiri, del lloch ahont está enterrat aquell fetó?

No vaig esclafir una tercera rialla perque 'l cas ja 'm va semblar mes serio. Lo que vaig fer mirar de tranquilisar la seva consciencia y desvanixer los seus remordiments: tot inútil: el meu amich es un fervent católich que creu y practica seriament tot lo decretat per l' Iglesia romana.

¡Pobre metje rural, *último mono* de la classe; no n' hi havia prou ab que fossis lo sach de tots los cops; ab que passessis la vida vejetant en un poblet de mala mort; ab que 'ls clients te paguessin poch, tart y malament; ab que 't bescantessin los de dalt y los de baix, era necessari que apuessis per complert lo cálzer d' amargura, venint ara la Sagrada Romana y Universal Inquisició y en una de las sevas Fisas posés trabas al teu criteri, á la teva consciencia dihente que lo que t' havian ensenyat un día 'ls mestres es contrari al Dogma!

ROMUALDO VIDAL.

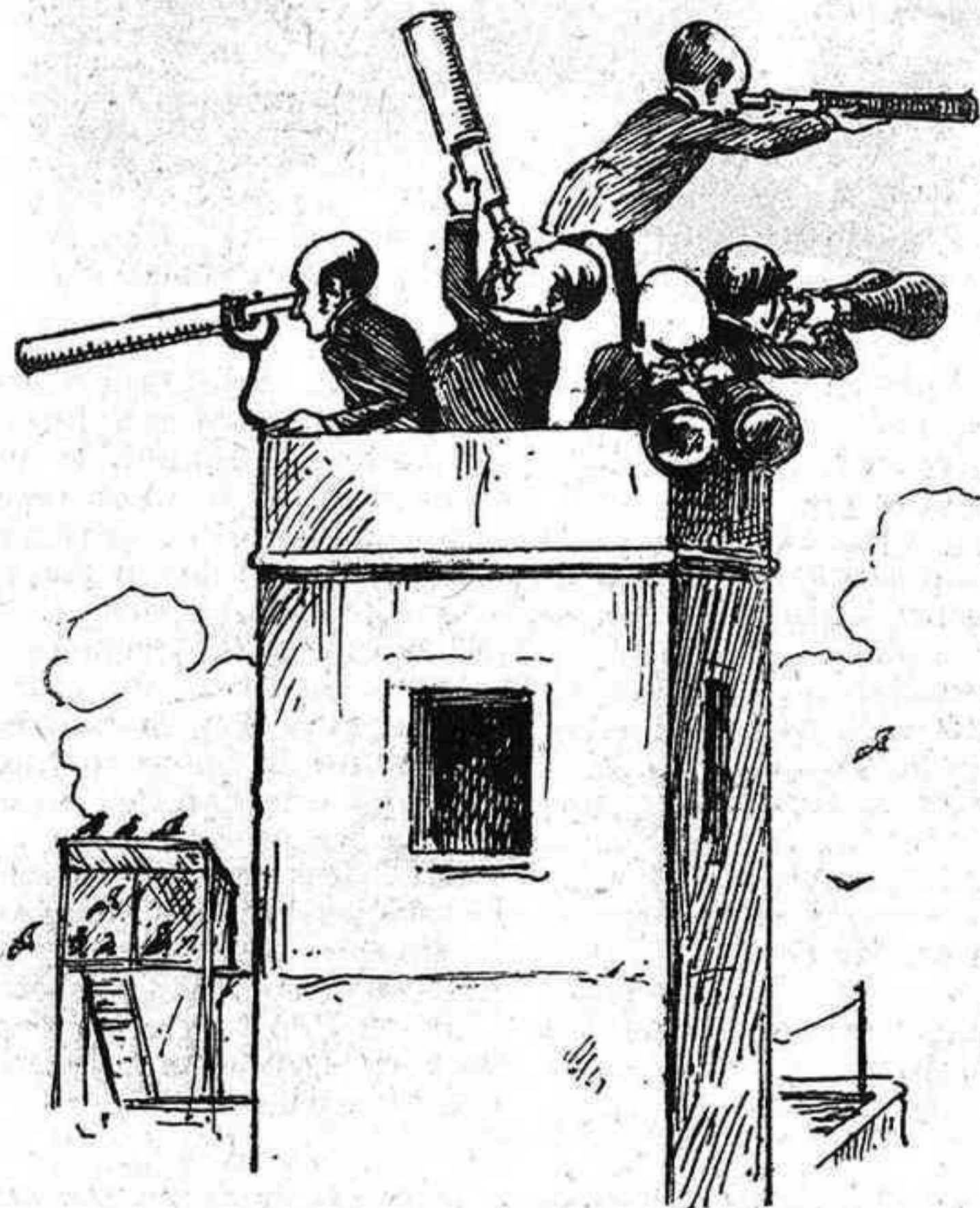
CAPRITXOS

Un lloro xerraire ab plomas
tot sol no 's pot mantenir,
y un advocat ab la seva
manté dona y manté fills.

Ahir vaig perdre cent duros,
un gos me mossegá 'l peu
y la dona vá fugirme...
Vaja... ¡alabat siga Deu!

J. NEGRE Y FARIGOLA.

D OBSERVACIÓ (per M. Moliné).

Los doctors mirant si veuen venir la *bubónica*.

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
MUSEO DE HISTORIA NATURAL
DE BARCELONA

EN VIGILIAS DEL CASORI

AL MÉU AMICH LO POPULAR Y FESTIU ESCRIPTOR C. GUMÁ.

PETIT MONÓLECH (*)

Il·lustració de V. BUII.

Quarto d' una noya soltera, en lo qual hi haurá un llit de monja tapat ab cortinas blanques en pabelló, un *lavabo* ab mirall, contenint totas las xutxerías propias d' una noya; unas quantas cadiras y un confident.

Es de nit, per lo tant sobre 'l *lavabo* hi haurá una lámpara encesa. ELLA, davant del mirall, va treyentse las robas y demés á mida que s' indica.

Ja s' acosta lo gran dia,
lo dia del casament;
ja casi anava tement
haverm' de quedar per tia.
Y aquesta pó era fundada,
tinch vinticinch anys... més hu;
¡pro no ho diguin á ningú!
esperin siga casada.

Lo meu estimat Pepito,
¡pobret! d' aixó no 'n sab res,
no n' hi amago més que tres;
¡oy que no m' extralimito?...

Ara se 'm ha fet un nus
en aquest lligam... ¿Ah, sí?...
donchs aixó s' arregla així:
trencantlo en un dir Jesús.

(Ho fá.)

¡Qu' és estrany! com més s' acosta
lo dia tan desitjat,
m' agafa certa fredat...

y créguin, no ho faig aposta,
puig ab tot y ser tan fina,
—aixó ho diu lo meu promés—
se 'm posa, no hi puch fer més
la pell com pell de gallina...

¡Redimontri de cotilla,
no la puch desabrotxá!...
¡M' enquimera! Com més va
més grossa 'm torno, y perilla
que m' hi posi més encare,
¡com si no ho fos prou y massa!
Vaja qu' una dona grassa
fa una fila bastant rara.

¡Uf... Respiro!... Ja está treta,
ja estich lliure del torment;
lo dia del casament
no 'm poso pas tan estreta.

¡Si en Pepito ara 'm vegés
de vergonya 'm moriria...
ó li plantificaría

(*) Aquest monólech obtingué premi en lo certamen de *La Palma*, de Reus, celebrat en Octubre del any passat, y l' autor prohibeix terminanment la seva representació.

en solemníssim revès!
¿Véurem en camisa? ¡ca!
quina una jo; li asseguro
que á no ser en cas d'apuro
véuremhi no lograré.

Si, pro un cop ab ell casada...
¡Tampoch!... Jo 'm ficaré al llit;
després que vingui 'l marit
ab la lámpara apagada...

¡Quarto estimat! Santuari
guardador de tot lo meu:
demá 't donch l'últim adeu,
sols avuy réstam d'estarhi!
¡Aquí dins m'hi anat fent dona
somniaut amor y ventura!...
Bah! bah! que 'm torno criatura,
descalsemcs y á la nona.

(Seu el confident y 's descalsa.)

¿Vritat qu'una sabateta
que emprconi un peu petit
als homes dona neguit
y més d'un pert la xaveta?
A en Pepito li ha passat:
—Tant si 'm creus com si no 'm creus,
l'amor va entrarme pels peus.—
Així 'm diu entussiasmat.
Lo que no 's pot empassar
las mitjas negras.—¡Mania
teva, li dich, avuy día
es moda y s'han de portar!—
Diu que 'l negre es anti-estétich;
que las formas desdibuixa;
que fa capellá y fins bruixa,
y 'm clava un sermó patétich,

Me las trech, donchs, y á recó,
may més me las posaré;

(Se las treu y las llensa.)

d'aquí endavant tinch de fé
lo que vulla *mi senyó*.

L'altre día 'm preguntava,
y s'empenyava en saber
lo grandíssim tafaner,
la mitja ahont m'arribava.

—¡A saber á Salamanca!
li vaig dir; ¡poca vergonya!
¡volguer pintar la cigonya!...
mira noy que no soch manca,
y si es que 't vols propassar
creu t'ensenyaré de viure!...
Y á mí m'escapava 'l riure
al veure'l casi plorar.

Pobre Pepito; l'estimo
molt, pero molt, á desdí,
y 'm dona un cert frenesi
quan á propet d'ell m'arrimo...
Y vull!... y dolch!... y no gosol!...
Voldria alguna caricia
ignocenta!... sens malicia!...
y tota nerviosa 'm poso.
Y li deixo abandonadas
un cop que altre mas manetas,
que ell va retenint estretas,
y sento sas alenadas
ardentas... y ¡cosa rara!
me sembla, ó 'm faig la ilusió,
de á voltas sentí un petó
aquí al bell mitj de la cara.

(Se queda pensativa.)

Demá seré tota seva;
demá deixo de ser noya...
no sé si sentirne joya
ó si haig de plorar sens treva.
No sé si 'l día que falta
desitjo passi aviat
ó que may fos acabat...

Me neguiteja y exalta
y fins me posa febroso,
y no dormo, y 'm fa somniar
cosas que m'han fet plorar
y 'm deixan tota ullerosa...

(Pausa. Tocan horas)

Tocan las dotze; qu'es tart!
Demá á aquesta hora, ¿hont serém?
¿potsé encare viatjarém?
¿Sola ab ell?... que Déu me guard...
Lluny dels meus estimats pares
á qui hauré d'abandoná?
¡Oh, Deu meu! ¿qué passaré?
¿Quín tránzit á mí 'm preparas?...

Com esbatega mon cor;
sembla que vulgui escaparse
frisós d'anar á juntarse
ab ELL per qui bat d'amor.

¡Oh, sí, sí, que passi aviat
aquest día que sols falta,
que 'm consúm y sobresalta

y 'm té tot l' esprit lligat!...
¡Los ulls, com se 'm van clouhent!...
quina pesadés al cap!...

(*Endormiscantse.*)

¿Qué deu fer ara ell?... ¡Qui sab!...
¿Tindrà en mí son pensament?...

Jo... l' estimo!... y ell, ¿qué fá?...
¡Sí, pare!... ¡Qué ho ha dit moll!...
no se 'l ha sentit... del coll!...

¡Quan tarda... á venir demá!...

(*Queda del tot dormida.*)

PROU

RAMON RAMON.

LUNCH

El teatro, café ó lo que sia, estava situat als arrabals de la ciutat.

Una porta gran ab un llum eléctric al cap de munt, y un parell de miralls, ahont ab lletres escrites ab blanch d' Espanya y aygua s' hi llegia: *Grandes debuts, Concierto, canto y baile español por las señoritas Antonia, Amparo, Concha (la torera) y Pepita* formavan la fatxada de l' establiment.

El día avans havia rebut un *memorandum* escrit ab llapis, en el que se 'm deya, que havent reproduhit la companyia que actuava en aquell lloch una obra meva, tindrían molt gust en que anés á véurela.

Jo, la veritat, encare que soch enemich de tota fórmula, vaig creure que fora una gran desatenció y fins desagrahiment, no anar allí ahont tan expontáneament se 'm convidava y tan expontáneament hi havia qui 's prenía la molestia d' estudiar una obra meva, ensajarla y representarla.

Y ja sia ab el propósit de matar alló que se 'n diu una nit, ja per lo simpátichs que se m' havían fet d' ensá d' aquell moment els modestos comedians, vaig resoldre anarhi.

Després, els autors joves tenim que sacrificarnos alguna vegada, puig del contrari, 'ns diuhen orgullosos, l' únich calificatiu que no 'ns regatejan.

Y á las deu m' hi vaig presentar.

Cap á la dreta, al voltant d' una taula hi havia quatre homes y tres donas que jugavan desaforadament; las cartas corrian de má en má ab gran llestesa, y 'ls pilots de céntims anavan repartintse de l' un á l' altre, quedantne sempre una bona pila que sempre aumentava, davant d' un home alt, de poblat bigoti que 's cuydava de recullir las cartas y tornarlas á repartir.

Vaig barrejar-me ab els espectadors que formavan un barruer conjunt: burgesos y treballadors, soldats y mariners, donas de mon de diferents preus, jugadors, taruguistas..... la barreja no podia ser mes grotesca, l' espectacle mes escandalós, tothom cridava y fumava, l' atmósfera carregada 'm feria 'ls ulls, y l' indolencia ab qu' estavan colocats els especta-

uors fent de *pendant* al ambient que s'hi respirava, donavan al quadro un aspecte d'estrugament, de vici, enervant á tot serho.

La representació va resultar modesta, els espectadors ni's van fixar ab lo que's representava; no estavan per comedias.

Vaig entrar á l'escenari á fi y efecte de donar fé de la meva presencia: tots me van rebre ab la rialla als llabis, satisfets de la meva atenció.

Quan jo m'estava fixant ab lo reduhit de l'escenari, se'm va acostar una xicota escayenta; era la primera dama, que ab certa afectació y ab modos enmatllevats va dirme:

—Avuy es el sant d'una servidora; suposo que no tindrà inconvenient en quedarse á fer una mica de broma.....

Ab lo primer que vaig atinar, va ser en felicitarla ab motiu de ser el seu sant; després vaig excusarme, pero tots els altres comedians me van voltar veyentme precisat á acceptar l'oferiment.

—Passi, passi,—va dirme la primera dama fentme entrar á n'el seu *camerino*—y sens adonarmen, me vaig trobar en un quarto reduhit, plé de gent.

Dos llums de petroli l'iluminavan: per las parets hi havia dugas arpas fetas de paper fi de color rosa pera colcarhi retratos, n'hi havia un de la Sarah Bernhardt y un altre de la Ferrer; un coixinet d'agullas clavat ab un clau, un mirall, y uns quants fulls de *La Saeta* enganxats.

Per terra puntas de cigarro, una tobollola en un recó, unas botas de xarol, una sabatilla y un canti.

En un ángul, una taula coberta ab un cobrellit vermell, ab pots de carmi, blanquet, polvos, una pota de llebra, un tap de suro cremat, una ampolla d'essencia, un vano, dugas flors de roba y la parella de la sabatilla que hi havia per terra.....

La concurrencia's componia d'artistas de la casa: el

FLOR CAMPEROLA (per N. Vázquez).

VISIÓ D'ESTIU (per J. Cuchy).

Papallona de platja.

quadro de vers, el de cant y el de ball; tots eran allí asseguts en cadiras de boga, esperant l' hora de fer broma

El representant de la empresa 'm va presentar: «Fulano de tal, el senyor no fá res, es escriptor».

Sens dupte era dels que 's creuen que treballar vol dir tirá d' un carro...

La primera dama va agafar una safata plena de dolsos y comensá á repartir-ne; tots menjavan desesperats, y sens haverhi motiu cridavan y reyan.

El barba va dir que tenia sed y li allargaren una ampolla que 's coneixia que hi havia estat aygua de Vichy perque encare duya bossins d' etiqueta enganxats, y d' allí

RECORT DE L' ANY (per M. Moliné).

n' omplí una copa d' ayguardent del barato.....

De copa no n' hi havia mes que una y tothom bevia ab la mateixa; las actrius se 'n donavan de menos de beure ayguardent y van beure moscatell, que com era fermentat deyan que semblava champagne. Fins n' hi va haver una que va dir qu' era millor que 'l champagne...

L' animació anava creixent: la primera dama va repartir cigarrs de mitj ral als homes, y l' atmósfera 's feya irrespirable.

El tocador de guitarra va puntejar un tango, y Concha (la torera,) una mossa que tenia una piga á la galta esquerra, 'l va cantar tot lo milloret possible. Tothom me guaytava y jo no gosava dir res, estava com espantat,

La vara vacant, y 'ls candidats que la festejavan.

aquell *lunch* (dihemne *lunch*) m' empalagava y la gent del voltant me feya nosa.

Jo haguera preferit una *juerga* desenfrenada á n' aquell refresch cursi, barreja de vici disfressat y virtut postissa, ahont tots se violentavan per la meva presencia y jo 'm violentava per la d' ells; alló era una orgia de miseria, ganas de fer lo impossible, donas que hagueran fumats y per mí no gosavan, homes que s' hagueran emborratxat y la meva presencia 'ls aturava, jo patia per ells, en tota aquella alegria jo hi veyia una gran mentida, la mentida de la violencia; la primera dama discutia ab mí de literatura dramática, y 'm deya que li agradava mes *La aldea de San Lorenzo* que *María Rosa*, la dama jove 's planyia de que moltes se posan á actrius y no saben parlar, y ella era de las que diuen: *intipátich, redicul, intich*, etc.

—¡Qu' está ensopit!—va dirme la característica,—¿qué li passa? ¿Qué potser anyora la xicota?...

—No 'n tinch—vaig murmurar. Com li podia explicar lo que 'm passava si no m' haguera entés, y si m' hagués entés s' hauria posat á riure burlantse de mí...

Ab tot aixó la xafagor y 'l xibarri creixían, tots demostravan las sevas habilitats, els uns ballant, els altres cantant, l' actor cómic imitava á n' en Vico, afeginthi que l' imitava quan en Vico tenia mandra y ho feya malament.

No l' haguera pogut pas imitar d' altra manera.....

—¿Qué no balla? ¿qué no canta?...—va dirme 'l tocador de guitarra, un xicot d' enxarolats *pan y toros*, sense dents y ab el rostre plé de tacas...

—No 'n sé—vaig dir jo.

—Donchs fassins algú vers, vosté que 'n fá—va dirme la característica.

—Oh!..... ara..... no.....

—Si tothom ne pot fer de versos,—va dir la primera dama,—si no costares parlar en vers...

Y va comensar á dir bestiesas aconsonantadas y assonantadas que á tothom van semblar versos menos á mí.

L' últim número del programa era 'l millor segóns deyan; estava reservat á n' el Mateu, un xicot idiota que 's cuydava de portar farsells y algú recado (malament). L' hassanya consistia en emborraxar á n' aquell pobre xicot y un cop borrarxo ferli ballá 'l flamench.

Y el Mateu ja estava borrarxo.

—*Mateo, bailaremos una miajita*...—li va dir *la torera*—y ella estirant els brassos y describint ab el cos ondulacions voluptuosas, va comensar á ballar unas sevillanas de lo mes esqueixat.

El Mateu probava d' imitar els mohiments de *la torera*, pero no podia, las camas no l' aguantavan y deixantse anar damunt d' ella que ja feya estona que se la guaytava ab els ulls envidriats y trayent els llabis cap enfora, li va fer un petó á la boca, acompanyat d' una mossegada...

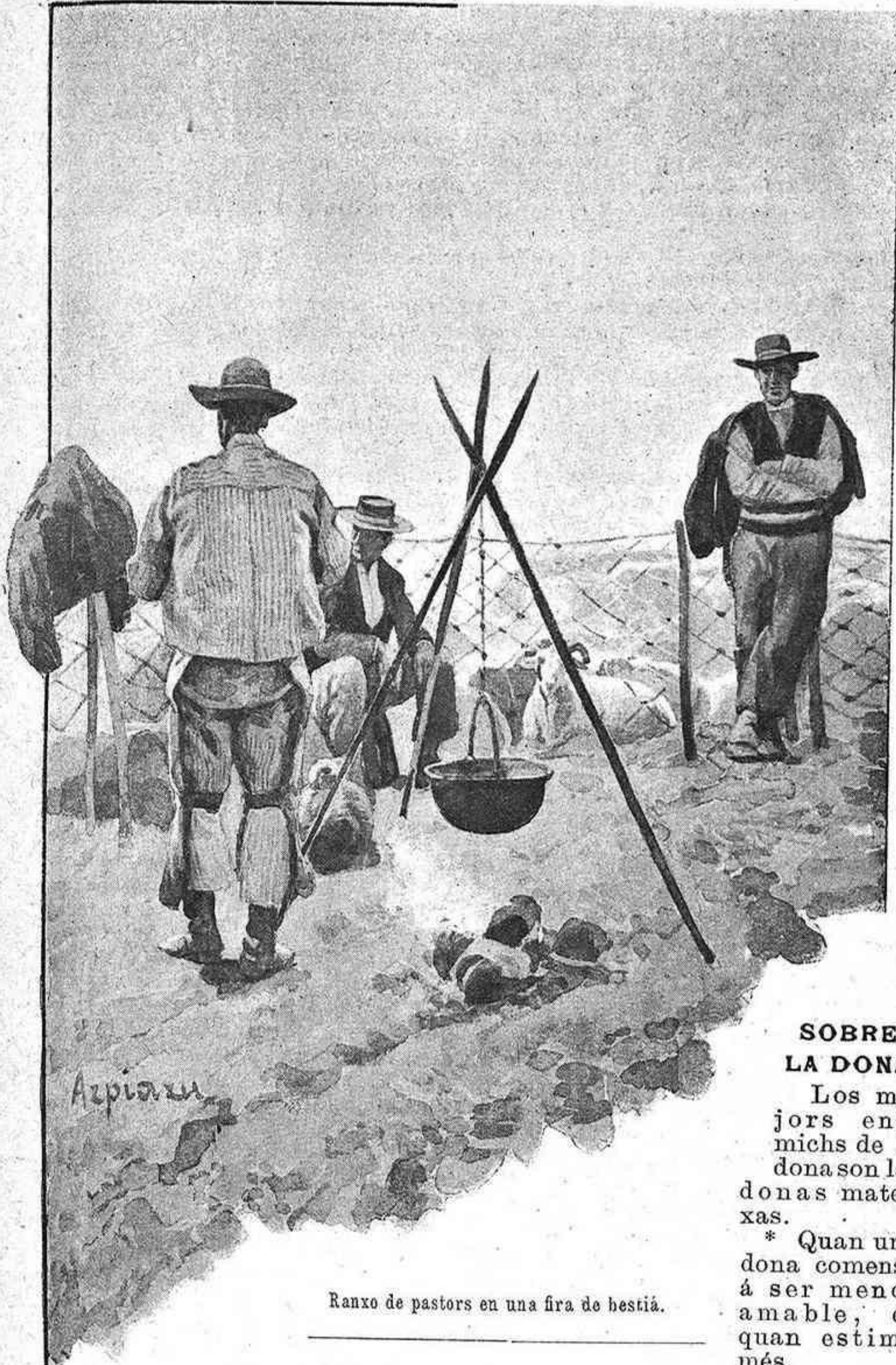
Aquell petó fou corejat per una riallada general, *la torera* va abraçar-lo y tothom se va donar per satisfet, celebrant la ocurrencia del Mateu que se 'n va anar cap á fora, taratlejant aquella sevillana que tenia un deix de tristesa que 's perdía y ningú sabia veure.....

Jo 'm vaig despedir de la manera que vaig poguer d' aquella gent, que 's creya haverme fet passar una bona nit.

Al arribar á la porta del carrer vaig trobar ajassat á terra al Mateu, que ab la boca babejant, encare entonava la sevillana, y al veurem passar va aturarme dihentme:

—No 'n soch jo de borrarxo, no..... sino que á *la torera* lá estimo forsa, forsa..... y quan estich borrarxo li puch fer petóns y ella..... ella m' abraça..... y 'm diuen tonto..... y riuen..... je! je!..... no 'n soch de borrarxo..... ah!..... donguim deu céntims per anar á dormir.....

JASCINTO CAPELLA.

Ranxo de pastors en una fira de bestia.

SOBRE LA DONA

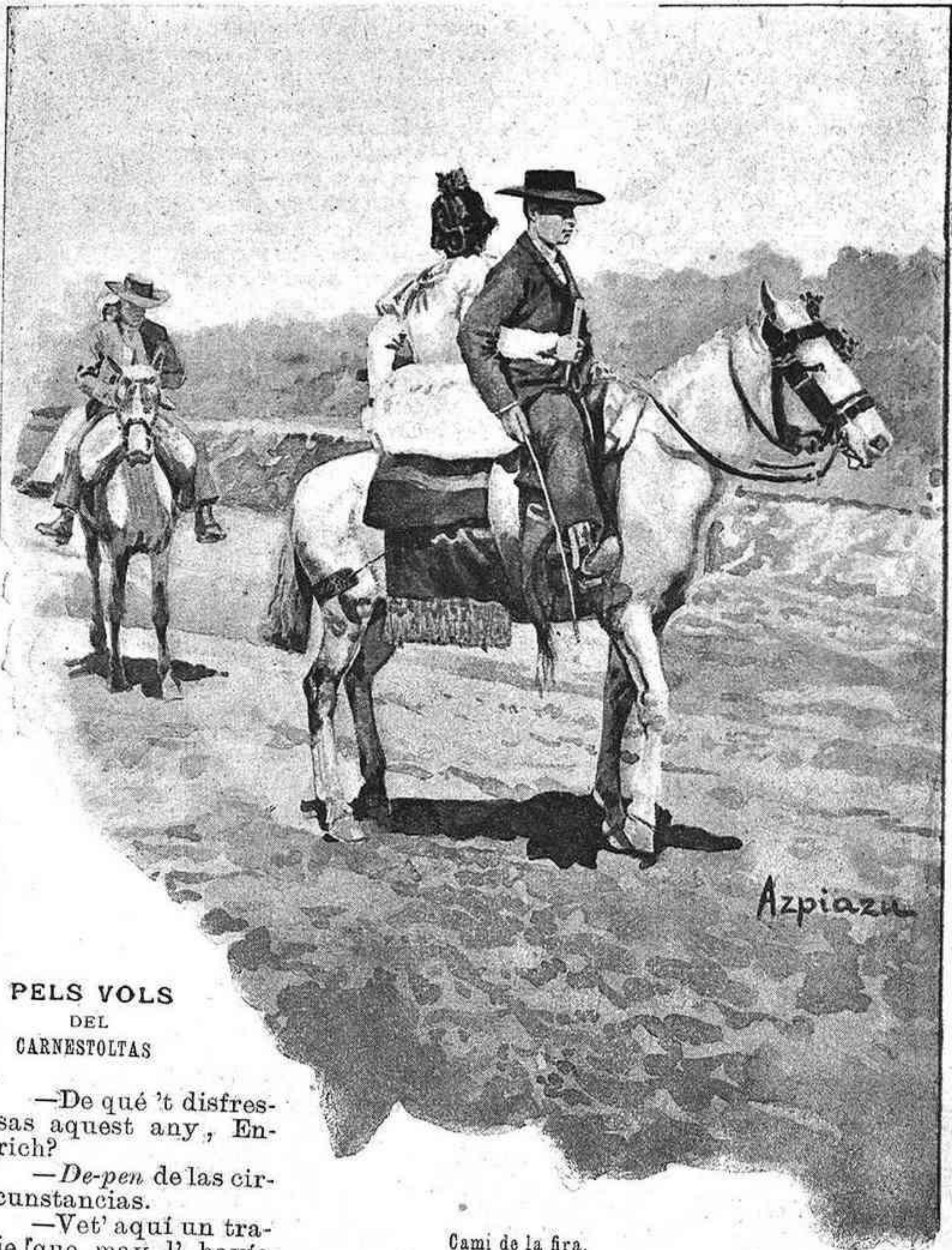
Los ma-
jors ene-
michs de la
dona son las
donas matei-
xas.

* Quan una
dona comensa
à ser menos
amable, es
quan estima
més.

* Una noya soltera es una xarada qual solució no 's des-
xifra fins després del matrimoni.

* Las donas no saben guardar sino un secret: el de la edat que tenen.

PELOTARI.

PELS VOLS
DEL
CARNESTOLTAS

—De qué 't disfres-
sas aquest any, En-
rich?

—*De pen* de las cir-
cunstancias.

—Vet' aquí un tra-
je [que may l' havia
sentit anomenar.

Cami de la fira.

—¿Qué tal el ball del Liceo?

—Magnífich. Hi havia donas molt elegants. Jo vaig ballar ab una que perque 't formis una idea de la riquesa del vestit que duya, te bastará sa-
pigner que las *mitjas solas* li van costar dotze pessetas.

—Home: 'm sembla que tractantse de un ball com el del Liceo valia la
pena de que hagués estrenat calsat.

Q. MALLEU.

LO BALCÓ DE MA VEHINA

Lo balcó de ma vehina
de mirar-lo dona pler;
virolada clavellina
creix prop d' un florit roser.

Puja ridolta ufanosa,
fins lo llindar del balcó;
hi ha pensaments, malva-rosa,
y violas de tot coló.

Dejornet lo rostre d' ella
entre verdó 's veu surti,
com si fos tendre poncella
boy nascuda aquell mati.

Enjogassada y riallera,
com tortra al saltar del niu,
obra 'l balcó y falaguera
mirant entorn seu sonriu.

Vestida de blanch y encare
desfetas sas trenas d' or,
la frescor d' aquella cara
y aquell mirar tot dolser...

¡Al besar-la 'l sol qué, hermosa!
embolcallada ab sos raigs
sembla entre las flors confosa
talment l' imatge del Maig.

Deixa una gabia penjada:
tot saltant, lo gafarró
pidola ab una passada
de la vehina un pinyó.

Ella, ab la boca mitj closa,
lo pinyó li está mostrant;
l' aucell á pendre'l no gosa
y la mira alatejant.

—¿M' estimas oy?—quan lo deixa
cada mati ella li diu;
cada mati es la mateixa,
l' aucellet respón, «piu piu.»

No se sent com ans solia,
preguntant al gafarró.

si l' estima, ni cap dia
surt á donarli 'l pinyó.

Y, pobret, com ningú 'l cuyda
mort y fret ja l' han trobat;
¡qué trist fá una gabia buyda!
sembla 'l bressol d' un albat.

De no regarlas, colltortas,
cauhen las flors tristement;
las violetas ja son mortas;
no floreix cap pensament.

De la ridolta, l' ufana
han xuclat los raigs del sol,
que del llindá á la barana
s' exten com mantell de dol.

Aquell balcó, qu' ella obria
los matins de bat á bat,
y qu' era obert tot lo dia,
tot lo dia ara es tancat.

Pels vidres trista 's veu ella,
sens brill als ulls, ni coló
en sas galtas de rosella,
al darrera 'l finestró.

Prop de la cambra ahont reposa,
se veu lo llumet petit,
d' una llántia bellugosa,
que crema tota la nit.

Al fi un dia 'l balcó s' obra,
peró ella no hi surt pas:
mes, se veu al fons, dessobre
pots cubertas de damás,

una caixa ja tapada,
quatre ciris al voltant,
propet sa mare endolada,
y sas germanas plorant.

Al arrabassarlas, porta,
de las plantas del balcó
las fullas, prop de la morta,
l' alé del vent de tardó.

V. BROSSA Y SANGERMAN.

JOCOS DE NOYS (Instantánea Rus).

Saltá y pará.

UNA HORA D' AMOR

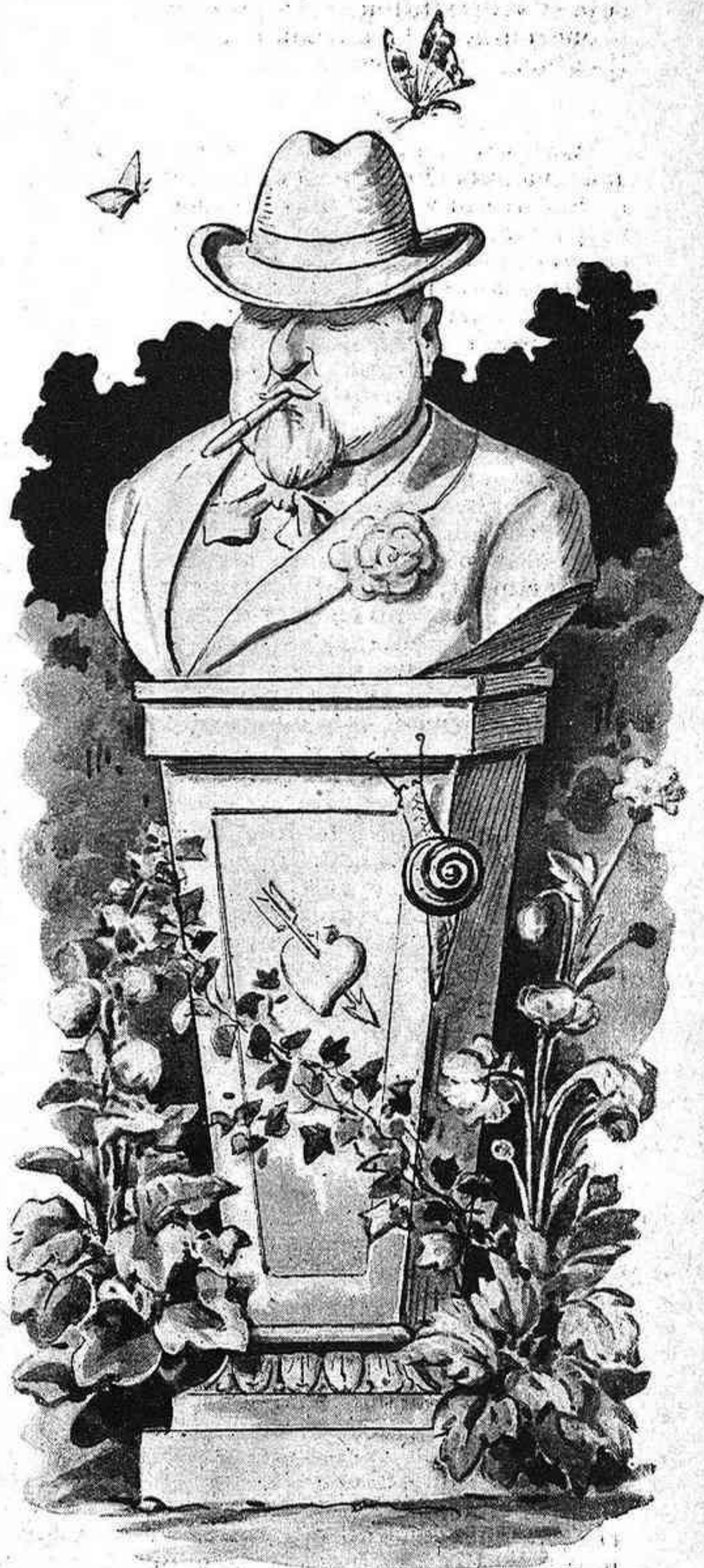
UNA MONADA (per M. Moliné).

(ESQUEMA D' UN GRAN
DRAMA)

Va ser un fet qu' esgarrifà a tot Barcelona: al endemà 'ls diaris de res més parlavan sinó d' aquella pobra dona morta vilment... Ningú s' ho explicava, ningú comprenia 'l còm y 'l perquè d' aquella mort horrorosa, que trasbalsava l' ànima dels pacífics vehins, llegint y rellegint empero las relacions esgarrifosas que 'n feyan los papers públichs d' aquell crim encare no explicat... — Donchs, jo se còm va passar 'la [cosa... Veu-selaquí.

* *

Era una nit d' hivern freda, y ja era la mitja nit ben passada. Pochs vianants se veyan per la Rambla, y certament que no podia ser gayre agradós anar hi per aquell ample passeig, tot obert al ventet humit de la mar propera; de fanals ja ben poch n' hi havia d' encesos, y del cel queya una pluja fina y gelada, qu' ab prou feynas mullava la terra, pero que ficava 'l fret dintre del moll dels ossos. Tant sols alguna qu' altra donota 's veyan en aquell tros de Rambla, en aytals horas casi fréstega: una caminava encare més depressa que las altras, puig havia vist allà lluny, entre las sombras, boy plantat al mitj del passeig á un home, ó millor dit, la sombra d' un home... y ella ben decidida qu' hi anava á la cassa del Home. S' hi acostá rectament é hi passá frech á frech... fregá sa roba...

Vels'hi aquí un busto elegant,
vels'hi aquí un busto divi
per adorno de un jardí
que molts admirarán.

Tot lo cos d' aquell home semblà com si vibrés talment; sa mirada s' encreuhà ab la mirada d' aquella dona... y va seguir-la.

* * *

Qui era aquell home, ningú may va saberho; ni d' hont venia ni ahont anava: era un home sense patria, sense familia, fins sense nom patern... Junts varen estar tota aquella nit, estimantse y parlant á estonas; parlaren de cosas passadas, dels temps de llur infantesa llunyana, que 'ls hi agradava retreure allavoras, perque ni ell ni ella havian trobat may en la vida una ànima germana pera poguerhi parlar ab delectació de las cosas de l' ànima... Ella recordà ab senzillesa y ab ben pocas paraulas, pero ab fondo sentiment, ab aquell sentiment veritable, que no fa plorar, mes fa estremir las entranyas, los anys felissos de la seva joventut, passats allà en un poble mitj amagat en los replechs d' una montanya, y la manera com, sens donarsen bon compte, se vegé llansada al infern en que ara vivia, per la traició d' un home y la dolenteria de tots los demás homes del mon...

— Ell digué encare mes pocas paraulas: ni tenia recort dels seus pares ni de la terra hont havia nascut; no més sabia qu' era d' allà d' enllà, de l' altra banda de la mar y cap amunt, amunt sempre; y ab tants anys com feya ja que corria per totas las mars del mon, veyent tota mena de pobles y tota mena de gents, may havia trobat ningú que li parlés á l' ànima tan fundament com aqueixa pobra dona li parlava... Y bella estona s' estigueren al damunt del llit assentats, sense paraula als llabis y tenintli ell entre las sevas una mà agafada... Pobres! si s' haguessin trobat en altra ocasió de la seva vida, ben cert que s' haurian estimat...

Per fi ella s' adormí, vensuda per las fatigas de tot lo dia; ell amorosamente l' acotxà, com fa una mare ab son fillet malalt, y assentat al llit va quedarse vetllant la seva son.

* * *

Aixis vingueren las primeras clarors de l' alba, enterbolidas per la boyra humida qu' omplia l' espay y empresonava 'ls raigs daurats del sol ixent; per las escletxas de la finestra comensà á ficarse una tərbola claror grisenca; la pobra dona dormia encare y 'l llensol dibuixava al damunt del llit las formas arrodonidas de son cos... L' home llavoras obri un dels porticóns de la finestra y la claror trista d' un dia rúfol d' hivern ompli promptament tot lo quarto, fent parpellejar á la pobra dona dormida, com si tanta llum soptada hagués ferit sa vista, y entrobri sos lla-

PATRIOTISME DEL GÉNERO XICH
(per Cilla).

— Ab un pet de «Vi... va Es... pa... nya»
farem cara al mon enter!

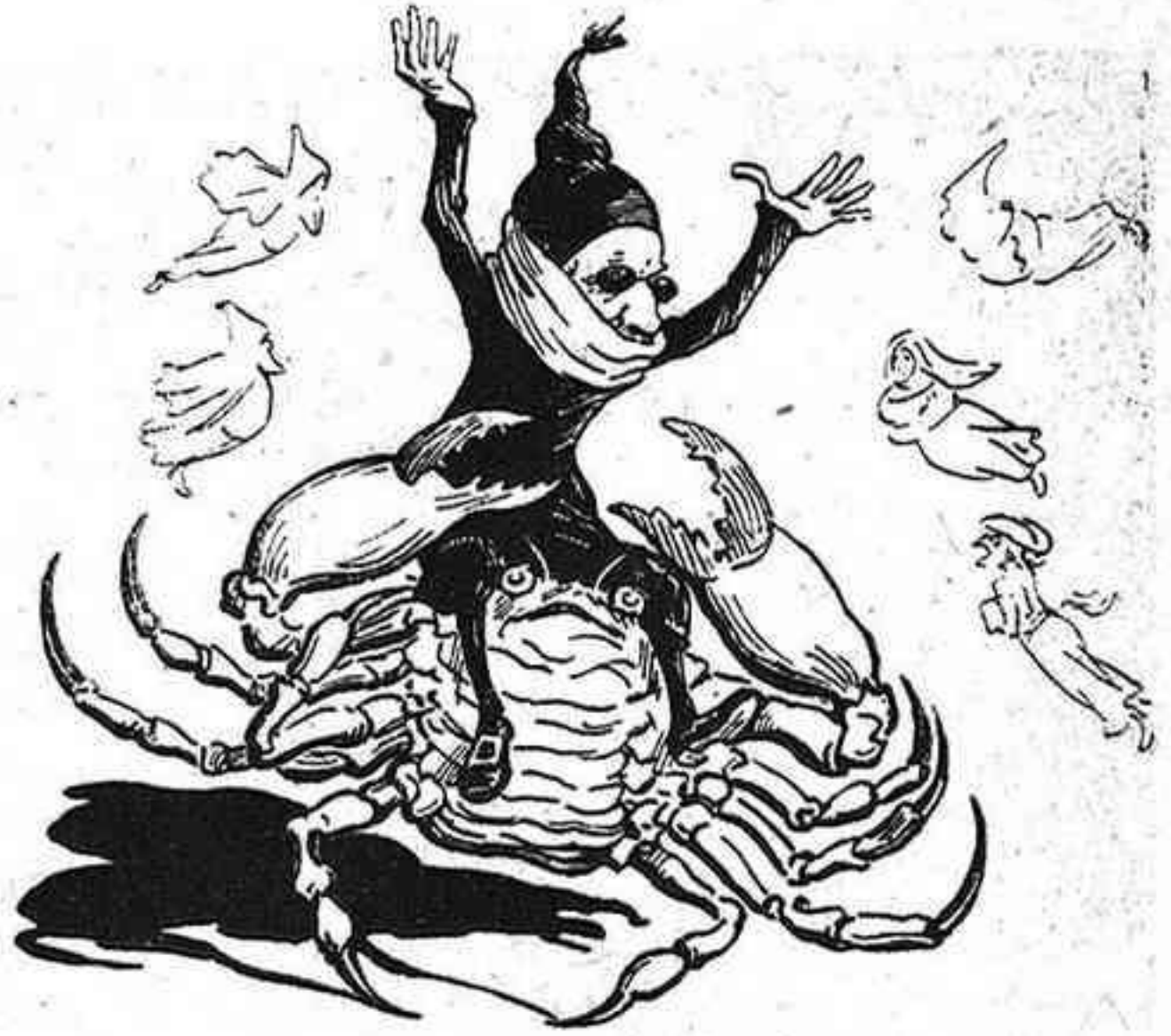
«Ha mort la Marxa de Cadiz»
Requiescat in pace, Amén.

EL DE LAS DOMINICALS (per M. Moliné).

bis un dols somriure... Ell s' hi acostá y creuhant los brassos sobre 'l pit quedá mirántsela... y boy mirántsela plorava... De sopte passá per sos ulls com un gros llampech d' ira, y s' abalansá sobre 'l llit, apretant ab sas mans de ferro 'l coll d' aquella dona fins á ofegarla; ella s' estremí tota, contraguentse sa boca horrorosament, mentres en sos ulls s' hi dibuixava un dols somriure... y ja no 's despertá may més, may més en aquesta vida miserable. Llavors ell, acostant son rostre al rostre de la morta, ab veu xiuladora va dirli á cau d' orella estas paraulas:—Aquesta nit la teva ánima ha sigut meva, ben meva .. tota meva. Per aixó no vull que 'l teu cós pugui ser de cap més home!...

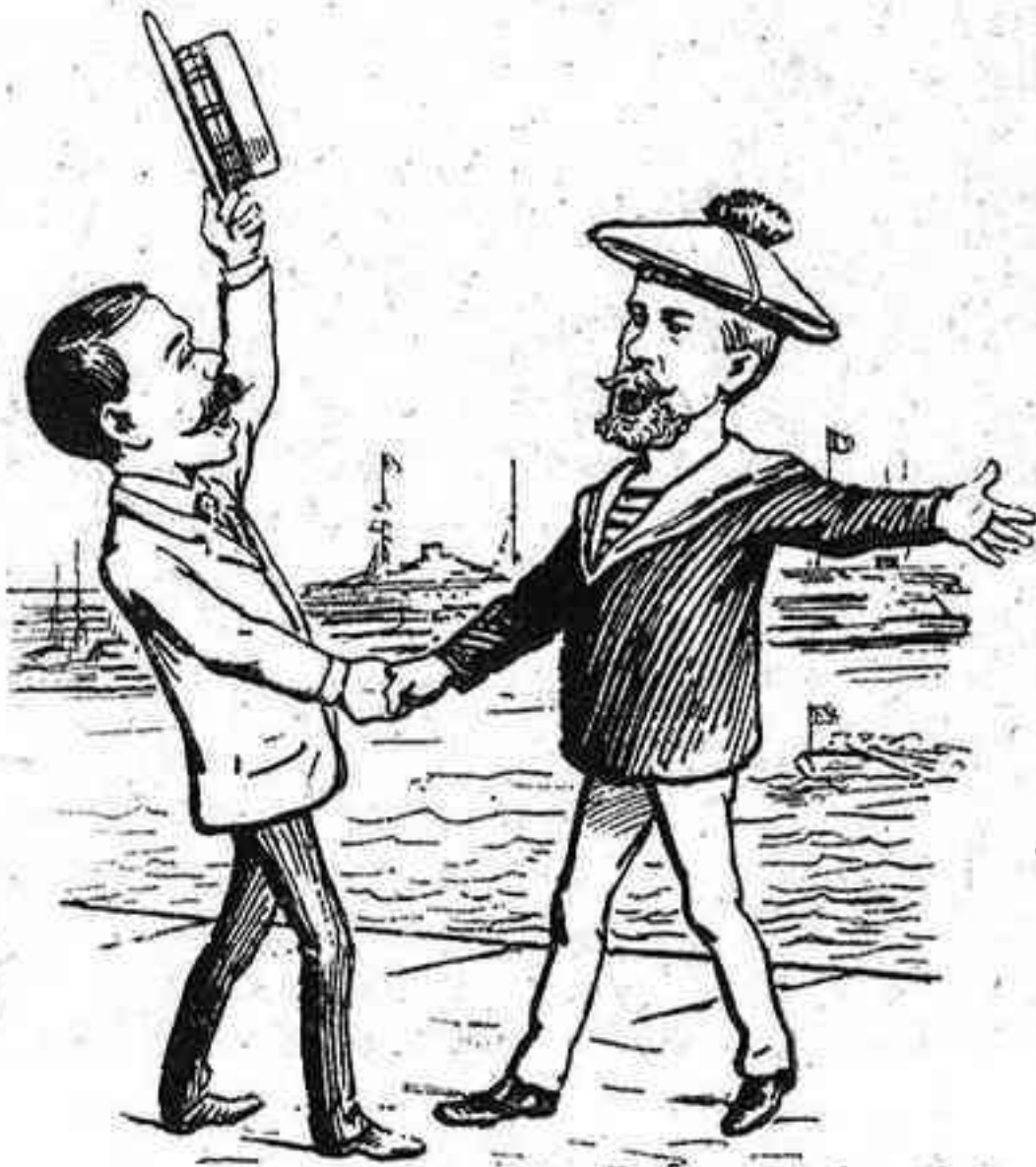
Y va fugir...

RAMÓN POMÉS.

—¡A mí que no 'm toquin ni las monjas, ni 'ls frares, ni 'ls jesuitas!...

RECORTS DEL ANY.—*Hostes simpátichs*
(per M. Moliné).

;;Visca la Fransa!!

ESPURNAS

Qui te blat pot fer farina,
qui te diners pot gastar;
y qui te poch y malgasta
pot arribá á aná á captar.

¿Dius que no sabs lo per qué
tant te xiulan las orellas?
Jo quan xiulo estich content;
ab aixó es qu' están contentas.

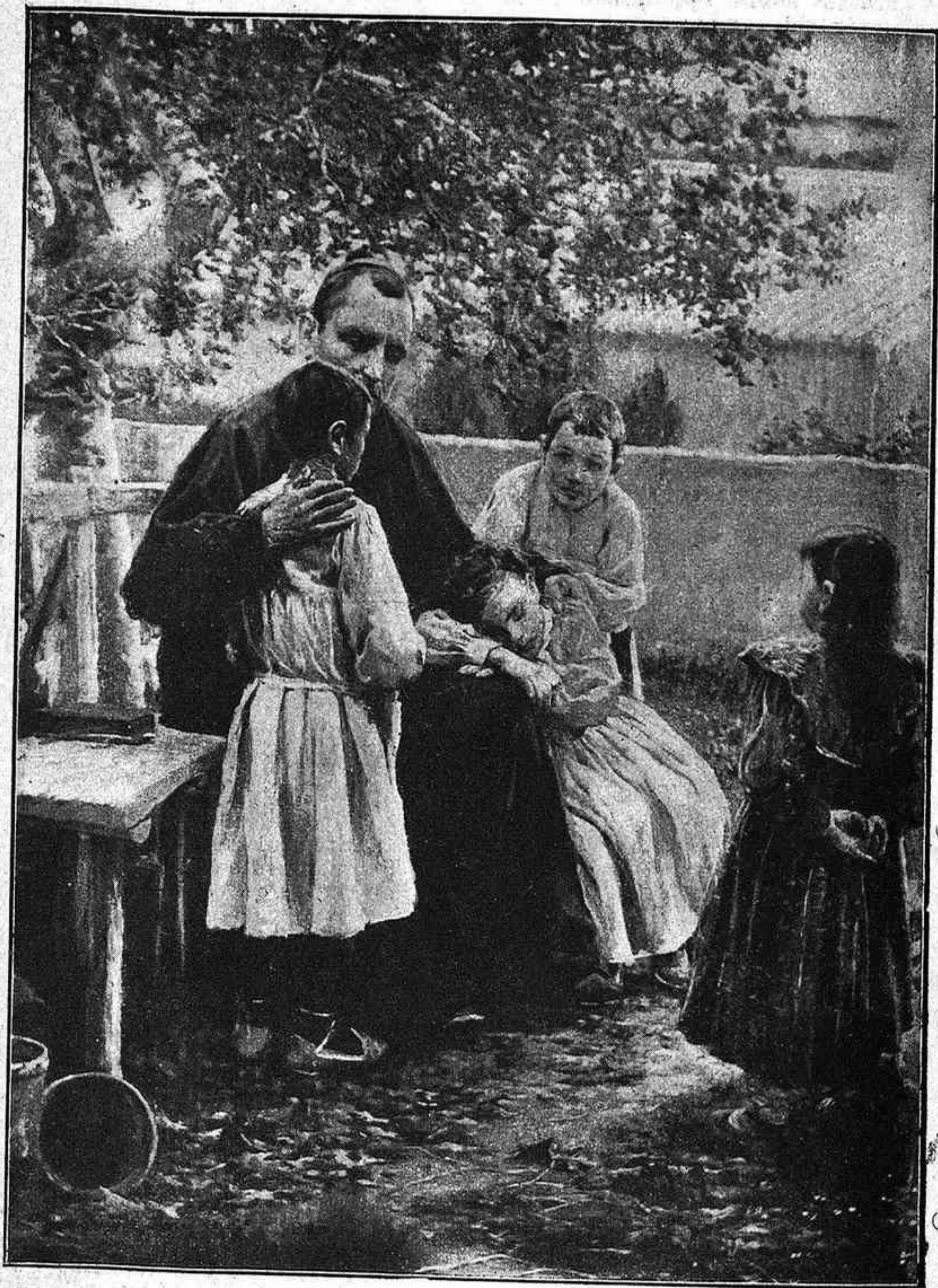
Los que al festejar procuran
estar molt acostadets,
si no hi ha ningú que 'ls vegi
deu per cert que... ningú 'ls veu.

J. F. GERVASI.

EPÍGRAMA

—¿Qui dará demá 'l concert?
—Dugas bandas reputadas:
la de 'n Pau Llanera y la
que dirigeix en Muntadas.
—Jo si hi vaig sols hi aniré
per la banda de 'n Llanera.
—Jo hi aniré per la *banda*
que podré fer mes dressera.

J. F. BUSQUÉ.

LA TERTULIA DEL RECTOR (Quadro al oli d' *Andreu Solà*).

ELS DOS CAPTAYRES (*)

(ILUSTRACIÓ DE E. Pelegri)

A LA SENYORETA D.ª CONXITA PRIM
Y GUANYABENS.

—Cuytém, fora catxassa;
la llum del dia escassa

se va perdent per l' emboyrada esfera;
deixém el camí-ral per la dressera
y aculliment, María,
cerquém en lo llissar d' humil masía.

Ten compte 'l guitarró.
María, qu' es aixó
el pa de cada dia, l' esperansa,
la fé en un més enllá que tot ho alcanza;
company d' amargas penas
qu' afluixa de la vida las cadenas.

Del Art seguint la via,
el foch sagrat atia
del sentiment sancer d' un poble gran
que viu tal com Deu mana, treballant;
que marxa, actiu y noble,
á devantera del ibérich poble.

Jo canto... y tú, María,
ma dolsa llum y guía,
segueixes de mos planys l' incult accent;
tu prestas al humil Anyorament

*) Premiada ab la *Flor Natural* en el certamen literari-musical de *La Barretina Catalana* de Barcelona.—Any 1898.

la nota més galana
qu' ha dat Clavé á la terra catalana!...—

—Benhaja la pobresa,
marit, que 'ns manté encesa
d' amor é inspiració divina llum...
benhaja, aquesta flama que 'ns consúm
y mostra á l' hora incerta
d' un eternal sejoern la porta oberta...—

No bé la llum es morta,
al peu d' un' ampla porta
arriban de brasset abdós captayres.
La santa Caritat perfuma 'ls ayres
d' essencia misteriosa;
la porta 's clou al punt... y tot reposa...

Y allá al cor de la nit,
el cego encondormit
li deya á sa companya:—Si Deu vol,
demá quan al orient llambregui 'l sol,
tú y jo, l' esposa mia,
pendrém nova volada ab el nou dia!

J. BAUCELLS PRAT.

PLET CONJUGAL

I

COM COMENSA

ELLA (*molt mansa*):—Ricardo, Ricardet, Ricardó...
ELL (*escamat de tanta manyagaría*):—¿Qué hi ha de nou?
ELLA (*accentuant la dolsura*):—¿Tens el porta-monedas aquí?
ELL (*ab sequedat*):—¡No!
ELLA:—Es que m' haurias de donar cinch duros.
ELL:—¡Vés al diable!
ELLA:—Aquests son per...
ELL (*cridant*):—No ho vull saber per qué son.
ELLA:—¡Ay, fill, cóm te posas!...
ELL:—Me poso del modo que 'm dona la gana.
ELLA:—Bé ¿me 'ls donas ó no?
ELL (*com si se la volgués menjar ab la vista*):—No, no y no. ¿Ho vols més clar?
ELLA:—Ets un salvatje.
ELL:—Y tú una malgastadora.
ELLA:—Aixó no pot seguir aixís. (*Plora.*)
ELL:—Lo mateix dich jo... y lo mateix diu el porta-monedas. (*Renega en veu baixa.*)

II

A CAL ARCALDE DE BARRI

ELLA:—Ja veurá, vosté ja 'm coneix: el senyor...
ELL:—Vosté no 'm coneix á mi: la senyora...
ARCALDE:—Parlant tots dos á la vegada, no farém res. (*Al marit:*) En-rahoni vosté primer.
ELLA (*empipada*):—Está bé; es dir que perque ell es home...
ARCALDE:—Calli, si es servida. (*Al marit:*) Digui.
ELL:—Vosté, que segons veig es botiguer y home recte, compendrá si lo que fa aquesta senyora es admisible. Figuris que...
ELLA (*interrompentlo*):—Senyor Valls, no se l' escolti.
ARCALDE (*ab molta dignitat*):—Ara no soch lo senyor Valls: ara soch l' arcalde. (*Al marit:*) Continúhi.
ELL:—Pues figuris que aquesta senyora...
ELLA:—No se l' escolti, senyor arcalde!
ARCALDE:—¿Vol fer lo favor de callar?
ELL:—Com que veig que no acabariam may, ho diré tot de un cop. Aquesta senyora gasta y s' endeuta á espatllas mevas, y perque veu que no li vull donar més diners, me diu salvatje.
ARCALDE:—Aixó es injust.
ELL:—¿Veritat que sí? ¿Veritat que una dona, sense consentiment del seu marit, no pot fer compras?
ARCALDE:—Te rahó.
ELL:—Veritat que 'ls compromisos contrets per ella en aquesta forma, no son legals?
ARCALDE:—Veritat.
ELL:—¿De modo que 'ls seus deutes no haig de pagarlos?
ELLA:—Senyor Valls... dich, senyor arcalde, no se l' escolti!
ARCALDE (*ab solemnitat*):—La lley es la lley, senyora: haig d' escoltár-me'l, perque la rahó l' assisteix. Sense 'l permis del marit, la muller no deu endeutarse may. Ja poden retirarse.
(*Lo marit, satisfet del fallo, surt de la botiga: la senyora s' hi queda.*)

¡MALVIATJE!

ELLA (*ab posat aflagit:*)—Ha fet un verdader disbarat, senyor Va... Ar...

ARCALDE:—No; ara ja 'm pot dir senyor Valls. ¿Per qué, hi fet un disbarat?

ELLA:—Ahir vaig venir á comprar cinch metros de sati.

ARCALDE (*alarmat:*)—¿Quan jo no hi era?

ELLA:—Sí, senyor: y 'ls diners que jo demanava al meu marit... eran per pagar aquest deute.

ARCALDE (*ab l' ánima als peus:*)—¡Ara sí que... ¿Per qué no m' ho advertia avants tot aixó?

ELLA:—Ja ho he fet. ¿No sentia que jo li deya «no se l' escolti, no se l' escolti»? Vosté ha volgut ser testarut...

ARCALDE (*casi ab las llágrimas als ulls:*)—Un' altra vegada que 'l seu marit la citi... vingui mitj' hora antes qu' ell, dona!

FANTÁSTICH.

BILINGÜES

*¿Qué si te quiero, hechicera?
Te quiero más que á mi rey.
Ara que vaig al servey
¿vols venir de cantinera?*

—
*Los mares contienen sales
las cañas dulces azúcar:*

*com més perduda una dona
los homenots mes la buscan.*

—
*No hay plazo que no se cumpla
ni deuda... No sigas tonta:
ja 't tornaré ab tots los rédits
los pesars que ara tu 'm donas.*

J. OLIVERAS Pi.

A LA VETLLA (per Ll. Graner).

—¡Y qué 'n son de gats els qu' escriuhen aquest diari!

CANTARELLAS

Per formar cabal concepte
d' un home quan se declara,
s' ha de sumar lo que diu
ab lo que sens dupte calla.

Las arrugas de la roba
fugen ab un cop de planxa,
mes las que á la cara 'ns surten
una volta hi son, no marxan.

¿Si aquell jove á mí m' estima?
Ballant m' ho ha ben demostrat
ab lo modo d' agafarme
y... altras cosas qu' he notat.

Si algun cop lo méu promés
m' ha demanat un petó,
sápigan que... li fa gracia
la meva contestació.

PEPETA FORGERON B.

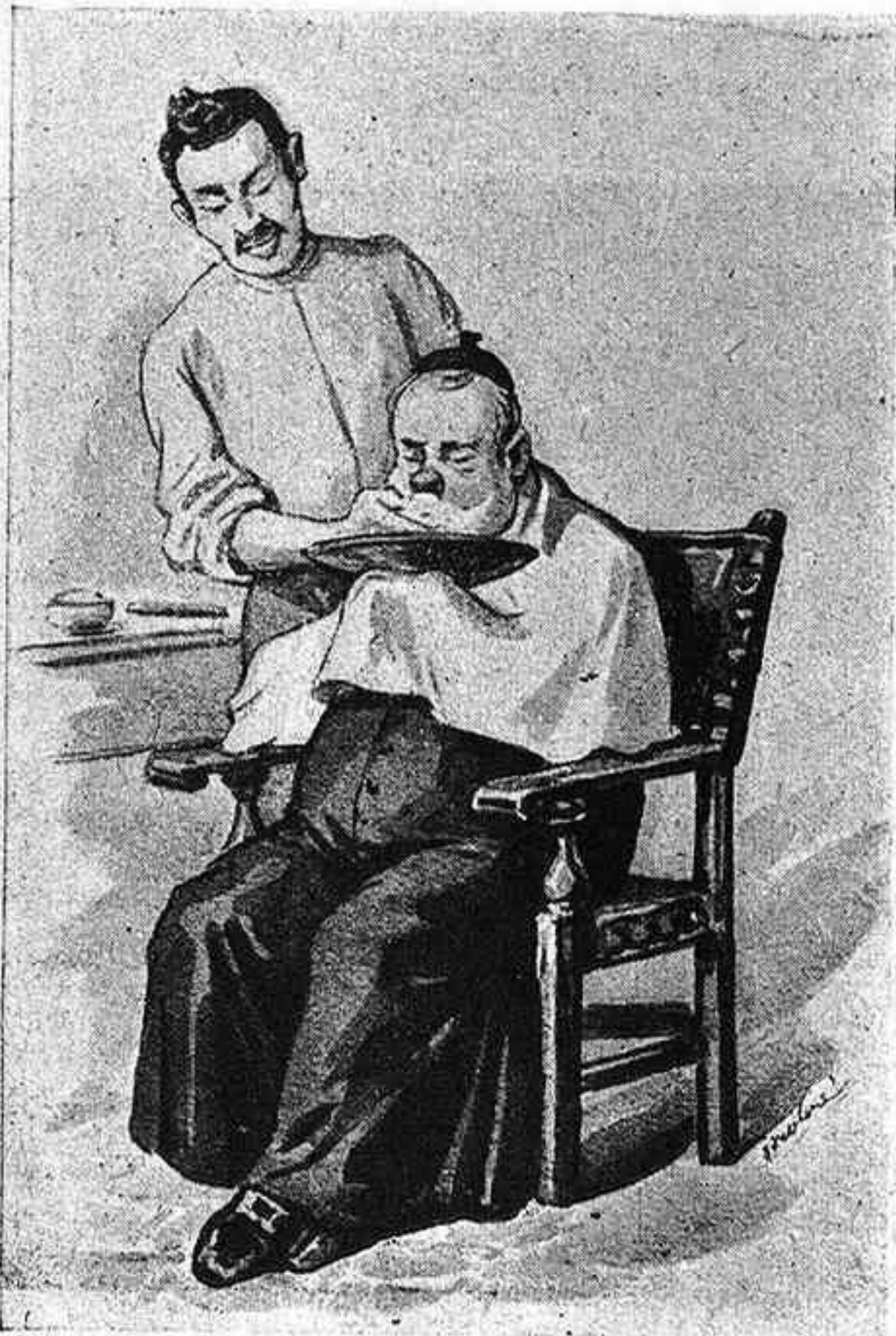
PENSAMENTS

L' excés de bondat, en l' home, produheix la pobresa; en la dona; la deshonra.

Dona que riu, virtut que bada.

¡Cosa rara! L' home passa la major part de la vida desairant á qui 'l busca y buscant á qui 'l desaira.

APLICACIÓ DE UNA MÁXIMA EVÁNGELICA
(per M. Moliné).

No es culpa nostra si d' experiéncia may ne tenim prou; en cambi ho es si la mica que tenim no la fem servir.

Conéixer las cosas y no valguerse'n per carencia de forsa de voluntat, es lo mateix que caminar plovent ab lo parayguas sota 'l bras.

Procura imposarte al tonto, y igualarte al sabi.

Per escursarte la vida tothom es bó; per allargártela ni tu mateix.

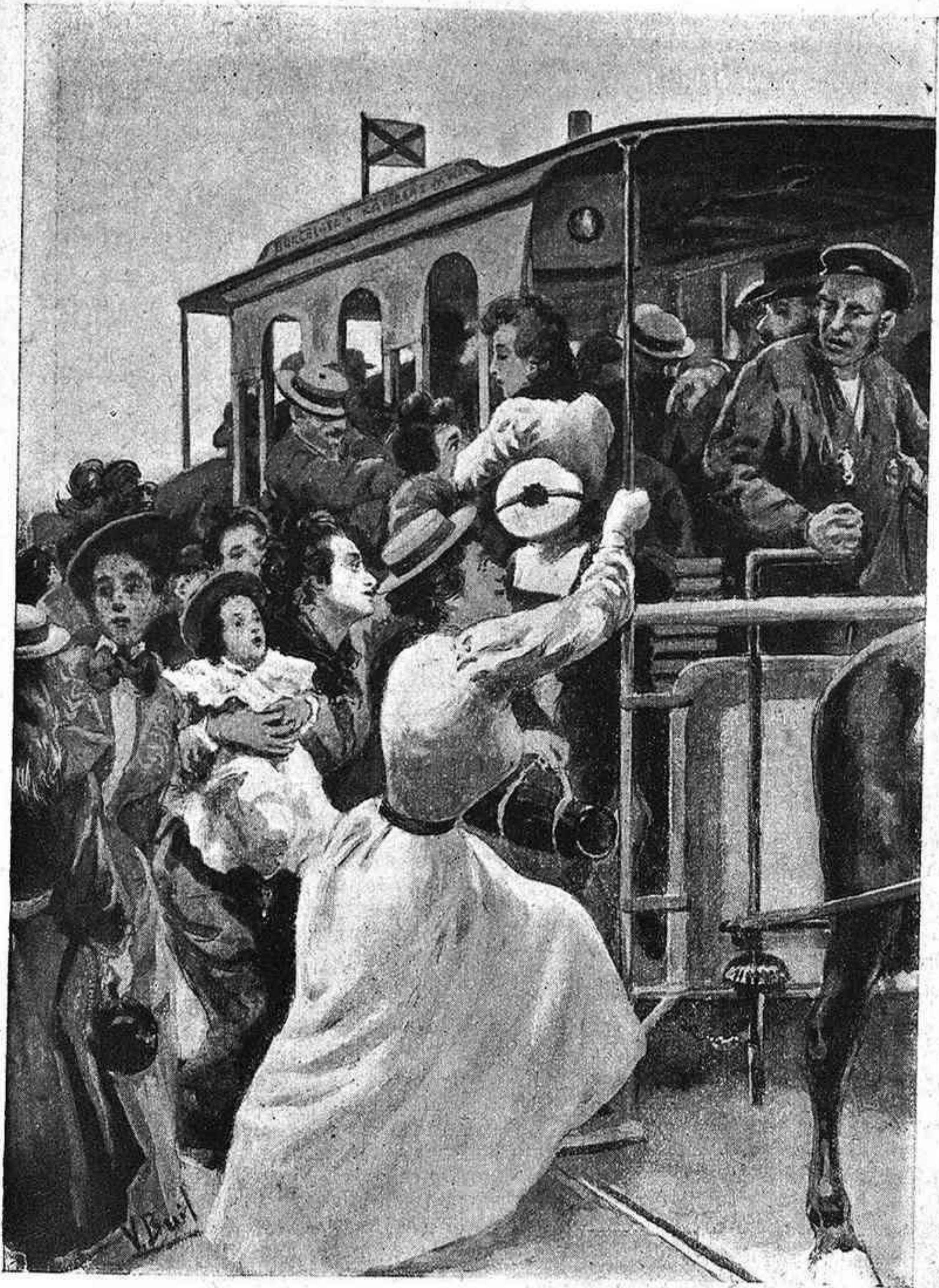
Pera posarte á salvo de una bestia que tira cossas, deu pams de distancia 't bastan; en cambi, pera salvarte de las bestiesas de un ignorant, no hi ha distancia que hi valga.

Ara ja no n' hi han gayres que vajan ab el cor á la má; lo que fan molts es portarhi una aubarda pera posarla al primer manso que troban.

«El que afayta, será afaytat.»

RAMÓN MASSIP.

AL TRANVIA (per V. Buil).

—Cotxero: parit!...
—Vaja, ja hi *parit*... digo, ja hi *parat*!

**VEYENT PASSAR
UNA BONA MOSSA**

EN LA CIUTAT (per *Pau Roig*).

- UN ARQUITECTO:
— ¡Monumental tipo!
- UN AFICIONAT À LA RIFA:
— ¡De *primera*!
- UN LLEMINER:
— ¡Aixó es confitura!
- UN SASTRE:
— ¡Ben tallada!
- UN AVARÓ:
— ¡Es un tresor!
- UN QUE CRÍA CANARIS:
— ¡Superba femella!
- UN HORTICULTOR:
— ¡Quín pom de flors!
- UN ADROGUER:
— ¡Aixó es *canela fina*!
- UN BEVEDOR:
— ¡Uva!
- UN SABATER:
— ¡Bona pell!

MATÍAS BONAFÉ.

Pardals sense niu.

LOS DARRERS

Fantástica aparició
mes negra que la basarda:
una nau va mar endíns
corra-cuyta partint l' ayg ua,

RAN DE L' ONA (Fot. de *A. Moreno*).

Tornant de la pesca.

ab cap bandera en los pals,
curulla de carn cristiana...
No li pregunteu d' hont ve,
no li pregunteu hont vaja.

Negra nit per escapar
del espia, ha llevat l' ancla,
sospirs y malediccions
empenyentla á rufagadas.
¡Quí l' ha vista y quí la veu
la pobra gent del passatge!...
vells á la flor de la edat
que s' aguantan per miracle.

Rescriptes de neci orgull
prenian los fills als pares,
y á las eynas del treball,
lo rovell se las menjava.
Mar enllá vils mercaders
del próxim, arrabassava'ls.
¡Que 'ls nólits, fets or bullent,
engorjás al patró Aranya!

De la manigua empestats,
enemichs de cos y d' ánima,
penjarollanta la pell
y esblaymida la mirada;
per soleras y recóns
de la nau, semblan fantasmas....
¡Quí gemega ja ha rebut,
cap d' ells per senyars' te cara!

No son homes ni soldats;
son osseras descarnadas,
son esperits sens alé,
blens sens oli que s'apagan.
Cada punt ¡xop! daltabaix
un á dormir dintre l'aygua,
no be 'l mar se 'l engoleix,
desseguida ¡xop!... un altre.

No tenen qui 'ls cloga 'ls ulls,
qui 'ls diga un mot d'esperansa;
de la trotxa lós neguits
ab l'últim badall acaban.
Lo clau ruhent que dels seus
passa 'l cor, l'amor, la patria...,
ni un «Deu te perdó» ni un bes,
ni vuyt pams de terra els valen!

Y la nau va fent camí
de horribles monstres voltada,
qu'esperan gorja-badats
los despulls que d'ella cauhen,
deixant llarga estela arreu
d'espumas borbollejantas
que aixecan llops y tauróns
los cossos, erts disputantse.

Qué pochs ni ajudanthi 'ls vents,
qué pochs reveurán la patria!...
Massa omplan de creus el rol
las minvas que fá 'l passatge;
cada quatre d'ahí, avuy
no son dos, y demá... ¡Ay mares,
ay mares que 'ls esperéu,
be 'n sou de desventuradas!

Ni que la nau guanyi 'l port,
sol brillant y mar en calma,
no l'aneu á rebre pas,
que res bo te de portarne;
potsé un farsell de vións
mitj pudrit, plé de miasmas,

que al foch vos caldrá tirar,
per que no us empesti encare.

Quatre soldats, quatre sols
tocarán terra; los altres...
potsé á las portas del Cel
estigan clamant venjansa,
venjansa contra 'ls malvats,
fent pes en la balansada
de sos crims, que... tant de bó
logrés lo perdó afinarla!...

Mare del qui 'ns redimi
ab la sanch de sas entranyas,
¡misericordia per tots,
Verge del Carme!

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

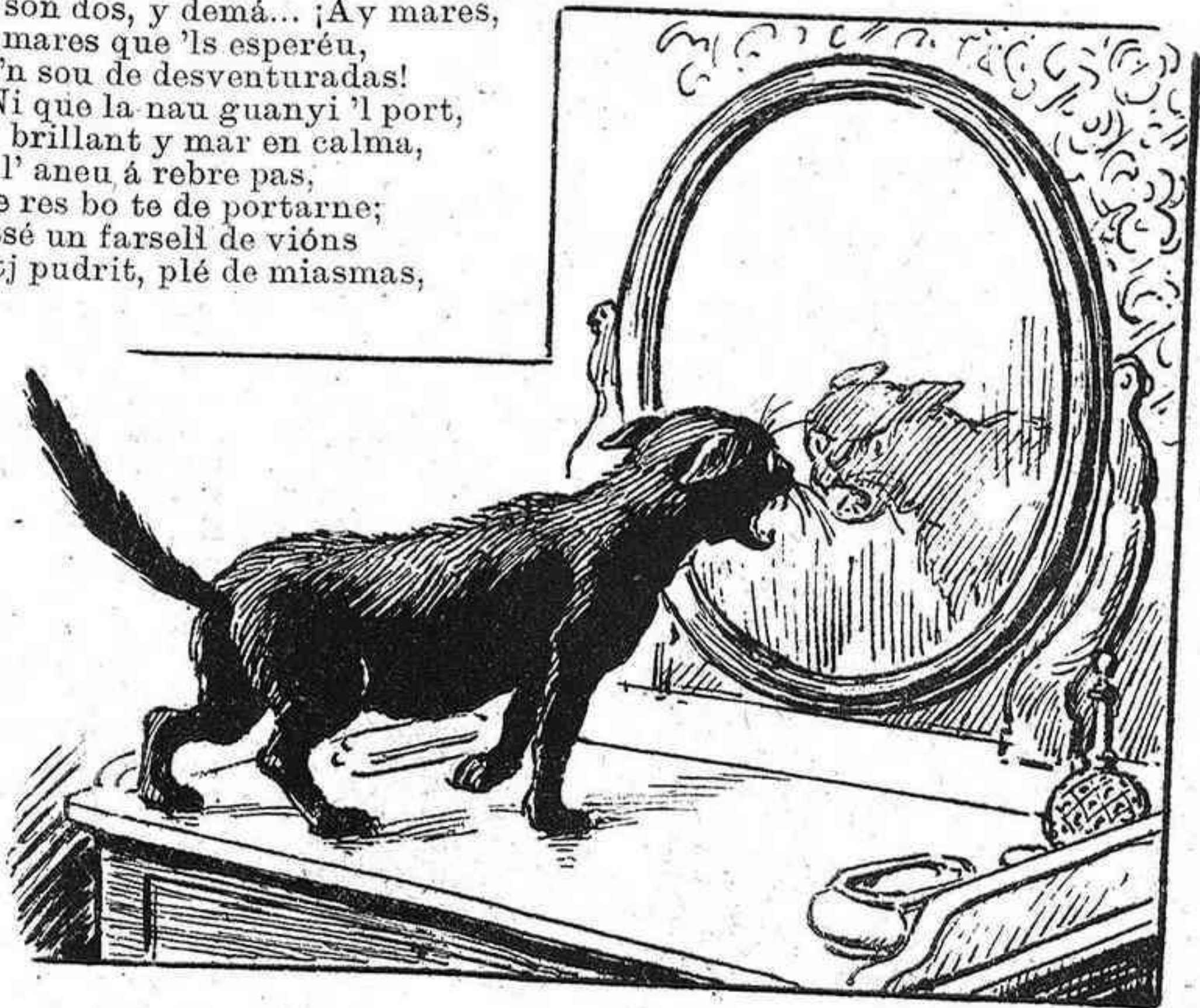
EPÍGRAMA

—Tinch arrels de moltas classes,
deya l'herbolari Roig,
y va respondre sa dona:

—Hasta tens arrels de boig?

P. TALLADAS.

CAPRITXO (per M. Moliné.)

L' enemich de sí mateix.

UN TIPO POPULAR

Il·lustració de SEBASTIÀ BERENGUER

Si aneu á Cadaqués vos juro que no passarà un' [hora que no 'l cone-
guéu, y no 'n passarà un' altra sense qu' ell sápigui qui sou vosaltres, el
vostre nom y de ahont veniu, y aixó qu' es sórt com una tapia, y no te
medis d' enterarse de res ab la facilitat dels que gosan de tots los cinch
sentits. Se diu Rafel; pero gracias á una de las [moltes contraccions de
llenguatje usuals en aquella típica vila, es conegut per en *Fey*]

A Cada-
qués vá ná-
ixer y després
de córrerla
algun temps
per Barcelo-
na, ahont se-
gons diuen
traballá (mes
tart sabreu
perque sub-
ratllo aques-
ta paraula) de
fadrí sabater,
á Cadaqués
ha anat á rau-
re, y allí s'
está, exercint
de parásit,
ab punts y ri-
bets de filó-
sop.

Si 'l veyeu
ab la capsa de
limpia - botas
no cregueu
que's refihi de
lo que puga
guanyar en-
llustrant sa-
batas, qu' es
sempre ben
poca cosa,
per ser aque-
lla, terra de
pescadors y
gent de mar,
que, com es
sabut, van
descalsos la
major part
del temps, y
quan no hi
van ben poch
se preocupan
de portar lo
calsat llue-
hent. Sens
dupte per ser
un dels oficis
menos neces-

saris á Cadaqués l' exerceix en Fey, puig te per ideal treballar lo menos possible, y si pot ser no treballar gens millor que millor. En aquest punt y en moltes altres coses recorda al famós Carlos Altadill.

¡Y ab quina dignitat més homérica passeja la seva ganduleria! Quan vos enllustra 'l calsat s' ajup, no s' ajonolla may. Ensenyeuli un duro— ¡cuidado que un duro son diners!—disposats á donarli si fá la feyna ajonollat, y veureu ab quin ayre de despreci 'l retxassa. Dintre 'l café del *Sport*, qu' es el seu camp d' operacions, després de gastarse en un *calent* los únichs 20 céntims que posseheix y que paga sempre per endavant, el trobareu disposat á tot, fins á ventarvos las moscas ab paciència d' odalisca, mentres jugueu al tresillo: si vos alseu vos anirá seguint agitant ab suavitat l' espanta-moscas de tiras de paper, fins arribar á la porta; més de allí no passarà mal li prometessiu ferlo rich... Dintre del café tot lo que volgueu: fora del café se 'n dona de menos.

Recader diligent, per anarvos á buscar una *cajetilla* ó qualsevol altra cosa que 'us convinga vos bastará moure 'ls llabis pera qu' ell entengui tot lo que li digueu. De tots els sórts que coneix en *Fey* es l' únich que sab escoltar ab els ulls. En aquest punt es un verdader fenómeno. Sa vista penetrant absorbeix las més mínimas modulacions dels llabis que li parlan: ab la cara animada que vá posant, se coneix que 's vá fent cárrech perfecte de lo que li aneu dihent. Aixís es com sense sentir res, s' entera de tot.

* * *

Per aquesta sola qualitat, deguda sens dupte á una vivesa extraordinaria de percepció óptica se us fá simpátich, y, está clar, sempre hi cau un café ó be un puret, qu' es lo que més estima. Acostumat á menjar quan ne troba y á dejunar quan no n' hi ha, sabrá prescindir del menjar y 'l beure, mes no del puro y 'l café. Te un estómach de llop capás de suportar ápats dels que reventan á un bastaix y llarchs dejunis dels qu' extenuan á un anacoreta.

¿Voleu ferlo content? Convideulo á dinar, y notifiqueuli que hi haurá pilota. ¡Oh, la pilota! Es el seu plat predilecte: ja li podeu fer grossa: no 'n deixarà ni una engruna.

Ab tota puntualitat compareix al convit á l' hora justa, net y endressat, encare que porti la roba apedassada dels días de feyna: y si es cosa que dona gust veure'l endrapar ab tan delitosa galofreria, mes ne dona encare la mirada de gos agrahit que 'us dirigeix ab sos ulls clars, color d' aygua de mar, una vegada sent per tot lo séu cos l' escalforeta reconfortant del saciament.

Al estiu, quan hi ha forasters prou n' hi cauhen sovint de gangas aixís; pero ve l' hivern, l' estació trista y desolada, y ab el fret de l' atmósfera s' hi ajunta la fredor del ventrell buyt del pobre *Fey*, que mal pot consolar-se en tan precaria situació ab els somniosos recorts de las grans pilotas de la bona temporada. Per més pega, l' actual rector, á diferencia del que hi havia avants, li nega las sobras del dinar, lo qual fá que odíhi de tot cor als capellans, com tot sovint ho demostra, al acostarse á vosaltres y dirvos ab sa veu opaca y gutural, veu de ánech mut:—¡Viva tú! ¡Viva jo! Y mori 'l senyó rectó!

—Pero, home, *Fey* ¿per qué no traballas? Jo 't se feyna—li diu algú que li vol bé.

Y ell senyalantse l' orella ab l' índice de las dos mans, respon:

—Que no veus que soch sórt?

—Tot lo que vulguis; pero be podrias escarrassarte una mica. Desenganya't, qui no treballa no menja.

—No treballa pas el senyó Llorens—respon ab vivesa en *Fey*, referintse á un americano ricatxo de la vila, que viu de renda.

No hi ha remey: primer morirá de fam ans que rendirse á la lley crudel que obliga al home á doblegar l' esquena pera provehir á sas necessitats més imperiosas

Sens dupte prefereix esperar tranquilament á que li cayga alguna bona fortuna, per més que no sápigam quan ni de ahont te de venirli. De mo-

ment, en totas las casas de Cadaqués de alguna posició quan se senten apesaradas per la mort de algun individu de la familia, hi esclata sempre la nota cómica de 'n *Fey*, que s'hi presenta, plé de bona fé dihentlos:

—Una vegada que s'ha mort fulano, preneume á mi en lloch d'ell y mantenime. Ja veyeu que no n'haureu de fer de mes ni de menos.

Mes fins ara no ha trobat una sola familia que li haja dit:—Ja pots quedarte.

* * *

En *Fey* se consola fácilmente de aquests desaires, empolaynantse cada diumenje y trayent, en las festas senyaladas, lo bó y millor del seu guarda-robas. Te una colecció de barrets que no s'acaba may, y en punt á pessas de cos, demanin: ne posseheix un sens fi de totas las hetxuras fins de las més extravagants, de totas las modas pretéritas, de tots los colors imaginables. Y quan ab lo tarot de copalta mitj abonyegat y la catracóllica, 'l dia de la festa major s'introduheix á l'envelat, y en actitud desem brassada y aire apacible s'asseu á una cadira y ensá y enllá dirigeix sos ulls vius y satisfets clis sant á las noyas macas, se pot ben dir qu'está en las sévas glorias, y no perque 'ls anys hi sigan y li blanqueji 'l pél de la cara y 'ls cabells, deixa de recordar en aquells instants los bonstems de

la seva joventut, passats á Barcelona, ahont fet un verdader currutaco, se dedicava á fer patir donas... y á marejar corredors de Bolsa.

En *Fey*, sense un clau á la butxaca, pero irreprotxablement vestit, solia anar moltes tardes al gran Saló de la Llotja, arrimantse als *corros*, y preguntant ab gran interés per l' estat de las cotisacions, no sent poch els corredors y agents que li feyan l' aleta, esperant, pero sempre en vá, las sevas ordres.

Aficionat á donarse llustre, 's recreava fent el senyor, en mitj de aquella mar revolta de fortunes que s'alsan y de posicions que s' ensorran, sense que may se li hagués ocorregut veure de pescar ni una mala diferencia, senzillament porque li faltava lo principal: am y esqué.

P. DEL O.

L' EXTERMINI DE LAS RATAS

Diu que á Oporto hi ha una peste que *bubónica* se diu; y, está clar, la pobra Espanya s' ha alarmat ab tal motiu.—

Lo pitjó es qu' aquesta peste que no haviam temut may, vá portarla, segóns contan, una rata de Bombay.

Si es així,
podém di
qu' eixa peste vindrá á Espanya;
si es així
podém di
que ja la tenim aquí.

Son las ratas, segóns diuhen, los agents més principals pera propagá eixa peste en poblats y en capitals: si es vritat, ja estém ben frescos; vindrá prompte... ¡Déu no ho fés!... porque á Espanya hi han tals ratas que los gats hi están de més.

Está clá
que vindrá
una rata desde Oporto;
está clá
que vindrá
y la peste 'ns portará.

Ab una sola que 'n vinga, com que voldrá festejar á una rata de las nostras aquell mal empeltará:

y ja duenyos los *microbis* del *exércit ratadó*, eixa peste tan temuda s' extendrá per la nació.

Si aixó vé,
no convé
parar trampas ni rateras;
si aixó vé,
sols convé
tréure ratas al carré.

En molts punts ja s' espavilan; y ja en més de una ciutat, «l' extermini de las ratas» sériament s' ha decretat; y fins hi ha algún Municipi que s' allarga hasta á oferir deu céntims per una rata, y cinch per un ratolí.

Pero, ¡cá!
¿Qué 's farà?
Matarán ratas á centas;
pero ¡cá!
¡si n' hi ha
de molt duras de pelá!

Si tot fós matar las ratas que tenim en los terrats, sostre-morts y clavegueras y en las casas y mercats, menos mal: si aixó 'ns salvava, no diria pas un mot; pero hi han *ratas* ab bötas, y hasta ab gech... y ab frach y tot.

Y á aquets tals
animals
no hi ha pás qui 'ls extermini;
y aquets tals
animals
son la causa de grans mals.

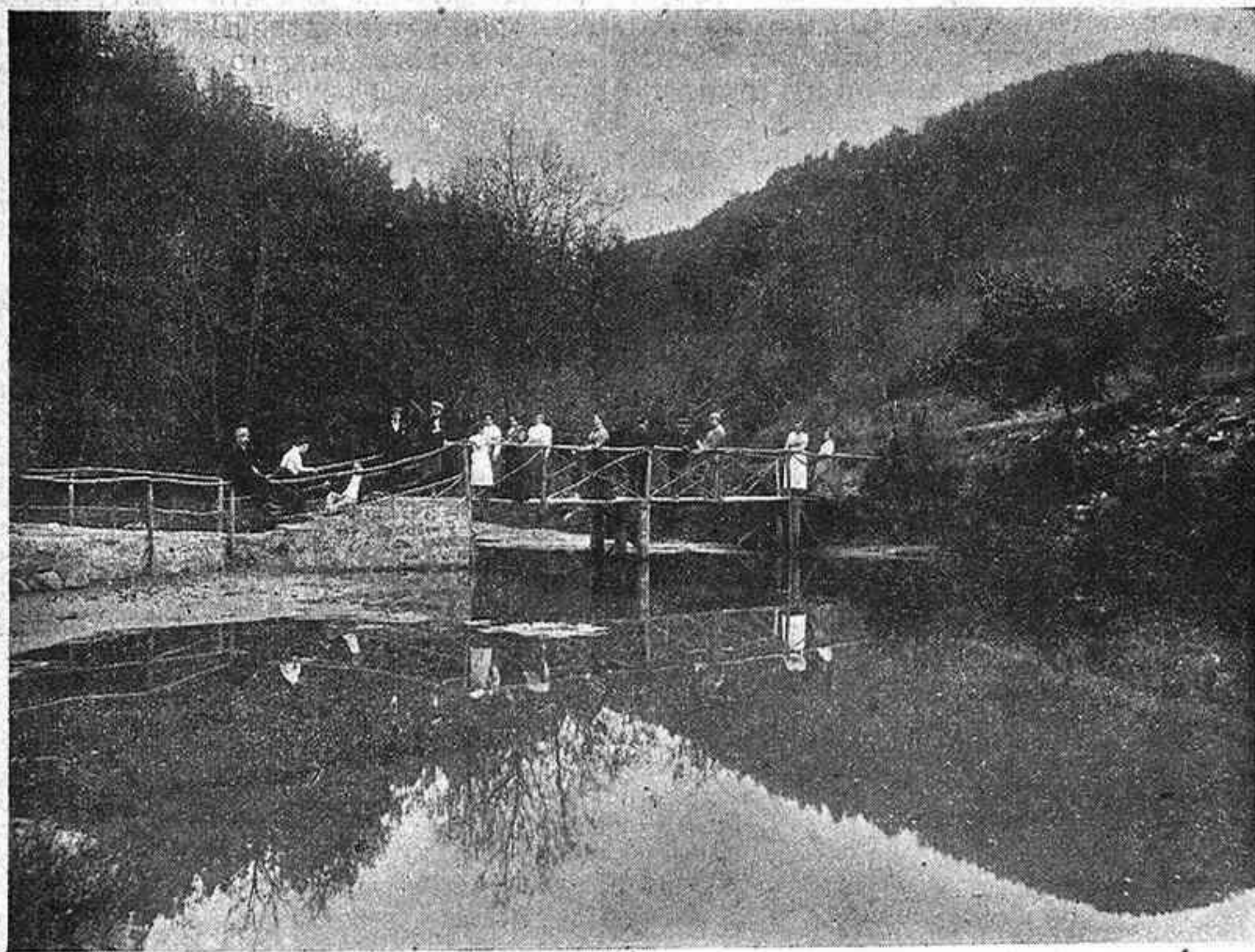
¿Qui es capás d' acabar, digan, ab los *ratas* de gech curt, de gorra alta y calsa estreta, qu' arreplegan lo que surt?

¿Y ab las *ratas* d' Oficinas de Govern y Ajuntament, que á n' el pobre qu' arreplegan lo rosegan de valent?

¿Cóm se fá
per matá
tanta *rata* ben vestida?
¿Cóm se fá
si n' hi há
que hasta 't poden fé agafá?

¡Tant de bó que l' extermini

EN LA MONTANYA CATALANA (Fot. de J. Serra).

LA RIERA DE SANT HILARI.

de las ratas sigués tal
que n' hi entressin fins algunas
de carácter oficial!

Y acabant las *raterías*,
la nació fóra felís,
puig molt més qu' á la *Bubónica*
tém tals *ratas* lo País.

Vinga ja,
si així 's fá
«l' extermini de las ratas,»
vinga ja,
si així 's fá,
y ja poden comensá.

Que compregui l' extermini
á n' els *ratas* de diné,
que deixant á ral per duro,
ratan cors de gent de bé;
¡Fóra tantas *ratas sabias*
que total no saben rés,
y, explotant la tontería,
entorpeixen lo progrés!

Sent així,
já morí
ni en que sigán *ratas mansas*!

sent així,
já morí,
y no quedi un ratoli!

Molt pitjor que la *Bubónica*
qu' ara tant nos tè alarmats
son las *ratas* que propagan
certas immoralitats;

qui fomenta aqueixa peste
son las *ratas* que us he dit...
¡Guerra, donças, y extermini!
—¡Fóra ratas!—siga 'l crit.

¡A cassá
ratas ja,
tingan quatre ó dugas camas!
já cassá
ratas ja,
y cap peste 'ns matará!

—¡Vía fora! ¡Abaix las ratas!—
ja desd' ara cridaré...

Una sola vull que 'n visca...
en secret vos ho diré...

A punt de marxa.

Per quan vinga l'extermini,
sols demano per favor
que 's respecti á una *rateta*
á qui vaig jurar amor.

No teméu,
no veuréu
que cap mal vos fassi *ella*;
no teméu,
y penséu
que per bona no té preu.

Es bonica com un àngel,
y m' estima per ma sort;
jo li dich «*rateta* meva»,
y es *rateta* del méu cor.

Vivint *ella* ja res temo;
que 'l mal vinga poch me fá...
si la peste m' arreplega,
ma *rateta* 'm curará.

—¡Guerra y mort!—
crida fort
contra tanta y tanta rata...
Mes...—nó mort...
¡Vida y sort
per la *rata* del méu cor!—

JOAN MOLAS Y CASAS.

ÍNTIMA

Te mirava dormideta,
ab mos brassos per coixí,
tota meva, ma videta,
tota, videta, per mi.

Y mirante, dolsa vida,
no parava de pensar,
que d' una felis dormida
sol ser trist lo despertar.

Mes la teva, vida meva
no ho sería, trista, no,
que de la dormida teva
te 'n despertaria jo...

Y al badar, vida estimada,
tos grans ulls de blau de cel,
te 'ls clouria, altra vegada
ab mos llabis, mon anhel...

Que mirante dormideta,
ab mos brassos per coixí,
¡prou que ho sé, jo, ma videta,
que somnias sols ab mi!...

VIRGILI D' ALACSEAL.

MÉDICO-CIRUJANO

(MONÓLECH Á TELÓ CAYGUT)

Qui es que 'm demana, veyám?.. Qui es que demana al sangrador?

Ayay! *dingú* respón, diríam!.. Donchs... que han suposat per allá dins!.. Potser volian dir lo metje!.. Qué hi ha algú que necessiti 'l metje? Es que... no fassin compliments, eh!, perque... com... á metje, també 'ls puch servir, també. (DESPRÉS DE MOLT BUTXAQUEJAR SE TREU UNA TARGETA.) Mirin; la *trageta* ho canta: *Médico-cirujano*.

Vostés dirán perquè 'ls hi ensenyo la *trageta*? Ja ho veig, ja, que es un xich estrany. Pero... es que 'l cas, diríam, també ho es un xich, parlant en plata. Veurán: un *istiu* va pujar á Castellfaralt, tot cassant, un grabador que es tot una persona, alló que se 'n diu un bon subjecte. De cansament ó no sé qué, se li va posar malalt lo perdiguer que duya, jo li vaig curar y ell... agrahit, diríam... (PAUSA DE DISTRACCIÓ.)

Ahont eram ara?... Ah! sí: ja lligo caps. Me descuydava lo principal. Un servidor es de Castellfaralt y... veterinari. De metje, es á dir, de... de llicenciat oficialment en Medicina, que diuhen... no 'n só; no ho nego pas. Pero, ja ho veurán: acabada la carrera, qué havia de fer? Me 'n vaig anar á Castellfaralt á exercirla. Me sembla que... fins aquí... no hi ha res á dir,

veritat? Donchs sí, me vaig plantar á Castellfaralt de manescal, diríam. Pero ey! ab dignitat, á la francesa, ab aquella dignitat que vaig apendre á la *Ecole de Toulouse*, ahont vaig anar á estudiar, diríam, una especialitat, l' *epirivitia*. Vull dir que no vaig voler fer de ferrador. Hi vaig fer de veterinari com entenhen los francesos que s' ha de fer, saben? Es á dir, ab honor. Perque jo só molt amant del honor y d' en-sá que... que hi corregut mon... sempre penso que, *hasta* més que la veritat mateixa, valen las aparen-sas.

Ja ho sé que... fer de ferrador no es cap deshonor, ja ho sé; pero... vaja... trobo que fa desmereixer la carrera, diríam. Perque... pènsinhi vostés. Oh!, es que... jo 'm dich: per qué ha de fer de ferrador un veterinari, veyám? Perque cura caballs? Donchs tant se valdria dir que 'l metje ha de fer de sabater perque cura personas!

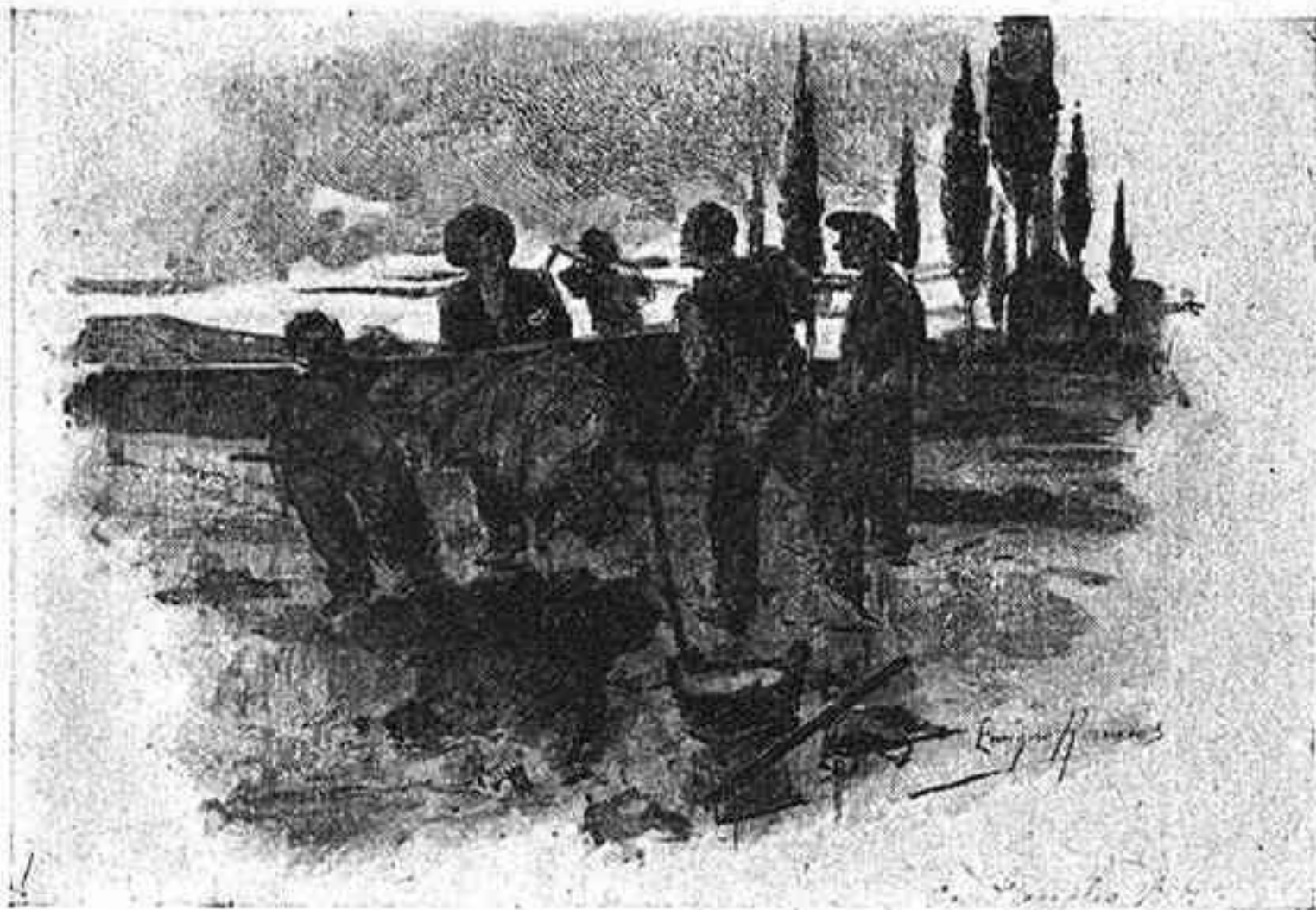
Donchs, vélshiaquí perque, al plantarme de veterinari, no 'm vaig voler posar á ferrar. Y vegin, jo crech que aquells pagesos hasta van arribar á enten-

UN ALTO (per F. Gómez Soler).

—Paremnos.
—Per qué?
—Passa la modista.

L' ÚLTIM TRIBUT. (E. Romero).

«Que torni a la mare Terra
lo que de la Terra eixi.»

TIPO AFRICÀ (per E. Simonet).

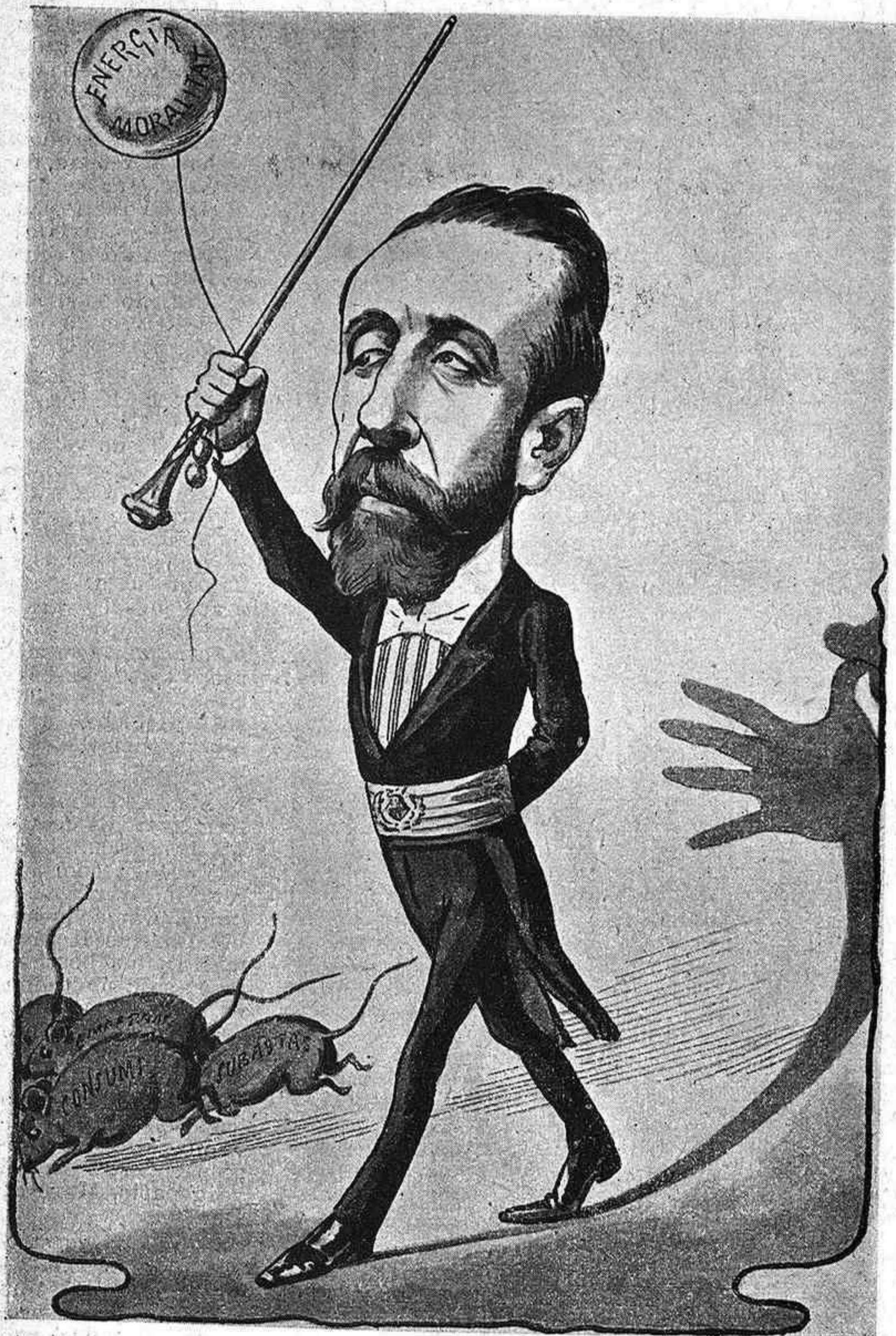
Junt a las arenas
del ardent desert
lo cabail y l' home
forman un sol ser.

dre'l perque jo m' estimava aixís, diríam. Crech que 'ls vaig fer adonar y tot de que vol molta més *habalitat* curar bestias que no pas personas ben personas, es á dir, fer de manescal que no pas de metje, diríam. Per aixó gayre be tots me cridavan, no sols pel bestiar, sino per ells mateixos.

Y aixís potser encare hi fora á Castellaralt, si un dia no m' hagués cremat de veure... Ca! vaig dir, Miqueló, aixó no va. Encare que curis amos y bestias, hi ha tants amos més bestias que las de que son amos, que... ben mirat... tots son bestias... y... al capdevall, tu serás tan bestia com ells, diríam.

Perque... veurán. Arribava als masos ó á las casas... tant á l' arcova com á l' estable, diríam... *dingú, dingú* 'm sabia dir qué li feya mal. De las bestias, ja se sab: no tenen lo do de la paraula. *Hasta* per aixó mateix son l' honor del manescal, diríam. Pero 'ls homes? Que 'ls seus amos... diríam... alló ja era desesperador! Y que hi vaig patir, Mare de Deu!

—Veyám, mestressa, qué os fa mal?— preguntava, á una masovera, tot prenentli 'l pols ó palpentli 'l ventre, un

La gran entrada del arcalde de las bonas intencions.

ventre gros, botit com lo d' una vaca, de tant y tant menjar verdura.

—No ho sé; la perdiu, la perdiu...

—Ah! vau menjar perdiu?—Devia ser passada, —exclamava jo, distret.

Un altre dia, un pastor me deya:

—Vegi la freixura.

—¿Que sou carnicer?

Mes avall, un moliner se planyia de tenir los corrons espatllats.

—Home, no hi penséu ara ab lo moli—feya jo, sense enténdre'l.

Lo pagés del más vehí suposava que se li havia trencat lo clivillá.

—Del carro?

Tots semblava que desvariejessin y s' enfadavan ab mi perque no 'ls entenia, y jo encare 'm desesperava més qu' ells, diriam, de no trobar lo diccionari d' aquella anatomia extranya, composta de rosaris, claus, barras, posts, vigas, cassoletas, perdius, nous, frontissas, corrons, palas, garrots, closcas, clivillas, mel-sas, sagi, canyella, bufetas, palpissos, tendrums, freixuras, que sé jo qué: una taula de la Boqueria y una parada dels Encants á la vegada, diriam.

Cá, cá, cá, cá, noy!—vaig dirme al últim.—Aixó ja es massa. Com en lo mon tot está capgirat, diriam, encare 't valdrá mes y 't dará més honor fer lo fácil... qué 't diré jo? *hasta* fer de metje, que no pas matarte aquí fent lo difícil, diriam. Lo mérit del veterinari en aquesta Espanya tan endarrerida es tan poch reconegut! Anémnos en á ciutat.

Y me 'n vaig anar á Barcelona. Pero á Barcelona... á Barcelona (*tot grantantse 'l clatell*) vaig dirme: aném á pams, mirém ben bé ahont posém los peus, no fos que de cop y volta ensopeguessim. Vaig trobar una casa modesta, al carrer de San Vicens, un carrer d' arrabal, pero de gent conforme, que nosé si coneixen, y allí, no atrevintme encare, diriam, á fer de metje, mes per por á la competencia que per altra cosa, me vaig plantar de sangrador. Pero ey! de sangrador també ab dignitat... Vull dir, sense obrir botiga de barber. Si jo feya sanch, era ben bé ab tots los cinch sentits y pera la salut del próxim, diriam, ab la llanseta ó be ab las sangoneras; may may alló d' anar á esguerrar als que están bons, ab la navaja y á traició. Oh, es que, fixisins'hi: també es salat que un sangrador posi barberia. *Vaya una indirecta!* (Pausa).

Donchs sí; tot anant darrera de dos ó tres galenos vells que, per aquells barris, següian practicant per sort meva los consells del doctor Sangredo, diriam, vaig anar obrintme camí, fent coneixensas, contradint, aixís per sota má y ab molta mónita... com ho ha de fer una persona delicada... lo parer y procediment d' aquells vellucos, sempre que podia y... guanyantme poch á poquet la confiança dels vehins.

Ja m' hi guanyava bastant be la vida, diriam, quan un dia 'm topo per la Rambla ab aquell subjecte del gos. Ola, *amigo!*—vaig ferli,—Ola!

L' ARCALDE IMPOPULAR
(per M. Moliné).

—Que cridi Barcelona tant com vulga.
¡Qué tanta caramada!...
Ab lo faixi de ma invenció, *la patria*
va molt ben *gobernada*.

Què tal? Cóm va?... Que cesta, que ballesta qu' *estu* y lo de *más allá*, vam parlar una bella estona, diríam, fins que jo lí dich, dich:

—Escolti: no es grabador vosté? Ay, caratsus! Donchs, miri, 'm vé com l' anell al dit: m' hauria de fer *tragetas*.

—Prou, home, prou!—va respóndrem molt campetxano. Y com que, tractanse d' un passavolant, allí á Castellfaralt, per alló del honor, diríam, no li vaig voler cobrar la cura del perdiguer, se veu que l' home, agrahit, volentme correspondre, me va fer las *tragetas* de franch y, res, per descuyt ó... perque aixís li va passar pel caletro, diríam, m' hi va posar *Médico-cirujano*. No 'm faltava sino aixó, diríam, y que 's morissin com van anar morintse aquell parell de guetos sanguinaris, pera que aumentés la meva clientela fins á fer lo goig que ja fá. Vull dir que, ja ho veuhen; tinch experiéncia de sobras, diríam, y la *trageta* ho canta: *Médico-cirujano*. ¿Hi ha algú que necessita 'l metje?

—Ah—*dingú* respón?... No tinguin por que 'm rebaixi á preguntalshi duas vegadas, no. De primer l' honor, diríam: ja 'ls hi he dit. Estiguin bons.

NARCIS OLLER.

I REYNARÉ I

Molt bé. ¿Es dir que continúas despreciantme ab altivés, sens volgué escoltar paraulas ni atendre sospirs ni res? ¿Es dir que, sach de superbia, ni sisquera per favor

vols permetre que 't ponderi la extensió del méu amor? Jo ara, donchs, m' hi formaliso y 't juro que ó poch podré ó dins d' aquest cor de roca reynaré.

COPLA D' ACTUALITAT (per Ll. Graner).

Lo pais diu:—«Regenèram.»
Lo govern respón:—«Ja vinch!»
Y jo toco la guitarra
clin... catanclinch... catanclinch...

Per ayrosa l' espardenya... pero més l' espardenyera.

¿Qué 't figuravas? ¿Que un xasco
ja m' apagaría 'l foch?
Ni un, ni dos, ni tres, ni quatre...
¿Si que 'm coneixes ben poch!
¿Ignoras que quan m' hi poso
no m' acoquino per res
y que l' avi del meu avi
era fill d' aragonés?
Riuten, riuten tan com vulguis,
pero recórdaten bé:
en aquest cor que ara 'm negas
reynaré.

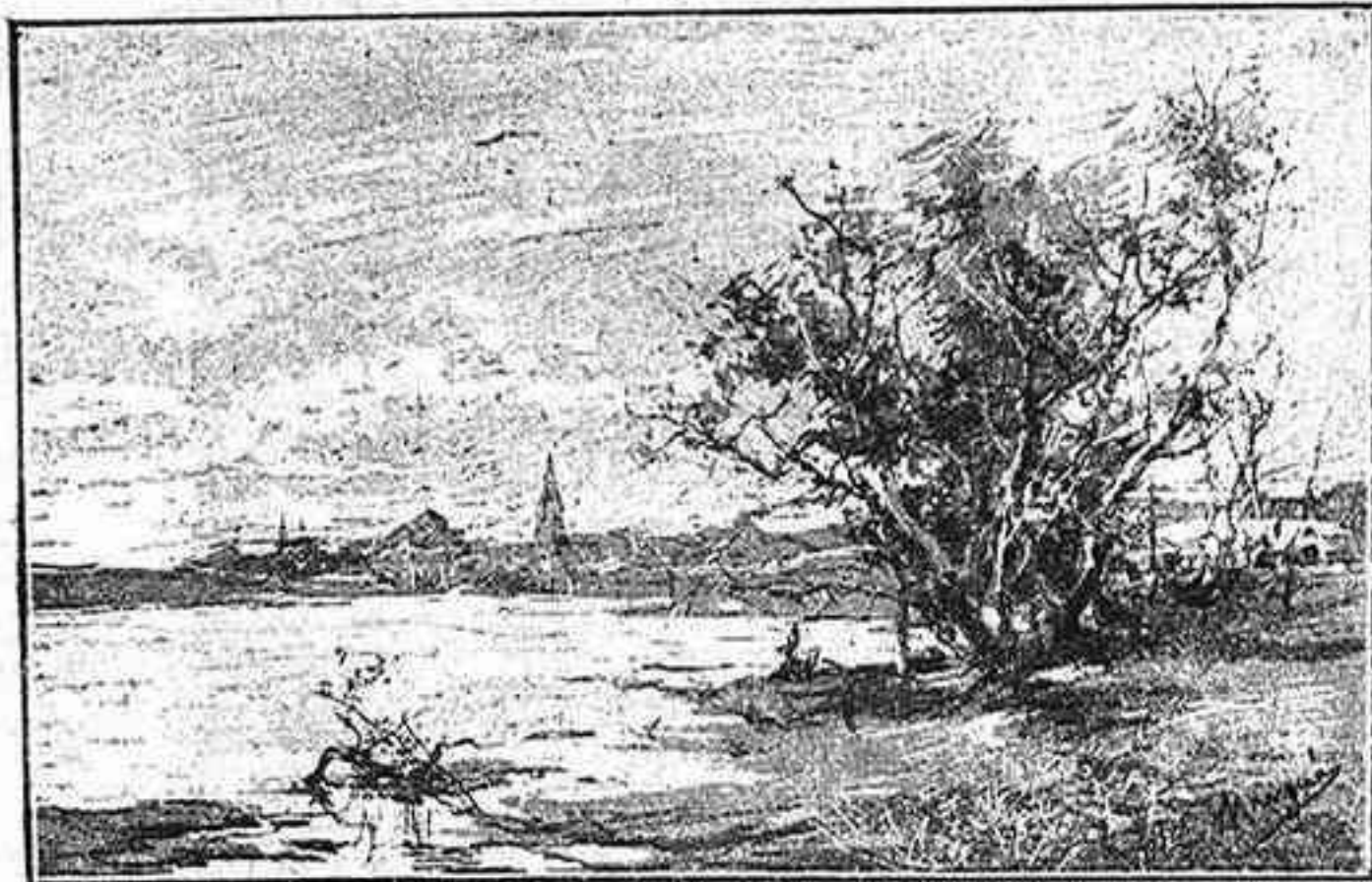
Si tú fossis ja d' un altre,
callaria, la vritat:
sempre hi professat respecte
á l' agena propietat.
Pero ¿veyent qu' estás lliure,
sense dar-me cap rahó,
permetre que 'm bofetejis
ab el nó, y el nó y el nó?
¿Aixó jamay! Vull tenirte,
y com que ho vull, ha de sé:
dintre d' aquest cor, t' ho juro,
reynaré.

¿Cóm ho faré per lograrho?
 No t' alarmis: soch prudent,
 y sé lo que puch permétrem
 ab una noya decent.
 Penso vence ab ma constancia,
 adorante día y nit;
 penso ofegá ab mel y sucre
 ton desdeny empedernit;
 penso xuclar tas miradas
 quan te trobi pel carré;
 penso reyná... y jo ho espero,
 reynaré.

Tú podrás fer la tossuda,
 podrás, de moment, callá;
 pero, creume, tart ó d' hora,
 lo teu orgull cedirá.
 Avuy somrient una mica,
 demá escoltantme un sol mot,
 l' altre dantme un dit ¿qui ho dupta
 que al últim m' ho darás tot?
 ¿Vritat hermosa tirana,
 que ab paciència y fentho bé,
 dintre d' aquest cor un dia
 reynaré?

C. GUMÁ.

EN LA TERRA DEL SOL (per J. M.ª Marqués).

Córdoba.—Rivera del Guadalquivir.

format aixís el porter
 com la tabernera.—
 «Veus aquí un home
 que si passés el rosari
 se 'l podria pendre per
 un sant del cel... y ab
 las sevas dérias...» No
 ho gosava á dir que se
 li aparegués un dimoni,
 perque... tan bó,
 tan afable, tan caritatiu
 y atent... «y ab
 las sévas dérias... no;

UN DIPUTAT PER BARCELONA (per M. Moliné)

ELS CANDELERS DE LA SENYORA MONICA

Feya pochs días que la senyora Mónica havia entrat al servey de don Ramón, viudo de fresch, sens fills, y persona ataleyada en negocis quan, malgrat tan bona colocació pera ella, ja 's pene dia d' haver ensopegat tal amo.

Y no era pas que 'l tracte y ádhuch el gèni de D. Ramón no s' encaixessin perfectament ab els informes que li havian donat el porter y la tabernera destriántloshi y esclarintloshi fins per pessas menudas, sino que havia traslluhit que 'l nou amo, fos per descuyt ó per preconcebut intent, no passava 'l rosari com els seus demés amos tenian per costum, aquella *debilitat*, que ofenia de dret sas arreladas conviccions relligiosas li produhia tal mena d' escrúpul que ádhuch s' hi posá trista.

Mes, passá 'l temps; compregué la senyora Mónica que don Ramón, llevat d'aquell *descuyt* del rosari, no tenia mes tara, y s' asserená son esperit.

«¡Quina llástima!...»—s' repetia, tot apreuhant el temple de D. Ramón, quin caràcter sobrepujava bona cosa del excel·lent concepte que n' havian

Aprofitant certa bulla, ell pla va arreplegá estella, lo diputat Cucurella Cucurella... ó Cucurulla.

dimoni, no 'aixó may!—se repetia—be 's veu prou que no 'n vé de semblant fusta!..»

Pero, passaren els días, s'acostá 'l dimecres de Cendra, y quan la senyora Mónica oigué de llabis de D. Ramón que 'l peix y l' oli no se li assentavan prou be á n' el séu enmalaltit ventrell, sens que fos obstacle dita singularitat pera que servés ella la tradicional costum, llavors y ab ayres d' un zig-zagueig de llamp, se li aparentá que á n' el seu amo, á n' el que no volia veure ab trassas de Llucifer, ja se li comensava á descobrir la quía

No feu la creu, ni tan sisquera invocá l' Ave Maria Puríssima de consuetut; però, refugintse de tot escrúpol, se digué decidida: «Bueno, bueno, no 'vull enquimerarm'hi; ell s' arreglará quan el cridin á comptes; jo faré la méva... y en paus.»

Quan vingué la senmana santa, y sens que D. Ramón n' olorés res, resolgué portar, segóns tenia per costum, els séus dos ciris pera 'l monument de la parroquia. 'S comprá al efecte un parell de candelers, d' aquells de terrissa, retorsuts, barnissats de vert ab llagrimalls grochs; sis fulls de paper fi, dos de blanchs, símbols de puresa, dos de vermells, en recort y memoria de la sanch de Cristo, nostre Senyor, y dos de blaus com el manto de la Verge, en significació de la Santíssima Soletat, junt

FANTASIA (per J. Blanco Coris).

La nit de Sant Joan.

ab dos ciris de mitja lliura cada un, portat tot d' amagatotis fins á la séva arcoba; y la nit del dimecres, en tant D. Ramón hi roncava com un lirot, s'enfeyná pera engirbarho. Aixugá bé 'ls candelers, treyentlos el polsim de la terrissa, retallá 'ls fulls de paper fi, fentne sarrell; sarrell que aná entortolligant als peus dels ciris, interposantlos per colors; estufá 'ls sarrells, mes tart, prisantlos cuydadosament ab las puntas de las tisoras, fins á deixarlos com á poms de flors, y un cop ficats els ciris dins els candelers, col·locá aquests ab molt tiento en un dels angles de la seva arcoba, esperant l' endemá y l' ésser fora D. Ramón pera durlos á la iglesia.

Feyan tanta tossa 'ls candelers, un cop guarnits y ja posats els ciris, qu' ádhuch la senyora Mónica, ans d' apagar el llum y ja mitj acotxada, se 'ls contemplá somrihent una galán estona.

L' endemá, per la seva pena, D. Ramón, com si ho fés aposta, may acabava de sortir de casa. La senyora Mónica s' hi fonia... s' hi fonia... com qu' ádhuch els tich-tachs del péndol del menjador li repercutian en

els mateixos polsos encomenantli encare mes la pressa. 'Ls passos de don Ramón per fi, al deixar el seu quarto pera dirigir-se á la porta, li calmarren la frisansa. «¡Ay gracias á Déu!...»—exclamá la senyora Mónica, bo y amanintse per' arribarse á la iglesia.

Ja posada la mantellina, agafá 'ls candelers del reconet de la seva arcoba, conduhintlos á pols fins al passadís de la porta. Obri 'l pis, deixá 'ls candelers á n' el replá, y aprés de tancar la porta y aplegarlos de nou, devallá pas á pas l' escala.

Peró, vetaquí que, quan era al segón replá 'l gossás de Terranova del ters pis, que saltava 'ls grahóns de tram á tram, com fonentse per esbargir-se, regoneixent en la senyora Mónica á sa protectriu, puig que cada vespre li pujava 'ls deixos, se li tirá al damunt d'un bot pera amanyagar-la ab sas revoltosas festas. Naturalment!... al cop de la branzida tantinejá la senyora Mónica, doblegántseli 'ls genolls y cayent asseguda en el mateix cayre del replá; en tant els candelers, esmunyintse d' entre sos dits al caure, capgirellavan grahóns avall, empaytant al parell de ciris, declarats independents desde 'l primer trontoll, y bo y ressonant uns y altres per la escala ab esgarrifosa fressa.

—«¡Me la pagarás, Turch!... ¡Aquesta sí que me la pagarás!...»—se repetia la senyora Mónica, irada.

Arreplegá 'ls testos, els munyochs del paper ensarrellat y els ciris, penjim-penjam aquestos com trencats per set ó vuyt cantons; y posantsho tot al devantal, ab amorós cuydado, se'n entorná á dintre.

—«¿Y ara?... ¿Cóm ho faig?... ¿Cóm ho manego?...»—s' deya, espurnantli 'ls ulls d' enquimerada.

—«Tant pels ciris... tant pels candelers... oh, y el temps!... Ves com ho faig, ara?»

S' assentá en una de las cadiras del recibidor com abatuda per la contrarietat, y allí, ara malehint al dimontri del Turch, ara contemplant els testos de la terrissa y els bossins dels ciris, trencats á trossos com un enfilall de salsitxas, hi matá una bona estona.

—«No hi ha mes remey!—s'anava dihent.—M' hi arribaré en havent dinat. Ja 'm saben prou greu 'ls quartos, ja; empró, l' haverme de trencar altre cop las camas ara pels candelers, ara pels ciris, ara pel paper de se-

da; pera arreglarho á cops de puny totseguit y conduhirho á la iglesia á correuyta...»

Trucá en aquestas D. Ramón, y la senyora Mónica, encare ab els testos á la falda, sorpresa per l' arribada de son amo, ni se li acudia per hont comensar á moures. Deixá 'ls esbosinaments en la cadira que seya, obri la porta y... quina tremolor la seva quan al darrera del senyor Ramón reconegué á la vehina del ters, la mestressa del Turch, que baixava pera donarli satisfaccions per l' abrahonada del gossot, interessantse á l' hora per si n' havia pres dany y empenyada en sapiguer la válua del desastre, pera abonárlehi tot seguit y fins al darrer céntim!...—Ja s' exaltava la senyora Mónica remalehint els óssos del Turch, tot ponderant com qui no hi toca las sévas trasas pels sarrellets, amen de las horas de nit perdudas, quan don Ramón, en previsió d' un conflicte, s' interposá en la conversa:

A LA XACOLATERIA (per M. Moliné).

—;Que gosi eternament de la santa gloria, 'l venerable frare inventor de la xacolata!

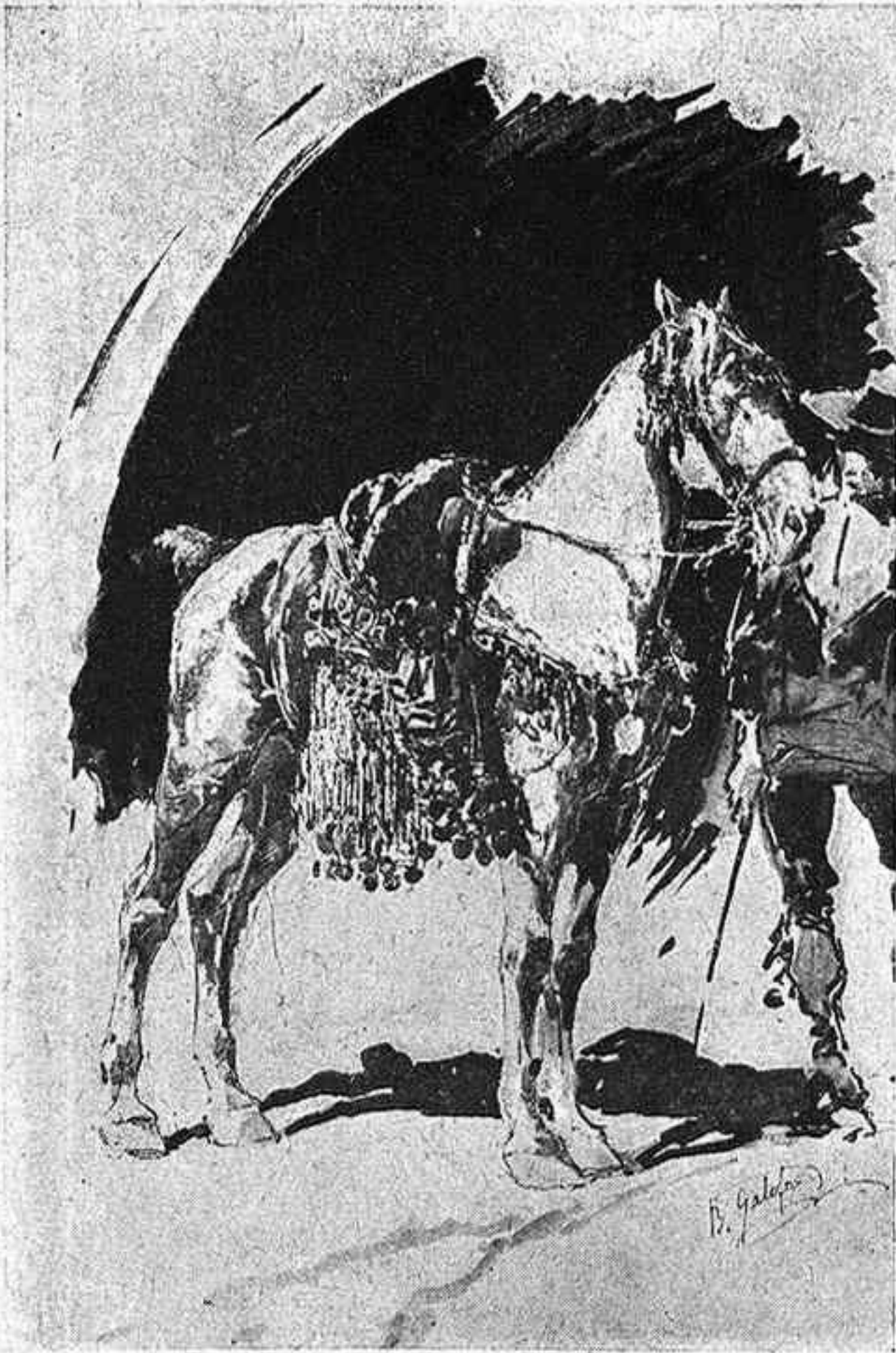
RESSALADA (per J. Lluís Pellicer).

—Ey... No mirin!...

—Be, dona; al capdevall, no munta pas á molt el gasto!...—afegi, agafant un dels trossos dels candelers pera deixar-lo caure ab desgayre.—Lo que fora de doldre es que vosté hi hagués pres mal en aquesta feta!... Además, el pobre Turch no volia pas ser l' héroe d' una semblant trifurga; ans al contrari, se li llessá al dessobre com en expressió de regoneixement, de gratitut, per carinyo... vull dir que, total, veritat, Mónica?... que no val la pena de parlarne, oy?...—

La senyora Mónica hi assentí ab un moviment de cap, un moviment de cap mecánich, com obehint la indicació de D. Ramón més que per voluntat per obediencia, y la vehina del ters, tot desfentse en cumplimen-

DE RASSA ANDALUSA (per Baldomero Galofre).

tosas satisfaccions, se 'n entorná escala amunt á corre-cuyta.

Ja tancat el pis, don Ramón s'encará ab la senyora Mónica, tot dientli mentres li assenyelava ab un dit els testos:—¡Y aixó pensava dur á la parroquia, una parroquia com la nostra!... Candelers de terrissa!...

Picada per aquell dir mofeta, la senyora Mónica s'guaytava á don Ramón ab esverats ulls, com si ademés de la quá, d'aquell bossí de quá que li havia descobert avans, bellugadissa y tot, quan se 'l imaginava un dimoni, s'adonés ara fins de las banyas. Però, quina no fou sa sorpresa al ohir que li deya D. Ramón, vejentla trista:

—Vaja, vaja; no s'hi encaparrí més, dona. Miri, agafa 'ls canalobres del saló, que son de tres brochs y de plata macissa, hi posa un ciri á cada un dels brochs, (tinga) y desde cal cerer mateix els entra á la iglesia. Francament, no se m'havia acudit ni me 'n haguera recordat de semblant costum per-

que, d'aquestas cosas, mes se 'n cuydan vostés que no pas els homes; però, una vegada posats, fem'ho ab tota regla. No s' duhen á la parroquia pera que lluheixi mes la casa de Deu?... donchs, ja que 'ls tenim de plata no 'ls hi portém de terrissa!...

Soptada per aquell estirabot, la senyora Mónica, hi restá una estona ab la boca oberta. «Qui s' ho havia d'esperar!... Qui s' ho havia d'esperar!»—se repetia, tot transformantse en sa imaginació, D. Ramón, de dimoni ab banyas y quá en ángel d'extesas alas.

Peró, quan quedá muda de sorpresa, la senyora Mónica, fou al dirli son amo que, malgrat y no probarli 'l peix, el dijous y el divendres sant, en atenció á la solemnitat dels días, menjaría d'oli. «Un arrosset ab musclos, sab?... Y á darrera lo que vulga.»—«Quan jo ho deya que D. Ramón era un sant home!...»—confegia la senyora Mónica transportada.

Vingué 'l dijous y el divendres sants, y la bona dona, ab sas faldillas de merino negras, el mocador de crespó, negre també ab llarch sarrell de torsal, y sa mantellina vorada de blonda ab amplas passas de vellut, ab el floret de sas robas, vamos!... tot era anar y venir de casa á la iglesia y de la iglesia á casa.

Els canalobres de plata qu' ella hi havia dut hi feyan un goig allá dalt, al cim de la grada del presbiteri, posats entre dos Bethhemets y revoltats arreu de gerros ab toyas!... ¡Una tossa!... Resseguint els rengles

de baix á dalt, que 'ls candelers de cristall, pisa y llautó omplian á curull, els canalobres de la senyora Mónica s'hi destacavan com *Marias solas* petites!... mes, ab uns espillaments, ab uns cambiants de llum, ab unas irisacions al reflexarse en el brunyit argent els llampants colors de las toyas que, d'esguardarlos fit á fit, fins hi perillava la vista. Ja ho deya tothom: «Quins candelers mes macos!... Si 'ls fessen fondre se 'n treuria de moneda!... Prou deuen ésser d'alguna casa de marquesos, prou!... — Y al enténdreho la senyora Mónica, que per aixó hi anava sovint, s'hi estarrufava com una escarola!

Al arribar al dissapte se 'n pujá á la rectoria pera emportársels. «*Amigo*—la hi va dir el senyor vicari--tot allargantli un parell de candelas ab el sello de la iglesia enmotllat al cap-de-vall.—*Amigo*, vosté si que s'ha lluhit!... Ja ho diuen las parroquianas: «N'hi han hagut en abundó de candelers, pero *com els de la senyora Mónica*... aquells si que fan pesa!... «Ab aixó, que Déu nostre Senyor li conservi la voluntat...»

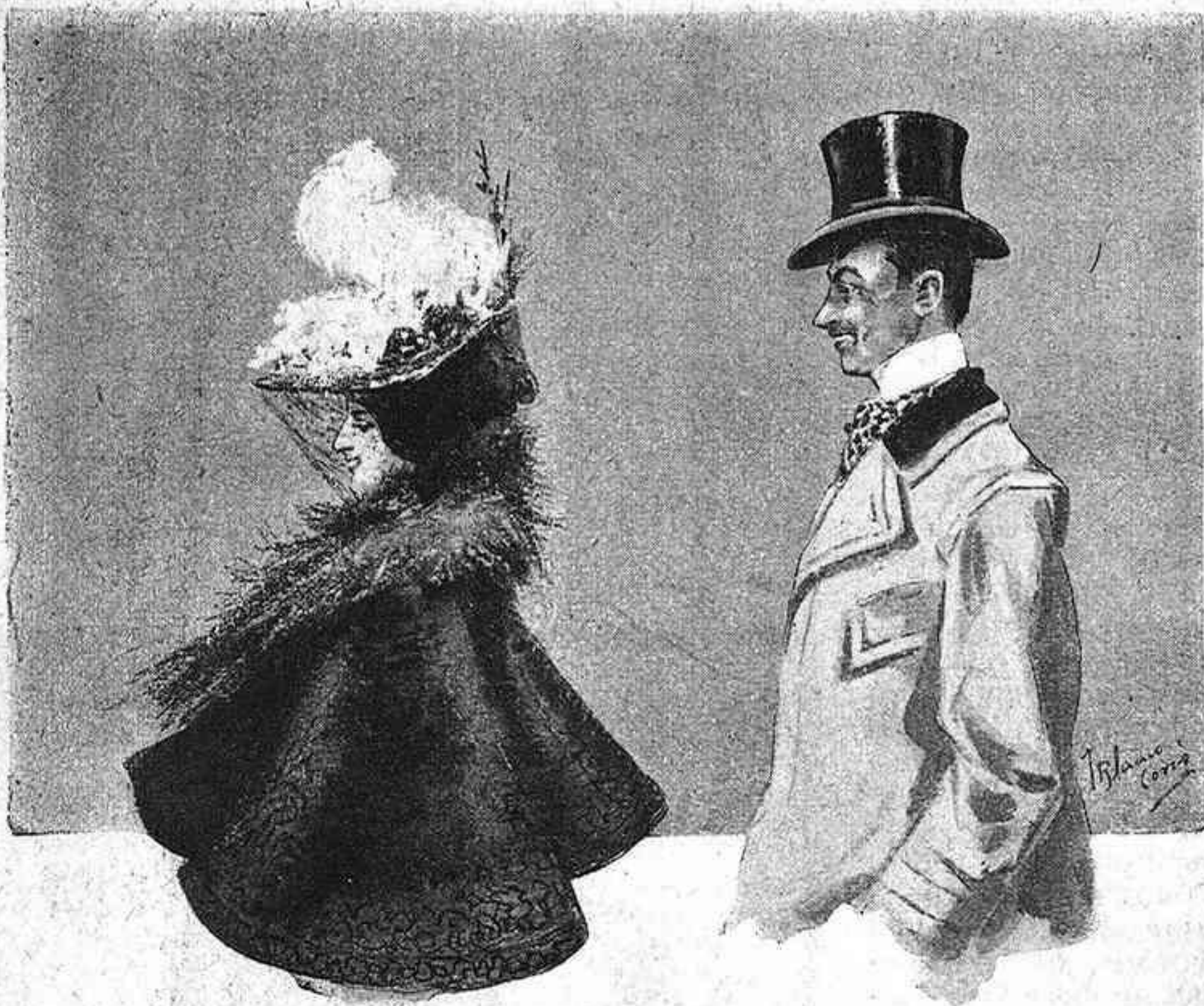
—«Y que per molts anys pugua tornarlos á dur»—reprengué la senyora Mónica, satisfeta y agrañida

Aquella nit, aprés del primer son, va tenir un somni *mes extrany!* segons deya ella. Se li aparegueren al cop una munió de cosas... Una cassolada d'arrós ab musclos... D. Ramón á punt de sortir... El Turch embestintla fet un toro... trossos de ci-

Camí de l' escola.

UN COP D'EFECTE (per J. Blanco Coris).

¡Es divina... es una huri!...
No rigui, que prou que ho sab!...
¡Quin gust poderla segui!...

ris... Els candelers de terrissa retorsuts, trencats del peu, ab els llagrimalls grochs escorrentse avall y convertintse al caure en monedas de cinch céntims...

Aixó dels céntims li feyan unas cosas á la boca del cor!... Com un pes... com uns escarafalls... com si li pessiguessen... Però, se li representá de sopte la iglesia, ab aquell esclat de llum, ab aquella vivó de tons, ab aquella flayre de las toyas, surmontat pels canalobres de son amo, enlluhernant als fidels, y D. Ramón y l' arrós, el Turch y els ciris, els candelers de terrissa y ádhuch els céntims, desaparegueren tot d' una, eclipsats per la resplandenta flamarada del monument de la parroquia.

Quan se llevá, de bon mati, una rialleta de satisfacció, de fruició íntima, d' un may sentit entendriment, com si hagués anat y vingut del cel aquella nit, brollava encare de sos desclosos y humitosos llabis!...

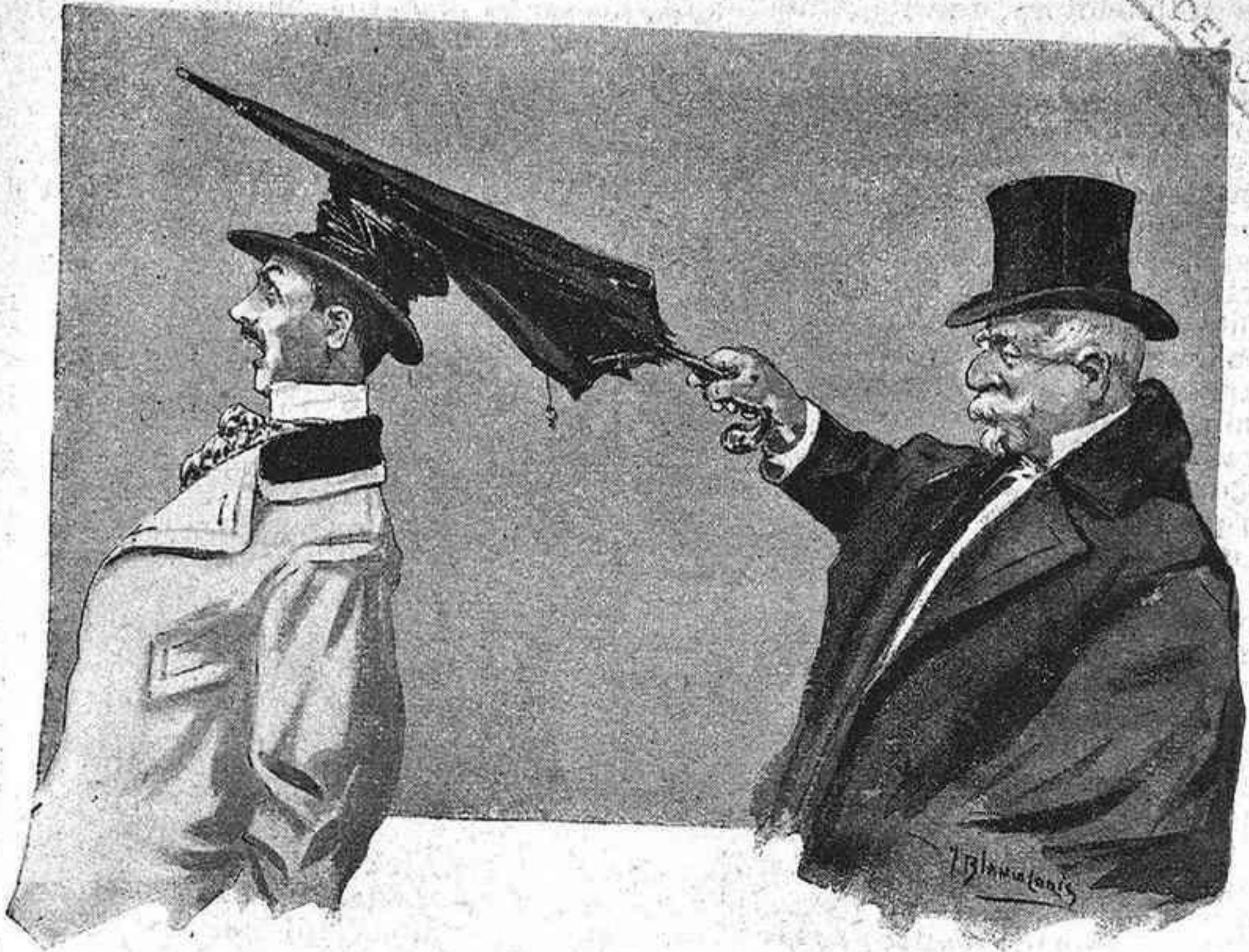
JOAN PONS Y MASSAVEU.

A LA BELLA TITONA

¿Per qué al véure't tan menuda
sembla qu' estás enutjada,
y consideras defecte
lo qu' es tan sols una gracia?
Si sent petita com ets,;

no es lo mon per tú prou ample,
y ab lo teu despreci omplenas
hospitals de gent nafrada,
los manicomis de boigs,
y de gent desenganyada
las ermitas y 'ls convents!
La trompeta de la fama

UN COP D' EFECTE (per J. Blanco Coris).

.....
¡Quin cop m' han donat al cap!...

boy pregonant ta hermosura
fins las fronteras traspassa;
es tant grossa ta influencia
qu' arribas allá 'hont te quadra...
¡tant petita que 't veus tú,
y tan gran qu' ets y tan alta!...

—
Qué hi fá que sigas petita
si ta petitesa encanta,
si quan passas pel carrer
s' embesteixen las paraulas,
que 't diuhen cosas bonicas:
ostia, petita, salada...
passa, bebé del meu cor,
pot de gracia concentrada,
demati de primavera,
¡adeu, didalet de plata!...

—
¿No sabs lo que diu lo ditxo,
qu' es lo pot petit qui tanca
la confitura millor?
¿que la mel mes estimada
es, la flor del romani,

tan petita, qui la guarda?
Si las cosas mes petitas
son las mes bellas y caras:
mira las flors, los aucells
los brillants, las esmeraldas...,
La flor petita del bosch
es la flor de millor flayre;
ias maduixas com mes xicas
mes gustosas y mes sanas;
la monjeta del pinet
tan petita y tornejada
es de totas las monjetas
la de gust mes agradable;
lo diminut muixarnó
com rey dels bolets s' aclama;
es la patata novella
la enveja de las patatas;
la copeta en lo café
com mes petita, mes cara.
Petit pintan al Amor,
petit sempre es per desgracia
lo goig que 's passa en lo mon,
¡qu' es curta la vida humana!
Com mes petitas mes bellas

las expansions que té l'ànima:
pels afectes, un sospir;
pels grans dolors, una llagrima.

—
No sabs tú prou lo que vals,
petitona incomparable,
tarrosset de sucre fi,
ramell de violas boscanas,
tap de suro de xampany,
pom d'essencias delicadas,
perla que s'amaga humil,
pildoreta platejada
feta de gloria del cel,
diamant de forma humana,
compendi de la hermosura,
alcaloide de la gracia.

Quán tú ballas no tens pes
perque volas quan tú ballas;
es una carícia dolça
de tos peus la trepitjada,
perque son tan xichs tos peus
que resultan tas sabatas
capsàs de confits de boda;
ta ma tan flayrosa y blanca
es una flor de cinch pétals
tan hermosa y tan galana
que atrau á las papellonas
y las abellas s'hi enganyan;
ton nas es una joguina,
tas orellas dugas nacras
fetas tan sols per sentir
dolsas y tendras paraulas;
ta boca 'l punt infinit
que 'l plaher infinit tanca.

—
No 'm desdenyis, amor meu,
rica atmetlla grapinyada,
no 'm desdenyis, mon amor,
microbi de ma frisansa;
no 't vull demanar res gros
que podrias excusarte.
Dónam un petit consol,
una petita esperansa,
un petit raig de claror,
qu'illumini la meva ànima.

VÍCTOR RAHOLA.

LA CANSÓ DEL CATALÁ

Tots los fills de Cataunlya
ja en los goigs ja en los condols
un amor tan sols nudrimne
y una veu tinguém tan sols
per cantar la cansó ferma
ab que 's gronxin ja 'ls bressols.
¡Oh cantém cantém sens treva
la cansó del catalá!
¡Oh, cantemla, que cantantla,
Catalunya reviurá!

—
Quan lo cávech y l'aixada
esbossinin lo terror,
quan los rossos blats s'aplanin,
quan lo grá boti sancer;
quan las gerras s'omplin d'oli,
quan de vi s'ompli 'l celler.
¡Oh cantém cantém sens treva, etc.

—
En la mar com en la terra
en la llar ó en l'obrador,
al zum-zum de las onadas
ó á la calda del vapor,
al dringar del ferro verge,
del treball entre 'l ramor.
Oh cantém cantém sens treva, etc.

—
Quan la terra airada s'alsi
reclamant l'esfors dels bons,
quan los somatents s'apleguin
ó s'ajuntin batallons,
quan las glevas sanch xarrupin
y retrunyin los canóns.
Oh cantém cantém sens treva, etc.

—
Y al mori 'l fill de la terra,
omplenant los cors de greu,
al deixarnos sas despullas
per donar l'ànima á Deu,
de la boca de la fossa
tot cantant s'alsi una veu:
¡Oh cantém cantém sens treva
la cansó del catalá!
¡Oh, cantemla, que cantantla,
Catalunya reviurá!

J. ROCA y ROCA.

PISCIS

(INSTANTÁNEAS)

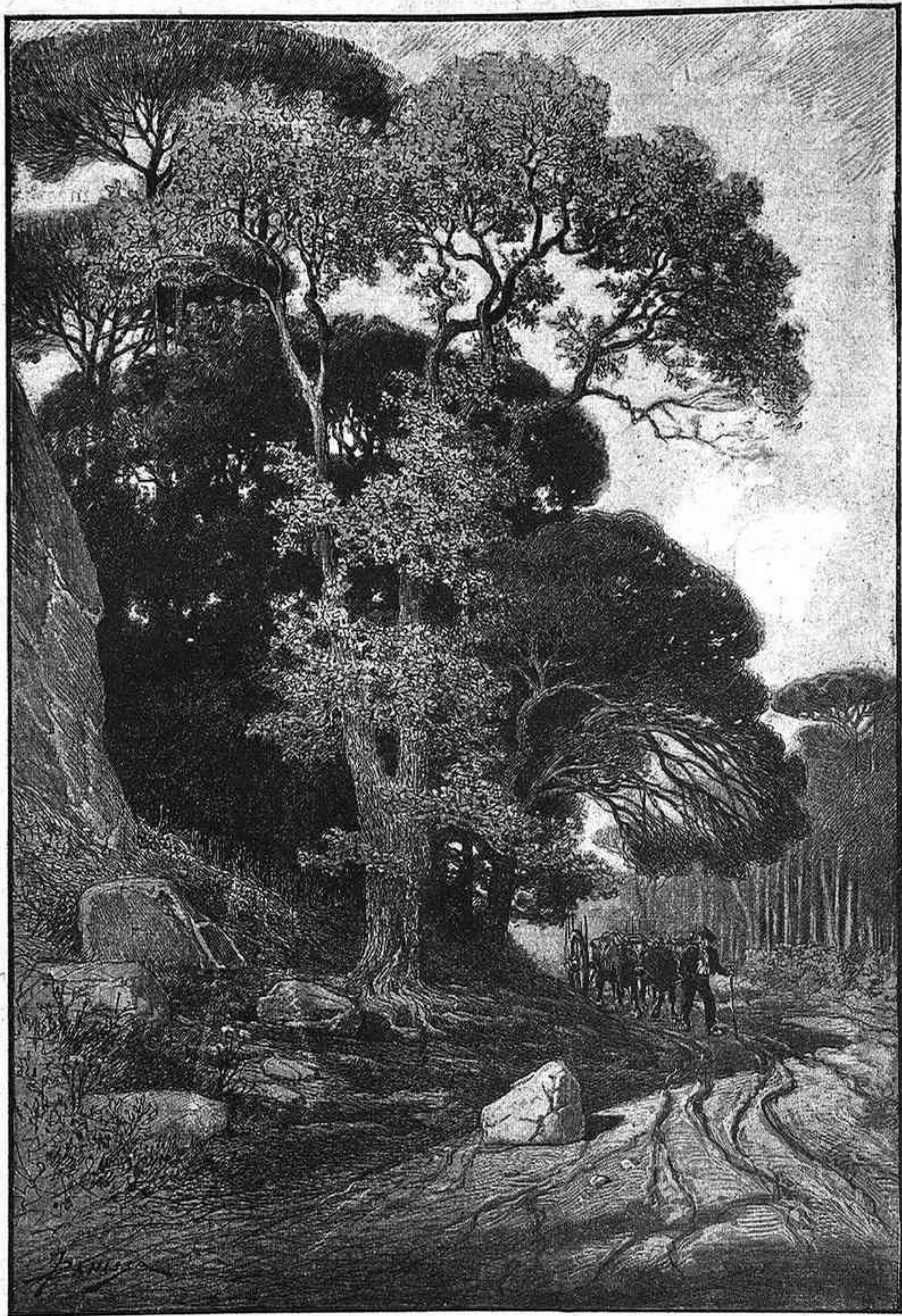
—¡Apa, noyas, sardina! ¡De l'art que belluga! ¡já trenta!! ¡já trenta!!
¡Mireu com llú!... ¡Aixó es plata!... ¿Qué 'n vol una tersa, filla? Miris qui-
na sardina!... ¡semblan sabres!

—¿A trenta, diu?

—L'últim, á trenta.

—¡Deu me 'n guard!!

LOS BOSCOS DE LA TERRA (per *J. Pahissa*).

Lo bosch omriu, misteriós,
plé de perfums y de ufana,
es l' ornament mes hermós
de la terra catalana.

—¿Que no veu que surt de l' aygua? No 'n menjará mes de vianda tan fresca. Aixó es millor que carn á la brasa.

—¡Escolti, vosté! Pésimen tres unzas.

—¡Jesús! ¡tres unzas!! ¿Ahont té 'l cove per posarlas?

—¡Ay ay! Dins d' aqueix cistell.

—¡Fugi dona!... ¿Qué no ho veu que si están débils els rependrà?

—¡Vosté sempre está de broma! ¡Pesi!... ¡pesi!...

—¡Deu me 'n guard! ¿Que no veu que s' entristirían al trobarse tan soletas? ¡Se li anyorarian!... ja, ja, ja...

—¿Bé que me las pesa ó no?

—Te d' anar mes avall, á buscar d' aquellas que semblan mantega fresca...

—¡Vagi en nom de Deu!

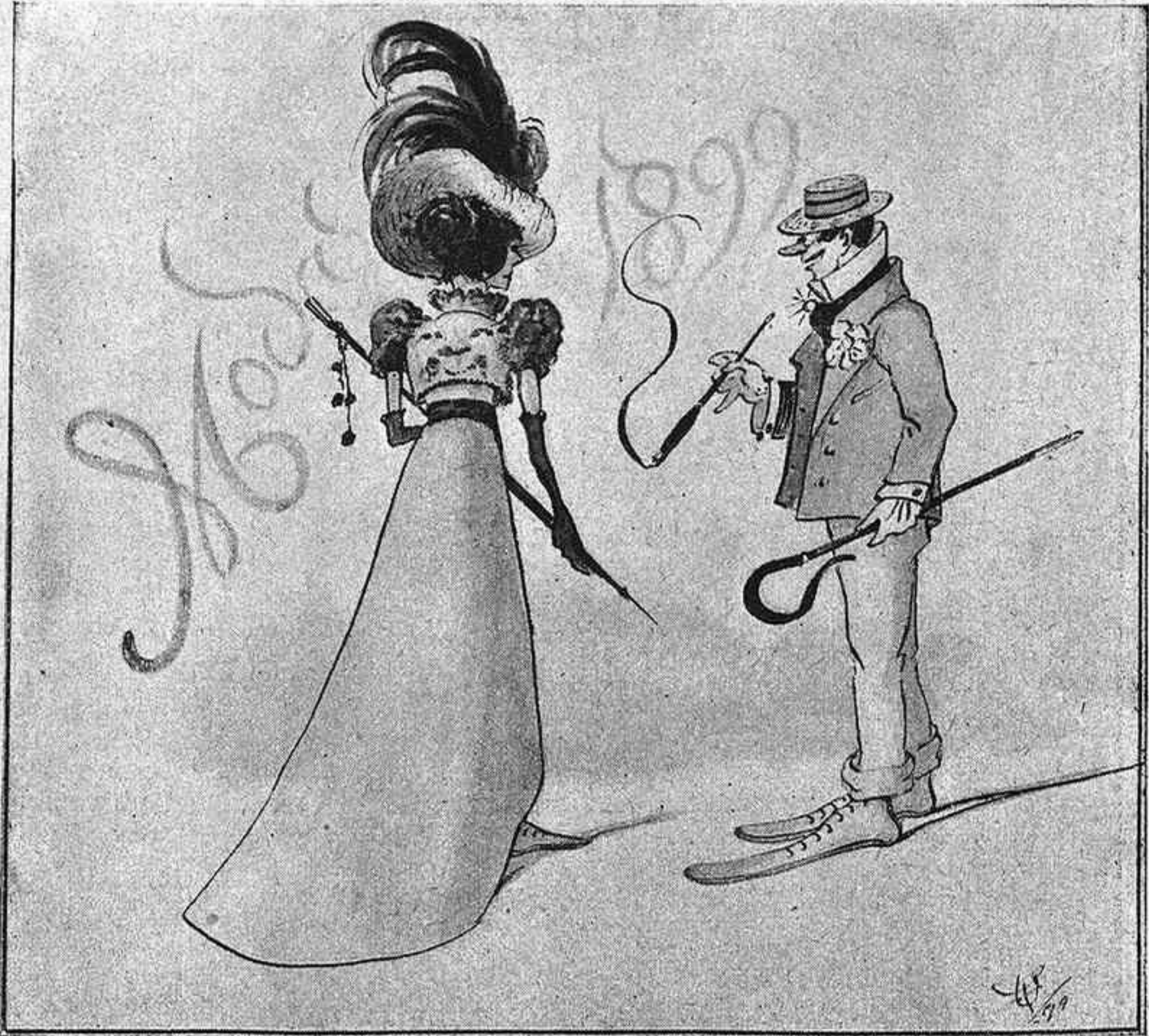
—¡Que ho passi bé! Sobre tot no acapari tant de peix, que després els de las fondas no podrían servir als parroquians... já, já, já...

—¡¡Apa, noyas, vianda fresca!!

—¡Molls per fer á la llauna... qui me 'ls acaba!...

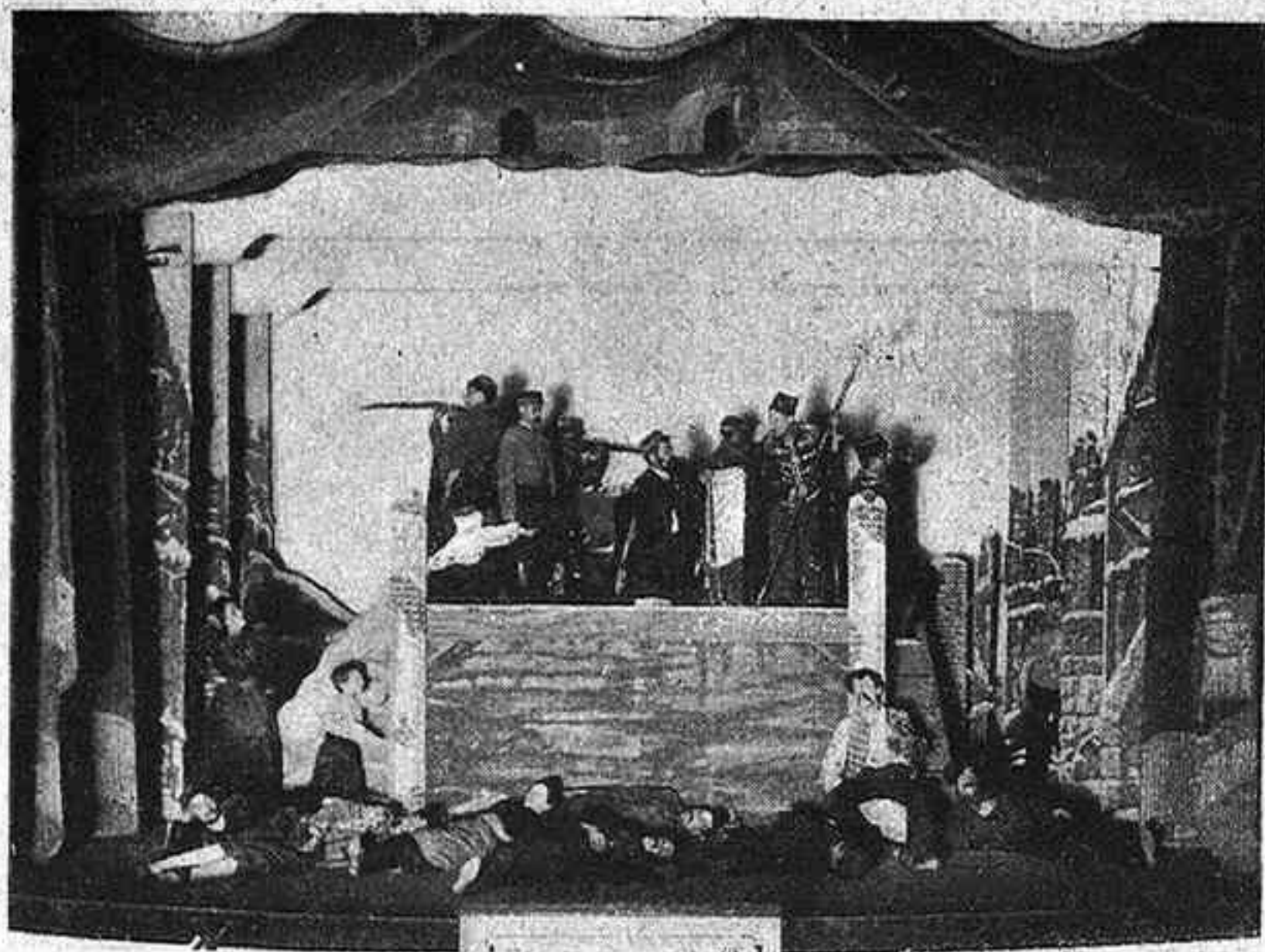
* * *

FI DE SIGLE (per *F. Urgellés*).

Al fi de sa carrera
s' está morint el sigle:
veyent aquestas modas
s' está morint de riure.

AMBIGÚ BARCELONÉS (Fot. Roig, obtinguda ab llum artificial).

Ante la bandera—Quadro pantomimich.

—¡Ansia, noyas!.. ¡musclos de dátil per fe á la rabiosa! ¡mireu que plens!... ¿Qui me 'ls compra?...

—¡Sardina per la graella!... ¡fresca!.. ¡fresca!..

—Bé, escolti: ¿que me 'l dona per dosrals aquet llusset?

—No 'ntindria pas vosté la culpa.

—¿Ne vol tres rals?

—Ara á cap preu. El guardaré per fer-la glatir.

—¡Ay filla! y qu' es mal agradosa...

—Esperis una mica. ¡Ara li aniré ab dolcesas de mots si li sembla!

—Bé acabém ¿me 'l dona per una pesseta?

—Tingui, no soch rencorosa. M' estaré de menjármel, perque vostés' hi recreyi.

* * *

—Ecolti vosté. ¿Quant ne vol d' aquest remat de burros?

—Un ral.

—¿Un ral? ¡Y ara! si tot son burros!...

—¡Pot ser sí que per aquest preu 'ls hi donaré instruhits!

—¿Y ara?

—Si dona; pot ser per vosté 'ls hi faré ensenyar de lletra.

—Dongui, dongui, que vosté sempre s' ha de fer la lley.

—¡Com hi ha mon! ¿Qué no ho veu que vaig ab cotxe?

—Pasiho bé Roseta.

—Noya ¿quant aquet mollet?

—Ara li diré. No arriba á sis unsas.

—Póshimi aqueix llagostí per torna.

—¿Qué 's creu que m' hi begut el seny?

—¿Qu' es aixó que hi posa?

—Una palaya.

—¡Que no veu que tot son espinas!

—Aturis, qu' ara l' hi posaré un llus de palangre.

—¡Donchs no ho vull!

—¡Donchs ho pendrá!

—¿Sí? Ja m' agradaria veureho ¿qui será 'l guapo?...

—¡Jo!

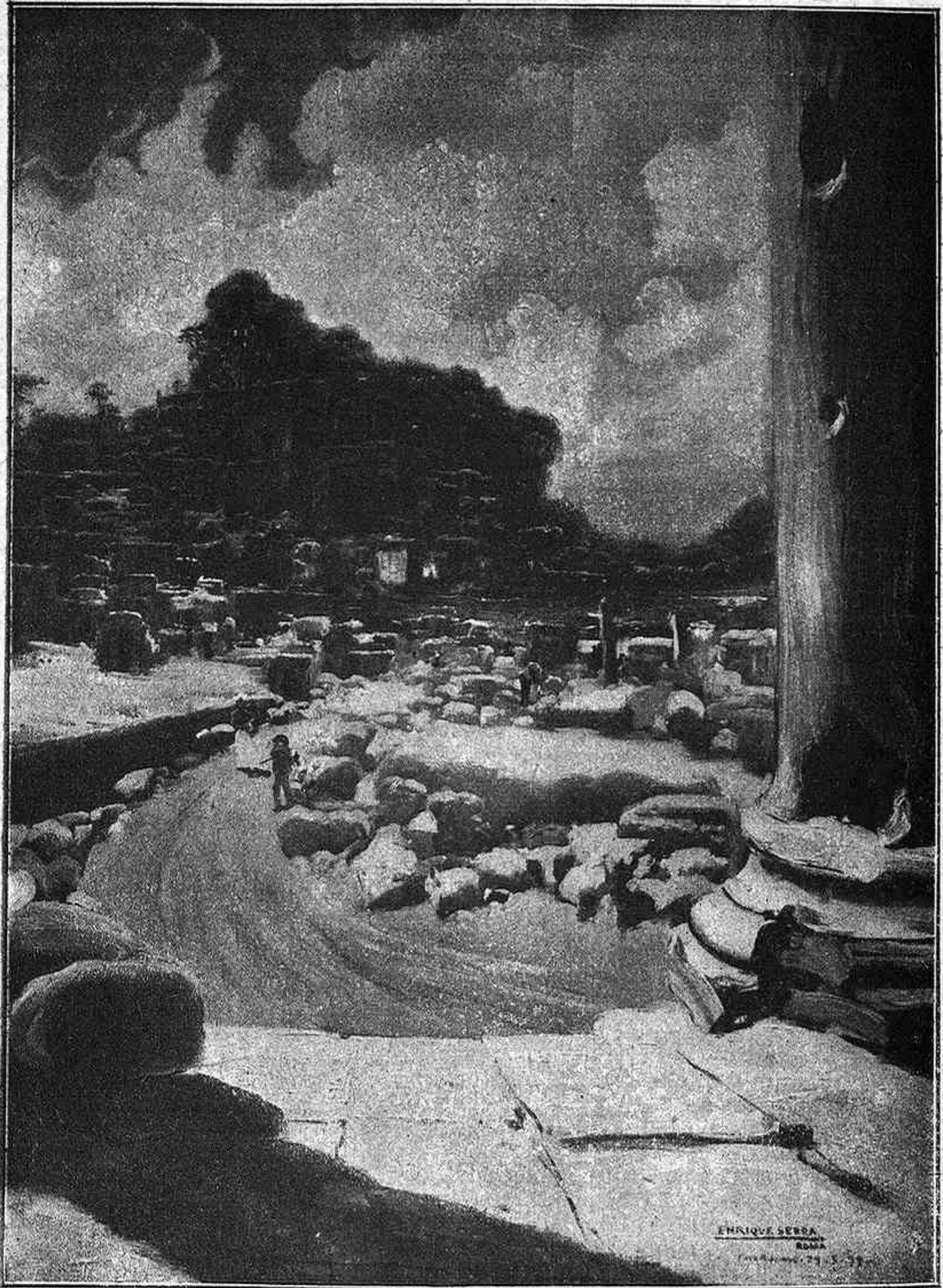
—¿Vosté? Anem dona, no 'm fassi riure. Estiga bona y ara vinguem al darrera.

—Arri allá, poca solta!

* * *

—Hola Pepeta. ¿Tú per' aquí altra vegada?

—Ay sí y creu que tinch un gran *desingust*.

LO PALAU DELS CÈSSARS (Quadro al oli d' *Enrich Serra*).

— ¿Que 't passa?
— Que la mestressa al arribar á casa m' ha pesat la tunyina, y no hi ha trobat el pes.

- ¿Y ara?
—Y 'm fa vindre perque la torneu á pesar.
—¡Ay coix! ¿Qué va de veras? ¿Qué no sab la teva mestressa que la tunyina sempre pert? Dígali qu' un altre dia 't dongui una olleta per portarla, y trobará bé 'l pes.
—Bé, que voleu que vos diga. Tornéula á pesar que jo no 'm vull sentir renys...
—¡Aixó si que may!
—Donchs aniré al repés y veurém qui té rahó.
—¡Jo al repés! Aixó es tocarme l'honor.
—¡No estafessiu!
—¡¡Ay mala negada fassis!!
—No t' incomodis, Tresona.
—¿Que no ho sentiú, lo que garla aqueix cendrer? No sé com no li he tirat la mitja tersa entra cap y coll.
—Probéuho si sou tant guapa.
—Deixeuho corre.
—¡Ah no pot ser! Jo haig de tornar á casa ab el pés.
—Enviala á dida. Au, per' vall, que li esgarriás la clientela...
—¡¡Donchs no me 'n aniré!!
—¿No? ¡Prepara't!
—¿Qu' es aixó Tresona?
—Aquesta ximple que vé á insultarme.
—¡¡Insultar á la dona!!!
—No es veritat.
—Sí Biel, aquet fogó de pobre, diu que l' he estafada ab el pes de la tunyina...
¿Que n' hi falta diu?
—¡Ay! ¡ay! ¡ay!
—No li pegueu, ¿no veyeu qu' es persona manada?
—Ay Mare meva. ¡¡Brétul!!
—Vaja Biel, déixala estar!...
—¿No deya que li faltava tunyina? Donchs que hi afegeixi la que li acabo de donar, y no 's queixará de la pesada.—SANTIAGO BOY.

NIMIETAT

Al escó arraulida—guardantse del fret,
la vella sens' esma—destriant recorts,
contempla impassible—com se 'n puja á Deu
el flam de la llenya,—la boyrà del fum
y 'l rés fatigat—dels mossos farrenys.

Gaudeixen el tebi—calor de la llar
las donas, els mossos—y l' hereu surrut
que 'l cap del rosari—porta murmurant.
Las Ave Marias—se van empenyent
y surten y 's fonen—en un ritme estrany.

Ab fé tothom resa.—Y 'l llebrer tancat
ab udols fatidichs—acompanya 'l rés.
Els mossos murmuran:—«¡S' acosta la mort!»
Al sentirlos l' avia—arrenca á plorar.
L' hereu se la mira—y resa més fort.

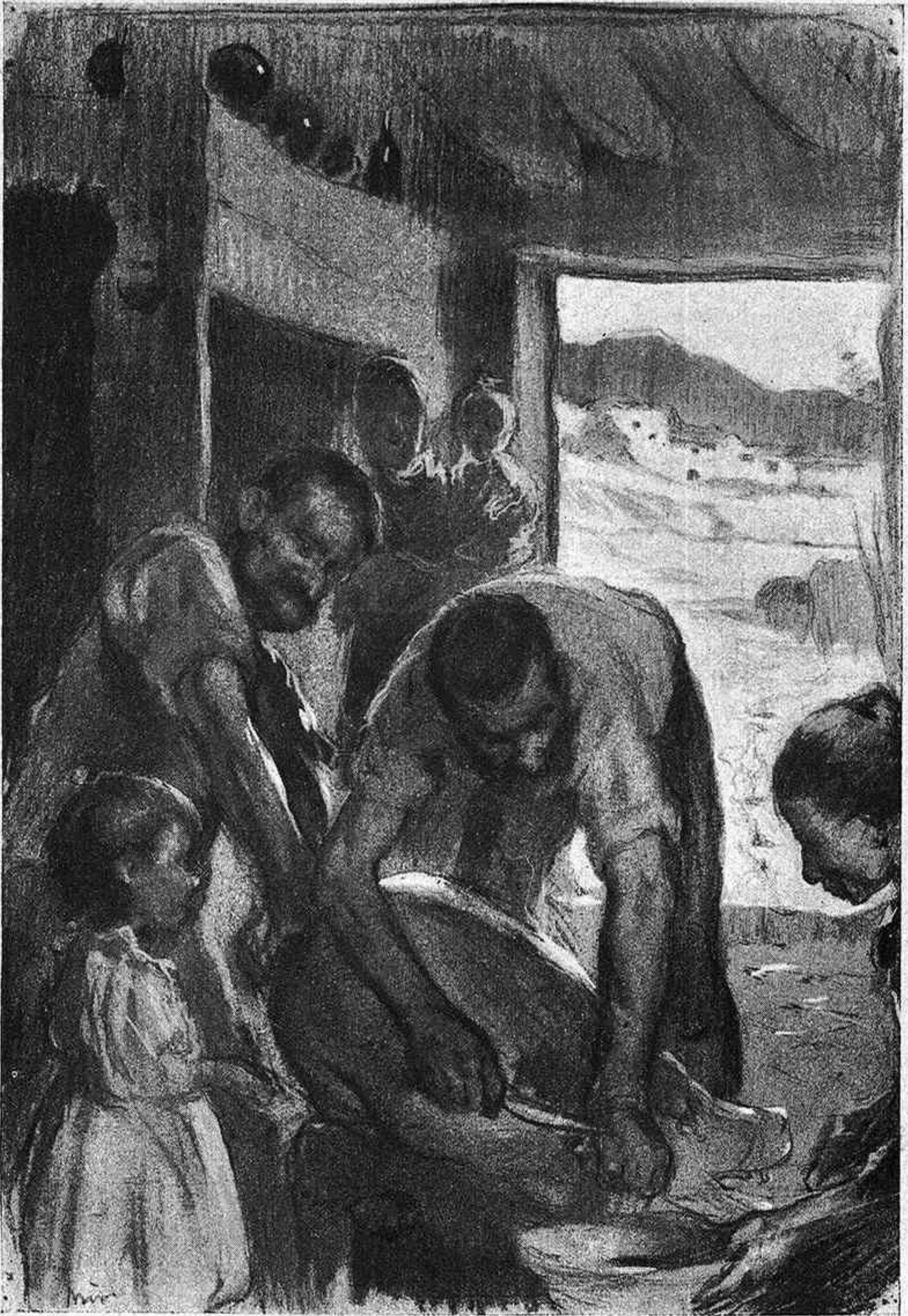
El plor de la vella,—els udols del gos,
las sombras diformes—que 'l flam de la llar
reflecta, moventlas,—damunt la paret
acobarda als mossos—quin fat es tant sols
conrehuar las terras—y... pregar á Deu.

Els ánims vacilan,—no escalfa la llar,
l' esglay els cors sopta,—s' atansa la por,
els mossos, sentintla,—sosprenen el res...

Y l' hereu murmura:—«¡El rés s' ha acabat!»
¡La fé l' ha vensuda—la superstició!

J. PUIG Y CASSANYAS.

ALEGRÍAS DE LA TERRA (per *J. Mir*).

La mort del porch.

EL GAT DELS FRARES

Al bell cim del Puig-alt de la Guardia
hi ha el convent qu' ha per nom Sant Manel;
per son lloch y pels sants qu' allí viuen
la gent del pla diuen
qu' allí dalt ja es cel.

Donchs, malgrat son bon nom, ja fa dias
que la pau del convent ha fugit
per havershi ficat ab sas manyas,
de potas y banyas
un mal esperit.

Tots els frares han vist al fer monstre
qu' apareix groch, vermell ó morat,
y en l' instant que sas víctimas sopta
diu que sempre adopta
la forma d' un gat.

No s' esplican com d' ells s' apodera
y els capgira y entonta el cervell;
aquell gat els fa por pro els encisa
y á cap la camisa
li arriba á la pell.

L' un quan menos pensarsho podia
se sentia en son sér aquell gat;
ab estúpida mimica reya
y als poch moments queya
per terra estirat

Altres feyan ganyotas horribles
estirantse com folls els cabells;
alguns d' ells com juheus renegavan
y á tots se 'ls tornavan
els nassos vermells:

El prior Frá Bernat ha estat l' únich
á qui aquell esperit no ha temptat,
y frenétich, ab boja fatlera,
busca la manera
d' allunyá aquell gat.

Prou ne diu d' oracions y exhorcismes;
prou n' escampa d' aspergis y creus,
pro re hi val y segueix nit y dia
l' aspre sinfonia
d' estranys marrameus.

Fins qu' un dia, tenint la sospita,
d' hont podia aquell gat tení el cau
va al celler, fa la creu y ab ma forta
tancá bé la porta
y amaga la clau.

¡Igual qu' oli en un llum! Des llavoras,
ben tancat el celler malehit,
ja 's passejan serens els bons pares,
y aquell gat dels frares
may més ha sortit. |

JEPH DE JESPU.

EL REPÓS DE L' ARPA

Ab un remor de llosa cayent sobre un sepulcre
l' hivern dels anys vá caure damunt del cor desert,
y 'l trobador cansat vá penjar l' arpa
suspirant tristement.

Mortal, boyrosa, eterna, per ell fou l' hivernada,

suspesa y muda l'arpa dormi tot aquell temps;
peró un dia esclatà la primavera
y flori 'l taronjer.

De nou las orenetas á son portal xisclaren
y 'l rossinyol sos himnes cantá amorosament,
llavors el trobador alsá la vista
y vejé blau el cel.

Y contemplá son arpa, suspesa y muda sempre,
y li semblá un espectre:—durant lo llarch hivern
l' havian mortallada las aranyas
teixint sos fils d' argent.

El vat vá despenjarla; y ab un sorris de llástima
com si busqués las cordas entre 'ls replechs de un vel,
passejá per damunt de las trenyinas
els seus dits displicents.

¡Prodigi de prodigis! Els fils qu' entre las cordas
havian las aranyas com al etzar estès,
sota 'ls dits del poeta s' extremiren
ressonant dolsament.

¡Ben dolsament! ab notas més ideals, més puras,
que las antiguas cordas y 'ls bells bordons rebechs!...

¡Prodigi de prodigis!... Avuy l' arpa
vibra ab cent cordas més.

APELES MESTRES.

Y PROU!

TEXT

TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

	PÁG.		PÁG.
Alacseal (V. de)—Intima	165	García A. (F.)—Justa correspondencia.....	61
Albert (E.)—Del meu jardí	82	Gavires (J.F.)—Cantarelles	49
Alemany (X.)—Julita ...	77	— Epigramas	62
Alsina y Clos (S.)—Un dia trist	35	Gener (P.)—A las portas del Cel.....	113
A. del Singlot —Epigrama	29	Gervasi (J. F.)—Espurnas	151
Badia (M.)—Un gorrista..	55	Gonnella poétich. —Ob-servació a temps	47
Barbany (J.)—Lo fil y l' agulla.....	83	Gorina Roca (J.)—Epi-grama	62
Bartrina (F.)—Per Nadal	47	Got y Anguera (J.)—Un ingrés.....	44
Baucells Prat (J.)—Els dos captayres.....	153	Güell y Mercader (J.)—La y entre dos apellidos.	72
Bonafé (M.)—Veyent pasar una bona mossà.....	158	Gumá (C.)—¡Reynare!....	170
Bori Fontestá (A.)—Narcótic	49	Jeph de Jespus —El gat dels frares.....	187
Borrell (Q.)—Ell y ella... 22	22	Juliá Pous (A.)—Engrunas	39
Boy Verdalet (S.)—Piscis	180	Jumera —En la gran diada	66
Brossa y Sangerman (B.)—Lo balcó de ma vehina	148	Labarta (Ll.)—Una mascarada a Barcelona	124
Bunyegas (P.)—Anhels.. 95	95	Llei (R.)—Amor de mare.. 116	116
Burgas (J.)—Intimas 29	29	Lleyda (D. de)—La falta de costum	128
Busqué (J. F.)—Epigrama 151	151	Llimoner (A.)—Guaytant enrera.....	132
Campanyá (Ll.)—Grans de sal	61	Malleu (Q.)—Pels vols del Carnestoltas	147
Capella (J.)—Lunch	142	Marangy —Tots los extrems son dolents.....	58
Capdevila (J.)—Epigrama 54	54	March (A.)—La filla del visir	129
Carreras P. (F.)—Intima 112	112	Mas Abril (F.)—Cantars. 67	67
Congre G. —Ideas..... 26	26	Maseras (A.)—Epigramática	28
Coroleu (J.)—Cantars... 99	99	Massip (R.)—Pensaments. 156	156
Delfi (F.)—Odi y amor.... 42	42	Mestres (A.)—El repós del arpa	187
Deu (A.)—Humoradas..... 54	54	Millá (Ll.)—Carretera avall	99
Doctor Tranquil. —Cambi de domicili..... 23	23	Molas y Casas (J.)—L' extermini de las ratas.....	163
Doria (A.)—Als peus del confessor	92	Montanya (A.)—Quadret	71
Durban (J.)—Epigrama... 62	62	Moreno (P. A.)—Fabuletas	66
Escolar. —L' home	23	Mundet (A.)—Rápida.... 133	133
Fantástich. —Plet conjugal 154	154	Nat (F.)—Sabiesa dels frares	132
Ferrer B. (J.)—Epigrama 98	98	Negre y Farigola (J.)	
Figueras Ribot (F.)—¡.....!	68		
Forgerón B. (Pepeta.)—Cantarelles.....	156		
Fuentes (E. de).—Los amors de l' Amalia	104		

	PÁG.		PÁG.
—Capritxos	139	porteria	17
Novell (E.) —Acudits.....	117	Redembach (P. G.) —	
Nou (P.) —Humoradas	75	Una explicació.....	28
Novellas de Molins (J.)		Roca y Roca (J.) —La	
—Fullas del cor.....	67	cansó del catalá.....	180
Oliveras Pi (J.) —Bilingües	155	Rocavert (J.) —Impossible	61
Oller (N.) —¡Médico-cirujano!	166	Roig (Q.) —Los dos gossos.	75
Omar Barrera (C.) —		Roure (C.) —Goigs en lla-	
Agonia moral	53	hor de Sta. Regeneració ...	41
Ors (E.) —D' una carta.....	117	Salvador (Ll. G.) —¡Re-	
P. del O. —Un tipo popular	160	generació!.....	97
Pagés Cubinyá (J.) —		Sanch de Cargol. —Epi-	
Rápida	30	grama.....	62
Pelotari —Sobre la dona..	146	Solá (A.) —Una nit de Reys	24
Pomés y Bordas (R.) —		Soler (I.) —Pensaments ...	23
Un' hora de amor	149	Staramsa (J.) —Escolti...	
Pons y Massaveu (J.)		Sr. Canóns.....	65
—Els candelers de la senyo-		Sucre-candi. —Marinesca.	31
ra Mónica.....	172	Surinyach S. (R.) —No-	
Pont y Espasa (J.) —		vembre.....	28
Epigramas	43	Talladas (P.) —Epigrama.	159
Portabella (A.) —Epigrama	62	Tarrida (V.) —Una venjansa	104
Puig Cassanyas (J.) —		Tasso Serra (T.) —Pedretas	50
Nimietat	185	Tomás Salvany (J.) —	
Pujal (R.) —Al peu de la		L' aucell	29
lletra	66	Ubach y Vinyeta (F.)	
Quimet. —La muller del ge-		—Los darrers.....	158
perut.....	43	Un A. Vendrellench —	
Rahola (F.) —Lo que pot l'		Succehit.....	117
afició	63	Urrecha (F.) —Per terra..	56
Rahola (V.) —A la bella		Via (J.) —Aclaració	49
Titona	178	Vidal (R.) —Remordiments.	134
Ramentol (B.) —A una va-		Vilanova (E.) —La sopera	
nitosa	97	gran	118
Ramon Vidales (R.) —		Ximeno P. (J.) —Un cu-	
En vigílias del casori	140	randero.....	86
Redacció (La) —Desde la		Zenitram (J.) —Ben respost	66

IL·LUSTRACIÓ

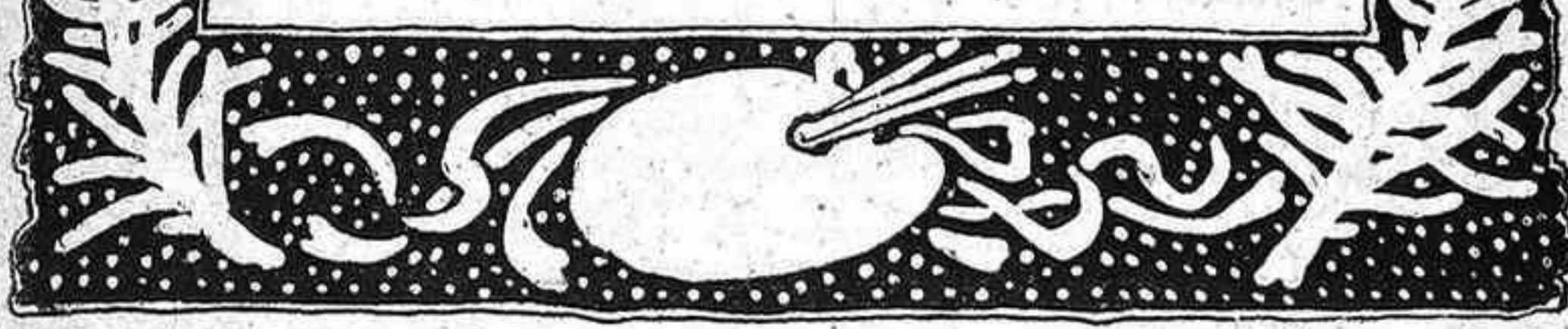
	PÁG.		PÁG.
Argemi. —Metamorfosis.	31	punt de llansarse.	98
— El clown y el gos.	50 y 51	— Un alto	166
— Ventatjas dels sports 58 y 59		Juliana (J.)—Encontorns	
— Un lance.	130	de Roma	52
Arnau (E.)—Estudi al llapis	137	— Matant l'estona.	63
Atché (R.)—Anant pel mon	60	Junyent (O.)—Portada.	3
Azpiazu (S.)—Escenas andalusas.	146 y 147	— Panoramas catalans.	108
Benlliure (J.)—Una caravana	48	— A las portas del Cel (il·lustració).	113 á 116
Berenguer (S.)—Un tipo popular (il·lustració). 160 y	162	Labarta (Ll.)—Una mascarada á Barcelona (il·lustració)	124 á 127
Blanco Coris (J.)—Fantasia.	173	Latorre (R.)—En los patis andaluzos.	35 y 82
— Un cop d'efecte.	178 y 179	Marqués (J. M.)—Tornant de la font.	36
— Adorno	22	— En la terra de las brumas	63
Buil (V.)—En vigílias del casori (il·lustració). 140 á	142	— En la terra del Sol	172
— Al tranvia.	157	Masriera (J.)—Riera de Llavaneras	129
Cabrineti (J.)—Julita (il·lustració)	77 á 81	Meifrén (E.)—Aygua mansa	63
Campeny (J.)—Rumbosa.	57	Mestres (A.)—Un Hércules de casa	41 á 43
Cilla (R.)—Patriotisme del género xich.	150	Mir (J.)—Alegrias de la terra	186
Cornet (G.)—Vinyeta	4	Miró (R.)—Ante-portada	1
— Una rahó.	23	— Vinyeta	2
— Un partidari de la huelga del gas.	46	— Orlas 73, 74, 75, 83 á 95, 102, 118, 119 y 189 á	192
Cubells (A.)—Camí de la enfermeria.	47	— Estiuhejador	28
— Aguantant el xafech.	47	— Lo per qué de una moda.	29
Cuchy (J.)—Fantasia.	66	— Un sablista.	55
— Enciamant l'escaróia	68	— Un mort del any.	56
— Visió d'estiu	143	— Adorno	72
Diéguez (J.)—Orla.	133	— Una cita	73
Fabrés (A.)—Tipo de Paris	177	— Modas. 74, 75 y	122
Ferrer (J. V.)—Al camp.	45	— Titular.	99
Fló (F.)—Un pom.	132	— En la mar del mon.	111
Foix (M.)—Los mesos. 5 á 16		— Ensajantse	131
— A la nit.—Paissatje	123	Moliné (M.)—Las dos únicas estaciones del any.	17
Fradera (R.)—La qüestió del dia	69	— Planeta de l'any	21
— Perque montan.	108	— Morris-Pagés	23
Galofre (B.)—De rassa andalusa	176	— Una frasse il·lustrada	27
Gili Roig (B.)—Espardeñeras catalanas.	171	— Final de temporada	30
Glandario. —En lo Circo.	30	— Un cessant que l'han deixat per mort	52
Graner (Ll.)—¿Qu' es la pipa?	96	— Semblansa.	61
— A la vetlla.	155	— Burots de classe fina	61
— Copla d'actualitat	170	— Prenent vistas	71
Gomez Soler (F.)—A		— Rambla amunt y Rambla avall.	23
		— Celebritats municipals 76 y	105
		— Recorts del any. 97, 135 y	151

PÁG.	PÁG.		
Moliné (M.) —L' estiu del 99	97	Romero (E.) — L' últim tribut	167
— Art positivista	121	Sala (J.) —Amor y Natura..	22
— El vi-rey de Catalunya ..	134	— La santa maternitat.....	136
— D' observació	139	Sala (Julieta.) —Concen-	
— La vara vacant.....	144	tració	45
— Una monada	149	Serra (E.) —La visita del	
— El de las dominicals	151	Abat	40
— Hostes simpàtics.....	151	— Lo palau dels Cèssars ...	184
— Aplicació de una màxima		Simonet (E.) —Típo africà.	167
evangélica	156	Solá A.) —Una nit de reys	
— Capritxo	159	(il·lustració).....	24 y 25
— La gran entrada del ar-		— La tertulia del rector ...	152
calde	168	Soler D.) —Orlas. 39, 67 y	133
— L' arcalde impopular ...	169	— Pernil dols	107
— Un diputat per Barcelona	172	— Pastorel la	117
— A la xocolateria.	174	Toda (A.) —Recapacitant..	65
— ¡Y prou!	188	Tusquets (R.) —Terras-	
Navarrete (M.) —Profe-		sers italians.....	37
cias del any.....	18 á 20	Urgell (M.) —Nit d' hivern.	53
— Un cop d' ull a la premp-		— Soletat.....	118
sa de Barcelona	32 á 34	Urgell (R.) —De la terra..	28
— En lo ball de màscaras....	109	Urgellés (F.) —Fi de sigle	182
Pahissa (J.) —Los boscos		Valls (J.) —Titular.....	62
de la terra	181	Vázquez (N.) —Pastoral .	30
Pelegri (E.) —Els dos cap-		— Una partida d' ajedrez ..	38
taires (il·lustració).....	153	— Reflexió humor stica.....	44
Pellicer (J. Ll.) —Heroes		— Propaganda musical.....	54
del romancer	38	— Lo sopar dels cassadors..	112
— La gent de casa.. 100 y	101	— Flor camperola.....	143
— Un tranquil	128	Xiró (J. M.) —Zoologia ilus-	
— Ressalada	175	trada.....	72, 99 y 102
Pellicer Monseny (J.)			
— Maniobras militars.. 46 y	47	FOTOGRAFIAS DIRECTAS	
— Vinyeta	55	Anónim. —Somni daurat. 83 á 95	
Raurich (N.) —Per las al-		Mas (A.) —Perspectivas bar-	
turas	119	celoninas.....	26 y 57
Riera Moliner (R.) —Lo		Moreno (A.) —Ran de l'	
cigarret	64	ona	158
Roig (P.) —Los enemichs de		Roig (I.) —Ambigü barcelonès	183
l'anima	70	Rus (F.) —Joeh de noys....	148
— Cofurnas barceloninas... 138		Sariols (A.) (Xatart).—	
— En la ciutat	158	Flor d' Espanya.....	106
Roig y Ensenyat (L.)		Serra (J.) —En la montanya	164
— Flor de jardí.....	44	— Sant Hilari	165

CUBERTA Á LA ACUARELA: **Tomás Sala.**

TRICROMÍA DE LA CUBERTA: **Pere Bonet.**

GRABATS: **Pere Bonet.**

PLANAS ANUNCIADORAS

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

invita als lectors del ALMANACH
á repassar la seva secció d'anuncis,
en la seguretat de que llegintla
no hi perdrán res

LA PARISIEN

8, RAMBLA DE ESTUDIOS, 8

Casa fundada en 1860

PRECIO FIJO

TELÉFONO 320

BATERÍA DE COCINA

LAMPARAS
de todas clases

CUCHILLOS

HORNILLOS PARA GAS
desde 2 ptas. uno

MANGUITOS desde 1'50 ptas.

MARCA REGISTRADA
ECONOMIA más de 50%
TRIPLE INTENSIDAD DE LUZ
DURACION ILIMITADA
MECHERO SOL SOCIATS BARCELONA
DESCONFIAR DE LAS IMITACIONES

LAMPARAS
desde 2'75 ptas. una

MECHEROS «SOL» desde 5 ptas.

VINAGRERAS DE METAL
desde 2'75 ptas. una

ARTÍCULOS DE METAL BLANCO

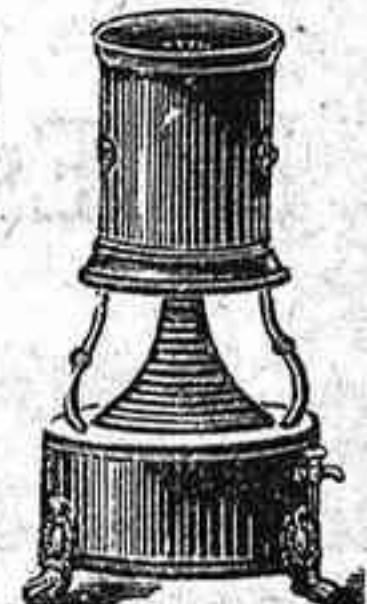
BRASEROS
desde 22'50 ptas. uno

BAÑOS
CUBOS
CALORIFEROS desde 1'50 ptas. uno

V. Sociats é hijo

BARCELONA

ESTUFAS
desde 10'75 ptas. una

8, RAMBLA DE ESTUDIOS, 8

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

OBRAS PUBLICADAS

- 1.—*R. de Campoamor*: Doloras, 1.ª serie.—2. Doloras, 2.ª serie.—3. Humoradas y cantares.—4. Los Pequeños Poemas, 1.ª serie.—5. Los Pequeños Poemas, 2.ª serie.—6. Los Pequeños Poemas, 3.ª serie.—7. Colón (poema).—8. El Drama Universal (poema), tomo I.—9. El Drama Universal (poema), tomo II.—10. El Licenciado Torralba.—11. Poesías y Fábulas, 1.ª serie.—12. Poesías y Fábulas, 2.ª serie.
- 13.—*E. Pérez Escrich*.—Fortuna, historia de un perro agradecido.
- 14.—*A. Lasso de la Vega*.—Rayos de luz. Traducciones en verso de los más celebres poetas extranjeros.
- 15.—*F. Urrecha*.—Siguiendo al muerto.
- 16.—*A. Pérez Nieva*.—Los Humildes (cuentos y siluetas).
- 17.—*Salvador Rueda*.—El gusano de luz.
- 18.—*Sinesio Delgado*.—Lluvia menuda.
- 19.—*Carlos Frontaura*.—Gente de Madrid (siluetas y semblanzas).
- 20.—*Miguel Melgosa*.—Un viaje á los infiernos.
- 21.—*A. Sánchez Pérez*.—Botones de muestra.
- 22.—*José María Matheu*.—¡Rataplán! (cuentos).
- 23.—*Teodoro Guerrero*.—Gritos del alma (desahogos en prosa).
- 24.—*Tomás Luceño*.—Romances y otros excesos.
- 25.—*L. Ruiz Contreras*.—Palabras y plumas.
- 26.—*Ricardo Sepúlveda*.—Sol y sombra (prosa y verso).
- 27.—*José López Silva*.—Migajas.
- 28.—*F. Pi y Margall*.—Trabajos sueltos. (Amadeo de Saboya.—Diálogos cortos.—Juan de Mariana.—D. Juan Tenorio).
- 29.—*Emilia Pardo Bazán*.—Arco iris.
- 30.—*E. Rodríguez Solís*.—La mujer, el hombre y el amor.
- 31.—*M. Matoses (Corsuelo)*.—¡Aleluyas finas!
- 32.—*Emilia Pardo Bazán*.—Por la España pintoresca (viajes).
- 33 y 34.—*Antonio Flores*.—Doce españoles de brocha gorda
- 35.—*José Estremera*.—Fábulas.
- 36.—*Emilia Pardo Bazán*.—Novelas cortas.
- 37.—*Emilio Fernández Vaamonde*.—Cuentos amorosos.
- 38.—*Emilia Pardo Bazán*.—Hombres y mujeres de antaño (semblanzas).
- 39.—*Javier de Burgos*.—Colección de cuentos, cantares y chascarrillos.
- 40.—*Emilia Pardo Bazán*.—Vida contemporánea (costumbres).
- 41 y 42.—*Jacinto Labaña*.—Novelas íntimas.
- 43.—*Francisca Sarasate de Mena*.—Cuentos Vascongados.
- 44.—*F. Pi y Margall*.—Diálogos y artículos. (Tardes de invierno.—La introducción de un libro.—El arte.—Diálogos cortos).
- 45.—*Carlos Bernard*.—Caza de los amantes.
- 46.—*Eugenio Sué*.—La condesa Lagarde.
- 47.—*Rafael Altamira*.—Novelitas y cuentos.
- 48.—*J. López Valdemoro (El Conde de las Navas)*.—La niña Araceli.
- 49.—*Rodrigo Soriano*.—Por esos mundos.
- 50.—*Luis Taboada*.—Perfiles cómicos.
- 51.—*Benito Pérez Galdós*.—La casa de Shakespeare.
- 52.—*J. Ortega Munilla*.—Fifina.
- 53.—*F. Salazar y Quintana*.—Algo de todo.
- 54.—*Mariano de Cavia*.—Cuentos en guerrilla.
- 55.—*Felipe Pérez y González*.—Peccata minuta.
- 56.—*Francisco Alcántara*.—Córdoba.
- 57.—*Joaquín Dicenta*.—Cosas mías.
- 58.—*J. López Silva*.—De rompe y rasga.
- 59.—*Antonio Zozaya*.—Instantáneas.
- 60.—*José Zahonero*.—Cuentecillos al aire.
- 61.—*Luis Taboada*.—Colección de tipos.
- 62.—*Beaumarchais*.—El Barbero de Sevilla.
- 63.—*Angel R. Chaves*.—Cuentos de varias épocas.
- 64.—*Alfonso Karr*.—Buscar tres piés al gato.
- 65.—*F. Pi y Arsuaga*.—El Cid Campeador.
- 66.—*Vital Asa*.—Pamplinas.
- 67.—*Antonio Peña y Goñi*.—Río revuelto.
- 68.—*E. Gómez Carrillo*.—Tristes Idilios.
- 69.—*Nicolás Estévez*.—Calandracas.

Precio de cada tomo DOS reales

De venta en todas las principales librerías de España y América

GRANS MAGATZÉMS DE CALSAT

Únichs á Espanya

de

GARRAU C^A

Rambla de Catalunya, 35. — Monument Güell

PREU FIXO

VENDAS AL CONTAT

Única casa á Barcelona qu' está en condicions pera oferir al
públich calsat á verdaders preus de fábrica

Premiada ab Medalla d'or de primera classe en las Exposicións de Paris, Barcelona y Matanzas

ENRICH ROMBOUITS

BADALONA

ANIS GLORIA

Crème de Orange

MURTRA CELI

Son los licors més fins y més agradables que 's coneixen. La rapidés ab que s' han fet lloch en lo mercat universal constitueix lo seu millor elogi.

PREMIATS EN VARIAS EXPOSICIONS

¿Qué busca 'l que en la batalla
empayta als seus enemichs
y passa deu mil fatichs,
cubert de dril ó de malla?

¿Qué espera el que d' una hermosa
els suaus contorns reproduheix
y en mármol pur esculpeix
sa figura primorosa?

¿Qué ansia 'l que ab persistencia
traballa sense parar,
per veure si fa avansar
lo gran carro de la ciencia?

La resposta es tan notoria
qu' ella sola surt als llabis:
guerreros, artistas, sabis,
tots volen lo mateix: ¡Gloria!

Donchs bé: aquest anhel brillant
avuy día pot lograse,
y no hi ha per qué enfadarse,
ni corre ni suar tant.

¿Cóm se fa la cosa? Aixís:
compran, sense més historia,
una ampolla d' *Anis Gloria*
y tenen Gloria... y anís.

De venda en los principals colmados y botillerías

LLIBRERÍA ESPANYOLA

Rambla del Mitj, 20

“COLECCIÓN DIAMANTE,”

Obras dels més coneguts autors nacionals y extranjers, publicadas en tomos d'unas 200 planas, cada un ab una cuberta especial en colors.

Preu del tomo, 2 rals

Obras de C. GUMÀ

Obras de SERAFÍ PITARRA

Obras de NARCIS OLLER

Obras de PEREZ GALDÓS, VALERA, PEREDA, PICÓN, PALACIO VALDÉS, etc., etc.

PUBLICACIONES ARTÍSTICAS

BARCELONA A LA VISTA

Album de fotografias de la capital y 'ls seus alrederors

192 fotografias inéditas, formant un magnífich volúm, ab tapas en negre y or y cordons de seda.

8 pessetas

MONTSERRAT A LA VISTA

Album de fotografias de la famosa montanya catalana

Un elegant volúm, contenint lo més notable de Montserrat, un resúm histórich, los principals itineraris y altras indicacions útils al viatjer, enquadernat á la inglesa ab bellisimas tapas alegóricas.

2 pessetas

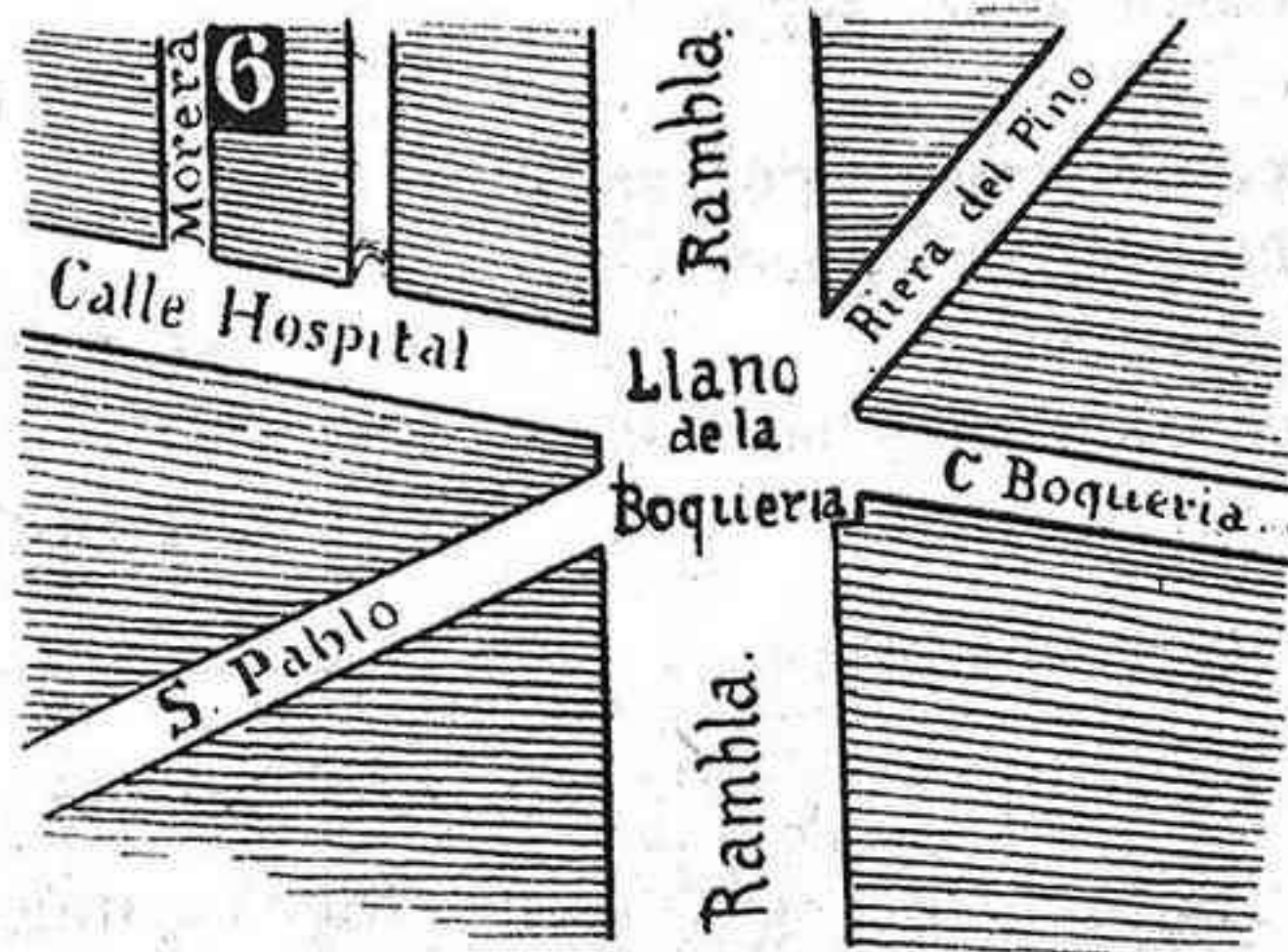
ANTONI LÓPEZ, Editor, Llibrería Espanyola, Rambla del Mitj, 20

TRASPARENTES

DE

TODOS PRECIOS Y CLASES

TRASPARENTES

TRASPARENTES

VENTAS

Al por mayor y menor

en la misma fábrica

Calle MORERA, n.º 6, 1.º

Especialidad en los de encargo

— BARCELONA

BANCO VITALICIO DE ESPAÑA

LA PREVISIÓN Y BANCO VITALICIO DE CATALUÑA

Compañías de seguros sobre la vida, reunidas

GARANTÍAS

CAPITAL SOCIAL	Ptas. 15.000,000
RESERVAS	» 11.002,869'88
Capitales asegurados desde la fundación de las Compañías, hasta 30 de Septiembre de 1899.	» 230.681,890'23
Pagado por siniestros, pólizas vencidas y otros conceptos hasta igual fecha	» 16.667,244'40
Inmuebles adquiridos hasta la fecha	» 1.960,621

Inmuebles del «Banco Vitalicio de España»

Calle de Fontanella, 6 (Plaza de Cataluna)

Esta **Sociedad** se dedica á constituir capitales para la formación de dotes, redención de quintas y demás combinaciones análogas, rentas vitalicias inmediatas ó diferidas, seguro de capitales pagaderos á la muerte del asegurado y compra de usufructos y nudas propiedades.

~~~~~  
**REPRESENTACIONES EN TODA ESPAÑA**  
 ~~~~~

DOMICILIO SOCIAL: Ancha, 64. - Barcelona

LA ORTOPEdia MODERNA

DE

Tort y Carcasona

INSTRUMENTS DE CIRURGIA

Articles de goma

APÓSITS ANTISÉPTICS

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ

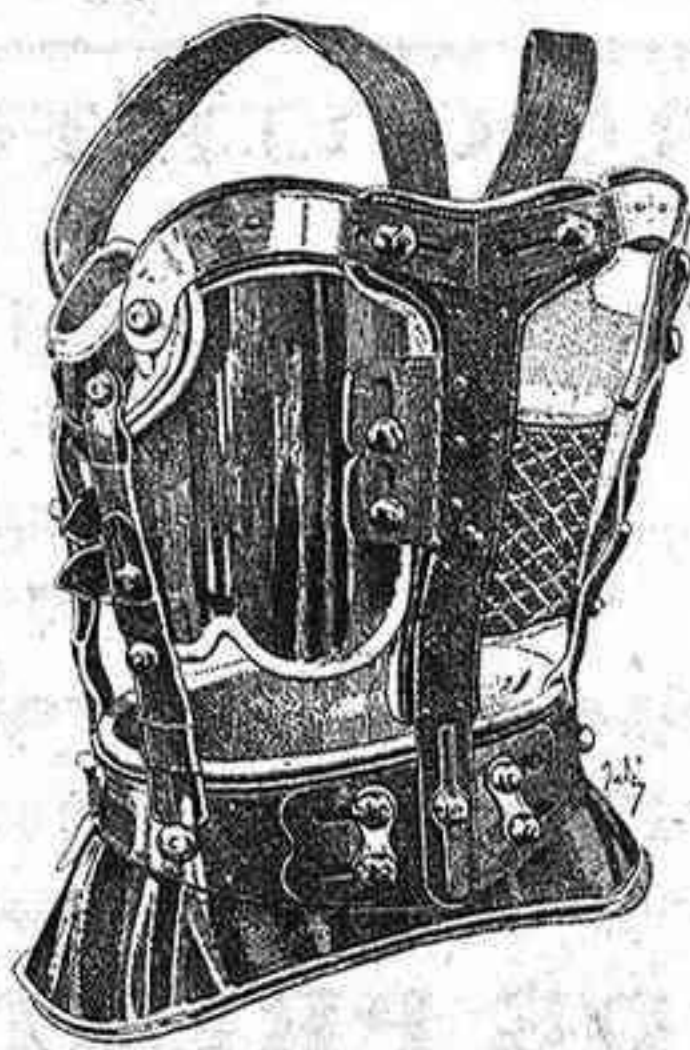
y aplicació de braguers de
totas menas,

per a la retenció y curació de tota classe de trencadures

COTILLA ORTOPÉDICA MODERNA

per a la curació

de las desviacions de la columna
vertebral en tots los seus graus.

MODELO DE LA CASA

ab sorprendents resultats en tots los cassos.

curació de las deformacions del cos humana.

per a la

de tota classe d'aparatos ortopédics

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ

Carrer Colón, 3 (Plassa Real)

BARCELONA

AL BRUCH

Puertaferriisa, 10
y Petritxol, 8, 12 y 17

BARCELONA

—•c—

ESPEJOS • CUADROS

— INMENSO SURTIDO —

CROMOS • ESTAMPAS • ACUARELAS
TRASPARENTES

DROGUERIA

DE

FERREER Germans

Comestibles, perfumería del país y extranjera, pinzells, colors,
telas preparadas, etc., etc.

Preus módichs • Se serveix á domicili
PORTAFERRISSA, 4. — Teléfono núm. 881

CAJA DE PRÉSTAMOS

«La Barcelonesa»

Se presta sobre Alhajas, Géneros, Ropas, Pianos y otros efectos

Santa Margarita, 3, ent.º (Esquina á la de Unión)

DESPACHO PARTICULAR

PELAYO, 56

Llensols ab Cenefa, tovallolas, brodats fins

—¿Qué li sembla que hauria de pendre, senyor Doctor, porque tot aixó se me'n anés?

—No prengui res: compri una dotzena de llensols al carrer de Pelayo, 56, y 's posará bona desseguida.

—¡No! No 'm vingui ab Fransas, ni Orenses, ni Cubas ni romansos...

—¿Donchs en qué emplea 'l capital ara vosté?

—Tot m' ho gasto comprant llensols al carrer de Pelayo. Fet y fet, crech qu' es lo mes segú.

—¡Demana, hermosa meva! Tot estich disposat á donart'ho. ¿Vols el meu cor? ¿Vols la meva vida? ¿Vols vintiquatre tovallolas del carrer de Pelayo?

—Desenganyarse, ciutadans, la regeneració d' Espanya es imposible... fins que tothom se determini á no gastar altres llensols que 'ls del carrer de Pelayo, 56.

Totas las personas de bon gust se proveheixen en aquesta casa.

PELAYO, 56. - BARCELONA

ESPECIALIDAD EN SOMBREROS A MEDIDA

SOMBRERERIA
Lluich
4 Conde del Asalto 4
PLAZA DE S^{TA} ANA 7
BARCELONA

The illustration shows a hatmaker on the left, surrounded by tools like a comb and shears. Above him are several hats on stands. The central text is enclosed in a decorative frame with floral patterns and small circular motifs at the bottom corners.

VENTAS AL POR MAYOR Y MENOR

★ ALMACEN DE PAPELES PINTADOS ★
J. PINEDA
RONDA UNIVERSIDAD 4.
★ BARCELONA ★

TELEFONO 1989
Diró

The advertisement features a stylized, Art Nouveau-inspired illustration of a woman's profile with a large, decorative flower in her hair. The text is integrated into the design, with 'ALMACEN DE PAPELES PINTADOS' and 'J. PINEDA' in large, bold letters. The address 'Ronda Universidad 4. Barcelona' and phone number '1989' are also included. The bottom of the design is filled with intricate, swirling patterns.

GRAN FÀBRICA
DE BILLARS
 y fillas de **A. AMORÓS**
 Vda. = Premiada ab 20 medallas =

UNICA EN SA CLASSE
 en ESPANYA
 FUNDADA EN 1833

¿Pert quan juga?
 Donchs ja ho sab:
 no s'hi trenqui
 pas el cap.
 Noes que 'l taco
 sigui dur,
 ni que pegui
 poch segur,
 ni qu' estigui
 faltat d' art.
 ¡Tot es culpa
 del billar!
 ¿Vol desde ara
 jugar bé?
 Vaig á dirli
 qué ha de fé.
 Vulgui sempre
 que 'l billar
 qu' esculleixi
 per jugar
 porti 'l sello
 ja famós:
*Viuda y fillas
 de Amorós.*

A. Carduarty 99

1 2
DESPAIG: Conde del Asalto-26
FÀBRICA: Blasco de Garay-53
BARCELONA

DEPOSE

Toalla FRINÉ

Son us hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, contrau el poro de la epidermis y evita las tacas, borró y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada, desapareixent ab son us el sarro y l'escorbut.

DURACIÓ, DE SIS MESOS A UN ANY

Se ven en totas las Perfumerías d'Europa

Preu: 3 pessetas una

GRAN LICOR

QUINA-MOMO

Tónich, aperitiu, reconstituyent y digestiu

Premiat en tots los Concursos ahont s'ha presentat

Declarat únich y exclusiu per senten-
cia del Tribunal Suprem en el litigi
seguit contra M. Soley y C.^a, avuy
D. Tomás Casals, com usurpadors del
que fabrican

CAMPS, BARDAJI y C.^a

DESPAIG: Carrer de Roca, 28

BARCELONA

GRAN HOTEL DE ORIENTE

BARCELONA

Hotel de primer orden

completamente reformado y amueblado por su nueva Dirección, con arreglo á las exigencias del confort moderno.

Por el lujo de todos sus departamentos, cómoda instalación, situación céntrica y excelente cocina, está considerado como el mejor de la ciudad.

RAMBLA DEL CENTRO, 20

Intérpretes y coches del Hotel á todos los trenes y vapores correos

EL AGUILA

ALMACENES DE ROPAS HECHAS

y géneros para la medida

VENTAS AL POR MAYOR.—EXPORTACIÓN

BARCELONA
Plaza Real, número 13
Teléfono 1306

SEVILLA
Sierpes, núms. 70 y 72
Teléfono 18

MADRID
Pecados, número 3
Teléfono 661

CADIZ
S. Francisco, núm. 25
Teléfono 25

VALENCIA
Calle de la Paz, letra E.
Teléfono 531

VALLADOLID
Santiago, número 57
Teléfono 158

TEMPORADA DE INVIERNO

Capas enteras.—Sobretodos y gabanes.—Trajes de patén, jerga, vicuña y tricot.—Mantas para viaje.—Abrigos para señora.—Macferlands, ulsters, etc.

TEMPORADA DE VERANO

Americanas alpaca negra y colores.—Chalecos de piqué.—Trajes de dril.—Trajes de lana, vicuña, jerga y cheviot.

Levitas, fracs, chaqués y toda clase de prendas de vestir, en todas las estaciones.

NOVEDADES PARA LA MEDIDA

en géneros nacionales y extranjeros

SECCION ESPECIAL PARA NIÑOS

Trajes de marinera, matelot, marinera inglesa y guarda marina.—Trajes de americana.—Prendas sueltas.—Macferlands y abrigos de todas clases.—Trajes de dril.

Todos los géneros y prendas que se venden en estos almacenes llevan su precio marcado en las respectivas etiquetas.